

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta mezinárodních vztahů

Peruánské volby 2006

Vypracovala:

Lenka Pospíšilová

Hlavní specializace:

Mezinárodní politika a diplomacie

Vedoucí diplomové práce:

prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc.

Katedra:

Politologie

Rok odevzdání:

2007

Poděkování:

Děkuji paní prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc. za cenné rady, připomínky a konzultace při vypracování této diplomové práce.

Moje poděkování patří i neziskové organizaci Gabriela Mistral, jež mi dala nahlédnout do problematiky peruánské společnosti.

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma *Peruánské volby 2006* zpracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů. Použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v přiloženém seznamu literatury.

V Praze dne 25.4.2007

.....
Lenka Pospíšilová

Obsah:

<u>1.</u>	<u>Úvod</u>	<u>1</u>
<u>2.</u>	<u>HISTORICKÝ PŘEHLED</u>	<u>4</u>
2.1	Peru od prehistorie do období Incké říše	4
2.2	Španělská conquista: 1532 - 1572	4
2.3	Období místokrálovství (1542) do získání nezávislosti (1824)	5
2.4	Charakter kolonizace a kolonizátorů	8
2.5	Období samostatnosti od roku 1824 do světové hospodářské krize 1930	9
2.6	Od 30. let k postupné demokratizaci 1979	11
2.7	Krize 80. let pod vládou Belaúndeho a Garcíi	13
2.8	Vláda prezidenta Fujimoriho, Toleda a nástup Garcíi	14
<u>3.</u>	<u>ÚSTAVNÍ SYSTÉM PERUÁNSKÉ REPUBLIKY</u>	<u>17</u>
3.1	Ústavní systém obecně	17
3.2	Výkonná moc	18
3.2.1	Prezident	18
3.2.2	Vláda	19
3.3	Zákonodárná moc	20
3.3.1	Tvorba zákonů	22
3.4	Soudní moc	23
<u>4.</u>	<u>VOLEBNÍ SYSTÉM</u>	<u>25</u>
4.1	Peruánské volební orgány	25
4.2	Jednotlivé typy voleb	26
4.2.1	Volba prezidenta	26
4.2.2	Volba do Kongresu	27
4.2.3	Volby na úrovni regionů a municipalit	28
4.2.4	Volba do Andského Parlamentu	29
4.3	Prvky přímé demokracie	30
4.3.1	Iniciativa návrhu zákona a ústavní reformy	30
4.3.2	Referendum	30
4.3.3	Přímá volba	30
4.3.4	Odvolání (revocatoria) a zbavení funkce (remoción) politiků	31
4.3.5	Kontrola hospodaření (rendición de cuentas)	31
4.4	Propagace ve volbách	32
4.5	Neplatnost voleb	32
4.6	Fenomén nezávislých kandidátů	32

5. MÍSTNÍ SPRÁVA A SAMOSPRÁVA	34
5.1 Historické vymezení decentralizace	34
5.2 Vymezení decentralizace na základě ústavy z roku 1993	35
6. ZÁJMOVÉ ORGANIZACE, ODBORY A VÝZNAMNÁ HNUTÍ	37
6.1 Teroristické organizace	37
6.1.1 Světlá stezka (Sendero Luminoso)	37
6.1.2 Revoluční hnutí Tupac Amaru (Movimiento Revolucionario Tupac Amaru)	39
6.2 Organizace pro indiánské obyvatelstvo	39
6.3 Agrární organizace	40
6.4 Hnutí pěstitelů koky	41
6.5 Aktéři procesu transformace Peru	46
6.5.1 Politický systém a právní řád	46
6.5.2 Lidové podnikání neformálního charakteru	47
6.5.3 Emancipace žen	47
6.5.4 Podnikatelské prostředí	48
6.5.5 Stínová vláda	48
6.5.6 Média a intelektuálové	48
6.5.7 Mezinárodní společenství	49
6.5.8 Neziskové organizace	50
7. POLITICKÉ STRANY	52
7.1 Legislativní vymezení politických stran	52
7.1.1 Vznik politické strany	53
7.1.2 Vnitřní demokracie stran	54
7.1.3 Způsob financování a propagace	54
7.2 Aktuální postavení politických stran	54
7.3 Charakteristika hlavních parlamentních politických stran	56
7.3.1 Koalice Národní Jednota (Unidad Nacional, UN)	57
7.3.2 Koalice Střední fronta (Frente de Centro (FDC))	58
7.3.3 Peruánská strana APRA (Partido Aprista Peruano)	58
7.3.4 Peru možné (Perú Posible (PP))	59
7.3.5 Národní obroda (Restauración Nacional)	59
7.3.6 Jednota pro Peru (Unión por el Perú (UPP))	59
7.3.7 Koalice Spojenectví pro budoucnost (Alianza por el Futuro, AF)	60
8. CHARAKTERISTIKA VOLEBNÍHO PROGRAMU POLITICKÝCH STRAN	60
8.1 Volební program Peruánské strany APRA	61

8.2	Volební program strany Jednota pro Peru (UPP)	62
8.3	Volební program koalice Národní jednota (UN)	64
8.4	Hlavní oblasti shody politických programů (dokument Národní shody)	67
8.4.1	Rozvoj demokracie a právního státu	67
8.4.2	Rovnoprávnost a sociální spravedlnost	70
8.4.3	Konkurenceschopnost země	74
8.4.4	Efektivní, transparentní a decentralizovaný stát	76
9.	<u>ANALÝZA VOLEB</u>	80
9.1	Prezidentské volby	81
9.1.1	Prezidentští kandidáti	81
9.1.2	První kolo prezidentských voleb	85
9.1.3	Druhé kolo prezidentských voleb	93
9.2	Parlamentní volby	98
9.2.1	Předvolební průzkumy	98
9.2.2	Faktory ovlivňující volbu politických stran do Kongresu	99
9.2.3	Výsledky hlasování celkem	104
9.2.4	Výsledky parlamentních voleb dle volebních obvodů	105
9.3	Volby do Andského parlamentu	108
10.	<u>ZÁVĚR</u>	109
11.	<u>POUŽITÁ LITERATURA</u>	112
11.1	Monografie, sborníky a stati	112
11.2	Zákony	114
11.3	Internetové zdroje	115
11.4	Tisk	116
12.	<u>PŘÍLOHY</u>	117
12.1	Členění ústavy	117
12.1.1	Título 1:de la persona y la sociedad	117
12.1.2	Título 2:del Estado y la nación	117
12.1.3	Título 3:del régimen económico	117
12.1.4	Título 4:de la estructura del estado	117
12.1.5	Título 5:de las garantías constitucionales	117
12.1.6	Título 6:de la reforma de la constitución	117
12.2	Prezidenti Peru od roku 1824 do 2006	118
12.3	Volební lístek druhého kola prezidentských voleb	120

1. Úvod

Proč mluvit o volbách? V čem jsou vlastně volby tak specifické a co nám mohou říct o dané zemi? Primárně je třeba zdůraznit, že volby jsou jen prostředek, který nám zaručuje určitý způsob vytvoření vlády. Je to především první krok k demokratickému zřízení v zemi, které funguje na systému zastupitelské demokracie. Lidé mají právo vyjádřit svůj názor na to, kdo jim bude vládnout a jakým způsobem to bude dělat. Vybíráme tedy autoritu, která za nás později bude rozhodovat a z toho důvodu chceme, aby co nejvíce odpovídala našim prioritám a hodnotám.

Volby tedy ukazují na stávající demokratickou strukturu společnosti, neboť způsob voleb jako takových může být více nebo méně demokratický. Kandidáti se mohou držet zákonných a etických pravidel a nebo to v zájmu získání moci dělat nemusí, pokud jim nehrozí konkrétní postih. Tím se dostáváme k fungování institucí, které rovněž určují kvalitu demokracie v zemi. Přes veškerou snahu a vůli občanů státu, nebude demokracie fungovat, pokud ji nebudeme mít jak zajistit institucionálně. V situaci, kdy nefunguje parlament, vláda nebo justice (moc zákonodárná, výkonná a soudní), neexistuje tolik potřebný rámec, v němž lze demokracii uplatňovat. Proto tolik států a vlád, přestože proklamují demokratické úmysly, velmi obtížně zajišťují efektivní realizaci svých plánů a úmyslů. Bez funkčního rámce konkrétních pravidel, nemá demokracie šanci.

Volby tedy otevírají cestu nové vládě a jejímu programu. Ta může vést zemi k větší či menší míře demokracie tak, aby dokázala prosadit svoji vizi. Může dokonce dočasně demokracii omezit, aby v budoucnu mohla lépe tu samou demokracii rozvinout. Je velmi obtížné vysvětlit nebo prosadit dočasné omezení práv občanů v zájmu budoucího blaha a dokonce je nutné to zamítnout, pokud je cena příliš vysoká. Vše ale záleží na tom, jak se rozhodne vládnoucí strana, jakou šanci bude mít opozice postavit se proti nepřijatelnému řešení a jak moc uvědomělá bude občanská společnost, aby prohlédla rizika a zamezila nedemokratickým krokům. Jisté je, že volby předají moc do rukou vítěze a ten potom rozhoduje. Proto je způsob volby a její výsledek tolik důležitý.

Zmínila jsem občanskou společnost a míru jejího zapojení, její aktivní roli v demokratickém státě. Velmi často se zdůrazňuje nutnost takového prvku, neboť právě živá a aktivní společnost je ochotná studovat politické programy, přemýšlet nad budoucností, která ji může ovlivnit, může a také to velmi často dělá, projevit nesouhlas a domáhat se práva. V Peru se občanská společnost může projevovat v rámci neziskových, zájmových, odborových a jiných významných organizací nebo formou přímé demokracie, kdy se samotní občané aktivně podílí na politickém rozhodování. Bohužel není tato forma moci vždy šťastná. Občané totiž potřebují vzdělání, aby mohli správně rozhodovat nebo lépe řečeno, aby mohli rozhodnout dle svých preferencí a ne na základě propagandy nebo manipulace. Vzdělání je základní premisou fungující demokracie. A nemluvím zde pouze o vstřebání informací a gramotnosti. Je zapotřebí naučit se kriticky myslet, zaujmout aktivní postoj ke společenským problémům a krom klasického vzdělání, vstřebat rovněž určitá pravidla, morální zásady nebo zákony,

kterými se každý občan bude řídit. To znamená, že každý člověk je formován k zachovávání pravidel. Nejedná se tedy výhradně o stát, instituce nebo uvědomělý akt volby, jež jsou pro demokracii významné, ale hraje zde roli také osobní postoj každého člověka, jeho výchova, rodinné zázemí a šance po osobní rozvoj. A pokud chce politika dosáhnout v těchto oblastech změny, musí se připravit na dlouhou cestu, kde volební období tvoří pouze nepatrný úsek. Je nutné, aby jednotlivé vlády, které postupně přichází jedna po druhé, aby udržovaly směr a shodly se na zásadních cílech, kam chtějí dojít. Není nic horšího pro vývoj země, než když se pohybuje z extrému do extrému a neustále se vrací na začátek, vždy s novou vládou a novou vizí. Kvalitativní změna není samozřejmostí a přichází pomale se změnou postoje lidí.

Cílem této práce je popsat prezidentské volby a volby parlamentní v Peru v roce 2006 v rámci politického systému a zákonných pravidel, jež ho určují a mají vliv na průběh i podmínky voleb. Analyzovat faktory, jež mohou ovlivnit rozhodování voličů ve volebním procesu, ať již se jedná o historický kontext, indiánské kořeny a španělskou koloniální tradici, funkčnost institucí, vymezení pravomocí jednotlivých aktérů politického systému (fungování systému brzd a protivah) a efektivitu práce politických stran, nebo mezinárodní kontext, v němž každá vláda působí.

Dále zhodnotit jednotlivé alternativy, které se nabízely voličům s politikou tří hlavních prezidentských kandidátů či hlavních politických stran a zjistit rozhodující sociální skupiny, jež vítězové reprezentují. Do jaké míry se jedná o homogenní skupinu a lze proto provádět politiku přijatelnou pro většinu těchto voličů. Analyzovat předvolební kampaň a následně výsledky voleb, možnosti koalic a stabilitu vlády. V neposlední řadě potom posoudit, do jaké míry volba přispěla k demokratickému vývoji země.

Struktura práce potom vychází z výše zmíněných cílů. První část, tedy prvních pět kapitol, stručně charakterizuje Peru v jeho historickém kontextu, zmiňuje základní dějinné milníky, jež dodnes určují ekonomický i politický směr země a především kulturu národa a postoj jednotlivců. Popisuje rovněž ústavní a volební systém, jež se v Peru zformoval a významně se podílí na úspěšnosti či neúspěšnosti peruánských vlád. Pátá kapitola zmiňuje místní správu a samosprávu s příslušnými institucemi a doplňuje rozdělení pravomocí na úrovni centrum - regiony.

Následující kapitoly jsou věnovány aktérům občanské společnosti a jejich vývoji v posledních letech. Sedmá a osmá kapitola charakterizují jednoho takového aktéra, tedy politické strany, a podrobněji se věnují těm, jejichž prezidentští kandidáti měli reálnou šanci zvítězit v prezidentských volbách. Jedná se o sociálně demokratickou stranu APRA, levicovou koalici Jednota pro Peru (UPP) a pravicovou koalici Národní jednota (UN). Vzhledem k tomu, že se zmíněné tři politické subjekty pohybují napříč politickým spektrem a všechny byly dost silné na to, aby mohly zvítězit, je zajímavé sledovat, koho nakonec voliči zvolili. Tedy, kdo vlastně zvítězil, jakou vedl předvolební kampaň, jaké šance mu přisuzovaly veřejné

průzkumy a jak se navzdory tomu nakonec rozdělila moc výkonná a zákonodárná. To jsou některé z otázek, na něž se snažím najít odpověď v závěrečné deváté kapitole o volbách.

Při psaní této diplomové práce jsem byla ve většině případů odkázána na internetové portály, články a analýzy dostupné na internetu. V oblasti historie se jednalo o peruánský portál <http://www.educared.edu.pe>, dále potom latinsko-americké informační centrum spravované texaskou univerzitou <http://lanic.utexas.edu/la/peru> nebo virtuální knihovny <http://www.bibliojuridica.org>. Co se týká analýzy státního zřízení a volebního systému, všechny potřebné informace mi poskytly státní portály Peru, mezi jinými <http://www.congreso.gob.pe> (především přístup do databáze peruánských zákonů), stránky Národního volebního soudu <http://www.jne.gob.pe> a Národního úřadu pro volební procesy www.onpe.gob.pe. Dále jsem využívala dat Statistického národního ústavu www.inei.gob.pe/ a v závěrečné kapitole mi byl velmi cenným informačním zdrojem portál americké univerzity (University of British Columbia), katedry politologie, jež mapuje politickou scénu a shromažďuje data z peruánských médií, především periodik, formou e-learningu na stránkách <http://weblogs.elearning.ubc.ca/peru>.

Monografie mi potom poskytly informace obecnějšího charakteru z oblasti demokracie, především texty Roberta Dahla nebo Blanky Říchové¹ a z oblasti Latinské Ameriky kniha Andrése Oppenheimera *Cuentos chinos*.

---

¹ DAHL, R. *Demokracie a její kritici* nebo *O demokracii: Průvodce pro občany*; ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie: Srovnávací analýza demokratických politických systémů*.

2. Historický přehled

2.1 Peru od prehistorie do období Incké říše²

První lidé se na území dnešního Peru objevili asi 12 000 let před Kristem. Jejich vývoj určovaly příznivé klimatické podmínky, které umožnily trvalý civilizační růst. Vystřídalo se keramické období (1800 – 900 př.n.l.) charakteristické zemědělskou produkcí, metalurgií mědi a hierarchizací společnosti, epocha kultury Chavín (1000 – 250 př.n.l.) a období tzv. señorií, tedy malých regionálních kultur a civilizací (Roedl 2003: 9). Odlišnosti mezi jednotlivými uskupeními, co se politického uspořádání týká, vyplývaly především z odlišnosti geografické. Na pobřeží se utvářely společnosti dříve³ a byly lépe konsolidované (Moche, Paracas, Nazca, Chimú), v horách šlo spíše o jednotlivé kmeny a jejich vývoj ke státní organizaci šel pomaleji, dlouhodobě však tyto vysokohorské říše (Huari, Tiahuanaco) pohltily pobřežní señořie a staly se základem velikosti Incké říše. Je s podivem, jak nevýznamný horský kmen dokázal během sta let (1438 - korunovace Pachacuteca a začátek expanze až do příchodu Pizarra a dalších kolonizátorů, 1532) obsáhnout území od jižní Kolumbie až po řeku Maule v Chile a od horských masivů And na západě až po Amazonský prales na východě. Celková rozloha tehdy dosahovala 611.420 km². Inkové získali mnoho znalostí od sousedních kmenů a obsazených území, sami však přidali nutný potenciál ke sjednocení říše, jejímu administrativnímu řízení a vytvoření nesmírného kulturního bohatství⁴.

2.2 Španělská conquista: 1532 - 1572⁵

Přestože Inkové dosáhli ohromného vývoje a vzestupu v rámci amerického kontinentu, nedokázali se měřit s evropskou kulturou a jejími technologickými vynálezy. Navíc příchod Španělů a evropských nemocí ovlivnil život domorodců dávno před příchodem Evropanů do samotného Peru.

Jedním z klíčových postav dobytí země je Francisco Pizarro. Muž pocházející z nuzných poměrů, avšak velmi úspěšný vojevůdce. V roce 1513 přeplul Pacifik, účastnil se dobývání Nikaragui v roce 1522 a usídlil se v Panamě, odkud podnikal průzkumné expedice.

Po několika nezdarech se mu nakonec podařilo v roce 1531 dostat do bájně říše Inků. Peru (Tahuantinsuyo) se v té době nacházelo ve válečném stavu. Často se v této souvislosti hovoří o občanské válce mezi dvěma bratry Atahualpou a Huascarem, ve skutečnosti šlo pravděpodobně o jistý tradiční rituál získávání následnictví po smrti předešlého Inky. V každém případě země byla bojem oslabená a navíc nedokázala odhadnout nebezpečí příchozích cizinců. Jejich malý počet (180 vojáků a 30 jezdců na koních)⁶ působil vedle

---

² <http://www.educared.edu.pe/estudiantes/historia1/index.htm> , 21.5.2006

³ 800AC – 200 DC:kultura Paracas, 200AC – 600 DC:kultura Moche, 200AC – 600 DC:kultura Nazca, 600 – 1000 DC:kultura Huari, 100AC – 1000 DC:kultura Tiahuanaco, 900 – 1470:kultura Chimú, 1200: začátek kultury Inka

⁴ Od kultury Huari převzali komplexní organizaci společnosti, systém cest, opracování kamene, ale především imperiální charakter vládnutí. Kultura Chimú jim zase dala panovníka-boha a přísnou hierarchizaci společnosti.

⁵ http://www.educared.edu.pe/estudiantes/historia2/conquista_1.htm , 21.5.2006

⁶ http://www.educared.edu.pe/estudiantes/historia2/conquista_2_b.htm, 21.5.2006

celého domorodého národa směšně. Ovšem technologická převaha, doprovod neznámých zvířat (koně, psi), které vzbuzovali hrůzu a působení evropských nemocí⁷ na domorodé obyvatelstvo mělo ničivý dopad. Navíc řevnivost kmenů pod nadvládou Inků působila rozklad uvnitř říše.

Španělé tedy objevili novou zemi, přijali její pohostinnost a chtěli ji společně s hlásáním evangelia připojit ke koruně Karla V.⁸. Atahualpa samozřejmě odmítl přijmout jakoukoli vazalskou pozici, stejně jako se zřeknout svého boha. Naopak se dožadoval odčinění krádeží a násilnického jednání kolonizátorů. Došlo ke střetu, které skončilo zajetím Inky a povražděním tisíců indiánů.⁹ Takto začal pád Incké říše. Ta bez svého vládce odolávala dalších 40 let, nakonec však podlehla a Peru se stalo místokrálovstvím Španělské koruny. Poslední z Inků, který odmítal přijmout vazalskou pozici ve vztahu ke kolonizátorům, Túpac Amaru, byl popraven v roce 1572. Jeho smrtí skončila definitivně Incká říše a Peru se stalo místokrálovstvím Španělské koruny. Jméno posledního Inky se v příštích generacích stalo symbolem boje za nezávislost a sociální spravedlnost.

2.3 Období místokrálovství (1542) do získání nezávislosti (1824)¹⁰

Po pádu Incké říše a odchodu jeho hlavního představitele, vzniklo v Peru velké mocenské vakuum. Inka totiž fungoval nejen jako politická autorita a jako spojující článek mezi jednotlivými etniky, ale rovněž jako základ ekonomického systému. Ten se po jeho odstranění zhroutil a znemožnil tak efektivní obranu říše. Změny ve strukturálním zřízení země byly proto pro kolonizátory relativně snadné. Hlavním městem se stala Lima (1535), zavedl se systém „encomiendy“ a společná měna¹¹. Peněžní systém ovšem způsobil velké změny uvnitř domorodé společnosti. Ta byla zvyklá obchodovat výměnou zboží a nebo žít subsistenčním způsobem. V situaci, kdy byly zavedeny daňové platby v penězích, lidé museli začít pracovat v oblastech, kde je mohli získat (doly) a byli nuceni opouštět tradiční způsob obživy.

Období španělského místokrálovství přineslo mnoho změn jak původnímu obyvatelstvu, tak španělské koruně. Počet indiánského obyvatelstva rapidně klesal vlivem evropských nemocí, conquisty a rovněž těžké práce v stříbrných dolech v Potosí (součást dnešní

---

⁷ Neštovice nebo černý kašel v Jižní Americe způsobovali obrovskou úmrtnost. A navíc se epidemie tohoto druhu dostala do Tahuantinsuyo léta před Pizzarovým příchodem. Spekuluje se i o tom, že zesnulý Inka Huayna Cápac umřel stejně jako jeho plánovaný nástupce Auqui a to na neštovice.

⁸ Španělsko prožívalo koncem 15.století velký vzestup a rostly ambice tohoto státu. Po 700 letech se konečně osvobodili z nadvlády Maurů. Jednalo se tedy o nově sjednocenou zemi, která díky Křištofu Kolumbovi a jeho objevu nového světa v roce 1492, otevřela možnosti expanzivním náladám tehdejšího španělského království, jak teritoriálním nebo obchodním, tak náboženským. Navíc technologický pokrok v systému navigace a politicky příznivé klima takové objevné plavby výrazně podpořily.

⁹ Počet mrtvých domorodců se udává od 2 000 po 10 000 podle různých pramenů. (Prescott, 2005; strana 183)

¹⁰ http://www.educared.edu.pe/estudiantes/historia2/conquista_1.htm , 21.5.2006

¹¹ Správní systém kolonizace španělského území, tedy „encomienda“, představovalo právo udělované králem osobě (správci), která potom vybírala od domorodců na svém území daně a přijímala jejich práci, určenou jako plat monarchii. Oplátkou se správce staral o duchovní růst jemu svěřených obyvatel, stejně jako o jejich blahobyt. Nešlo o darování půdy, ta i nadále náležela králi, ani nešlo o uvalení lidí do otroctví, nýbrž o vazalský vztah. Byli organizováni do komunit, které vedl kuraka a ten pak odevzdával veškeré odvody správci haciendy. V podstatě se jednalo o podobný systém jaký fungoval za Inků, pouze se vyměnila autorita Inky za správce haciendy. Problém byl, že míru této daně určoval samotný správce a často se jednalo o nereálné požadavky na produkci obyvatelstva. Navíc se daň platila v penězích, které bylo možné získat pouze prací ve vybraných oborech, nejčastěji těžebním průmyslu, domorodé obyvatelstvo tak bylo nuceno opouštět tradiční způsob obživy.

Bolivie). Vymírala tak velmi důležitá pracovní síla. Tento demografický úbytek byl kompenzován dovozem černochů z Afriky. Formovala se tím různorodá společnost, ovšem náchylná k rasové segregaci.

Tabulka č.1¹²: Populační změny v Peru, 1530-1990

Rok	Celková populace	Roční populační přírůstek	Procentní změna
1530 ¹	16,000,000	- 2,285,714	-7.1
1548	8,285,000	- 428,611	-2.6
1570	2,738,500	- 252,114	-3.0
1650	3,030,000	3,644	0.1
1796	1,076,122	- 13,382	0.5
1825	2,488,000	48,685	4.5
1836	1,373,736	- 97,660	-3.9
1850	2,001,203	44,819	3.2
1862	2,487,916	40,559	2.0
1876	2,651,840	11,709	0.5
1940	6,207,967	55,564	2.0
1961	9,906,746	176,132	2.8
1972	13,572,052	333,209	3.3
1981	17,005,210	381,462	2.5
1990 ²	22,332,100	5,326,890	3.4

1 Odhad pro předkoloniální období.

2 Odhad.

Zdroj: Henry F. Dobyns and Paul L. Doughty, Peru: A Cultural History, New York, 1976, 298-99; and Peru, Instituto Nacional Estadística, Población total proyectada al 30 junio de 1990, Lima, 1989, 67.

Základ politické organizaci Peru dal Karel V. Novými zákony z roku 1542. Ty zřizovaly instituce a stanovily jejich úkoly pro správu země. Na vrcholu společenské a politické hierarchie tak stál král¹³, jeho poradním i výkonným orgánem byla Rada pro Indie, která navrhovala všechny zákony a královské výnosy. Místokrál potom reprezentoval monarchu v kolonii. Výsadní mocenské postavení přitom zaujímal církev. Postupem doby se církev stala největším vlastníkem půdy v Peru¹⁴.

Od 2. poloviny 17.století postupně životní úroveň upadala, klesala produkce stříbra, export i příjmy španělské koruny a ekonomika se musela restrukturalizovat. Monarchie se bránila zvýšením daní, čímž ale výrazně demotivovala místní podnikavost a produkci. S příchodem nové královské dynastie Bourbonů (1700, Filip V.) přicházely i nové reformy cílené na

¹² <http://lcweb2.loc.gov/frd/cs/petoc.html> , 22.5.2006

¹³ Až do roku 1700 byl král z Habsburské monarchie, kterou po válce o španělské dědictví vystřídali Bourboni. Jejich vláda skončila vyhlášením nezávislosti v roce 1825.

¹⁴ Obecně se v Peru jednalo o jedno z nejméně rovných uspořádání vlastnictví půdy v Latinské Americe a v pozdějších letech se stalo výraznou brzdou rozvoje a modernizace. Na jedné straně existoval systém haciend založený na španělském patriotismu a andské hierarchii, na straně druhé přetrvávající komunitní zemědělství v rozsahu vlastní spotřeby.

zvýšení tributu a nová dynastie místokráľů – vojáků. Vznikla také místokráľovství Nová Granada s hlavním městem Bogotou (1739)¹⁵ a Río de la Plata s hlavním městem Buenos Aires (1776) a stříbrnými doly v Potosí (dnešní Bolívie). V Jižní Americe se tak snížil vliv Peru plynoucí především z obchodního spojení Lima – Potosí a změnilo se tím zásadně mezinárodní postavení Peru, jež bylo do té doby privilegovaným mocenským centrem španělských kolonií.

Po dlouhé době také začala růst domorodá populace, avšak neměla k dispozici dostatek půdy, neboť tu mezitím zabrali kolonisté (často ilegálně). Obyvatelstvo proti nedostatku půdy protestovalo, stejně jako proti kráľovským reformám a rostoucím daním. Epidemie hladomoru a cholery ve 20. a 30. letech 18. století¹⁶ celou situaci ještě více vyostřily. Dlouholeté rebélie¹⁷ tak vyvrcholily v roce 1780 největším indiáňským povstáním amerického kontinentu. Proběhlo během dvou let, nejprve v oblasti Cuzca pod vedením Josého Gabriela Condorcanqui (Túpac Amaru II) a po jeho popravení kolem jezera Titicaca v čele s Julianem Apazou (Túpac Katari). Strach ze sociální revoluce nakonec donutil místokrále Agustína de Jaureguiho (1780-84) k vydání amnestie, vůdci povstalců kapitulovali a obnovil se koloniální řád. Porážka však měla obrovský vliv na morálku indiánů a na jejich důvěru v ozbrojené akce. Vůdci ztratili iniciativu. Rivalita Španělů a kreolů se utlumila a tato zkušenost revolučního neúspěchu způsobila, že Peru zůstalo centrem rojalistů po dlouhou dobu boje za nezávislost španělských kolonií (Roedl 2003: 50).

Věrnost španělské koruně a převzetí moci kreolskou elitou proběhlo v Peru jako v poslední zemi Jižní Ameriky. Nešlo o aktivitu samotné společnosti, nýbrž o další vnější mocenský přesun, tentokrát reprezentovaný San Martínem (Argentina) a Simonem Bolíwarem (Venezuela). Motivy obdobných revolucí, které v té době dávaly vzniknout samostatným republikám pod heslem „volnost, rovnost, bratrství“ a přirozeně společnost určitým směrem transformovaly, se v Peru neobjevily. Pouze ustoupila jedna moc¹⁸ a nahradila ji druhá – kreolská elita¹⁹. Jen se formálně změnily podmínky a systém moci se omezil ústavou. Nevytvořila se národní identita a společnost zůstala rozdělená podle regionů, ras a společenského postavení.

Formální vyhlášení republiky provedl San Martín v roce 1821 v Limě poté, co zbavil Argentinu (1814) a Chile (1817) koloniální vlády. Jeho síly však stačili pouze na provizorní vytlačení rojalistů do hor, ne však jejich pád. Po prvním zasedání ústavodárného kongresu (1822) a po prvním státním převratu si konečné vítězství připsal až Bolívar bitvou o Junin a

---

¹⁵ Dnešní Panama, Venezuela, Kolumbie, Ekvádor.

¹⁶ Zprávy uvádějí až 60.000 mrtvých (Roedl 2003: 44).

¹⁷ Ve 40. letech 18. století propuklo 5 povstání, v 50. letech 11, v 60. letech 20 a v sedmdesátých letech 20 povstání

¹⁸ Oslabení moci španělské koruny se ukázalo především dobytím španělského trůnu Napoleonem (1810) a dosazením jeho bratra Josefa Bonaparte na španělský trůn. Vznikl spor o legitimitu tohoto panovníka a většina kolonií vyjádřila podporu sesazenému Ferdinandovi VII. Dlouhodobě byla situace neudržitelná a nakonec vyústila v boj o samostatnost kolonií.

¹⁹ Kreol je potomek evropských rodičů, který se ovšem už narodil na koloniálním území Latinské Ameriky. Barvou pleti je bílý, čímž se zvyšuje jeho společenský status. (<http://buscon.rae.es/diccionario/drae.htm> , 22.5.2006)

Ayacucho (1824). Padla tak poslední koloniální vláda v Jižní Americe a začala éra republik, v případě Peru spíše období vojenských převratů.

V následujícím období mělo dojít k demokratizaci společnosti, ale vláda nebyla schopná nahradit autoritu koruny, církve a státu fungujícími institucemi a přejít na legitimitu vlády na základě podpory obyvatelstva. Byl to nový prvek, který by vyžadoval hlubší sociální reformy a výchovu populace k odpovědné společnosti. Tento problém řešily všechny postkoloniální vlády. Nejsnadnější alternativou se stala vláda vůdce, caudilla.

2.4 Charakter kolonizace a kolonizátorů

Celý charakter kolonizace byl velmi odlišný od průběhu obdobného procesu v Severní Americe. Hlavní rozdíl byl v motivech, které Evropany vedly k riskantní cestě za oceán, stejně jako v následném spravování země Španělskem. Paradoxem je, že tak obrovský potenciál a bohatství, kterým Peru disponovalo, zůstalo absolutně nevyužito a naopak se jím mrhalo. Jakmile jednou Evropané dosáhli moci, nechtěli se jí vzdát i za cenu izolace země a omezení pokroku. Bohatství se získávalo ne tolik prací, jako korupcí a úplatky. Chyběla zvědavost a podpora svobodné tvůrčí iniciativy. Vyplývá to i z charakteru lidí dobývajících nový svět. Šlo především o dobrodruhy, často s kriminální minulostí, kteří se nechali lákat do dalekých objevných cest s vidinou rychlého zisku. Po dobytí říší a získání obrovského bohatství se ocitli mezi elitou, ne však vlastním přičiněním a pílí, proto odmítali připustit konkurenci a spíše jednali autoritativně. Společnost se rozdělila na několik privilegovaných majitelů půdy a velkou masu chudých nevzdělaných dělníků (Ladnes 2004: 295).

Jedinou institucí, která disponovala dostatečným vlivem ke změně situace byla katolická církev. Ta ovšem neměla nejmenší zájem něco měnit, neboť nechtěla připustit rozvratné prvky jiných náboženství a liberálové, kteří se v Peru snažili o změnu, vyčerpali velkou část své energie právě na boj s církví.

Co se týká půdy a geografické členitosti, šlo o proměnlivý terén, těžko propojitelný infrastrukturou a těžko ovládnutelný z jednoho centra. Došlo proto k rozdělení teritoria a přidělení půdy dobytým. Ti tvořili demograficky výraznou většinu, neboť Španělé příchod žen do Nového světa nepodporovali. Přirozeně došlo k mísení populace. Dělení terénu způsobilo i dělení moci. Jednotlivé komunity spadaly vždy pod správu pánů haciend a uznávali pouze nejbližší autoritu majitele půdy, správce distriktu, soudce a kněze. Panovník tak neměl mimo Limu velkou mocenskou podporu obyvatelstva a musel se spolehnout na jednotlivé oblastní správce. Ti na druhou stranu ovládali svůj distrikt, ale dál jejich moc nesahala. Neměli prostředky ani schopnosti, aby dokázali získat centrální moc. To je rovněž jeden z důvodů, proč se peruánské vlády i dnes chovají neodpovědně. Aby totiž vláda byla loajální vůči svému obyvatelstvu, musí znát jejich zájmy a chtít je reprezentovat (Talaván 2002: 192).

Funkci této politické reprezentace zaujímal v Incké říši Inka, později v době místokrálovství jej pouze nahradil pán haciendy, přičemž základní hierarchické struktury se nezměnily.

Sloučila se evropská tradice racionality, ekonomického myšlení a chápání moci v osobě představitele státu s pravidly andského světa Inků. Vládce představoval nejen moc politickou, ekonomickou nebo sociální, ale také symbolickou²⁰. Tato forma byla vysoce funkční v systému haciendy, ale je v rozporu s moderním světem. Současná politická elita postrádá právě tuto symbolickou dimenzi rituálu a jako by dostatečně nereprezentovala domorodou společnost. Vznikají proto tlaky na vznik vlastní indiánské politické reprezentace. Objevuje se tak sinkretismus rituálů a politiky, který však v moderní společnosti nemá místo. (Dávalo 2002)

2.5 Období samostatnosti od roku 1824 do světové hospodářské krize 1930

Období samostatnosti přineslo Peru především sérii převratů a období nestability boje o moc. Armáda ani elity neměly zájem na vytváření nových mocenských aktérů. Vláda zákona byla omezena na rozhodnutí caudilla a celá politická scéna byla fragmentovaná. Strany vznikaly převážně z oligarchie a rozhodně neměly zájem na vzniku dalších politických alternativ. Situace se začala měnit až v roce 1919 pod vlivem nových sociálních hnutí a organizací práce. Prvních padesát let zatím nelze hovořit ani o vládách volených lidovým hlasováním, průměrně každý rok se měnil politický režim (prvních dvacet let) a ústava byla šestkrát přepsána.

Ekonomicky se země potýkala s postkoloniálním úpadkem průmyslu, nejvíce v těžbě stříbra. Nebyla schopná vyvážet kvalitní a cenově konkurenční zboží, neboť v zahraničí se vyprodukovalo výrazně větší množství výrobků za nižší ceny. Technologický pokrok v Peru téměř neexistoval. Po dlouhou dobu se vyrábělo pouze k vlastní spotřebě a obchodovalo se málo. Příkladem úpadku domácího průmyslu může být obchod s textilem. Veškeré textilní zboží se totiž dováželo z Anglie, neboť bylo levnější a kvalitnější, což ničilo domácí výrobu textilu. Během dvaceti let do roku 1845 toto zboží zlikvidovalo domácí výrobu a bývalá závislost země na Španělsku vystřídala závislost na Anglii. Ekonomickou krizi pomohl zlepšit až export guana²¹ a výnosná těžba ledku v jižní provincii Tarapacá. Obchodování bylo tak úspěšné, že období 1845 – 70 (tedy nejúspěšnější export guana) nabízelo Peru jedinečnou příležitost stát se ekonomickým tahounem celé Jižní Ameriky. Taková situace ovšem nenastala. Guano sice zemi stabilizovalo, centralizovalo moc, zvýšilo kredit v zahraničí a pomohlo zemi zbavit otroctví (1854), ale po pádu jeho ceny (1870) se vývoj zastavil. Země se v euforii úspěchu zatížila zahraničními půjčkami,²² které bylo později nutno splácet. Ekonomické a sociální rozdíly se ještě prohloubily a stagnovala domácí průmyslová

---

²⁰ Příkladem může být účast vládců na rituálech v roli nejvyššího náboženského představitele. (Dávalo 2002)

²¹ Guano je ptáčí trus, který se vyskytoval na pobřeží Peru a severního Chile. Používal se jako hnojivo. V polovině 19. století se začal vyvážet do Evropy a Spojených států čímž přispěl k zemědělské revoluci. Ceny guana ovšem postupně klesaly, zásob ubývalo a navíc se začal rozvíjet průmysl s umělými hnojivy, které guano postupně nahrazovaly.

²² Peru se vyhoupllo z poslední příčky dlužníka na londýnských trzích na příčku první. V druhé polovině 19. století. Pozdější neschopnost půjčky splácet stát natolik zatížila, že přistoupil ke smlouvě o odpuštění dluhu ve vztahu k UK, výměnou za právo nakládat s peruánskou dopravní sítí po dobu 66ti let. Tato smlouva posléze opravdu nastartovala ekonomický růst Peru. Export se mezi lety 1883 – 1910 zčtyřnásobil na 6.2 miliónů liber a kapitálové investice (USA, UK) vzrostly desetkrát na 161 USD (1880 - 1919)

výroba. Navíc veškerý vzestup se odehrával v oblasti pobřeží (costa), horská sierra zůstala bez povšimnutí.

Vztah Peru a jeho sousedních zemí byl v době nezávislosti velmi komplikovaný. Často docházelo k územním sporům a válkám o cenná území. Ve 30. letech 19. století Peru dokonce tvořilo konfederaci s Bolívií (1836–39). Ztroskotala však na obavách Chile z rostoucího vlivu tohoto nově vzniklého hegemonu v oblasti Pacifiku. Peru získalo zpátky svoji samostatnost díky generálu Gamarrovi, kterého Chile výrazně podpořilo.

Následovala válka s Ekvádorem o hranice v amazonské oblasti (1859), která však spor nevyřešila a o šest let později válka se Španělskem o ostrovy Chíncha s bohatými ložisky guana (1865). Zde Peru námořní válku vyhrálo a ostrovy uhájilo také díky pomoci Chile, Ekvádoru a Bolívie. Ti považovali jednání Španělů za ohrožení své vlastní nezávislosti a postavili se na stranu Peru. Mírová smlouva byla podepsána v roce 1879 a Madrid tehdy poprvé uznal nezávislost Peru (Roedl 2003: 69). Válečné období se potom opakovalo v letech 1879–83 v tzv. ledkové válce. Jádrem konfliktu se týkalo těžby ledku v Peru a Bolívii. Oba státy se snažily omezit sílící snahu Chile o ovládnutí těžby a uzavřely tajnou dohodu o společné obraně. V situaci hospodářské krize 70. let, kdy Bolívie v rozporu se smluvními podmínkami s Chile zavedla clo na vývoz ledku, na ni Chile zaútočilo. Do války se automaticky připojilo i Peru a konflikt nakonec skončil porážkou obou států, pro Peru to znamenalo ztrátu cenného území Tarapacá.

Konec 19. století byl ve znamení vojenských vlád, s čímž se v roce 1895 odmítla smířit opozice a vyvolala občanskou válku. Tato „lidová revoluce“ vedená charismatickým aristokratem Piérolou (1895–99) zahájila dvacetileté období relativní politické stability, modernizace a ekonomického rozmachu, které se často nazývá aristokratickou republikou.

Právě s hlubokou krizí poválečného období tichomořské války se vynořily i nové elity, většinou spojené s výrobou cukru, bavlny nebo těžbou ropy a pomale vracely Peru do mezinárodního obchodu. Politika Občanské strany (*Partido Civilista*)²³, která byla u moci až do první světové války, se zaměřila na export a snažila se profesionalizovat armádu. V roce 1896 vznikla Vojenská akademie v Limě. Do velké míry se jednalo o snahu posílit kvalitu a profesionalitu armády, neboť Peru zažilo v 19. století řadu neúspěšných válečných konfliktů²⁴; s příchodem volených prezidentů²⁵ potom omezit lokální autoritu jednotlivých vůdců a spíše jí vtisknout institucionální charakter. Tak se postupně i stalo. Pučem Benavidese v roce 1914 změny začaly a vojenské vlády s křehkou demokracií se střídaly až do roku 1979. Vojenské vedení však výrazně změnilo charakter. Nejednalo se již o osobnostní autoritativní moc, nýbrž o dlouhotrvající spolupráci armády a oligarchie institucionálního charakteru.

---

²³ Partido Civilista vznikla v roce 1871 jako první politická strana v Peru a reprezentovala především zájmy buržoazie.

²⁴ Hraniční konflikty: 1828 s Kolumbií, 1836–39 s Chile, 1841 s Bolívií – všechny neúspěšné

²⁵ Prezidentem byl v letech (1872–1876) Manuel Pardo za stranu Občanská strana (Partido Civilista), po něm potom za stejnou stranu M.I. Prado (1876–1879)

Počátek 20.století byl doprovázen narůstající neschopností řešit sociální konflikty dělnické třídy. Navíc dopad první světové války (narušení obchodního spojení) a myšlenky mexické (1910) a ruské revoluce (1917) celou situaci radikalizovaly. Zbývá podotknout, že v době druhé poloviny 19.století státy Latinské Ameriky praktikovaly politiku volného obchodu bez výrazných intervencí a velmi malých omezení importu nebo zahraničních investic. Tento postoj se však později ukázal jako velmi riskantní pro rozvoj domácího mladého průmyslu a většina států postupně uvalila preventivní opatření na mezinárodní obchod, především po velké krizi 30.let 20. století. Peru tak učinilo až o dalších třicet let později (1960).

2.6 Od 30. let k postupné demokratizaci 70. let

30.léta v Peru poznamenal krach na New Yorské burze a následná ekonomická krize. Ukončilo se tak relativně stabilní období jedenácti let (nejdelší v historii Peru) autoritářské vlády generála Leguía (1919–30). Po krátké občanské válce a diktatuře Sáncheze Cerra zvolil parlament v roce 1933 Oscara Benavidesa (1933–39). S novou vládou začala éra nenápadného zapojování široké veřejnosti do politiky. Nemalý podíl na tom měl vznik komunistické strany (Partido Comunista Peruano, PCP, 1930) a vznik Americké lidové revoluční aliance (Alianza Popular Revolucionaria Americana, APRA), v té době ilegální²⁶.

APRA byla založena v roce 1924 v Mexiku exulantem Haya de la Torre, oficiální program byl však vyhlášen až v roce 1931 a to reformní, nacionální a lidový. Požadoval redistribuci bohatství, v případě potřeby intervence státu, znárodnění půdy nebo průmyslu a kontrolu zahraničních investic v zemi. Stejně jako komunistická strana podporovala myšlenky indigenismu. Pro vládnoucí oligarchii byl tento program samozřejmě nepřijatelný. Podle zakladatele APRA bylo nutné, aby se v peruánských podmínkách spojila nejen dělnická třída, ale rovněž radikální složky nové střední třídy a společně čelili šíření imperialismu. Na jedné straně tedy stála levicová APRA s PCP a na druhé spojená síla armády a oligarchie. Levice se dostala velmi rychle do ilegality, neboť se stala přímou hrozbou stávajícímu režimu; legalizována byla až po druhé světové válce (1945) za vlády prezidenta Manuela Prada (1939–45), kdy se vzdala kritiky kapitalismu a imperialismu USA a orientovala se na antifašismus. Po zvolení prezidenta Bustamanteho (1945-48) se dokonce stala vládní stranou.

Za vlády tohoto křesťansko-sociálního prezidenta došlo k odklonu od čistě volného trhu a začala politika fiskální expanze. Ani ta však nepřinesla stabilitu. Naopak. Vláda nezvládla program koncepčně ani administrativně. Výsledkem byla velmi vysoká inflace a rostoucí nezaměstnanost. Za této situace přebíral vládu vojenským pučem generál Manuel A.Odría a směřoval zemi opět k volnému obchodu a perzekuci levice (1948-56) s podporou oligarchie. Proces se nazýval Revoluce obnovy (Revolución Restauradora). Odría založil Centrum pro vysoká vojenská studia (Centro de Altos Estudios Militares, CAEM) a Centrum vojenského výcviku Peru (Centro de Instrucción Militar de Perú, CIMP).

---

²⁶ Ústava z roku 1933 formálně neuznávala strany, které vznikly vlivem mezinárodního šíření. Do této skupiny patřila APRA (založena v Mexiku, 1924) a Komunistická strana.

50. léta byly poté znovu ve znamení ekonomické krize a výměny vedení. K moci se dostal vítěz demokratických voleb Manuel Prado (1956-62), vojenské funkce se politizovaly a vojsko začalo vystupovat jako samostatná jednotka vzdalující se tradiční oligarchii. Země se potýkala s obrovským nárůstem populace a nerovným systémem rozdělení půdy. Někteří zemědělci odcházeli do měst, ti kteří zůstali se radikalizovali a organizovali povstání s požadavkem vlastnictví půdy. Vždyť stávající systém zajišťoval pro 2% vlastníků 69% orné půdy a pro dalších 83% pouhých 6% orné půdy²⁷. Stát se snažil dotovat ceny potravin, čímž sice udržel cenu dostupnou, ovšem likvidoval si vlastní zemědělství.

Poválečné období bylo přesto příznačné ekonomickým růstem, především pobřežních oblastí. Vznikla tak nová střední vrstva, která pozměnila politické panorama, neboť dala vzniknout politickým stranám s umírněnými, ovšem protioligarchickými reformami. Jednalo se o středo-pravicovou Lidovou akci (*Acción Popular, AP*) a pravicové křesťanské demokraty (*Partido Demócrata Cristiano, PDC*). Prosazovali modernizaci a rozvoj s pomocí aktivističtějšího státu a stali se tak výzvou pro existující levici, především APRA. Ta reagovala navázáním spojení se svým bývalým rivalem, oligarchií a konzervativními proudy politiky. V letech 1963–68 byl potom zvolen prezidentem právě zakladatel AP, Fernando Belaúnde. Jeho vláda byla poznamenána sociálními konflikty, silnou opozicí, devalvací měny (1968), vznikem guerrilly a silnou kritikou k podpisu smlouvy o těžbě ropy s International Petroleum Company. Přes všechny sociální snahy²⁸ a ekonomické úspěchy (Peru bylo v té době předním zpracovatelem ryb na světě a celou třetina exportu tvořily ryby) byla jeho vláda svržena dalším vojenským pučem, tentokrát pod vedením generála Velasca Alvarada (1968–75).

Velasco reprezentoval novou tendenci uvnitř armády, změnilo se totiž její složení. Již se nejednalo o elitní skupinu z vyšších tříd, nýbrž i armáda reflektovala sociální změny a začleňovala stále více lidí ze středních i nižších vrstev. Navíc právě tato generace dokázala potlačit guerrillové hnutí a to díky strukturálním reformám, které mnohem lépe zajistily národní bezpečnost než silová řešení jejích předchůdců. Vláda provedla agrární reformu²⁹ a rozsáhlé zestátnění³⁰ především zahraničních podniků (měď a ropa). Úspěch byl ale malý a to především proto, že reformní vojenští činitelé tvořili menšinu, větší část armády přitom zachovávala tradiční konzervativní postoj a změny nepodpořila. Co se týká zahraniční politiky, Peru v tomto období iniciovalo založení Andského paktu a spolupracovalo se zeměmi třetího světa. Snažilo se postupně odpoutat od závislosti na USA a navazovalo kontakty s Japonskem, SSSR, západní i východní Evropou.

---

²⁷ [http://lcweb2.loc.gov/cgi-bin/query/r?frd/cstdy:@field\(DOCID+pe0033\)](http://lcweb2.loc.gov/cgi-bin/query/r?frd/cstdy:@field(DOCID+pe0033)), Federal Research Division, country profile Peru.

²⁸ Městské plánování, vodovodní a dopravní systémy, bydlení a velké investice do vzdělání.

²⁹ Velasco vyvlastnil rozlehlé agroindustriální plantáže na pobřeží a následovala nejrozsáhlejší pozemková reforma (hned po Kubě) v celé Latinské Americe. V roce 1975, tedy na konci jeho vlády, byla polovina orné půdy přerozdělena do různých forem družstev a kooperativ a tím k 350.000 rodinám (asi ¼ venkovského obyvatelstva). Reforma se ovšem nedotkla sezónních pracovníků ani domorodých komunit.

³⁰ Při příchodu Velasca v roce 1968 bylo v zahraničních rukou 3/4 těžebního průmyslu, 1/2 výrobního průmyslu, 2/3 komerčního bankovního sektoru a 1/3 rybolovu. Do roku 1975 Velasco poměry výrazně změnil a to na ½ těžby, 2/3 bankovního sektoru, 1/5 průmyslové produkce a polovina celkových investic byla ve státních rukách. Ekonomika směřovala z laissez-faire ke smíšenému modelu.

V roce 1975 byla vláda opět vystřídána vojenským převratem Francisca Moralese Bermúdeze, který ovšem již o dva roky později deklaroval směřování k demokratickým institucím a občanské vládě. Následoval rok 1978 a volby do ústavodárného shromáždění a posléze rok 1979 a vyhlášení nové ústavy. Text poprvé v historii Peru udělil právo volit negramotným i domorodým skupinám obyvatel, což znamenalo 30% nárůst oprávněných voličů, výrazně měnilo rozložení sil politických stran a posunulo politickou scénu významně doleva.

2.7 Krize 80. let pod vládou Belaúndeho a Garcíi

Všeobecné volby roku 1980 vyhrála znovu Acción Popular³¹ v čele s Fernandem Belaúndem Terrym (1980-85). Poprvé se uspořádaly rovněž volby do městských zastupitelstev, kde získaly nejvíce hlasů Acción Popular a Izquierda Unida. Belaúnde se ocitl v čele jiného Peru než jaké vedl v 60. letech. Vymizela oligarchie exportu, stejně jako zahraniční investice a naopak narostly zahraniční dluhy, které bylo potřeba splácet. Země tak musela čelit ekonomické krizi, inflaci, ale především rostoucímu násilí a projevům teroristické Světlé stezky. Prezident se snažil omezit kompetence armády, ale bez výsledku. Situace v zemi navíc podporovala růst šedé ekonomiky. Belaúnde se snažil řešit situaci privatizací a exportně orientovanou ekonomikou, ovšem ropné krize ve světě (1983) snižovaly reálnou produkci až o 12% a platy o 20%, prezident prováděl politiku fiskální expanze a podporoval tak již značný růst inflace. Přes otevřenou kritiku a odpor proti zadlužování země, zahraniční dluh Peru rychle rostl³².

Radikální projevy nespokojenosti se odrazily i v aktivitách teroristické Světlé stezky (Sendero Luminoso), která se rozrostla ze svého rodného Ayacucha až do Limy a rovněž ve vzniku Revolučního hnutí Tupac Amaru (Movimiento Revolucionario Túpac Amaru, MRTA). Belaúnde tyto hnutí považoval zpočátku za narkoteroristy a odmítal je brát vážně, jeho reakce přišla pozdě a navíc byla neadekvátní.

Kromě všech vnitřních i vnějších konfliktů se velmi rychle šířil obchod s drogami, neboť koka - tradiční plodina Peru a zdrojová surovina pro výrobu kokainu, se stala velmi poptávanou komoditou na západních trzích. Koka se pěstovala v Andách odedávna a Inkové věřili, že přináší magickou sílu. Za kolonizace potom žvýkání lístků koky sloužilo k tlumení bolesti a zimy, především těžce pracujícím domorodcům, a zvyk přetrval až do dnešní doby³³. Poptávka po této rostlině potřebné pro výrobu kokainu neustále rostla a zařadila tak produkci Peru a Bolívie na první místo ve světě. Od roku 1978 je ale kultivace koky pro výrobu narkotik zakázaná, avšak přes všechny vládní programy podpory pěstování náhradních plodin je tato politika neúčinná. Právě naopak, snaha odstranit pěstování koky sjednotilo její pěstitele se Světlou stezkou, která poskytla ozbrojenou ochranu (od roku 1983) před státem i před narkomafií, což jí zajistilo finanční nezávislost a velký vliv.

---

³¹ Strana se později spojila s Partido Popular Cristiano (PPC), aby dosáhla v parlamentu většiny.

³² Po pěti letech Belaúndeho vedení narostl zahraniční dluh z 9,6 miliard USD (1980) na 13 miliard USD (1985).

³³ V roce 1990 se odhaduje, že 15% obyvatelstva žvýká koku každodenně.

Volební rok 1985 byl ve znamení vítězství levice a Alana Garcíi Péreze³⁴ (APRA) v obou parlamentních komorách. Jeho hospodářská politika měla v prvních dvou letech nebývalý úspěch. Splácení zahraničního dluhu prezident omezil na 10% z příjmu exportu a ušetřené peníze investoval do domácích projektů. Od roku 1987 však začal průmysl stagnovat pro nedostatek investic a výrazně se zhoršila situace ve válce s guerrillami. Hromadily se žaloby na porušování lidských práv³⁵ v souvislosti s metodami boje proti terorismu. Nevýraznějším problémem však byla nekontrolovatelná hyperinflace (dosahovala ročně až 7 000%), pokles mezinárodních rezerv, politické násilí a aktivity Světlé stezky i MRTA. García prakticky přivedl stát k bankrotu. Proti jeho politice se výrazně spojila pravice a ve volbách v roce 1989 navíc přistoupil nový hráč politického klání, skupina nezávislých. Celý proces diskreditace státních institucí a korupční skandály způsobili v zemi krizi nedůvěry jak ve stát, tak v tradiční politické strany. Co se týkalo postavení vojenských sil, García zvolil spolupráci s vojenskými činiteli. Umožnil jim ovládnout vysoké politické posty výměnou za ochranu jeho režimu. Podobný způsob kontroly vojenských sil zvolil i následující prezident Fujimori.

2.8 Vláda prezidenta Fujimoriho, Toleda a nástup Garcíi

Právě situace napětí ve společnosti dostala do prezidentského křesla politicky neznámého agronoma Alberta Fujimoriho, potomka japonských přistěhovalců³⁶. Vstoupil do politiky jako nezávislý kandidát strany *Cambio 90*. Ta reprezentovala drobné obchodníky a spíše chudší vrstvy (včetně Andského domorodého obyvatelstva). Významnou podporou byli rovněž voliči evangelického vyznání a japonská menšina. Fujimori navíc jako člen japonské komunity zosobňoval kulturní pluralitu Peru a Peruánci do něho vkládali naděje i z důvodu tradiční efektivnosti Japonců. Jeho program se zaměřoval na zahraniční investice, zrušení státních subvencí a cenové kontroly, což mělo následně zvýšit ceny zemědělské produkce a zajistit obživu venkovským oblastem. Ve volbách se Fujimori střetl s dalším politickým nováčkem, avšak favoritem prezidentských voleb, spisovatelem Mario Vargasem Llosou. Llosa kandidoval za pravicovou alianci Frente Democrático (FREDEMO)³⁷. Byl však do značné míry vnímán jako ochránce stávajících elit, jako privilegovaná osoba, která má k problémům běžného občana velmi daleko. Podporovala ho katolická církev a armáda. Navíc prosazoval pro Peru šokovou ekonomickou terapii, kterou nikdo dobrovolně zvolit nechtěl.

Fujimori ještě měsíc před volbami dosahoval voličských preferencí kolem 1%, nakonec se mu podařilo získat 24% v prvním kole, kde Llosa nedokázal získat absolutní většinu. Druhé kolo bylo Fujimoriho triumfem, neboť pro něho volilo 56,5% voličů a zvítězil v 23 departamentech (z 24).

---

³⁴ Jedná se nejmladšího prezidenta v historii Peru, neboť se ujal úřadu ve svých 36ti letech.

³⁵ Násilí a útoky přicházely jednak ze strany teroristických organizací, ale rovněž ze strany státu. Pokud tedy běžný občan stranil teroristům, zabili ho vojáci, pokud stranil vládnímu vojsku, zabili ho teroristé. Udržet si neutralitu bylo prakticky nemožné. Jenom v 80.letech zemřelo následkem politického násilí 20 000 lidí a za samotný rok 1990, 3 384 dalších. Peru se v té době zařadilo na první místo ve zmizení lidí na světě! [http://lcweb2.loc.gov/cgi-bin/query/r?frd/cstdy:@field\(DOCID+pe0134\)](http://lcweb2.loc.gov/cgi-bin/query/r?frd/cstdy:@field(DOCID+pe0134))

³⁶ Fujimori vyrostl jako katolík, přestože jeho rodiče byli budhisté. Promoval na Universidad Nacional Agraria (UNA) v roce 1960 v Limě. Získal M.A. z matematiky na the University of Wisconsin at Madison v roce 1970 a stal se rektorem UNA a rovněž prezidentem asociace rektorů v letech 1984 –1989.

³⁷ Součástí aliance byly politické strany: Acción Popular, Partido Popular Cristiano, Movimiento Libertad

V prvních letech svého mandátu prováděl Fujimori neoliberální ekonomickou reformou (v podstatě převzal program Llosy a začal s šokovým reformami, tzv. Fujishock). Jeho postavení v rámci politického systému bylo však komplikované, neboť neměl většinu v parlamentu. Nakonec se situace vyostřila natolik, že Fujimori v roce 1992 Kongres rozpustil a zastavil platnost Ústavy z roku 1979, vyměnil téměř polovinu soudců Nejvyššího soudu a rovněž 130 soudců nižší instance v rámci rozsáhlé soudní reformy. Tzv. „samopuč“ (*autogolpe*) proběhl za podpory vojska i důležitých sektorů společnosti. Fujimori jmenoval mimořádnou vládu národní obnovy, která připravovala návrat k ústavnosti do 12ti až 18ti měsíců. Vnitrostátní reakce veřejnosti na rozpuštění Kongresu byla paradoxně pozitivní, neboť Kongres byl všeobecně vnímán jako zkorumpovaná instituce³⁸ a lidé doufali v jeho pročištění. Souhlasně se k převratu stavěla především armáda, podnikatelé, vývozci, střední a nižší třída a proti byla politická elita, intelektuálové a média. Nikdo však nepochyboval o nutnosti reformy.

Naproti tomu zahraniční reakce byla velmi kritická, a to především ze strany USA, které zastavily všechny půjčky a omezily tok peněz do Peru. Zastavily rovněž veškerou vojenskou pomoc³⁹ na protidrogovou válku, čímž se zároveň výrazně omezila obrana proti terorismu. Po stáhnutí americké pomoci z Peru, zaujalo významné postavení Japonsko.

Tlak mezinárodního společenství i domácí opozice vedl Fujimoriho k vyhlášení nových voleb do Demokratického ústavodárného kongresu (Congreso Constituyente Democrático, CCD). Volby se uskutečnily půl roku po převratu (v listopadu 1992) a přestože je bojkotovaly Acción Popular (Belaúnde), APRA (García), Izquierda Unida a Movimiento de Libertad (Llosa), byly uznány za platné. Vládnoucí koalice (Movimiento Nueva Mayoría, Cambio'90) získala 44 z 80ti křesel, následovali křesťanští demokraté s osmi křesly a podle dosažených výsledků dalších 17 stran. Finální ústavní text CCD schválilo v září 1993 a o měsíc později byla nová ústava schválena v referendu⁴⁰. Hlasovalo pro ni 52% voličů s voličskou účastí 69%⁴¹.

Přes všechny tvrdé reformy Fujimoriho režimu a autoritativní vedení měl prezident podporu obyvatelstva⁴². Inflace se stabilizovala a Peru se dostávalo do příznivé situace pro nastartování ekonomického růstu. Příznivě zapůsobilo i zatčení vůdce Světlé stezky Abímaela Guzmána (1992) a postupné drobení teroristické organizace a její slábnutí. Ovšem prostředky a způsob, jakým byla válka vedena byly nedemokratické, kruté a velmi krvavé. Přesto jeho popularita na konci roku 1992 dosahovala 63,3%.

---

³⁸ Podle statistik pouze 16 % bylo proti navrhované změně ústavy, 12 % protestovalo proti uzavření Kongresu, 85% populace věřilo, že změny povedou k lepší administrativě, 75% věřilo, že se ekonomická krize vyřeší a 50% důvěřovalo v poražení terorismu!

[http://lcweb2.loc.gov/cgi-bin/query/r?frd/cstdy:@field\(DOCID+pe0010\)](http://lcweb2.loc.gov/cgi-bin/query/r?frd/cstdy:@field(DOCID+pe0010)) , Federal Research Division, USA

³⁹ Pro rok 1991 USA dali 35 mil. USD na vojenské vybavení a cvičení, plus 60 mil USD ekonomické pomoci.

⁴⁰ Nová ústava obsahuje 148 nových článků, 93 modifikací a 59 původních článků z ústavy 1979.

⁴¹ <http://www.nyulawglobal.org/globalex/Peru.htm>

⁴² Data CEPAL ukazují, že se propadly reálné mzdy o dvě třetiny od roku 1987. Navíc se dostalo pod hranici chudoby 13 mil. lidí, celkem tedy 60% obyvatelstva. Rapidně vzrostla dětská úmrtnost. V roce 1990 pouze 59% dětí navštěvovalo školy, 27 000 učitelů opustilo svoji práci, neboť jejich plat byl jen 60 USD za měsíc, většina škol postrádala vodu, světlo, sociální zařízení. Co se týká vzdělání a zdravotnictví, stát investoval v roce 1990 12,50 USD na osobu (v roce 1981 to bylo 49 USD).

<http://www.eclac.cl/publicaciones/SecretariaEjecutiva/1/LCG2231PI/lcg2231iGarcia.pdf>, Comisión Económica para América Latina y el Caribe.

V roce 1995 Fujimori znovu dosáhl jasného vítězství v prezidentských volbách a porazil bývalého generálního tajemníka OSN, Javiera Péreze de Cuéllara⁴³. Do prezidentské funkce ho zvolilo 64,4% voličů a jeho volební koalice stran *Cambio'90* a *Nueva Mayoría* mu zajistila absolutní většinu v Kongresu (67 křesel). I v následujícím období byl způsob jeho vlády jasně autoritářský. Fujimori likvidoval opozici, porušoval lidská práva a opíral se o vysoce postavené armádní činitele nebo vlivné osoby s kriminální minulostí⁴⁴. Po pěti letech v roce 2000 se znovu snažil získat prezidentské křeslo, protikandidátem mu byl Alejandro Toledo. Ten se ovšem odmítl účastnit druhého kola z důvodu podvodného vedení voleb, přestože v prvním kole získal více než 40% hlasů. Druhé kolo tedy potřetí za sebou vyhrál Alberto Fujimori. Jeho třetí prezidentské období bylo však pod velkým tlakem opozice a krize vyvrcholila odhalením korupčního skandálu Fujimoriho poradce Montesinose. Fujimori v té době využil pracovní cesty do Bruneje na kongres APECu a odcestoval do Japonska, odkud podal demisi. Peruánské úřady na něho vydaly zatykač za zločiny proti lidskosti.

Dočasně se ujal vedení země Prezident Kongresu Valentín Paniagua Corazao (23.11.2000 – 28.7.2001) a po něm na základě nových voleb nastoupil na řádné pětileté období Alejandro Toledo (2001-06). Edurado Toche⁴⁵ hodnotí vládu tohoto prezidenta velmi kriticky. Toledo byl podle něho známý a úspěšný jako ekonom s indiánskými kořeny, ale politicky neměl dynamiku a byl to spíše technokrat. Jeho strana *Perú Posible* postrádala konkrétněji artikulovaný program a plán pro transformaci země, proto byla po odchodu autoritativního režimu velmi nestabilní a spíše bojovala o svoji legitimitu⁴⁶. Jeho hospodářská politika pokračovala ve Fujimoriho neoliberálních reformách. Ekonomiku zaměřil více na zlepšení makroekonomických ukazatelů a snížení zahraničního dluhu než na řešení palčivých sociálních otázek nezaměstnanosti a chudoby. Nízké daně navíc nenabízely dostatek prostředků k redistribuci.

Velká změna oproti Fujimorimu však byla v chápání lidských práv a demokratických hodnot. Toledo se velmi zasadil o snahu vyrovnat se s násilím a diktátorskými metodami minulosti. Vznikla Komise pro pravdu a usmíření Peru⁴⁷, která vyšetřovala veškeré zločiny a násilí za období 1980-2000 a detailně zmapovala aktéry, příčiny a následky násilí v Peru. Počet obětí (teroristických i vládních) dosáhl 70.000 lidí.

Přes velké protesty a sociální nepokoje dokončil Toledo svoje prezidentské období a v červnu 2006 byl zvolen v druhém kole prezidentských voleb Alan García (APRA). Po 16ti

---

⁴³ <http://www.elmundo.es/elmundo/2006/05/18/internacional/1147979850.html>

⁴⁴ Jedná se o osobu V. Montesinose, který byl jeden z jeho hlavních poradců a zároveň řídil ústřední zpravodajskou službu (Servicio de Inteligencia Nacional, SIN). Tento člověk vzděláním právník a bývalý kapitán byl z armády vyloučen z důvodu velezrady a více než dva roky žil v exilu (Ekvádor, Argentina). Stal se hlavním poradcem prezidenta Fujimoriho především díky vlivným konexím a právním znalostem, které pomohli Fujimorimu v předvolební kampani 1990. (Jara, 23)

⁴⁵ Historik a politický analytik, Centrum studií a podpory rozvoje DESCO (Centro de Estudios y Promoción de Desarrollo DESCO), profesor Národní University San Marcos v Limě.

⁴⁶ Devět měsíců po zvolení poklesla podpora prezidenta na 26%, přitom žádný z jeho předchůdců tak brzy po svém zvolení neklesl tak rychle v popularitě mezi lidmi. (Quijano, 71). V roce 2002 zveřejnil deník *El Comercio*, že pouze 22% populace schvaluje Toledovo vedení, přičemž 71% odmítá jeho ekonomickou politiku a 17% tuto politiku schvaluje. (*El Comercio*, Lima, 20.5.2002)

⁴⁷ Comisión de la Verdad y Reconciliación del Perú, <http://www.cverdad.org.pe/lfinal/index.php>, 22.6.2006

letech se tedy znovu vrací do prezidentské funkce představitel levého středu politického spektra. Jeho protikandidát, nacionalista Ollanta Humala, a jeho strana Unión por el Perú, však získává většinu v Kongresu

3. Ústavní systém Peruánské republiky

3.1 Ústavní systém obecně

Peru je unitární prezidentská republika. V posledních dvou desetiletích přitom došlo k výrazným změnám institucí, dělby moci a stranického systému. Oficiálními jazyky jsou španělština, kečuánština, ajmarština a další domorodé jazyky dle zákona. Hlavním městem republiky Peru je Lima a hlavním historickým městem je Cuzco.

Historicky první ústava Peru pochází z roku 1823⁴⁸, poté následuje řada změn (1826, 1828, 1833, 1839...). Mezi všemi vyvstávají ústavy z let 1933 (vychází ze španělské republikánské ústavy) a 1979. Poslední zmíněná zakotvila všeobecné volební právo, udělila právo volit i negramotným lidem a domorodcům⁴⁹. Zákonodárná moc byla založena na dvoukomorovém parlamentu. V současné době platí ústava z 29.10.1993, schválená v referendu 52% hlasů⁵⁰.

Tato ústava zachovává řadu zásad z minulých let. Je tomu tak v otázkách svrchovanosti státu nebo základních lidských práv a svobod. Prosazuje svobodnou osobní iniciativu v podnikání a zdůrazňuje sociální aspekt ekonomiky trhu. Zároveň omezuje státní zásahy do oblasti zdravotnictví, pojišťovnictví, veřejných služeb a infrastruktury. Důležitou roli hraje zaměstnanost, svobodná soutěž a ochrana spotřebitele. Stát může zaujmout pozici investora (vždy pouze v jednom případě) za účelem veřejné prospěšnosti. Nemá v žádném oboru exkluzivitu. Co se týká zahraničních investic, požívají stejných podmínek jako investice domácí. Garantuje se rovněž držba cizí měny. Základní změna proběhla v systému vládnutí (jedna parlamentní komora je vyvažovaná Stálou komisí, zrušení senátu). Odráží tak změnu poměrů v zemi po Fujimoriho převratu a výrazném posílení role prezidenta.

Peru je tedy charakterizováno jako demokratický právní stát⁵¹, republika demokratická, sociální, nezávislá a svrchovaná. Jeho forma vlády je unitární, reprezentativní, decentralizovaná⁵² a funguje na základě tripartitní dělby moci⁵³ (zákonodárnou, výkonnou a soudní).

Zákonodárná moc je zakotvena v jednokomorovém parlamentu, Kongresu, kde zasedá 120 poslanců na volební období pěti let (přímá volba). Nejsou ze svých funkcí odpovědní. Členové Kongresu reprezentují svůj národ.⁵⁴ Druhou, výkonnou mocí, je prezident. Právě on představuje zájmy Peru a stojí v čele vlády. Je volený přímou volbou na období pěti let,

---

⁴⁸ Vyhlášena o dva roky později.

⁴⁹ Tito tvořili 30% populace.

⁵⁰ 52% znamená 3.548.334 hlasů. <http://www.nyulawglobal.org/globalex/Peru.htm>

⁵¹ Preambule ústavy vyvozuje moc Kongresu (a schválení ústavy samotné) z lidu a z boha (!).

⁵² Přestože se ústava sama proklamuje jako decentralistická a garantuje základní pravomoci regionům, stále udržuje systém výrazně centralistický.

⁵³ Constitución política del Perú, 1993 (článek 43). Poslední část o dělbě moci byla novým prvkem.

⁵⁴ Článek 93

stejně jako další dva viceprezidenti.⁵⁵ Prezident je žalovatelný Stálou komisí před Kongresem stejně jako kterýkoli veřejný činitel, pokud se dopustí trestného činu při výkonu funkce⁵⁶. Prezident rovněž jmenuje / odvolává premiéra a na jeho návrh a s jeho souhlasem i jednotlivé ministry. Každý ministr je individuálně odpovědný ze své funkce a rovněž za činy prezidenta, které stvrzuje⁵⁷. Všichni ministři jsou solidárně odpovědní za protiústavní činy, stejně jako za protiústavní zákony prezidenta republiky (neboť je musí schválit) nebo vlastní vlády. Bez ohledu na svoje hlasování, musí v takovém případě podat demisi.

Charakteristickým rysem peruánského politického systému je vztah mezi Kongresem a vládou. Vláda musí mít důvěru Kongresu. Ten jí může vyslovit nedůvěru a žádat její demisi⁵⁸. V případě, že Kongres vysloví nedůvěru dvěma vládám, má prezident pravomoc Kongres rozpustit⁵⁹ a svolat nové volby do zákonodárního sboru do čtyř měsíců ode dne rozpuštění Kongresu⁶⁰. Do zvolení nového Kongresu se ujímá jeho funkcí Stálá komise. Pokud se nové volby do Kongresu neuskuteční do čtyř měsíců, rozpuštěný Kongres se znovu svolá a vymění celou vládu⁶¹. Kongres takto ustanovený plní své funkce pouze do konce původního ústavního období.

3.2 Výkonná moc

3.2.1 Prezident

Nejdůležitější součástí výkonné moci je prezident. Právě on je hlavou státu a předsedou vlády. Volí se přímou volbou na pětileté období. Pro zvolení je nutná absolutní většina hlasů. Pokud se tak nestane, postoupí dva kandidáti s nevyššími počty hlasů do druhého kola, kde rozhoduje relativní většina hlasů. Společně s prezidentem se volí dva viceprezidenti, kteří ho zastupují v době jeho nepřítomnosti. Není možné být znovu zvolen prezidentem peruánské republiky ve dvou následujících obdobích⁶².

Kandidát na prezidentskou funkci musí dosáhnout věku 35ti let, být peruánské národnosti od narození, mít právo volit (tedy i způsobilost k právním úkonům). Nově zvolený prezident skládá přísahu do rukou předsedy Kongresu a ujímá se funkce 28.července, tedy v den nezávislosti Peru. Prezident reprezentuje vládní politiku a spravuje národní bohatství.

---

⁵⁵ Nelze kandidovat dvě po sobě následující období. Je však možné jedno období vynechat a poté kandidovat znovu.

⁵⁶ Promlčecí lhůta je 5 let.

⁵⁷ Činy prezidenta, které nemají ministerské schválení, nejsou platné (jsou nulitní)

⁵⁸ Žádost o hlasování o důvěře vládě nebo jednotlivým ministrům musí předložit minimálně 25% poslanců a její schválení vyžaduje nadpoloviční většinu všech poslanců. Poté musí vláda / ministr podat demisi. Prezident republiky demisi přijme do 72 hodin.

⁵⁹ Ve válečném stavu nemůže být Kongres rozpuštěn, stejně tak jako v posledním roce svého volebního období.

⁶⁰ Datum konání voleb je stanoveno přímo v prezidentském dekretu o rozpuštění Kongresu.

⁶¹ Žádný z ministrů nemůže být znovu zvolen ministrem během tohoto prezidentského období.

⁶² Jedná se o článek 112, který podle novely z roku 2000 nedovoluje dvě po sobě následující prezidentské období jedné osobě. Původní verze z roku 1993 povolovala dvě po sobě jdoucí období, ale i přesto Fujimori chtěl změnit interpretaci a umožnit si tak i třetí volební období od roku 2000. Začal totiž vládnout v roce 1990, tedy podle tehdy platné ústavy z roku 1979, která takový postup povolovala. Fujimori tehdy argumentoval tak, že podle nové ústavy je jeho druhé volební období

vztahovat platnost nové ústavy až na jeho druhé volební období. Ústavní soud ovšem posoudil jeho žádost za protiústavní, načež všichni, kdy toto odhlasovali museli odejít ze svých funkcí a nakonec skončili v exilu (celkem 7 soudců – dva podplacení hlasovali pro, dva se zdrželi hlasování a tři hlasovali proti).

Vyhlašuje prezidentské i parlamentní volby prezidentským dekretem⁶³ a jmenuje / odvolává předsedu vlády⁶⁴ na jeho návrh a s jeho souhlasem potom i jednotlivé ministry. Řídí mezinárodní politiku a ratifikuje mezinárodní smlouvy, jmenuje diplomatické zástupce (a přijímá zahraniční zástupce), řídí systém národní obrany, spravuje armádu i policii a uděluje vyznamenání. Mezi další pravomoci prezidenta patří vyhlášení války a podpis míru (se souhlasem Kongresu), regulace celních tarifů a promíjení trestů nebo udělení amnestie. Prezident má rovněž zákonodárnou iniciativu, zákony jsou mu předkládány, aby je odsouhlasil nebo opřipomínkoval. Vráť-li prezident návrh zákona zpět do Kongresu, parlament hlasuje nejprve o pozměněné verzi a pokud neprojde, hlasuje se o původním znění zákona. Prezident tedy má právo veta, ale i vetovaný zákon může být přijat, a to absolutní většinou všech poslanců. Prezident zákony vyhlašuje. Může též vydávat prezidentské dekrety s pravomocí zákona (urgentní nebo běžné) na základě pravomoci mu delegované Kongresem. Prezident musí vždy parlament informovat o vydání prezidentského dekretu a Kongres posléze může dekret upravit nebo úplně zrušit⁶⁵.

Prezident požívá imunity, je však žalovatelný z velezrady, bránění prezidentských nebo jakýchkoli jiných voleb, rozpuštění Kongresu mimo rámec zákona a bránění mu ve výkonu jeho funkcí.

Ukončení prezidentské funkce⁶⁶ nastává z důvodu smrti, trvalé morální nebo fyzické neschopnosti (schvaluje Kongres dvoutřetinovou většinou všech poslanců), podání demise do rukou Kongresu, opuštění republiky (nebo pozdní návrat) bez souhlasu Kongresu a zbavení úřadu podle předem stanovených pravidel, jedná se o proces tzv. impeachmentu. Po přijetí demise prezidenta republiky, svolá předseda Kongresu nové volby.

3.2.2 Vláda

Vláda⁶⁷ je orgánem výkonné moci a skládá se z 15ti ministrů⁶⁸ a premiéra. Každý ministr nese osobní zodpovědnost ze své funkce i z prezidentských aktů, které stvrzuje. Zároveň platí solidární odpovědnost ministrů, pokud následkem jejich aktů dojde k protiústavní činnosti.

---

⁶³ Tento prezidentský dekret musí obsahovat přesný tip voleb, o které se jedná, datum voleb, případně i datum druhého kola, posty, do kterých se reprezentanti volí a autorizaci rozpočtu.

⁶⁴ Doslovný překlad: prezident Rady ministrů.

⁶⁵ Prezident pošle písemné oznámení a vysvětlení svého dekretu Kongresu (popř. Stálé komise) do 24 hodin (pro urgentní dekrety) nebo do tří dnů (pro běžné dekrety) po uveřejnění, a nejpozději následující pracovní den pošle předseda Kongresu spis Ústavní komisi, aby jej prostudovala (do 15ti dnů pro urgentní dekrety a 10ti dnů pro běžné). Pokud dekret splňuje podmínky ústavních článků 118 nebo 104 (dekret urgentní se věnuje výhradně otázce národní ekonomiky nebo veřejným financím), hlasuje o něm Kongres. V případě, že je odsouhlasen nadpoloviční většinou všech poslanců, předseda Kongresu jej vyhlásí za zákon (parlamentní nařízení čl.91). Pokud dekret překračuje pravomoci dané ústavou nebo delegované kongresem, je komisí doporučen ke zrušení nebo změně. <http://www.congreso.gob.pe/reglamento.htm> , 26.8.2006, Resolución Legislativa del Congreso N° 011-2001 -CR, publicada el 13 de octubre de 2001

⁶⁶ Pozastavení prezidentské činnosti může být z důvodu dočasné neschopnosti nebo probíhajícího soudního procesu podle článku 117 Ústavy Peru (výjimky z vládní imunity).

⁶⁷ Doslovný překlad - Rada ministrů.

⁶⁸ Ministerstva jsou následující: Ministerstvo zemědělství, zahraničního obchodu a turismu, obrany, financí, školství, energetiky a těžby, vnitra, spravedlnosti, Ministerstvo pro ženské záležitosti a sociální rozvoj, Ministerstvo produkce, zahraničních věcí, zdraví, práce a podpory zaměstnanosti, dopravy a komunikací, bydlení.

Premiér je jmenován i odvoláván prezidentem republiky, zastupuje vládu (hned po prezidentovi republiky), koordinuje jednotlivé ministry a stvrzuje zákonodárné dekrety.

Co se týká ministrů, jsou rovněž jmenováni prezidentem republiky, ovšem na doporučení premiéra. Pro funkci ministra je nutná minimální věková hranice 25ti let, peruánská národnost a běžné občanské pravomoce⁶⁹. Funkce ministra je neslučitelná s jakoukoli veřejnou funkcí nebo ziskovou činností, ministr může krom svého úřadu zastupovat i vedení jiného ministerstva, maximálně však na dobu 30ti dnů. Na žádost Kongresu jsou ministři povinni dostavit se k interpelaci.

Vláda má následující pravomoci: potvrzuje návrh zákona, který posílá prezident do Kongresu, potvrzuje zákonodárné prezidentské dekrety, stejně jako návrhy zákonů a radí se o věcech veřejného zájmu. Vláda schvaluje zákony absolutní většinou ministrů. Každá nově jmenovaná vláda musí po třiceti dnech ve funkci předstoupit před Kongres a představit a prodiskutovat obecnou politiku vlády, včetně prostředků, kterými jí chce dosáhnout. Poté následuje hlasování o důvěře a jeho výsledek okamžitě písemně sdělí předseda (a místopředseda) Kongresu prezidentu republiky. Pokud vláda nezíská důvěru parlamentu (nehlasují pro ni nadpoloviční většina poslanců), okamžitě podá demisi do rukou prezidenta a ten ji přijme⁷⁰.

Prezident republiky se souhlasem vlády a po informování Kongresu může vyhlásit (dekretem) na určitou dobu výjimečný nebo válečný stav. Jedná se o dvě odlišné situace. Výjimečný stav se používá relativně často v souvislosti s nepokoji, stávkami nebo terorismem v zemi. Vyhláší se při narušení vnitrostátního řádu a míru nebo při katastrofách; dovoluje omezení nebo pozastavení platnosti ústavních práv svobody, nezcizitelnosti obydlí, volného shromažďování nebo tranzitu. Na dobu šedesáti dnů se chopí moci ozbrojené složky a skrze ně i prezident. Takový stav je možné prodloužit pouze dalším prezidentským dekretem.

Na rozdíl od stavu výjimečného je válečný stav vyhlášován (dekretem) na období 45ti dnů a nedochází při něm k žádnému omezení ústavních práv. Důvodem jeho vyhlášení může být napadení státu, vnější nebo občanská válka.

3.3 Zákonodárná moc

Zákonodárnou mocí je jednokomorový Kongres, kde zasedá 120 poslanců volených na pět let. Každý kandidát musí mít peruánskou národnost⁷¹, dosáhnout věkové hranice 25ti let, být způsobilý k politickým právům a nevykonávat žádné vysoké funkce v moci výkonné nebo soudní. Pro získání poslaneckého křesla je nutné odstoupit z veřejných funkcí šest měsíců před volbami⁷². Co se týká neslučitelnosti mandátu poslance s jinou činností, v době

---

⁶⁹ Členové armády a policie mohou být ministry

⁷⁰ Investidura de Consejo de Ministros, článek 82, Reglamento del Congreso de la República

⁷¹ získaná narozením.

⁷² Takové funkce mohou být podle čl. 91: víceministerské pozice, ministerské, Ombudsman, Ústavní soudci, prezident Centrální banky, členové ozbrojených sil, policie, apod.

fungování Kongresu je zakázáno vykonávat jakékoliv jiné zaměstnání, neboť funkce poslance je na „plný úvazek“⁷³. Poslanec má tedy povinnost účastnit se zasedání a hlasovat. Pokud tak nečiní a není omluven, je mu přímo úměrně snižováno finanční ohodnocení⁷⁴. Obecně platí, že veřejné funkce jsou neslučitelné s poslaneckým mandátem (krom výjimek stanovených ústavou).

Poslanci nejsou odpovědní za své názory a hlasování ve výkonu svých funkcí ani nepodléhají imperativnímu mandátu. Požívají poslanecké imunity, a tak nemohou být obžalováni bez předchozí autorizace Kongresu v období od zvolení do jednoho měsíce po uplynutí poslaneckého mandátu. (Zároveň se však poslanecká imunita nevztahuje na trestního stíhání, které bylo zahájeno před samotným zvolením do poslanecké funkce)⁷⁵. Kongres má 24 hodin na to, aby rozhodl o trestním stíhání. Legislativní mandát poslance je neodvolatelný. To znamená, že disciplinární sankce, které Kongres ukládá svým poslancům a pozastavuje tak jejich funkce, nemůže přesáhnout 120 dnů parlamentního období.

Kongres je jedinou parlamentní komorou Peru⁷⁶. Jeho základní funkcí je činnost zákonodárná a kontrolní. Volí si svůj řád, volí rovněž zástupce do Stálé komise a všech dalších komisí. Má právo zahájit řízení ohledně jakékoli věci ve veřejném zájmu a zřídit k tomu vyšetřovací komisi, budou ji přitom poskytnuty všechny potřebné informace. Její závěry však nejsou závazné pro státní jurisdikci. Parlament se organizačně člení na plénium (všichni poslanci), předsedu, komise a řídící radu, kterou tvoří členové řídícího výboru (administrativní řízení) a reprezentanti poslaneckých klubů (grupos parlamentarios)⁷⁷. Plénium parlamentu je usnášeníschopné, pokud je přítomna alespoň polovina plus jeden poslanec z celkového počtu poslanců (bez těch, kteří jsou omluveni).

Areál parlamentu je nedotknutelný a ozbrojené složky na něj mohou vstoupit pouze se souhlasem Kongresu. Ohledně vztahu k jednotlivým ministrům nebo celému kabinetu, může parlament požádat o interpelaci (minimálně jedna třetina poslanců). Před Kongresem rovněž lze žalovat veřejné činitele (žaluje Stálá komise). Žalovatelní jsou tedy prezident republiky, ministři, poslanci, členové ústavního soudu a další⁷⁸ za porušení ústavy a za trestné činy spáchané v době samotného výkonu funkcí až do pěti let poté, co z funkcí odstoupili. Kongres rovněž může zastavit veřejnému činiteli výkon veřejných funkcí až na deset let nebo jej ve funkci nahradit v případě, že tento je obviněn nebo není schopen svoji funkci řádně vykonávat.

Velmi důležité postavení v peruánském politickém systému zaujímá již zmíněná Stálá komise, neboť právě tento orgán, který krom funkcí stanovených ústavou (jmenování

---

⁷³ Článek 92 ústavy.

⁷⁴ Parlamentní nařízení, článek 23. V případě absence hlasování větší než 50% za den, je odečten celý denní plat.

⁷⁵ Reglamento del Congreso de la República, článek 16, Resolución Legislativa del Congreso N°01 5-2005-CR, 2006

⁷⁶ Jednokomorový parlament je jedna z výrazných změn nové ústavy (1993) oproti ústavě z roku 1979. Hlavním záměrem bylo urychlit legislativu. Riziko přílišné akumulace moci do rukou parlamentu vyvažuje Stálá komise, která funguje v podobné roli jako Senát, má rovněž právo vetovat rozhodnutí prezidenta.

⁷⁷ Zastoupení v řídící radě by se mělo blížit poměru zastoupení parlamentních skupin v Kongresu.

⁷⁸ podle článku 99 peruánské ústavy

nejvyššího kontrolora na návrh prezidenta republiky, ratifikace návrhu na post prezidenta Centrální banky, apod.), zastává zákonodárnou činnost delegovanou Kongresem a v případě odstoupení parlamentu dočasně vykonává jeho funkce. Tato komise nemůže být rozpuštěna a disponuje pravomocí žalovat veřejné činitele před Kongresem, jak je již zmíněno výše. Členové Stálé komise jsou volni Kongresem, přičemž jejich celkový počet nepřesahuje 25% počtu poslanců v Kongresu. S parlamentem úzce souvisí, neboť jí předsedá předseda Kongresu a zastoupení této komise proporčně odpovídá zastoupení parlamentních skupin.

Ústava Kongresu dále umožňuje vydávat zákony a zákonodárná ustanovení (měnit a rušit stávající); schvalovat smlouvy a rozpočet a dávat souhlas k půjčkám. Kongres má rovněž pravomoc udělit amnestii, schválit demarkační linii teritoria (dle návrhu mocí výkonné) a dát svolení ke vstupu zahraničních vojsk. Kongres také autorizuje prezidenta k výjezdu do zahraničí.

3.3.1 Tvorba zákonů

Zákonnou iniciativu má prezident⁷⁹, poslanci a rovněž veřejní činitelé, vlády regionální a lokální, včetně občanských iniciativ, pokud na to mají ze zákona právo. Každý návrh zákona je nejprve zkoumán, zda splňuje formální požadavky⁸⁰, poté musí být posouzen odpovídající parlamentní komisí a nejpozději do 30ti pracovních dnů je posudek komise zveřejněn na portále Kongresu. Do sedmi následujících kalendářních dnů potom proběhne debata v plénu parlamentu a dvojí hlasování. Pokud je návrh zákona zamítnut, zarchivuje se a parlament se jím (i podobným návrhem na stejné téma) smí zabývat nejdříve až za rok, pokud se na opačném procesu neshodne absolutní většina všech poslanců. Jestliže je návrh přijat v prvním hlasování, po uplynutí alespoň sedmi kalendářních dnů, se o něm debatuje a hlasuje znovu⁸¹.

Poté se odsouhlasený zákon pošle prezidentovi, aby jej do 15ti kalendářních dnů vyhlásil. Může tak učinit i předseda Kongresu nebo předseda Stálé komise. Pokud má prezident republiky připomínky, vyhlásí je na zasedání Kongresu v tomto termínu. Změna zákona musí být odsouhlasená nadpoloviční většinou všech poslanců. Neprojde-li prezidentem pozměněný návrh, je možné hlasovat znovu o návrhu v původním znění, to znamená, že existuje možnost odhlasovat zákon i bez souhlasu prezidenta (opět nadpoloviční většinou všech poslanců). Poté zákon vyhlásí předseda Kongresu. Zákon je platný následující den po zveřejnění a nelze jej sepsat se zpětnou platností, starý se ruší nebo mění pouze vydáním nového zákona.

---

⁷⁹ prezident o legislativním dekretu pouze uvědomí Kongres nebo Stálou komisi.

⁸⁰ Musí být uveden hlavní cíl zákona, efekty, které má způsobit, analýza nákladů a zisků, případně dopad na životní prostředí. Dále potom existuje řada výjimek a speciálních požadavků (Reglamento del Cobreso de la República, článek 76)

⁸¹ Existují výjimky návrhů zákona, o kterých se nehlasuje podruhé, jako např. přijímání mezinárodních smluv, zákon o státním rozpočtu, udělení důvěry vládě a další. (Reglamento del Congreso de la República, článek 78)

Speciální ustanovení platí pro schvalování reformy Ústavy. Návrh zákona je schválen parlamentem nadpoloviční většinou všech poslanců a poté je předložen ke schválení v referendu. Pokud jej referendum neschválí, stále ještě může být změna přijata, a to v případě, že jej odsouhlasí více než tři pětiny parlamentu ve dvou hlasováních, mezi nimiž je perioda minimálně jednoho roku.

Mezinárodní smlouvy tvoří součást právních norem státu, schvaluje je Kongres a poté je ratifikuje prezident republiky v případě, že se týkají lidských práv, národní svrchovanosti a integrity státu nebo národní obrany. Autoritativnější postup je povolený ve všech ostatních případech, kdy smlouvu schválí a ratifikuje prezident sám bez účasti Kongresu, pouze s podmínkou zákonodárný sbor informovat o přistoupení (odstoupení) k mezinárodní smlouvě.

3.4 Soudní moc

Soudní orgány jsou Nejvyšší soud⁸² (Corte Suprema de Justicia) se sídlem v Limě a ostatní soudy podle instance. Jsou to vrchní soudy na úrovni departamentos / kraje (Cortes Superiores), soudy první instance na úrovni provincií se sídlem v jejich hlavních městech (Cortes de primera instancia) a mírové soudy v každém distriktu (Jueces de Paz). Výkon soudních funkcí náleží rovněž komunitním autoritám⁸³ daných oblastí v souladu se zvykovým právem, pokud neporuší základní lidská práva. Zákon určuje koordinaci těchto složek s ostatními instancemi soudnictví.

Moc nad soudnictvím vychází z lidu a uplatňuje se skrze soudní moc a soudní hierarchii. Hlavou soudní moci je prezident Nejvyššího soudu⁸⁴ a nejvyšším poradním orgánem je Plénum.

Základní pravidla soudní moci jsou jednotnost soudního systému, nezávislost, veřejné jednání, písemné odůvodnění rozsudků, odškodnění pro neprávem odsouzené a nepřípustnost aplikace analogii v trestním řízení. Dále platí, že nikdo nesmí být odsouzen bez soudního řízení, nikdo nemůže být odsouzen v nepřítomnosti ani není dovoleno znovutevření uzavřených případů. Navíc má každý právo na obhajobu a může využít služeb ombudsmana (defensor del pueblo), přičemž soudní řízení je zdarma. Nezávislost soudů zajišťuje stát.

Funkce soudce je neslučitelná s jakoukoli jinou veřejnou nebo soukromou funkcí⁸⁵ a plat je určen ze státního rozpočtu tak, aby odpovídal společenskému postavení soudců a jejich důstojnému životu. Funkce není časově omezená, závisí pouze na splnění zákonem daných podmínek. Soudci mají zákaz politické angažovanosti, ustavení odborů i stávkování.

---

⁸² Vynáší rozsudek v kasaci a nebo jako soud poslední instance, pokud se ovšem řízení začne na úrovni vrchního soudu nebo přímo u nejvyššího. Jediné rozhodnutí, které podléhá kasaci u vojenského soudu zahrnuje trest smrti.

⁸³ Comunidades Campesinas y Nativas

⁸⁴ Pro výkon funkce soudce nejvyššího soudu je nutné mít peruánskou národnost a občanství, dosáhnout věkové hranice 45ti let a desetiletou právníkou praxi u Nejvyššího soudu nebo patnáctiletou právníkou nebo akademickou praxi.

⁸⁵ krom univerzitní činnosti vykonávané mimo pracovní hodiny soudce.

Volba soudců má dvě základní formy. První se týká zvolení soudců právní autoritou, a to Kongresem v případě Nejvyššího soudu a v případě ombudsmana (Defensoría del Pueblo). Dále kombinací autorit pro výběr soudního sboru sedmi až devíti členů Consejo Nacional de Magistratura (Nejvyšší soud, Rada státního zastupitelství, kolegium právníků, rektori státních a soukromých univerzit, Consejo může samostatně vybrat rovněž dva zástupce). Co se týká soudů nižší instance, výběr a jmenování má v pravomoci právě Consejo Nacional de Magistratura (pro zvolení je nutné získat minimálně dvě třetiny hlasů všech jeho členů). Tento orgán rovněž každých sedm let schvaluje všechny soudce, ať již ze soudní moci nebo ze státního zastupitelství. Consejo Nacional de Magistratura je odpovědný Kongresu, ten má právo jeho soudce sesadit z důvodu vážného pochybení a to dvoutřetinovou většinou. Druhá možnost zvolení soudců je skrze lidové hlasování, soudci takto zvolení mohou být stejným způsobem odvoláni. Jedná se o mírové soudce (jueces de paz).

Mezi další orgány soudnictví patří:

Národní rada soudnictví (Consejo Nacional de la Magistratura). Ta může mít až devět členů volených na 5 let a odvolatelných Kongresem, kteří volí soudce a prokurátory⁸⁶ dvoutřetinovou většinou všech členů každých sedm let.

Ústavní soud (Tribunal Constitucional) je složený ze sedmi 7 členů volených Kongresem dvoutřetinovou většinou všech poslanců na dobu 5ti let. Požívají imunit obdobně jako poslanci. Ústavní soud interpretuje ústavu a má právo označit legislativu nebo činnost vlády za protiústavní (do šesti měsíců), pokud to schválí šest ze sedmi jeho členů⁸⁷, poté vydá rozsudek a zveřejní jej v oficiálním deníku. Norma ztrácí svoji platnost následující den po takové publikaci.

Státní prokuratura (Ministerio Público) je autonomní orgán, kterému předsedá vrchní prokurátor (vždy volený Radou tohoto zastupitelství na 3 roky), má sídlo v Limě a řídí se stejnými pravidly jako soudy. Jedná se o instituci, která zabezpečuje právní pomoc občanům Peru a legalitu veřejných zájmů. Dohlíží na nezávislost soudních orgánů a upozorňuje Kongres a prezidenta republiky na mezery v zákonech.

Úřad ombudsmana (Defensoría del pueblo) má rovněž autonomní pozici a ostatní veřejné instituce jsou povinny s ním spolupracovat. Tento „ochránce lidu“ je zvolen a jmenován Kongresem (na pět let) dvoutřetinovou většinou všech poslanců. Jeho úkolem je chránit základní i ústavní práva jedince i komunity a kontrolovat plnění povinností státu, má zákonodárnou iniciativu a povinnost minimálně jednou ročně předat zprávu o své činnosti Kongresu. Ombudsman požívá stejných výsad a imunit jako poslanci. Podmínkou pro jeho zvolení je právnické vzdělání a dosažení věkové hranice 35ti let.

---

⁸⁶ Krom smírčích soudců (jueces de paz), ti jsou voleni přímo občany.

⁸⁷ Pravomoc označení protiústavní činnosti disponují rovněž prezident, vrchní prokurátor, ombudsman, 25% všech poslanců, 5000 občanů s peticí s ověřenými podpisy od JNE (pokud se jedná o vyhlášku municipalit, stačí 1% počtu obyvatel v daném teritoriu), prezidenti regionů se souhlasem Regionální koordinační rady, kolegia odborníků.

4. Volební systém

Základní rámec volebního systému v Peru tvoří kapitola XIII. ústavy 1993 a řada dalších zákonů⁸⁸. V posledních letech se věnuje hodně pozornosti reformě volebního systému a snaze vytvořit jeden volební zákoník, který by odstranil duplicitu institucí a posílil důvěru v politické strany i jejich reprezentanty. Pro Peru je to klíčová otázka, neboť v posledních letech prochází krizí důvěry politické reprezentace.

Peruánská ústava stanovuje podmínky volebního práva v souvislosti s občanstvím. Pojetí občanství⁸⁹ (ciudadanía) vyžaduje splnění dvou základních podmínek: dosažení věkové hranice 18ti let a zápis ve volebním registru⁹⁰. Poté můžou občané uplatňovat právo volby v referendu, zákonodárné iniciativy, jmenování a odvolávání politické reprezentace a rovněž kontrolu finančního hospodaření. Mají právo svobodně volit a být zvoleni. Jejich hlasování je všeobecné, rovné, svobodné, tajné a povinné⁹¹. Dovoluje se volba ze zahraničí. Co se týká členů ozbrojených sil, mají právo volit, nemohou však kandidovat na veřejně volitelné funkce⁹² ani se účastnit stranických aktivit nebo manifestací.

Hlavním cílem volebního systému je zaručit, aby přímé hlasování odráželo skutečné preference voličů; plánovat, organizovat a vykonávat volební procesy nebo referendum; hlídat identifikační registry a rovněž registry činností, které mění společenský stav.

4.1 Peruánské volební orgány

Národní volební soud (Jurado Nacional de Elecciones, JNE), tedy nejvyšší soudní orgán v otázkách voleb, dohlíží na legalitu výkonu volebního práva a průběh voleb, také má na starosti seznam všech politických organizací, jejich zápis a rovněž zápis prezidentských kandidátů, neboť ti jsou voleni na úrovni národního volebního obvodu. JNE vyhláší výsledky (zvolené kandidáty nebo výsledky referenda) a má zákonodárnou iniciativu v otázkách volebního práva. JNE je poslední instancí ve volebních sporech lidového hlasování. Až v případě, že spor není vyřešen u ONPE a RENIEC, musí o těchto věcech rozhodnout JNE do tří dnů. Plénium je poslední instance tohoto soudu a tvoří ho 5 členů (volení legislativní a soudní mocí, kolegiem právníků, státními a soukromými podniky).

Národní úřad pro volební procesy (Oficina Nacional de Procesos Electorales, ONPE) je organizační a výkonný orgán voleb a zabezpečuje volební proces nebo referendum na

---

⁸⁸ Ley Orgánica de Elecciones, Ley de Elecciones Municipales, Ley de Elecciones Regionales, Ley de los Derechos de Control y Participación Ciudadana, Ley de Elecciones de Jueces de Paz, Ley Orgánica del Jurado Nacional de Elecciones, Ley Orgánica del Registro Nacional de Identificación y Estado Civil, Ley Orgánica de la Oficina Nacional de Procesos Electorales. (Villadares 2004: 11)

⁸⁹ Odlišným pojmem je peruánská národnost (nacionalidad). Ta se získá narozením na území Peru nebo v zahraničí (alespoň jeden z rodičů musí být peruánské národnosti) a zapsáním dítěte do příslušného registru. Národnost lze dále získat naturalizací a nebo vlastní volbou v souladu se zákonnými podmínkami. Rozhodující je mít místo pobytu v Peru. Peruánskou národnost nelze ztratit, pouze se jí zřeknout před kompetentním peruánským úřadem. Omezení občanských práv je možné na základě soudního rozhodnutí.

⁹⁰ Nutné předložit identifikační dokument Národního registru identifikace státního stavu.

⁹¹ Povinná volba platí pro všechny občany ve věku 18 až 70 let, poté je dobrovolná. Pokud některý občan nesplní volební povinnost, je povinen zaplatit pokutu. Pro běžné občany Peru je nepředstavitelné podporovat svojí pokutou státní byrokraci.

⁹² Ministerské funkce, které jsou pro tyto vojenské činitele povolené, nezávisí na volbě občanů, nýbrž na jmenování prezidenta republiky.

národní úrovni. Přijímá rovněž žádosti o zápis kandidátů na prezidenta nebo politických stran a informuje je o nezbytných náležitostech. Zápis samotný provede JNE. Přípravu a aktualizaci seznamu oprávněných voličů má potom na starosti Národní registr identifikace a občanského stavu (Registro Nacional de Identificación y Estado Civil, RENIEC).

Všechny výše zmíněné orgány mají autonomii ve svém rozhodování a fungují ve vzájemné koordinaci.

Další důležité instituce volebního systému jsou Speciální volební soudy⁹³ (Jurados Electorales Especiales, JEE), které vznikají pouze dočasně pro zabezpečení volebního procesu. Decentralizované orgány volebních procesů (Oficinas Decentralizadas de Procesos Electorales), jehož členové jsou zvoleni ONPE veřejným konkurzem. V případě, že v daném distriktu je méně než 200 občanů, zřídí se volební komise (Mesas de sufragio).

Volby probíhají na třech základních úrovních. Jsou to všeobecné volby⁹⁴, volby do municipalit a volby do Andského Parlamentu⁹⁵. Volební proces začíná vyhlášením termínu voleb prezidentem republiky pomocí prezidentského dekretu⁹⁶ a končí 15 dnů po vyhlášení výsledků⁹⁷.

4.2 Jednotlivé typy voleb

4.2.1 Volba prezidenta

Každý prezidentský kandidát musí splňovat podmínky ústavy článku 110, které jsme zmínili u charakteristiky prezidenta jako hlavy výkonné moci. Je však ještě nutné, aby tyto podmínky byly prověřeny a kandidát zapsán v registru RENIEC. Vzhledem k tomu, že kandidáti na prezidenta, společně s viceprezidenty, jsou voleni politickou stranou (aliancí, popřípadě nezávislým uskupením), je nutné, aby tato měla platný zápis rovněž v registru RENIEC. Kandidátní listina je proto předložena ke schválení Národnímu volebnímu soudu (JNE), který ji publikuje a ve lhůtě dvou následujících dnů dává prostor voličům k vyjádření námitky ohledně kandidatury jmenovaných osob. Pokud je námitka uznána (ve lhůtě tří dnů a pouze v otázkách stanovených zákonem), kandidát je vyměněn⁹⁸. JNE posléze zveřejní konečný seznam kandidátů.

Představitel výkonné moci se volí⁹⁹ na pět let většinovým systémem, je-li třeba, ve dvou kolech. Pokud kandidát nezíská více než 50% ze všech odevzdaných platných lístků

---

⁹³ Mají tři členy, jeden volený Nejvyšším soudem, tedy soudce, který orgánu předsedá a ostatní dva občané zvoleni JNE ze seznamu svých členů losem. Místa jsou placená a neodvolatelná. Orgán funguje až do vyhlášení a předání moci zvoleným kandidátům.

⁹⁴ V roce 2006 proběhly volby do kongresu i volby prezidenta. V prvním kole se nepodařilo prezidenta zvolit absolutní většinou. Vypadla favoritka Lurdes Flores (Unidad Nacional) a v druhém kole se 4.6.2006 utkali kandidáti Ollanto Humala (Unión por el Perú) a Alan García se stranou APRA, který nakonec volby vyhrál, (viceprezidenti jsou L. Giampietri Rojas a Lourdes Mendoza). Dostala se tak k moci po patnácti letech tradiční politická strana.

⁹⁵ http://www4.jne.gob.pe/index.php?option=com_content&task=view&id=2&Itemid=5, 5.6.2006

⁹⁶ Všeobecné volby se konají vždy druhou neděli v dubnu každých pět let.

⁹⁷ Volby se vyhláší ne méně než 120 dnů ani více než 150 dnů předem. Pokud se jedná o referendum, je časová lhůta 60 až 90 dnů předem.

⁹⁸ Praktické je, že při každém předkládání námitky, je nutné doložit bankovní stvrzenku o zaplacení určitého poplatku. Ten je voliči v případě uznání námitky vrácen.

⁹⁹ Volby jsou vždy druhou neděli v dubnu

(nepočítáme hlasy nulitní a nevyplněné), svolá se druhé kolo do třiceti dnů, ve kterém se setkají dva kandidáti s nejvyšším počtem hlasů z prvního kola. Zvítězí ten, který obdrží relativně více hlasů. Volba je přímá, tajná a povinná. Podobným způsobem se volí i dva víceprezidenti. Kandidáti na prezidenta a dva víceprezidenty se ucházejí o posty formou uzavřených seznamů, to znamená, že volič jedním hlasem volí v bloku všechny tři osoby. Volebním obvodem je celý stát¹⁰⁰.

Kandidát na prezidenta se nemůže ucházet o místa v Kongresu, naproti tomu u víceprezidentů to možné je. Neexistuje možnost znovuzvolení prezidenta ve dvou po sobě jdoucích obdobích, jedině po uplynutí dalšího prezidentského období, tedy po přestávce pěti let.

4.2.2 Volba do Kongresu

Volby do parlamentu probíhají současně s volbou prezidenta a to formou společné kandidátní listiny s poslanci dané politické strany. Tyto kandidátky nejsou uzavřené, volič může použít pro volbu poslance dva preferenční hlasy a upravit tak pořadí zvolené každou politickou stranou. Poslanci jsou voleni přímo, tajně a povinně v krajských volebních obvodech (Distrito electoral múltile). Celkem je země rozdělena na 25 volebních obvodů (včetně ústavního obvodu Callao); přiděluje se jedno křeslo na každý volební obvod a zbývajících počet míst je rozpočítán proporcionálně podle počtu obyvatel¹⁰¹ a podle volební účasti v minulých letech. Občané volící ze zahraničí se počítají do volebního odvodu Lima. Každá volební kandidátka musí mít alespoň 30% zastoupení žen i mužů. Vstup politické strany do peruánského kongresu je podmíněn minimálním ziskem 5% všech platných odevzdaných hlasů nebo dosazení alespoň šesti poslanců do Kongresu z více než jednoho volebního obvodu, to znamená 5% všech 120 poslanců¹⁰².

Pro účast v parlamentních volbách je rovněž nutné zapsat kandidáty do registru RENIEC. Hlavní autoritou je ovšem v tomto případě Speciální volební soud (JEE), který vede zápisy na regionální úrovni. Každá politická strana registrovaná u JNE může zapsat pouze jednu kandidátní listinu v každém volebním obvodu (celkem tedy 25 kandidátek pro celé Peru) u Speciálního volebního soudu a pouze v takovém počtu kandidátů, jež se pro daný region předpokládá. Kandidáti přitom mají na seznamu určené pořadí. Proces zápisu musí být ukončen do 60ti dnů před volbami. Výše zmíněný proces námitek platí i v případě volby poslanců, přičemž lze vyměnit jednotlivé kandidáty, pokud námitka proti nim byla oprávněná.

---

¹⁰⁰ Podle reformy z roku 2000 se pokažené hlasy vůbec nezapočítávají do hlasování, jsou nulitní.

¹⁰¹ Tyto propočty připravuje el Jurado Nacional de Elecciones. Zjistí se celkový počet platných hlasů každé kandidátky, které byly odevzdány ve všech volebních krajích a vydělí se počtem poslanců, tedy 120. Tímto číslem se pak vydělí celkový počet platných hlasů odevzdaných v každém volebním kraji. Výsledné číslo je počtem mandátů na kraj. Dále je potřeba rozdělit hlasy přidělené pro kraj mezi jednotlivé strany a jejich kandidáty na kandidátkách. Pro přepočty se používá tzv. d' Hondtovo pravidlo. Jeho podstata spočívá v postupném zvětšování dělitele od jedné pro platné hlasy stran a seřazení výsledků podle velikosti. Dělení pokračuje tak dlouho, dokud nejsou obsazeny všechny mandáty. Platí zásada, že žádná strana nemá nárok na mandát dříve, dokud mandát neobdržela strana s větším počtem hlasů. (Artículo 30 de la Ley orgánica de elecciones)

¹⁰² Zákon č.28617 z října roku 2005 o ustanovení volební hranice (barrera electoral) tímto reformuje Ústavní zákon o volbách. Volby v roce 2006 přitom považuje za přechodné období a stanovuje pro ně zvláštní hranici: minimum pro vstup do parlamentu jsou 4% ze všech platných odevzdaných hlasů nebo alespoň 5 poslanců z více než jednoho volebního obvodu.

4.2.3 Volby na úrovni regionů a municipalit

Průběh voleb do regionů je obdobný a ve stejném termínu jako do municipalit (podrobnější analýza municipalit následuje dále v textu). Volba je přímá, tajná a v periodě čtyř let. Hlasuje se jedním hlasem pro uzavřenou kandidátní listinu regionálního prezidenta, viceprezidenta i radních a vyhrává ta politická strana nebo hnutí, která získá nejvíc hlasů. Automaticky se jí dostane poloviny+jednoho radních, získává většinu v Regionální radě (Consejo regional) a ostatní křesla se proporčně rozdělí dalším politickým stranám nebo hnutím. Počet radních je určen počtem distriktů v regionu a jednotliví radní opravdu distrikt reprezentují. Mandát prezidenta regionu je veřejně odvolatelný.

Volby na úrovni municipalit se pořádají do zastupitelstva provincie (Consejo Municipal Provincial) a distriktu (Consejo Municipal Distrital) formou přímého hlasování rovněž každé čtyři roky. Vyhlašuje je prezident republiky (popř. předseda Kongresu, pokud tak hlava exekutivy neučiní) alespoň 240 kalendářních dnů před konáním voleb. Volebním dnem do municipalit je vždy třetí říjnová neděle v posledním roce dosluhujícího zastupitelstva. Obdobným způsobem probíhají i doplňující volby (elecciones complementarios), pouze termín je odlišný, neboť se konají do 90ti dnů po uvedení zastupitelstva do úřadu, a to první červencovou nedělí.

Politické strany a volební koalice s platným zápisem u Národního volebního soudu¹⁰³ (JNE), požádají Speciální volební soud (JEE) o zápis svých kandidátů na funkce starosty a radních do 90ti kalendářních dnů před volbami. Sestavují k tomu jednu kandidátní listinu, kde musí mít zastoupení muži i ženy alespoň 30% a představitelé domorodých komunit alespoň 15% (pokud v daném volebním obvodu existují a určí je JNE) a přikládají vládní program. Každý kandidát může figurovat pouze na jedné kandidátce, na jednom postu a v jednom volebním obvodu. Krom kandidatury podpořené politickou stranou, je možné ucházet se o post individuálně. Podmínkou je počet podpisů příznivců dosahující alespoň 2,5% ze všech voličů ve volebním obvodu.

Do funkce starosty nebo radního může být zvolen občan Peru (s platným občanským průkazem) a s trvalým pobytem (alespoň dvouletým) v provincii nebo distriktu, kde kandiduje. Zajímavé je, že zákon umožňuje kandidaturu i cizincům¹⁰⁴. Každá kandidatura je potom neslučitelná s veřejnými funkcemi stanovenými zákonem¹⁰⁵ a podmíněna odstoupením z těchto funkcí do 30ti kalendářních dnů před volbami. Po volbách se pak kandidát, který získal největší počet hlasů stává starostou. Počet radních určuje JNE v poměru k populaci (ne méně než 5 a ne více než 15; Lima má s 35 radními výjimku).

---

¹⁰³ Politická organizace může kandidovat pouze v obvodu, pro který má akreditaci a pokud počet jejich členů tvoří minimálně 2,5% ze všech voličů v daném obvodu. Organizace, které mají akreditaci na regionální úrovni, mohou kandidovat i na úrovni provincie nebo distriktu, naopak to neplatí.

¹⁰⁴ Cizinec musí být starší 18ti let, žít v Peru alespoň dva roky předcházející volbě / kandidatuře, musí mít právo volit a být zvolen a musí být zapsat v příslušných registrech. Výjimkou tvoří hraniční oblasti, kde se taková kandidatura neumožňuje. (Ley de elecciones municipales, článek 7, <http://www.congreso.gob.pe/ntley/Imagenes/Leyes/26864.pdf>, 29.8.2006)

¹⁰⁵ Článek 8 zákona o volbách do municipalit.

Zákon stanovuje, že vítězné politické uskupení automaticky získává polovinu + jednoho radních a má tak ve vládě zajištěnou většinu (posty ostatních radních jsou rozděleny proporčně mezi další politické hráče). Funkční období nové vlády začíná 1.ledna.

Od roku 1995 na úrovni municipalit klesá počet zapsaných politických organizací. Zákon z roku 1995 udával 4% z celkového počtu voličů v dané oblasti jako podmínku k registraci takové organizace. O dva roky později se tato hranice snížila na 2,5%. Pokud žádný z kandidátů nezískal pětinu platných odevzdaných hlasů, konalo se druhé kolo. Zákon z roku 2002 stanovuje hranici pro zápis politické organizace na 2,5% ovšem ne z celkového počtu voličů, nýbrž z množství všech odevzdaných hlasů v minulých volbách. Rovněž zrušil podmínku 20% pro vítězství jednoho z kandidátů, tím pádem i druhé kolo voleb. Zákon o politických stranách (2003) navíc snížil povinnou hranici pro vznik politické strany na 1% voličské účasti posledních voleb a zároveň nezavazuje politické organizace stejnými měřítky s argumentem snadného přístupu a občanské participace.

4.2.4 Volba do Andského Parlamentu¹⁰⁶

Volby do AP se pořádají současně s všeobecnými volbami, v Peru poprvé v roce 2006. Volí se 5 zástupců a za každého z nich dva náhradníci. Volebním obvodem je celý stát a pro vstup do parlamentu je nutné získat alespoň 4%¹⁰⁷ ze všech platných odevzdaných hlasů. Volební právo je přímé, všeobecné, svobodné a tajné. Každý kandidát musí dosáhnout věkové hranice 25ti let, být peruánské národnosti od narození, disponovat volebním právem a být zapsán v registru RENIEC. Pokud kandidát neodstoupí ze svých veřejných funkcí šest měsíců před volbami, nemůže se jich účastnit. Volba samotná nejdříve probíhá uvnitř politických stran zapsaných v registru JNE, které si zvolí 15 kandidátů (pět řádných představitelů - titulářů a na každého z nich dva zástupci) a zveřejní je formou uzavřené kandidátní listiny. Tato listina musí rovněž splňovat kritéria 30% zastoupení žen nebo mužů (v pěti titulářů musí být minimálně dva muži nebo dvě ženy). Počet mandátů pro jednotlivé strany a jejich kandidátky se po volbách proporčně rozdělí podle obdržených hlasů a pořadí na kandidátce potom určí preferenční hlasy voličů (každý volič má dva preferenční hlasy, které může využít)¹⁰⁸.

V letošních volbách uspěli kandidáti těchto politických stran¹⁰⁹: Jednota pro Peru (UPP) získalo 2 mandáty, APRA rovněž 2 mandáty, Národní Jednota (UN) potom jeden mandát.

---

¹⁰⁶ Andský Parlament je orgánem subregionální integrace států (Andského společenství, založeno 1979 v La Paz). Mezi členy patří Venezuela, Kolumbie, Bolivie, Ekvádor a Peru.

<http://www.congreso.gob.pe/parlamento-andino/parlamento-andino.htm> , 21.6.2006

¹⁰⁷ Tato procentní hranice je pouze přechodná pro volby roku 2006, v následujícím období je hranice stanovena na 5%.

¹⁰⁸ Preferenční hlasování je určující pouze pro pořadí uvnitř kandidátky, nelze tedy uplatňovat právo na poslanecký mandát na základě většího počtu preferenčních hlasů jednotlivých kandidátů, pokud politická strana neobdržela dostatek hlasů jako celek.

¹⁰⁹ <http://www.onpe.gob.pe/resultados2006/1ravuelta/index.onpe> , 20.6.2006

4.3 Prvky přímé demokracie¹¹⁰

Podle peruánské ústavy se může každý občan aktivně podílet na veřejných věcech, pokud je starší 18ti let a je zapsaný ve volebním registru. Získává tak právo občanské participace a kontroly věcí veřejných.

4.3.1 Iniciativa návrhu zákona a ústavní reformy

Návrh zákona se předloží s ověřenými podpisy a pokud dosáhne alespoň 0,3% všech voličů, bude přednostně projednáván v Kongresu, maximálně však do 120 kalendářních dnů. Návrhy se po zveřejnění projednají v parlamentní komisi a poté o nich hlasuje Kongres. I když však návrh neprojde, je možné hlasovat znovu formou referenda. Referendum lze použít i v situaci, kdy je zákon schválen v pozměněné verzi, než v které byt původně předložen, potom veřejnost hlasuje, zda s takovou verzí souhlasí. Co se týká ústavní reformy předkládané veřejností je nutné dosáhnout minimální hranice podpisů 0,3%, aby návrh mohl být předložen, zároveň nesmí omezovat občanská práva vycházející z ústavy článku dvě. Poté se s ním zachází stejně, jako by jej předložili poslanci.

4.3.2 Referendum

Vyhlášení referenda je podmíněno žádostí alespoň 10% voličů celého státu. Potom lze hlasovat o ústavní změně celkové nebo částečné, stejně jako změně, návrhu nebo zrušení zákonů, vyhlášek municipalit nebo norem regionálního charakteru¹¹¹. Co ovšem není možné schvalovat referendem je potlačení základních práv a svobod, daňové a rozpočtové normy, ani platné mezinárodní smlouvy. Referendum i odvolání se uskutečňuje hlasováním přímým, tajným a povinným¹¹² do čtyř měsíců od uznání žádosti, může se vztahovat na území národní nebo na území jednotlivých volebních distriktů (možnost pořádání místního referenda). Výsledek referenda je závazný pouze v případě, že v něm volilo 50%+ 1 voličů pro navrhovanou změnu a je platný, pokud byl odsouhlasen alespoň 30% všech voličů (ve státě). Nabývá právní moci následující den po zveřejnění výsledků Národního volebního soudu (JNE) a nemůže být předmětem změny po dobu následujících dvou let, jedině skrze nové referendum nebo shodu dvou třetin všech poslanců v parlamentu. Jestliže iniciativa není referendem schválena, nemůže se znovu otevřít dříve než do dvou let.

4.3.3 Přímá volba

Přímá volba se v politickém systému Peru aplikuje velmi často. Nejdůležitější roli hraje přímá volba prezidenta, tedy představitele exekutivy, mezi další patří volba poslanců Andského parlamentu nebo radních na úrovni regionu i municipalit. Klíčová je zároveň vnitrostranická volba kandidátů na všechny zmíněné veřejné posty. Zákon o politických stranách z roku 2003 stanovuje tři možné způsoby volby kandidátů uvnitř politické strany. První možností

---

¹¹⁰ Ley de los Derechos de Participación y Control Ciudadanos, Ley N°26300, 1994
<http://www.congreso.gob.pe/ntley/Imagenes/Leyes/26300.pdf>

¹¹¹ Formou referenda je možné hlasovat o změně hranic regionů.

¹¹² Článek 26 ústavního zákona o volbách z roku 1997 (Ley 26859)

voleb je všeobecná, svobodná, dobrovolná, rovná, přímá a tajná volba členů i nečlenů strany (mohou tedy volit i nestraníci). Druhý způsob umožňuje volit výhradně členům strany a třetí potom předává pravomoci volby stranickým orgánům ve shodě se stanovami¹¹³. Další oblast přímého vlivu společnosti se týká veřejné volby mírových soudců (ústavní článek 152) a rovněž výkon jurisdikčních funkcí venkovskými a domorodými komunitami, které mohou na svém území uplatňovat vlastní zvykové právo a přímo se tak podílet na správě svého teritoria¹¹⁴.

4.3.4 Odvolání (revocatoria) a zbavení funkce (remoción) politiků

Občané mají právo odvolat z funkcí ty politiky, které sami zvolili, a to ještě před skončením jejich mandátu (starosty a městské radní, regionální autority vzešlé z voleb, stejně jako soudní úředníky lidově zvolené), krom prvního a posledního roku jejich funkčního období. Je zapotřebí předložit alespoň 25% podpisů všech voličů z daného volebního obvodu (maximálně 400.000 podpisů) příslušné volební kanceláři a potom JNE svolá hlasování o odvolání dané autority. Shodne-li se na odvolání alespoň polovina (+ jeden) všech voličů, politik je odvolán a nastupuje místo něj druhý v pořadí ze stejné kandidátní listiny. Zákon povoluje, aby odvolaný veřejný činitel kandidoval znovu na stejný post v příštích volbách. Pokud se nadpoloviční většina voličů na odvolání neshodne, nelze během příštích dvou let znovu o odvolání této osoby hlasovat. V případě, že dojde k odvolání třetiny regionální rady, potom se vypíše nové volby.

Druhá možnost kontroly politiků se týká těch, kteří byli do úřadů jmenováni centrální nebo regionální vládou (krom vojenských velitelů v zónách výjimečného stavu). Tyto politické autority jsou zbaveny úřadu, pokud o to požádá více než 50% voličů z daného obvodu (a JNE to potvrdí). Na rozdíl od odvolaného politika, politik zbavený funkce se nemůže o stejný úřad ucházet v příštích pěti letech¹¹⁵.

V posledních letech mají žádosti o odvolání politiků vzrůstající tendenci. Od roku 1994, kdy vzešel v platnost zákon o odvolatelnosti, se zatím uskutečnily tři řízení u Národního volebního soudu (žádostí bylo za rok 2004 ze 194 distriktů). Systém odvolání často funguje tak, že starostové bývají zvoleni menším počtem hlasů než kolik je jich nutných k jejich odvolání.

4.3.5 Kontrola hospodaření (rendición de cuentas)

Existuje rovněž právo interpelovat politické autority ve věcech veřejného rozpočtu. Daný písemný dotaz se akredituje volební autoritou pokud je předloženo alespoň 20% (nebo maximálně 50.000) podpisů všech voličů v daném volebním obvodu. Otázky musí být jasně

---

¹¹³ Podle zmíněného zákona je možné jednu pětinu kandidátů nechat jmenovat přímo stranickým orgánem. Výjimku tvoří kandidatury na prezidenta a viceprezidenty republiky, jež musí být vždy zvoleni. (článek 24)
http://www.consortio.org/peru2006/leyes_normas/Ley_partidos_politicos.pdf

¹¹⁴ Vždy v souladu se základními lidskými právy a ve spolupráci s mírovými soudci a dalšími instancemi soudní moci (ústavní článek 149).

¹¹⁵ Zákon o právu participace a kontroly občanů (Zákon č. 26300)
http://www.jne.gob.pe/modulos/archivos/sec_Informacion/documentos/ljne2.pdf

formulovány a interpelovaný politik musí odpovědět rovněž srozumitelně a přímo do 60 kalendářních dnů. Krom písemného kontaktu se minimálně dvakrát do roka koná veřejné slyšení, kde místní vláda zveřejňuje výsledky svého hospodaření a reaguje na otázky veřejnosti osobně.

4.4 Propagace ve volbách

Součástí volebního klání je rovněž zveřejnění finančních zdrojů použitých pro předvolební kampaň, a to do 60ti dnů po zveřejnění výsledků. Co se týká propagace, nejsou povolena náboženská témata¹¹⁶, dva dny před volbami již nelze manifestovat a den před volbami se zastavuje veškerá propagace politických stran. Stát nesmí do propagace zasahovat vůbec za celé období voleb, krom záležitostí neodkladných a ve veřejném zájmu. Každému politickému uskupení se ale od roku 2000 dává k dispozici desetiminutový prostor ve sdělovacích prostředcích (radio, televize) bez jakýchkoli finančních nákladů. Volební proces kontrolují volební pozorovatelé (tzv. personeros, tedy fyzické osoby zvolené politickými stranami, které nekandidují, nejsou členy ozbrojených sil a nejsou členy volebních orgánů, dostávají akreditaci od Národního volebního soudu (JNE); neziskové organizace taktéž obdrží na svoji písemnou žádost pověření od JNE¹¹⁷). Co se týká předvolebních průzkumů, lze je svobodně zveřejňovat a šířit až do poslední neděle před termínem voleb. Předvolební omezení souvisí i s prodejem alkoholu, ten je zakázán dva dny před volbami a den poté.

4.5 Neplatnost voleb

Volby lze označit za nulitní, a to částečně nebo úplně¹¹⁸. Částečné zrušení provádí speciální volební soud (JEE), který ruší výsledky jednotlivých volebních komisí, pokud nedodržely nutné podmínky regulérnosti voleb¹¹⁹. Co se týká zrušení volebních výsledků na úrovni distriktu nebo celé provincie, to znamená na úrovni, kterou organizuje JEE, výsledek zruší Národní volební soud v případě, že počet neplatných hlasů je vyšší než dvě třetiny hlasů platných. Stejná autorita (JNE) označí celostátní výsledky voleb za neplatné, pokud neplatné hlasy převýší dvě třetiny hlasů platných a nebo v případě, že třetina platného hlasování na celostátní úrovni je zrušena. Pokud se k volbám nedostaví alespoň 50% všech voličů, jsou rovněž neplatné. Nové volby se vypíší do devadesáti dnů. Výše zmíněné informace o neplatnosti voleb se týkají všech voleb.

4.6 Fenomén nezávislých kandidátů

Nejvýraznější změnou posledních let je zastoupení kandidátů nezávisle na politických stranách. Tento jev souvisí s rostoucí vzdělaností, neboť vzdělání a odbornost je nyní

---

¹¹⁶ Během volebních hodin se neslouží mše, není dovoleno veřejné vystupování žádného druhu, není rovněž dovoleno vystupovat na veřejnosti v uniformě (armádní činitelé) ani v sutaně (církvní činitelé).

¹¹⁷ Doposud JNE oprávnila k činnosti volebního pozorovatele občanské sdružení „Transparencia“ a „Consejo po la Paz“.

¹¹⁸ Článek 363 z Ley orgánica de elecciones.

¹¹⁹ To znamená, že se volební stoly neumístily na správné místo, ve správný čas nebo omezily svobodné hlasování, použily donucovacích prostředků k manipulaci voleb nebo voličů a nebo přímo podvodně falšovaly výsledky voleb. Zrušení se vztahuje i na situaci, kdy volební stůl připustí k hlasování občany, kteří nejsou na seznamu oprávněných voličů dané oblasti nebo naopak nepřipustí voliče, který k tomu má právo.

dostatečná vstupenka k moci. Výzkum z roku 1998 (Degregori, Coronel, Del Pino)¹²⁰ pokrývající 10 distriktů z departamenta Ayacucho ukazuje, že pouze každý desátý starosta je člen politické strany, všichni mají vyšší vzdělání (univerzita, vyšší odborné školy) a přibývá představitelů evangelického vyznání. Ve společnosti existuje podobné volební chování ve všech regionech, ve městě i na venkově. Obecně platí, že čím hustší osídlení, tím vyšší volební účast.

Nezávislé skupiny v politice však mají mnoho rizik. První je nedostatečná formace a nedostatečné informační propojení, které běžně funguje v politických stranách. Navíc centrální vlády nemůžou do svých rozhodování začlenit potřeby regionů, pokud s nimi nejsou dostatečně spojeni. A právě v momentě transformace institucí a předávání pravomocí je tato komunikace klíčová. Nestraníci jsou tudíž ve velké nevýhodě, co se týká jejich vlivu na celostátní politiku a legislativu.

Druhým rizikem je rostoucí počet organizací, avšak pokles jejich profesionality. Hlasy se roztříští mezi mnoho skupin. Je snadné založit vlastní stranu nebo hnutí. Státní legislativa příchod nezávislých kandidátů vítá, neboť v politické participaci občanů a snadném přístupu k vládnutí vidí způsob, jak aktivizovat občany, aby se sami snažili o řešení regionálních problému skrze politiku. Ukazuje se však, že v mnoha případech současná legislativa generuje nestabilitu. Zdrojem této nestability jsou často velmi těsná vítězství kandidátů. Ve volbách do municipalit v roce 2002 soutěžilo v 81% distriktech více než šest kandidátek, z toho pětina jsou oblasti s nižším počtem voličů (95 až 741), kde průměrně připadlo na jednu kandidátku 90 voličů. Navíc se ukázalo, že s přírůstkem politických stran se počet odevzdaných prázdných lístků nesnížil, spíše vzrostl¹²¹.

Následující tabulka č.2 ukazuje, že 53% starostů bylo zvoleno méně než třetinou platných hlasů¹²². Těsnou výhrou se ovšem zvyšuje konfliktnost v politice, snaha o sesazení nebo zdiskreditování vítězů, kteří navíc nemají podporu v politické straně. Vítězové nejsou vystaveni ani nutnosti vyjednávání s oponenty, neboť hned po volbách získávají v Radě většinu. Vyhrává se všechno nebo nic¹²³.

---

¹²⁰ Degregori, Carlos Iván, José Coronel, Ponciano Del Pino: Gobiernos locales, ciudadanía y democracia. Los casos de Huanta y Huamanga. Lima: IDL. 1998

¹²¹ Například v provincii Huaral počet kandidátních listin vzrostl o 60% ve volbách v roce 2002 (oproti volbám v roce 1998), naproti tomu počet odevzdaných prázdných nebo nulitních lístků vzrostl ze 14% na 21%.

¹²² Z výzkumu vyplývá, že 76% starostů bylo zvoleno méně než 25% voliči. Navíc 43% distriktů má mezi zvolenou autoritou a druhým kandidátem rozdíl menší než 5% platných hlasů. Například v distriktu Amantaní (Puno), se 2500 voličů muselo rozhodnout mezi dvanácti kandidátkami. Nakonec vítěz získal 18,3% hlasů, o dva hlasy víc než druhý v pořadí.

¹²³ Jedním z mnoha případů problematické politické reprezentace na lokální úrovni byl případ Ilave v roce 2004, kdy rozezení obyvatelé Ilave ukamenovali svého starostu. Teprve tento drastický postup přilákal pozornost médií a politiků. Zjistilo se, že ve více než 200 dalších distriktech probíhá odvolání starostů nebo vedoucích pracovníků.

Tabulka č.2: Volby 2002 – těsné vítězství

Volby 2002 do distriktů (procentní podpora hlasů dostačující ke zvolení starosty a rozdíl mezi vítězným kandidátem a druhým v pořadí)			
% dostačující ke zvolení starosty	%	Rozdíl mezi vítězným kandidátem a druhým v pořadí	%
Méně než 20%	9%	0 – 5%	43%
Mezi 20% a 33,3%	44%	5,1 – 10%	26%
Mezi 33,4% a 50%	42%	10,1 – 20%	21%
50% a víc	5%	Více než 20%	9%

Zdroj: ONPE. Zpracováno María Isabel Remy (2005)

5. Místní správa a samospráva

5.1 Historické vymezení decentralizace¹²⁴

První volby do municipalit se uskutečnily v roce 1963, přestože toto právo existovalo již dlouhou dobu. Dříve totiž regionální autorita mohla být ve výjimečném stavu zvolena výkonnou mocí. Stávalo se však, že tento stav trval velmi dlouho a na demokratické volby nedošlo. Krátký proces demokratizace byl po pěti letech přerušen pučem generála Velasca v roce 1968¹²⁵. 60. léta si udržela tradici etnického charakteru administrativy, kdy v popředí stál obecní rada všech mužů (cabildo) a domorodé autority (los varas). Systém se ale pomale začal rozpadat a na scénu přicházeli noví aktéři jako obchodníci a řemeslníci, kteří vůdčí elitu střídali. Starostové začínali být jmenováni (už ne voleni), často měli zkušenosti ze sociálních aktivit a mnoho z nich bylo domorodců z okolí. Dostávala se tak do konfliktu skupina vlastníků půdy a domorodých vůdců.

Od 80. let byly lokální vlády předmětem velkých institucionálních změn. Po více než deseti letech vojenské diktatury se tyto autority znovu vydaly demokratickou cestou. V roce 1984 vznikl nový Ústavní zákon o municipalitách (Ley Orgánica de Municipalidades, LOM), obnovily se lokální vlády a předalo se jim vedení nad jejich teritoriem. Zákon navazoval na předešlou legislativu o municipalitách z roku 1892 (!). V této legislativě se volební právo udělilo pouze mužům, vlastníkům půdy a španělsky mluvícímu obyvatelstvu. Volební zákon z roku 1896 odstranil vlastnické nerovnosti, ovšem nechal beze změn podmínku pohlaví a alfabetizace. Volební právo pro ženy bylo potom zavedeno v roce 1959 a poprvé se uskutečnilo v roce 1963. Co se týká analfabetismu, volební právo pro negramotné občany bylo uznáno po dlouhých debatách až ústavou roku 1979. Všechny peruánské ústavy uznávaly právo občanů na zvolení jejich regionálních autorit, avšak až od roku 1980 se volilo ve všeobecných volbách s pravidelnou obměnou každé tři roky. Právo volit navíc získali

¹²⁴ Jako pramen použit článek: María Isabel Remy: Los gobiernos locales en el Perú: entre el entusiasmo y el deterioro de la representación política, *En publicación: El Estado está de vuelta: desigualdad, diversidad y democracia*. IEP, Instituto de Estudios Peruanos Septiembre. 2005 9972-51-129-4.
<http://bibliotecavirtual.clacso.org.ar/ar/libros/peru/iep/estado/pres.pdf>

¹²⁵ Volební seznamy čítaly v roce 1966 6 431 651 voličů, což byla zhruba 40% populace.

všichni občané, což významně ovlivnilo oblasti s vysokou negramotností, kde se počet voličů zvedl. Poslední ústavní změna v otázkách decentralizace pochází z roku 1993.

5.2 Vymezení decentralizace na základě ústavy z roku 1993

Decentralizace je demokratickou formou organizace unitárního státu, která má za cíl přispět k rozvoji jednotlivých regionů. Teritorium Peru je rozděleno na regiony, departamenty (24)¹²⁶, provincie (195) a distrikty (1828) a na každé organizační úrovni se jmenuje vláda (národní, regionální, lokální). Regionální úroveň vlády platí pro regiony a departamenty, lokální úroveň vlády se vztahuje na provincie, distrikty a obydlené oblasti. Region je podle peruánské ústavy územně správní jednotkou, která se zatím v podstatě shoduje s dělením na departamenty, pouze jsou vyčleněny regiony Callao a Lima do zvláštního statutu (celkem tedy 26). Utváření regionů je v současné době aktuální téma, kterým se vláda zabývá a konečná podoba postupně vzniká, neboť je podle ústavy možné na základě referenda jednotlivé územně správní členění měnit.

Co se týká regionálních vlád mají následující kompetence. Disponují politickou, ekonomickou a správní autonomií ve věcech svojí kompetence a koordinují svoji činnost se zastupitelstvími jednotlivých celků. Skládají se z Rady (normativní a kontrolní orgán), prezidenta¹²⁷ (výkonný orgán) a koordinační regionální rady¹²⁸. Regionální vláda hlasuje o svém rozpočtu, schvaluje plán regionálního rozvoje, spravuje svoje majetky, má zákonodárnou iniciativu, podporuje investiční aktivity a financování regionálních projektů, otevírá se mezinárodnímu obchodu a snaží se o rozvoj turismu. Je vedoucí autoritou v oblastech ekonomického a sociálního rozvoje, plánování, rozpočtu a územní správy, infrastruktury, správy přírodních zdrojů a životního prostředí. Svoje finanční prostředky získává jednak z majetku movitého a nemovitého, dále z daní a privatizace a Fondu regionální kompenzace (FONCOR).

Minimálně dvakrát do roka se pořádá veřejné slyšení v hlavním městě regionu, kde místní vláda zveřejňuje výsledky svého hospodaření a hodnotí svoje vládnutí v konkrétních oblastech¹²⁹ před veřejností. Kromě veřejnosti kontroluje regionální vládu i kongres a regionální rada.

Vláda na úrovni provincií a distriktů je vládou lokální, která rovněž požívá politické, ekonomické a administrativní autonomie ve věcech vlastní kompetence. Normativní a

---

¹²⁶ Amazonas, Ancash, Apurímac, Arequipa, Ayacucho, Cajamarca, Cusco, Huancavelica, Huánuco, Ica, Junín, La Libertad, Lambayeque, Lima, Loreto, Madre de Dios, Moquegua, Pasco, Piura, Puno, San Martín, Tacna, Tumbes, Ucayali; a patří k nim samostatná provincie Callao (celkový počet tedy 25).

¹²⁷ Prezident je volen společně s viceprezidentem přímou volbou na 4 roky a může být znovu zvolen. Členové rady jsou voleni stejným způsobem a na stejné období.

¹²⁸ začleňuje starosty provincií a občanskou společnost. Počet zástupců odpovídá počtu provincií v regionu, minimálně však 7 a maximálně 25. V současné době se však potýká s problémy reprezentace, neboť většina členů pochází z městských oblastí. Jedná se o poradní orgán, tudíž nemůže přímo nic řešit. Její členové proto často ztrácí zájem a není výjimkou, že se v některých regionech vůbec neschází.

¹²⁹ Kritéria jsou následující: 1.sociální, ekonomické, politické a kulturní začlenění mladých lidí, zdravotně postižených a marginalizovaných 2. účinnost 3.efektivnost 4.rovnost 5.udržitelnost 6.nestrannost a neutralita 7.subsidiarita, vyloučení duplicity s národní vládou 8.shoda regionální politiky s národní politikou 9.specializace ve vládních funkcích 10.schopnost konkurence 11.integrace uvnitř regionu a navenek.

kontrolní funkce vykonává Rada (Consejo Municipal), výkonné funkce potom zabezpečuje zastupitelstvo v čele se starostou a radními, přímo volenými na období čtyř let. Jejich mandát je odvolatelný.

V roce 2001 se odstartoval proces decentralizace s ohlášením voleb do regionů a municipalit na rok 2002. Bylo potřeba přijetí zákonného rámce, zahájení činnosti Národní rady decentralizace (Consejo Nacional de Decentralización, CND), realizace voleb a postupné přenášení pravomocí na jednotlivé vládní úrovně. Jedná se o proces, který vzešel z krize národní vládní reprezentace a neschopnosti centrálního řízení. Dal sice vzniknout novým strukturám, ale často přenáší nešvary peruánské demokracie i na regionální úroveň. Začínají se rovněž prosazovat nové tendence ve financování regionálních vlád a v politické příslušnosti kandidátů.

Na základě ústavy z roku 1993 vzniká speciální fond pro municipality (FONCOMUN – Fondo de Compensación Municipal¹³⁰). Velká výhoda je v decentralizaci výdajů a ve spoluúčasti občanů na plánování a financování jejich regionu. Lokální vláda přitom podléhá veřejné kontrole a odvolatelnosti.

Další formou občanské participace je Regionální a Lokální rada (Consejo de Coordinación Local CCL/ Regional, CCR), která sdružuje politické vedení s dalšími místními organizacemi¹³¹, jež tak tvoří součást každé regionální / lokální vlády. Zástupci občanské společnosti jsou do těchto funkcí demokraticky voleni na dva roky. Jejím cílem je vytvořit plán strategického rozvoje a navrhnout roční vícezdrojový rozpočet se spoluúčastí obyvatel. Rozpočet je kontrolován ještě komunitním sdružením (Junta de Delegados Vecinal Comunal), které reálně mají větší a reprezentativnější vliv. Systém je v dělení pravomocí velmi nekonzistentní, proto situaci často starostové řeší neformální úpravou vztahů. Možnost fungování potom závisí na stabilitě a tlaku opozice. Co se týká povinnosti předkládat účty veřejnosti, v praxi je velmi obtížné zvládnout schůzi s tisíci lidmi a vysvětlit všem stávající politiku i finance.

Javier Azpur¹³² vidí největší chyby v tom, že současné regiony kopírují územní dělení podle departamentů, které ovšem neodpovídají ekonomickým centrům a daňové zdroje nedostačují pro vytvoření efektivního rozpočtového financování. Stát je dnes schopen vybrat na daních pouze 14% celkového HDP a z toho se 3% odvedou na splácení zahraničního dluhu, 3% na obranu, 2% na výdaje centrální vlády a pouhých 6% jde mezi regiony (z toho 4,5% jde na náklady na provoz) a zbývá pouze 1,5% z HDP na veřejné investice. Tato nízká daňová efektivita vedla centrální vládu k přesunu berních pravomocí na regiony (2004).

---

¹³⁰ Rozdělování prostředků dříve fungovalo podle kritérií počtu obyvatel a zároveň míry chudoby v regionu. Dnes je určité minimum vypláceno všem, tedy i oblastí s malým počtem obyvatel, ale vysokým stupněm chudoby.

¹³¹ Zákon o municipalitách zmiňuje tyto organizace, které jsou součástí CCL (CCR): sociální organizace, vesnické a domorodé komunity, asociace, grémia podniků, university, obecní shromáždění, a další dle zákona, vždy však alespoň v počtu 40% ze všech politických představitelů.

¹³² Javier Azpur: La descentralización: una reforma democratizadora que avanza sin norte ni conducción estratégica (Perú hoy, 2004). Javier Azpur je výkonný koordinátor skupiny Propuesta Ciudadana, která sdružuje neziskové organizace a snaží se o zpracování reformy decentralizace. www.propuestaciudadana.org.pe. Azpur je jeden z předních odborníků v této oblasti.

Zároveň se regionům umožní žádat o zahraniční půjčky až do 40% svého rozpočtu. Problémem stále ještě zůstává nedostatek kvalitních investičních projektů ze strany státu¹³³ a nedostatek kvalifikované pracovní síly.

Tabulka č.3: Rozdělení finančních zdrojů na centrální, regionální a lokální úrovni v letech 2002, 2003 a 2004

Úroveň vlády	2002	2003	2004
Centrální vláda	82%	80%	77%
Regionální vláda	13%	15%	15%
Lokální vláda	5%	5%	8%
Celkem	100%	100%	100%

Zdroj: SIAF. Ley de Presupuesto Público 2003 y 2004. Zpracovalo: Vigila Perú.

6. Zájmové organizace, odbory a významná hnutí

6.1 Teroristické organizace

6.1.1 Světlá stezka (Sendero Luminoso)

6.1.1.1 Vznik Komunistické strany Peru, Světlá stezka¹³⁴ (PCP-SL)

Světlá stezka vznikala v 60. letech na bázi komunistické ideologie, na myšlenkách marxismu, leninismu, maoismu a socialismu Josého Carlose Mariáteguiho. Podle hesla, které se používalo mezi studenty se také jmenuje Světlá stezka: „ve světle stezky Mariáteguiho...“. Její zakladatel Abimael Guzmán byl po dlouhou dobu členem Komunistické strany Peru a během postupného štěpení strany se postupně přikláněl k ideologii ozbrojeného boje proletariátu. Guzmán vystudoval právo a filosofii a od roku 1962 učil filosofii na Univerzitě v Huamanga. Od roku 1970 dává vzniknout malé organizaci pod názvem Komunistická strana Peru – Světlá stezka. V době vzniku strana měla pouze dvanáct členů (militantních) v Ayacuchu a zbylých 51 po celém Peru. Strana získala zázemí na Univerzitě Huamanga a přežila tak celá 70. léta. Byla jednou z mnoha obdobných radikálně levicových stran, které usilovaly o obnovení a rekonstrukci komunistické strany a o iniciaci ozbrojeného boje.

Strana rozvíjela svojí činnost napůl v ilegalitě a šířila levicové myšlenky přes univerzitní profesory ke studentům, kteří je posléze šíří dál jako venkovští učitelé studentům středních škol a ti nakonec do obecného povědomí venkovanů a do politických grémií. Od poloviny 70.letech strana začíná opouštět univerzitní izolaci a nabírat masově členy i sympatizanty. Formovalo se mnoho malých center různého zaměření, vždy však závislých na straně. Hlavním motem strany je: „Krom moci, vše je iluze“.Pokud by mělo dojít k ozbrojenému boji, všichni se musí podrobit vedení strany, taková byla pravidla.

¹³³ Problémem se zabývá rovněž Národní rada pro decentralizaci (Consejo Nacional de Decentralización, CND), která vypracovala „Národní plán teritoriálního rozvoje 2004 – 2013“. Zdůrazňuje investiční programy infrastruktury v regionech a navrhuje zvýšit vládní výdaje (zahraniční dluh), které by měly vyvolat růst soukromých investic.

¹³⁴ Partido Comunista del Perú – Sendero Luminoso, PCP-SL

Koncem 70. let se strana odklání od většinových hnutí a podle vlastních slov začíná ozbrojený boj, tedy teroristickou činnost. Strana odmítla účast na demokratických volbách v roce 1977 a snažila se získat mezinárodní podporu, radikalizovala svoji ideologii na náboženství¹³⁵, označila militantní postupy za očišťující proces a znovuzrození a zaměnila revoluční činnost za teroristické násilí¹³⁶. Guzmán rozvíjí kult vlastní osobnosti a Mariáteguiho myšlenky postupně ustupují do pozadí¹³⁷. V roce 1979 na IX. Sjezdu strany je Guzmán zvolen předseda strany i revoluce a je rovněž zvolena Stálá Komise, jejímiž členy jsou Guzmán, Agusta la Torre (přezdívkou Nora) a Elena Iparraguirre (versus Miriam).

Co se týká šíření myšlenek v městech a především v Limě, vznikaly malá centra a hlavně se ideologie dostávala na univerzity (San Marcos, La Cantuta) a v roce 1980 vzniká v Limě První vojenská škola vedená osobně Guzmánem.

6.1.1.2 Ozbrojený konflikt v letech 1980 až 2000

Světlá stezka tedy odmítla účast na volbách 1979 a začala svůj ozbrojený boj v provincii Ayacucho. Po dlouhou dobu vláda tuto činnost ignorovala až nakonec vyhlásila v Ayacucho výjimečný stav a oprávnila vojenské jednotky¹³⁸ zatýkat a soudit podezřelé civilisty. Vojáci využili tuto pravomoc k brutálním zásahům často proti nevinným lidem, často k vyvraždění celých vesnic.

Zajímavé je, že k militantní činnosti a potlačování lidských práv docházelo mnohem více v demokracii (1984, 1989, 1990) než v autoritářských režimech. Demokraticky zvolení prezidenti přijali militarizaci konfliktu jako fakt a přenechali ji k vyřešení armádě¹³⁹, ta však dokázala řešit konflikt jen dalším bojem, a násilí se tak stupňovalo na obou stranách. Rozvoj Světlé stezky navíc výrazně podpořily události 80. let (hluboká ekonomická krize, hyperinflace, krize politických stran a politické reprezentace). Od devadesátých let Světlá stezka začíná útočit i ve městech proti civilistům i politickým představitelům¹⁴⁰. Strategie organizace byla vyhrát na venkově a jít do Limy, chyběla však vojenská síla. Úspěch na venkově vycházel spíše z absence jakékoli mocenské autority v této oblasti¹⁴¹, město bylo mnohem silnější. Navíc útoky v Limě se staly mezníkem pro státní autority, neboť se jich teroristická činnost začala bezprostředně týkat. V roce 1992 byl nakonec zatčen Guzmán

¹³⁵ Dokonce používala biblické motivy a citace: „Mnoho je povolanych, ale málo vyvolených.“

¹³⁶ Capítulo 1: Los Actores Armados, Comisión de la Verdad y Reconciliación, <http://www.cverdad.org.pe/ifinal/index.php>

¹³⁷ V podstatě už se dávno ideologie odklonila od jeho původních myšlenek, jak říká, „rozvinula je“.

¹³⁸ Vznikla rovněž tajná skupina Grupo Colina, paramilitární profesionální jednotka, přímo odpovědná Národní zpravodajské službě, pod vedením Vladimira Montesinose, která v devadesátých letech byla zodpovědná za masakry nevinných lidí v Limě (La Cantuta, Barrios Altos).

¹³⁹ Ze všech násilností je za 37.26% úmrtí a zmizení zodpovědná vláda, domobrana (Comités de Autodefensa) a paramilitární jednotky (z toho třetinu má na svědomí armáda). Zajímavé je, že Peru má přesně zmapované akce proti lidským právům a existuje řada svědectví a žalob proti lidským právům. Existovala svoboda tisku, stejně jako vraždy novinářů.

¹⁴⁰ V roce 1992 vybuchla bomba v ulici Tarata v jedné z nejbohatších čtvrtí Limy (Miraflores) a zemřelo asi dvacet lidí. Stezka zaútočila i na velmi známou představitelku komunity Villa El Salvador, tedy naopak jednu z nejhudších oblastí. Tento útok vyvolal obrovskou vlnu odporu a pohřeb Maríi Eleny Moyano se stal veřejnou manifestací proti násilí.

¹⁴¹ Po nástupu Fujimoriho k moci v roce 1990 se zlegalizoval způsob obrany „rondas campesinas“ (vesnických hlídek). Státem vyzbrojené skupiny vesničanů dokázaly zajistit obranu velmi efektivně a i na venkově tak vliv Světlé stezky slábl.

a Světlá stezka se začala velmi rychle drobit a ztrácet na síle, v roce 1999 potom peruánské autority zatkl i jeho nástupce Oscar Ramireze. Komise pro pravdu a usmíření¹⁴² vyšetřila, že ze všech obětí (69 280 lidí, z toho 22 507 identifikovaných zavražděných obětí a 46 773 zmizelých) byla Světlí stezka zodpovědná za smrt 12 561 lidí v období 1980 až 2000.

6.1.2 Revoluční hnutí Tupac Amaru (Movimiento Revolucionario Tupac Amaru)¹⁴³

Radikální levicové hnutí, které vznikalo od 60.let a dlouhou dobu nemělo jinou možnost než ilegální činnost, neboť stranický systém nefungoval. Revoluce byla pro ně tedy jediným východiskem. Ve volbách v roce 1977 se část levice do politického systému zapojila, ale její pozice byla obtížná. Buď by se alespoň částečně přizpůsobila a začala spolupracovat, anebo se izolovala ve svém radikalismu do svého radikalismu, ale zůstala věrná původním ideám. A právě takto se vydělili dvě uskupení různých politických stran PSR ML a MIR EM¹⁴⁴, které v roce 1982 daly vzniknout Revolučnímu hnutí Tupac Amaru (MRTA).

MRTA prosazovala revoluci jako jedinou cestu k pokroku, cílem byl Marxistický režim bez jakýchkoli imperialistických prvků (amerických a japonských). Organizace byla menšího rozsahu než Světlá stezka a po jejím obsazení japonské ambasády v roce 1997, kde drželi po více než čtyři měsíce 72 rukojmí, byli všichni útočníci zabiti profesionální vládní jednotkou a vliv MRTA poklesl. Komise pro pravdu a usmíření¹⁴⁵ charakterizovala organizaci za speciální v prostředí Latinské Ameriky, neboť se vždy přihlásila ke svým útokům, vyhýbala se útokům proti neozbrojeným civilistům a do určité míry byla otevřená k vyjednávání. To nic nemění na tom, že vraždila a svou teroristickou činností se podílela 1,5% na obětech na životech (1040 mrtvých) v období posledních dvaceti let v Peru.

6.2 Organizace pro indiánské obyvatelstvo¹⁴⁶

Paradoxem Peru je, že nemá národní indiánské hnutí a spíše dochází k tomu, že politikové využívají národních symbolů a konceptů k získání popularity pro svůj režim, často charakteru vojenského nacionalismu. Přesto v posledních 20ti letech došlo k renesanci tradiční domorodé kultury. Příkladem jsou následující organizace (nedá se však říci, že by sdružovaly výhradně indiánskou populaci, spíše zemědělce): Národní zemědělská konfederace (Confederación Nacional Agraria, CNA), Konfederace peruánských vesničanů (Confederación de Campesinos de Peru, CCP), Národní koordinace venkovských komunit a domorodců (Coordinadora Nacional de Comunidades Campesinos e Indígenas del Peru, CONACCIP).

S přesunem zemědělců do měst v 80. a 90. letech se populace promíchala a činnost řady organizací se zaměřila na multikulturní výchovu, regionální autonomii domorodé populace a

---

¹⁴² Založena 2003 prezidentem Toledem.

¹⁴³ Informe final:TOMO II:1.4.El movimiento Revolucionario Tupac Amaru;<http://www.cverdad.org.pe/ifinal/index.php>, 23.6.2006

¹⁴⁴ Frakce politické strany Movimiento de Izquierda Revolucionaria, El Militante (MIR EM). Partido Socialista Revolucionario Marxista - Leninista (PSR ML).

¹⁴⁵ <http://www.cverdad.org.pe/ingles/ifinal/conclusiones.php>

¹⁴⁶ <http://www.indiancountry.com/content.cfm?id=1096413031>

životní prostředí. V roce 1980 byla založena na prvním kongrese Jihoamerického domorodého hnutí v Cusku Indiánská rada Jižní Ameriky (Consejo Indio de Sud America, CISA), dnes sídlí v Bolívii. Další ze série organizací věnující se domorodé populaci v amazonské oblasti jsou kupříkladu Interetnická asociace pro rozvoj peruánské pralesní oblasti (Asociacion Interetnica de Desarrollo de la Selva Peruana, AIDSEP), Konfederace amazonských národností v Peru (Confederacion de Nacionalidades Amazonicas del Peru, CONAP) nebo Centrum domorodých kultur Peru (Centro de Culturas Indigenas de Peru).

Proces organizace domorodého obyvatelstva postupuje velmi pomalu. V roce 1997 se pořádal První národní kongres indiánské populace za pomoci Koordinace domorodých národů (Coordinadora Permanente de los Pueblos Indigenas, COPPIP), ovšem výraznější vládní podpora se očekávala až od prvního domorodého prezidenta Toleda, bohužel i tyto naděje později vyprchaly. Prezidentovi často vyčítali, že se zaměřuje na indiánské kořeny jako na druh folklóru a nevěnuje dostatek finančních prostředků řešení problému indiánské marginalizace a chudoby. Toledo spolu se svou manželkou založili organizaci CONAPA, která se měla této problematice věnovat. Její činnost však netrvala dlouho, byla uzavřena pro zpronevěru fondu a nahrazena organizací novou, Národní Institut rozvoje národů andských, amazonských a afroperuánských (Instituto Nacional de Desarrollo de Pueblos Andinos, Amazonicos y Afroperuanos, INDEPA).

Mezi další hnutí patří Konfederace domorodých národů (Confederación de Nacionalidades Indígenas de Perú, CONAIP), která veřejně odmítá teze caudillismu, mesianismu a ideologie stávajících politických stran a jejím hlavním cílem je mírový a udržitelný vzestup domorodých obyvatel Peru. Opírá se při tom o platnou ústavu, andskou tradici, kulturu a ekonomické principy.

Pokud se hovoří o domorodé populaci v Peru a její aktivizaci v rámci politických nebo sociálních hnutí, je potřeba vždy počítat rovněž s Ekvádorem a Bolívií, které jsou si historicky velmi blízko a jejichž domorodé obyvatelstvo je výrazně aktivnější. Peru je v tomto směru svými sousedy zastíněno. Z tohoto důvodu uvádím i některé organizace, jež se věnují ochraně práv peruánských domorodců, ovšem sídlících mimo Peru: Comision Internacional de Derechos de los Pueblos Indigenas de Sudamerica (Bolivia), Indigenous Council in the Netherlands (Holandsko), Agencia Internacional de Prensa India, S.C. (Mexiko), Comision Juridica para el Autodesarrollo de los Pueblos Originarios Andinos (Peru, Tacna), Consejo Internacional de los Tratados Indios (USA), South and Meso American Indian Rights Center (SAIIC) (USA).

6.3 Agrární organizace

Zemědělství je tradičně spojeno s domorodým obyvatelstvem a především s chudobou. Tudíž výše zmíněná domorodá hnutí se často prolínají s aktivitou agrárních organizací, neboť mají stejnou nebo obdobnou cílovou skupinu, samotné zaměření se však liší. Zatímco domorodá hnutí se orientují často na lidská práva, agrární organizace zpracovávají spíše problematiku zemědělství jako oboru a snaží se o rozvoj venkova. Mezi hlavní problémy,

kterými se zabývají patří redistribuce pozemků, právo k půdě pro domorodé obyvatelstvo nebo zákonodárství ohledně komunálního vlastnictví půdy a přírodních zdrojů. Jejich úspěšné řešení závisí však na dalších faktorech především sociálního charakteru, které se v posledních letech příliš nezlepšují, spíše naopak¹⁴⁷.

Zmíněné organizace jsou například Peruánské centrum sociálních studií (Centro Peruano de Estudios Sociales, CEPES), Mezinárodní koalice pro získání půdy (Coalición Internacional para el Acceso a la Tierra, ILC), Národní agro – peruánská konvence (Convención Nacional del Agro Peruano, CONVEAGRO), Latinskoamerická asociace organizací podpory (Asociación Latinoamericana de Organizaciones de Promoción, ALOP) a řada dalších.

Problematika agrární reformy a rozvoje venkova se řešila rovněž na úrovni mezinárodních konferencí, (únor 2006 v Limě) a konferenci FAO v březnu 2006 v Porto Alegre. Jedná se o druhou konferenci tohoto zaměření, kterou FAO pořádalo (první byla v roce 1979 v Římě) a vyústila ve vytvoření mezinárodní sítě zainteresovaných zemí, jež si v této oblasti mohou předávat zkušenosti. Jedná se o Peru, Brazílii, Argentinu, Chile, Kolumbii, Kubu, Dominikánskou Republiku, Guatemala, Haiti, Guayanu, Paraguay, Uruguay a Venezuelu. Spolupráce technického charakteru rovněž probíhá s FAO ohledně agrární legislativy, řízení přírodních zdrojů nebo regulace vlastnictví půdy. Společná politika, kterou země podepsaly bude detailněji rozebrána v další kapitole.

6.4 Hnutí pěstitelů koky¹⁴⁸

Hnutí pěstitelů koky vznikla na základě společného problému, jež před pěstiteli této rostliny vyvstal. Tento společný problém je pěstování koky za účelem ilegální produkce drog. Zároveň se však jedná o otázku velmi komplikovanou, neboť zasahuje jak domácí prostředí a ekonomickou i sociální stabilitu Peru, tak má navíc mezinárodní dosah, neboť produkce koky a následně výroba kokainu velmi negativně působí na spotřebitele v USA nebo Evropě.

Stojí proti sobě dva zájmy. Jeden vnitrostátní, jež zahrnuje domácí pěstitele, dává jim vcelku výnosné živobytí a navazuje na tradiční pěstování koky v andském regionu. Druhý aspekt je mezinárodní a jedná se především o tlak USA na snižování produkce drog ničením kokových polí (domácí vládou, kterou USA sponzorují finančně). Spojené státy vychází přitom z teorie, že pokud zamezí produkci drog přímo u jejího zdroje, pokud omezí velikost kokových polí jak v Kolumbii, Peru nebo jiných zemí andského regionu, potom vzroste cena a omezí se spotřeba. Tato vize je ovšem velmi krátkozraká, neboť jednoduše nelze postihnout celý svět. Je vcelku logické, že pokud zničíme pole v jedné zemi, poptávka si vyžádá pěstování jinde. Právě k tomuto efektu došlo na začátku nového tisíciletí v Latinské Americe. Omezila se koková pole v Kolumbii a produkce se přesunula do Bolívie a Peru.

---

¹⁴⁷ Mezi takové faktory patří rostoucí chudoba, přetrvávající násilí a kriminalita, neustálé zhoršování přírodních zdrojů, technologické zaostávání, neefektivní postavení státu, nízká kvalita veřejných statků, masivní emigrace, rizika otevřené ekonomiky na domácí nezralé zemědělství nebo průmysl.

¹⁴⁸ PALLET, Alison Spedding, CUBAS, Hugo Cabieses. Coca o muerte? : Movimientos cocaleros en el Perú y Bolivia. *Drogas y conflicto* [online]. 2004, t. 2004, no. 10 [cit. 2007-01-17], s. 15-26. Dostupný z WWW: <<http://www.tni.org/reports/drugs/debate10s.htm>>.

Vždyť jen v letech 1997 až 2004 vzrostla cena za kilogram sušených lístků koky v Peru z 80ti centů na 2,80 USD a v roce 2001 se uvnitř Peru podařilo omezit rozlohu kokových polí z 7 134 ha, ovšem dalších 9 700 ha bylo znovu osázeno (celkem tedy v Peru 46 200 ha).¹⁴⁹ Peru zaregistrovalo ve dvou letech (2003 až 2004) nárůst v pěstování koky o 14% a v produkci kokainu o 23%. Z analýz Úřadu pro drogy a kriminalitu OSN z roku 2005¹⁵⁰ vyplývá, že Peru produkuje 32% světové produkce kokainu, což znamená druhé místo světové produkce za Kolumbií (50%) a před Bolívií (15%). Hlavním motorem konstantního nárůstu produkce této drogy je podle zprávy OSN rostoucí spotřeba kokainu na světových trzích (vývoj cen se liší, v Severní Americe klesá, v Evropě roste).

Dá se tedy říci, že politika násilného snižování rozlohy kokových polí nemá v globálním světě logiku. Pokud problém nevyřeší Amerika se svojí poptávkou (v čele se Spojenými státy, jež tvoří 2/3 všech spotřebitelů), svět je dost velký na to, aby se našli lidé ochotní riskovat ilegalitu kvůli vysokým příjmům. Nabídková strana je tedy elastická do té míry, do jaké lze nabídnout alternativy ilegálního pěstování koky a také do míry chudoby a příležitostí obživy v dané oblasti.

Mezinárodní rozměr je zajímavý i z pohledu konzistence americké mezinárodní politiky. Na jednu stranu tato země prosazuje demokracii a považuje se za hlasatele míru a demokratických hodnot. Na druhou stranu její násilná protidrogová politika přímo narušuje proklamované demokratické hodnoty a vyvolává sociální nepokoje a radikalizaci skupin farmářů, kteří jsou státní autoritou nuceni vzdát se svého živobytí. Následkem je jejich sdružování do asociací a protesty. S takovou situací se demokratická autorita velmi těžko vyrovnává. Autoritativní vůdce by takové projevy nesouhlasu zakázal, demokratický vůdce musí problém řešit kompromisem, finančním vyrovnáním nebo dohodou mezi státy. Je to proces zdoluhavý a drahý. Ne všechny státy si ho mohou dovolit a ne všichni občané jsou ochotni platit vzniklé náklady. USA v tomto směru figurují jako finanční sponzor, ovšem operující vždy skrze vládní autoritu. Ta se dostává do svízelné situace, neboť musí politiku snižování produkce koky před svými voliči ospravedlnit. Může se velmi jednoduše stát, že tlak místních farmářů neustojí. V některých regionech totiž volební heslo snížení produkce koky znamená politickou sebevraždu. Jedná se o 4 hlavní oblasti Huallaga, Apurímac-Ene, Monzón a Cuzco.

Jejich situace je odlišná v tom, jak se staví k legální a ilegální produkci koky. Cuzco si v tomto směru zachovává určitou legální produkci koky (samozřejmě krom té ilegální). Dokonce došlo tak daleko, že legalizovalo veškerou produkci koky, čímž se dostalo do rozporu s národní i mezinárodní legislativou, ovšem zachovalo si svoje voliče. Opačným směrem se vývoj ubíral v Monzónu, kde naopak veškerá produkce je ilegální. Bohužel státní moc nemá autoritu k potrestání takové činnosti, vůbec není přítomna v regionu. Jednak kvůli

---

¹⁴⁹ FELBAB-BROWN, Vanda. Trouble Ahead: The Cocaleros of Peru. *Current History*. 2006, vol. February, no. 105, s. 79-83.

¹⁵⁰ Informe mundial sobre las drogas. *Naciones Unidas: Oficina Contra la Droga y el Delito* [online]. 2005, no. 1 [cit. 2007-01-18], s. 5-14.

finanční náročnosti a také kvůli izolaci celé oblasti, velké vzdálenosti od Limy a moci drogových baronů. Státní moc na toto území není uplatnitelná a čím větší je tlak na omezení produkce koky bez přijatelných alternativ, tím větší krizi prožívá státní autorita, neboť v podstatě nereprezentuje zájem většiny obyvatelstva v regionu.

V tomto směru je zajímavá rovněž souvislost s politikou proti terorismu. Ta chce vymýtit terorismus, stíhá tedy teroristy. Protidrogová politika chce vymýtit výrobu narkotik, stíhá tedy zemědělce, jež pěstují koku, překupníky, výrobce drog a drogové laboratoře nebo sestřeluje letadla, jež by mohly drogy převážet. Obě skupiny jsou v ilegalitě a obě protestují proti státní autoritě. Jedna podporuje druhou. Je to symbióza, kdy výrobci drog mají peníze a teroristé obranné prostředky. Dá se tedy říci, že protidrogová politika, která je vedena silou bez udržitelných alternativ, podporuje rovněž extremistickou a teroristickou činnost.

Zmíněná spolupráce teroristů a pěstitelů koky, není ovšem jedinou spoluprací a jedná se spíše o vyhocenou situaci. Běžnější zatím v Peru je spojování sil v rámci legálních skupin, jež protestují proti činnosti státu a jeho politice. Dřívější tříštění sil a jejich specifická rivalita účinnost jednotlivých skupin oslabovala. Začínají tedy spolupracovat organizace různých zájmů a různých členských základů, čímž se jejich vliv významně násobí (hnutí vystupující proti těžbě, ochránci životního prostředí, apod.).

Stát se potom dostává do nelehké situace, kdy musí zvolit zájmy, kterým dá přednost - mezinárodní společenství nebo domácí sociálně protestující skupiny. A vzhledem k tomu, že Peru pravděpodobně nebude otevřeně vystupovat proti Spojeným státům a riskovat ekonomické sankce, bude muset čelit sociální nestabilitě uvnitř země.

Pokud se tedy zaměříme blíže na konkrétní hnutí pěstitelů koky¹⁵¹, jež se v Peru vyskytují, jedná se o tři základní úrovně - mezinárodní, národní a oblastní. Na mezinárodní úrovni se jedná o Andskou Radu Pěstitelů koky (Consejo Andino de Productores de Hoja de Coca, CAPHC). Byla založena v roce 1991 v La Paz a fungovala do roku 1998 pod vedením Evo Moralese, poté byla její činnost paralizována. Uspořádala několik mezinárodních setkání, i na půdě Komise pro omamné látky OSN. Rada ve své činnosti odmítala obchod s nezákonnými drogami, stejně jako ozbrojený boj proti drogám a označovala jej za neefektivní. Snažila se poukázat na rozdíl mezi kokou a kokainem, mezi pěstitelem koky, překupníkem a konzumentem drogy a v neposlední řadě usilovala o vyčlenění koky ze seznamu omamných látek OSN. Základním argumentem Rady je právě tradiční vztah k této rostlině a její konzumaci. Mezinárodní ambice Rady dosahovaly až ke snaze změnit neoliberalní politiku mezinárodního obchodu i k cílům střízlivějším, jako je zapojení místních komunit do programů rozvoje.

---

¹⁵¹ Pěstitelé koky jsou drobní hospodáři, jejichž osevní plocha bývá od 0,25 do 1,5 Ha. Celkem jich je v Peru přibližně 50.000. Zároveň se jedná o populaci, která koku tradičně konzumuje. Celkový odhad konzumentů koky v Peru se pohybuje kolem dvou miliónů lidí.

Co se týká národní úrovně, v roce 1998 vznikla Národní koordinace zemědělských výrobců (Coordinadora Nacional de Productores Agropecuarios, CONAPA, Perú), která přidružila několik dalších organizací, její aktivita však velmi rychle slábla. V roce 2000, kdy začal vládní dialog o řešení problému kultivace koky, prakticky nebylo již s kým jednat. Neúspěch se může klást za vinu pěstitelům za špatnou organizovanost, ale zrovna tak vládě, neboť její alternativní politiky byly a jsou stále ovlivněny snahou USA o zničení políček koky bez reálné alternativy. Činnost se znovu oživila v roce 2002 velkými protesty a stávkami proti vládní nečinnosti. V roce 2003 vznikla Národní konfederace pěstitelů koky (Confederación Nacional de Productores Agropecuarios de las Cuencas Cocaleras del Perú, CONAPACCP) a snažila se bránit násilným zásahům proti pěstování této plodiny.

Násilné snahy o zničení koky začaly být ve větším měřítku praktikovány od roku 1996 vládou Fujimoriho a způsobily velké nepokoje a vzednutí vlny sociálního odporu. Nakonec se po letech podařil kompromis v roce 2002, kdy prezident Toledo podepsal dohody, tzv. Actas. Nová strategie měla jít cestou pomalé a dobrovolné autoredukce kultivace koky s finanční kompenzací státu. Za touto státní pomocí však stály americké zdroje, které odmítly původní verzi (celkové částka až 1100 USD včetně prioritních certifikátů k rozvojovým programům), postavily se proti zapojení zemědělské asociace AAAHCPA¹⁵² a částku snížily na 350 USD. Taková pomoc byla vnímána jako almužna, jako kompromis, kvůli kterému nestojí za to riskovat ztrátu živobytí.

V současné době vláda Alana Garcíi prosazuje politiku snižování kultivace koky postupně a dobrovolně. Média prezentovaly v říjnu 2006¹⁵³ přidělení půdy více než 2000 zemědělcům, aby pěstovali alternativní plodiny namísto koky. Prezident zároveň požádal mezinárodní společenství o pomoc a spolupráci. Co se týká kontroly legální produkce koky v zemi, tu má pod patronací Státní společnost koky (Empresa Nacional de la Coca, ENACO) a co se týká kontroly ilegální produkce, některé oblasti kultivace koky jsou v současné době v režimu výjimečného stavu. Kriminalitu teroristů a drogových baronů (vražedné útoky na policii) chce prezident řešit trestem smrti¹⁵⁴. Na druhou stranu jsou dnes slavné jeho výroky na podporu koky jako rostliny s velkou výživnou hodnotou, která je vhodná do salátů a Peru bude takovou produkci podporovat¹⁵⁵. Problémem však zůstává, že 90% veškeré sklizně koky je poté zpracováno na kokain. Nelze opominout ani fakt, že řada drogových pěstitelů uspěla v regionálních volbách v centrální a jižní části Peru v listopadu 2007.

Mapa č.1 : území, kde se v Peru ilegálně pěstuje koka.

---

¹⁵² Asociace pěstitelů koky v provincii Padre Abad (Asociación de Agricultores Agropecuarios y de la Hoja de Coca de la Provincia de Padre Abad).

¹⁵³ http://news.bbc.co.uk/1/hi/spanish/misc/newsid_6178000/6178816.stm , 18.1.2007

¹⁵⁴ V současné době je trest smrti povolen v Peru pro vlastizradu nebo za válečného stavu.

¹⁵⁵ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/6196287.stm> , 17.1.2007

1. R: B. Marañon (Ucubamba Chachapoyas)	13. R: Yavari (Caballococha-Tabatinga)
2. R: Bajo Huallaga (Tarapoto)	14. R: Alto Purus (Esperanza-Rio Branco)
3. A: Huallaga C.-Uchiza-Ongon (Juanjui)	15. R: Madre de Dios (P.Maldonado-P.Heath)
4. A: Huallaga-Monzon (Tingo Maria)	A. T: Urubamba-Yanatile (Quillabamba)
5. R: Aguaytia-Alto Ucayali (Aguaytia)	B. T: Inambari-Tambopata (Sandia)
6. R: Pachitea (Pto Inca)	C. T: Alto Marañon (Humachuco)
7. R: Pichis-Palcazu (Pto. Bermudez)	D. T: Chicama-Moche (Simbal-Otuzco)
8. R: Perene-Tambo-Bajo Ene (Satipo)	R: Plochy kultivace koky nové
9. A: Apurimac-Alto Ene (S. Francisco)	A: Plochy kultivace koky staré
10. R: Alto Amazonas (Nauta)	T: Plochy kultivace koky tradiční
11. R: Bajo Ucayali (Pucallpa)	
12. R: Putumayo (El Estercho-Leticia)	

6.5 Aktéři procesu transformace Peru¹⁵⁶

6.5.1 Politický systém a právní řád

Politický systém je velmi úzce spjat s ekonomickým systémem země. Proto, pokud se stát otevírá liberálnímu kapitalismu, otevírá také svoje trhy a nechává ekonomické subjekty svobodně konkurovat, přelévá se požadavek svobody i do společnosti. A právě tento svobodný prvek posiluje tlak na demokratizaci společnosti v Latinské Americe. Problém je, jak toto vládnutí efektivně uspořádat, aby se eliminovaly mocenské ambice jednotlivců. Právě ony jsou totiž důvodem častých převratů a autoritativního vládnutí. Peru hledá svoji politickou stabilitu již 182 let a v posledních letech nastoupilo cestu transformace politického systému. Pokusím se v následujícím textu rozebrat nejdůležitější aktéry pokroku dnešního Peru a kriticky se podívat na současný prezidentský systém, neboť některé jeho procedury z určité části k nestabilitě přispívají¹⁵⁷.

Pokud tedy lidé ekonomicky svobodní chtějí i politickou svobodu, potřebují zákonné normy, neboť bez nich se země ocitne v chaosu. Ekonomický růst tedy doprovází rozvoj sociální, politický a kulturní a za denním lidským rozhodováním stojí racionalita a kultivuje je. Ovšem historie Peru ukazuje nedostatek zodpovědnosti a demokracie vůdců, jež diktátorsky určovali celý systém fungování společnosti. Chyběla vedoucí třída, dostatečně silná, stabilní a s reálným zájmem prosperity země. Naopak, bohatá skupina v Peru neměla nikdy podporu, byla chápána jako vykořisťovatelská, tedy bohatství nebylo příčinou k získání trůnu, nýbrž naopak, bohatým se člověk stal až po získání vlády, což způsobovalo obrovské tenze. Obecně lze říci, že se v Peru neobjevují revoluce, které by přinášely zlepšení, jedná se o revoluce chaotické, pouze protestní, bez vlastní vize a bez systematického řešení. Dochází proto k nabourávání systému, ale bez skutečné alternativy společenského rozvoje, což má pouze škodlivý efekt. Lidé se odvrací od takové politiky a v poslední době vkládají naděje do nezávislých kandidátů, tzv. apolitické politiky. Na celostátní úrovni se tento jev projevil s obrovským úspěchem Fujimoriho v 90. letech¹⁵⁸ a v současné době, kdy se politická hnutí nezávislých s celostátní působností zdiskreditovala obdobným způsobem jako předtím tradiční politické strany, tento jev razantně vítězí na úrovni politiky regionální a lokální. Vždyť v ložských volbách (listopad 2006) do regionů, zvítězili nezávislí v 68%, tedy z 25ti regionů je pouze 8 reprezentováno tradiční politickou stranou¹⁵⁹ (viz mapa č.3 v příloze).¹⁶⁰

Pro vládnutí Peru je nutné objevit jeho identitu a postavit ji do pevného, stabilního sociálního rámce. Vždyť ani výše zmiňovaná indiánská hnutí v Peru nejsou vidět. Tato země už totiž není ani bílá, ani černá, ani čistě indiánská, její identita se smíchala napříč rasami. Jediné,

---

¹⁵⁶ Zdrojem pro velkou část této kapitoly je pojednání Transformace politického systému v Peru od R. Valenzuely (Valenzuela 1995: 313-343)

¹⁵⁷ Následující text pracuje se články: Raúl Valenzuela: Transformación del sistema político peruano; H. Gutemberg Martínez Ocamica: La alternativa semipresidencial? Un cambio posible en Latinoamérica? Ze sborníku Transformación de los Sistemas Políticos en América Latina, 1995, Buenos Aires

¹⁵⁸ Zvolení nezávislého a neznámého kandidáta Fujimoriho prezidentem v 1990, který poté, co provedl státní převrat dosáhl podpory veřejnosti 80%!

¹⁵⁹ APRA získala 3 regiony (Piura, Lima, La Libertad), UPP jeden region (Cusco) a UN nevyhrála nikde.

¹⁶⁰ http://www.transparencia.org.pe/documentos/datos_electorales_especiales_9_presd_regionales_2002_2006.pdf

co je identifikačním znakem je nenávisť vůči bohatým, což nemůže být základem identity Peru, neboť tím jdou dvě stejně peruánské skupiny proti sobě. Nic se nebuduje, není hrdost na vlastní kulturu. Co uznává svět z peruánské tradice je pro místní domorodce jenom lesklý střípek, na kterém lze vydělat. Budovat totiž identitu na chudobě kouzelné horské vesnice, které se nedotklo tempo světa, je možné pro všechny ostatní jen ne ty, kteří v ní žijí.

6.5.2 Lidové podnikání neformálního charakteru

Co se týká demokratické kultury, ta vzkvétá na úrovni mikro podniků, kde se občanská angažovanost a soudržnost stává samozřejmostí a každodenní nutností. Mikro podniky nebo také lidové podnikání má velmi specifický charakter. Většinou se jedná o podnikání neformálního charakteru, často postavené na známostech a úplatcích, je však příznačné svou vynalézavostí, důstojností a kreativitou. Jeho nositelem je především vesnická migrace, která v posledních letech dosahuje třetiny všech obyvatel. A právě tato skupina nejen, že je nakonec rozhodujícím hybatelem ekonomického pokroku, ale hraje rovněž roli určitého sociálního polštáře při všech reformách. Pro rozvoj Peru je tedy klíčová. Politikové se snaží získat její volební hlasy, usilují o její legalizaci, aby umožnili rozvoj a podnikový růst, velká snaha se vkládá do vyřešení vlastnických vztahů a garancí vlastnictví, bohužel ne vždy úspěšně.¹⁶¹ Všechny úspěšné a ziskové firmy potom stát také efektivně zdaní a zisky přerozdělí. Vize je ale zatím daleko od reality a moc koncentrována do rukou jednotlivých osob nebo jednotlivých skupin, které většinou tuto zodpovědnost neunesou. Čím větší je propast mezi sociálními skupinami, tím obtížnější je oběma vládnout, neboť žádný kompromis není přijatelný a žádný ekonomický ukazatel není přesvědčivým důkazem jejich ekonomického rozvoje a lepšího života. Peru by situaci vyjádřilo jednoduše heslem „vždy je proti komu stávkovat“.

Historicky platí, že Španělé kultivovali domorodé komunity a způsob rozhodování i vnitřní fungování se uchovalo ve specifické podobě dodnes. V současné době se právě tento demokratický duch a ochota participovat na rozvoji komunity objevuje především mezi chudými vrstvami obyvatelstva, například formou mateřských center, asociace drobných obchodníků, jídelen, ženských organizací, apod. Bylo by možné přelít tuto demokratickou kulturu běžných lidí na úroveň státu? To je velmi složitý problém a jeho řešení bude dlouhodobé. Základem je vzdělání lidí, jejich politická angažovanost, propojení celostátních stran s regiony, účast na činnosti grémií, dodržování norem a důvěra institucím.

6.5.3 Emancipace žen

Zajímavým prvkem, který také ve velké míře sjednocuje společnost a stojí v čele významných hnutí jsou ženy. Právě pozvolné rozšiřování sfér vlivu, kam zasahuje žena (včetně zapojení do vysoké politiky), emancipace a sociální cítění by Peru mohly prospět.

---

¹⁶¹ Náklady na přechod z neformální ekonomiky do legality jsou obrovské, ovšem bez tohoto procesu není možné zapojit se do mezinárodního obchodu. Je rovněž velmi obtížné vypočítat produkci tohoto sektoru, pohybujeme se pouze v rovině odhadu založeném na znalosti životních nákladů nebo produkce statků, které si tyto skupiny pořízují (není výjimkou, že jejich domácnosti jsou vybaveny moderní elektronikou, přestože žijí v chudinských čtvrtích).

Jasným příkladem může být i kandidatura Lourdes Flores v prezidentských volbách 2006, kterou podpořilo 23,8% voličů (téměř tři milióny hlasů) a skončila na třetím místě.

6.5.4 Podnikatelské prostředí

Hlavní aktéři těchto změn se zatím potýkají s problémy, které je třeba postupně řešit. Politické strany potřebují stabilizaci a důvěryhodné politiky; podnikatelé svobodné a čitelné prostředí, kde by mohli působit a tvořit bez nutnosti neustálých ohrožení nebo změn, ať už násilí, kriminality nebo korupce; odbory potřebují konsolidovat vlastní síly a spojit je s moderní podnikatelskou sférou, takřkajíc vstát z popela po povraždění významných odborových vůdců Světlou stezkou v 80. a 90. letech; katolická církev zas omezit napojení na mocenské špičky a zvážit svoji roli vedle církve evangelické, která je velmi aktivní v sociální oblasti a získává stále více přívrženců.

6.5.5 Stínová vláda

V procesu společenských změn hraje rovněž významnou úlohu tzv. stínová vláda. Dala by se tak pojmenovat skupina poradců, jež si každý prezident sám vybírá a s níž konzultuje svoje rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že v Peru platí široké pravomoci prezidenta, tento poradní orgán může značně ovlivňovat politiku země. V 90. letech tento neformální orgán dokonce vyřadil z mocenské hry oficiální vládu¹⁶².

6.5.6 Média a intelektuálové

Krom mocenských snah existují samozřejmě i jiné formy, které mohou ovlivnit společnost a často si i tyto ambice kladou. Jedná se o skupinu filozofů, intelektuálů nebo obecně kritiků režimu, jež často vystupují na obranu demokracie, vydávají knihy nebo píšou články. V poslední době však jejich vliv v Peru slábne a po silné vlně v 70. letech se prosazuje spíše pragmatismus. Co se týká médií, jejich činnost se odvíjí od způsobu jejich financování a mnoho z nich je napojeno na určité politické kandidáty, případně politické směry. Nelze očekávat, že například, pokud kandiduje 22 osob na prezidenta a 3000 do Kongresu, že se média budou věnovat všem stejně. Navíc existuje oprávněné podezření v zapojení médií (především soukromých) do politického boje. Jedná se buď o přímé prosazování jednoho z kandidátů nebo alespoň nezveřejňování informací citlivých. Nový zákon o politických stranách z roku 2003 v tomto směru reagoval ve prospěch snahy o objektivitu a nově ukládá povinnost všem televizním a rádiovým stanicím poskytnout bezplatnou reklamu pro politické strany v rámci jejich předvolebních kampaní. Ovšem nezabývá se stanovením ceny, kterou je v tomto případě povinen hradit stát. Podle organizace Transparencia, jež si klade za cíl obranu demokracie především v předvolebním období, média neplnila svoji povinnost informovat voliče o volebních plánech jednotlivým kandidátů a jejich stran. V období ledna a

---

¹⁶² Jednalo se o vládu prezidenta Fujimoriho, jež se obklopil po volbách lidmi sporné minulosti, mezi něž kupříkladu patřil V. Montesinos a jež měli velký vliv na jeho vládu. Důvodem bylo překvapivé Fujimoriho vítězství a nepřipravenost jeho strany na vedení celého státu, minimální konexe a minimální mocenské postavení. Potřeboval lidi zkušené a znalé vysoké politiky. Bohužel se mu právě zmíněný Montesinos stal osudným, neboť jeho korupční aféra způsobila i pád fujimorismu.

února 2006 se věnovalo pouze 8% ze všech předvolebních informací volebním programům (z počtu 54 tištěných médií)¹⁶³.

6.5.7 Mezinárodní společenství

Významnou proměnnou v chování Peru a jeho transformace ať již předvolebního nebo povolebního chování je mezinárodní společenství. Je velmi důležité, jakým směrem se Peru chce vydat a podle toho zvolí svoje mezinárodní partnery. Při tomto rozhodování jedna věc je politické přesvědčení a partneři z toho plynoucí a druhá věc je objektivně prospěšná politika bez ohledu na osobní přesvědčení jednotlivých politiků. Pokud se takto podíváme na Peru, může mít za svého prezidenta kohokoli a rozvíjet podle toho své vztahy, ale vždy se musí určitým způsobem vymezit vůči nejsilnějším subjektům dané oblasti, tedy potenciálně významným pro rozvoj Peru a těmi jsou Spojené státy a Chile. Vztah Chile je zatížený historickou zkušeností prohraných válek, a proto je v tomto směru základním cílem udržení alespoň dobrých sousedských vztahů. Ohledně USA existuje shoda napříč spektrem politických stran o důležitosti smlouvy volného obchodu, ne toliko o výhodnosti dojednaných podmínek (Zatím smlouva nevstoupila v platnost, neboť ji musí nejdříve schválit americký kongres. Má se tak stát v prvním pololetí roku 2007).

Kritici a odpůrci smlouvy se brání otevírání trhů v situaci jednoho výrazně silnějšího a druhého výrazně slabšího partnera a požadují výhody pro Peru, obdobné jako poskytla EU kandidátským i novým členským zemím ve formě dotací ze strukturálních fondů. Má to svoji logiku, neboť aby partnerství fungovalo, musí z něho profitovat obě země. A ještě lépe, silnější partner by se měl snažit pozvedat a rozvíjet slabšího, jinak bude čelit obrovským sociálním nepokojům a bezpečnostním hrozbám ve své vlastní zemi. Je obecně známo, že řada migrantů zakládá sídlo struktury organizovaného zločinu ve Spojených státech (Oppenheimer 2006: 27) a financuje odtud aktivity ve své rodné zemi. Jak píše Andrés Oppenheimer ve své knize *Cuentos chinos*, rozhodujícím faktorem pro rozvoj země je stabilita a udržitelnost demokratického státu a jeho pravidel¹⁶⁴ (Oppenheimer 2006: 31). Pokud bude možné spolehnout se na daná pravidla a právní řád v zemi, ať již pod taktovkou levice nebo pravice, každý investor národní nebo zahraniční s ní může počítat a zvážit rizika takového podnikání. V podstatě je téměř irrelevantní, zda směřuje politická strana spíše doleva nebo doprava, důležitá je práce samotná, kterou odvádí pro rozvoj země. Pokud by tedy smlouvy o vzájemném obchodu byly výrazně nerovné, dlouhodobě to neprospěje žádné ze zúčastněných stran. Samozřejmě, že zpochybňování dojednaných podmínek může mít stejně nepříjemné následky.

---

¹⁶³ http://weblogs.elearning.ubc.ca/peru/archives/cat_analysis_opinion.php#023648 , 13.1.2007

¹⁶⁴ OPPENHEIMER, Andrés. *Cuentos chinos*. 4. edición Caracas : Talleres de Editorial Melvin, 2006. 350 s. ISBN 980-293-327-9.

Spojené státy samotné dlouhodobě proklamují podporu demokratických režimů v Latinské Americe a zaměřují se do velké míry na politickou reprezentaci, snížení produkce drog¹⁶⁵ a otevření nových trhů pro vlastní výroby. Přizpůsobují tomu vlastní rozpočet, ale na úrovni vládní spolupráce se jedná spíše o potírání určitých negativních jevů, například terorismu nebo drog. Mohou spolupracovat pouze do takové míry, která se ještě nepovažuje za vměšování do vnitřních záležitostí země a vždy budou muset čelit podezření z imperialistických záměrů. Rozvojová pomoc na vládní úrovni je často podmíněna určitým chováním příjemce, což se někdy může chápat jako politická manipulace.

6.5.8 Neziskové organizace

Větší kredit nezávislosti a objektivnější snahu pomoci mají v tomto směru neziskové organizace. Největší z nich je mezinárodní Organizace amerických států (Organización de Estados Americanos, OEA)¹⁶⁶ a řada dalších neziskových organizací, které se zapojují do volebního pozorování, sociálních projektů nebo do evangelizace. Takto cílená podpora má velkou výhodu, že je přidělena přímo na místo a ke konkrétnímu příjemci bez větších administrativních nákladů. Problém je, že stát nemůže tuto činnost kontrolovat ani koordinovat. A to byl hlavní cíl, který měl splnit návrh zákona o neziskových organizacích předkládaný v Kongresu v listopadu 2006. Návrh zákona prošel dvojím čtením v parlamentu, prezident jej schválil a 8.12.2006 vzešel v platnost¹⁶⁷, přes veškeré protesty na domácí i mezinárodní scéně. Předkladatelem návrhu zákona byl poslanec AF (strana spolupracující se stranou A.Fujimoriho¹⁶⁸) a podpořila jej APRA i UN. Zákon zavádí povinný zápis všech neziskových organizací do příslušného registru (Agencia Peruana de Cooperación Internacional, APCI) a kontrolu všech finančních prostředků, které putují do země, bez ohledu na státní nebo soukromé zdroje. Navíc všem organizacím, které požívají jakýchkoli výhod nebo spolupráce se státem, musí být jejich programy schváleny v souladu se strategií státu (což zahrnuje širokou škálu aktivit, včetně médií, organizací hájících lidská práva nebo neziskových organizací v sociální oblasti). APCI si vyhrazuje rovněž právo neziskovou organizaci pokutovat, pozastavit její činnost nebo ji úplně zrušit. Úprava podobného stylu byla schválena už jen v Rusku (ve Venezuele se o ní diskutuje)¹⁶⁹.

V této souvislosti je velmi důležité zmínit postavení neziskových organizací v Peru a jejich vliv na transformaci celé země. Oficiální počet neziskových organizací v Peru neexistuje, odhady se pohybují kolem 2000 až 3000 organizací, přičemž reálně fungujících je z nich

---

¹⁶⁵ Jen pro letošní rok žádá prezident USA G.W.Bush rozpočet ve výši 720 miliónů USD na omezení produkce drog v Andském regionu, dalších 11 miliónů USD na zlepšení imigračních zákonů a posílení bezpečnosti hranice s Mexikem a rovněž na podporu dodržování lidských práv v Latinské Americe obecně.
<http://www.infolatam.com/noticia.php?id=2542>, 13.1.2007

¹⁶⁶ OEA byla založena v roce 1948 dokumentem Carta de la Organización de los Estados Americanos a v současné době jejími členy je 35 států amerického kontinentu. Od května 2005 je jejím generálním tajemníkem chilan José Miguel Insulza.

¹⁶⁷ <http://www.congreso.gob.pe/ntley/Imagenes/Leyes/28925.pdf>

¹⁶⁸ Zajímavé je, že iniciály strany i bývalého prezidenta jsou shodné – AF.

¹⁶⁹ <http://ipsnoticias.net/nota.asp?idnews=39366>, článek od novinářky Blancy Rosales, v současné době konzultantkou pro média v andské oblasti, v minulosti ředitelka několika médií a držitelka ceny za Novinářskou odvahu, kterou uděluje Ženská mezinárodní nadace pro média (International Women Media Foundation).

přibližně 900 (z toho pouze třetina spravuje státní příspěvky)¹⁷⁰, všech velikostí i forem spolupráce. John Crabtree, výzkumný pracovník Oxfordské university - Centra pro latinskoamerická studia, vidí roli těchto organizací jako spojujícího článku mezi státem a společností¹⁷¹. Jejich vývoj sleduje od 80. let, kdy se poprvé výrazněji projeví po skončení vojenské diktatury Velasca a Moralese. Následující vláda Belaudeho zpočátku rozvoj občanské společnosti umožnila, ovšem s příchodem teroristických organizací činnost neziskového sektoru limitovala současně s ostatními lidskými právy. V tomto období se poprvé dostal k moci Alan García a jeho vládnutí skončilo velkým neúspěchem, jak ekonomickým, tak lidskoprávním¹⁷². V 90. letech se potom ujal prezidentské funkce A. Fujimori a většina politiků z neúspěšných politických stran se stáhla do pozadí, právě k činnosti neziskových nevládních organizací, jež se tak stávaly mluvčími zájmů společnosti a oficiální vláda se je snažila umlčet. Některé z nich politický tlak vydržely s podporou církevních autorit nebo zahraniční pomoci, jiné zanikly.

Po deseti letech autoritářského režimu byla zvolena v roce 2000-1 demokratická vláda Alejandra Toleda a přední místa zde zaujali i představitelé neziskového sektoru. V otázce decentralizace a lokálních politik hráli a hrají velmi významnou roli dodnes. Přetrvávajícím problémem je již zmiňovaná nepodřízenost státu, který cítí nedostatek kontroly nad vlastním územím a nad činností těchto organizací (v letech 2004 a 2005 spravovaly neziskové organizace přibližně půl miliardy USD zahraniční pomoci¹⁷³). Navíc právě nestátní neziskové organizace vyvíjí velký tlak na dodržování lidských práv a ochranu životního prostředí v průmyslových oblastech těžby, kde stát preferuje průmyslové zájmy před potřebami místních komunit. Již dnes jsou tak často tyto organizace státem označovány za nezodpovědné, málo transparentní a brzdu rozvoje, což by podle nového zákona mohl být důvod pro omezení jejich činnosti nebo úplné zrušení.

Neziskové organizace tedy pracují velmi blízko běžným lidem a ať už jim přináší finanční pomoc, sociální programy nebo duchovní útěchu, jejich hlavní přínos je v tom, že peruánskou společnost aktivizují. Bohužel se často vedou protesty proti samotnému státu a ten místo konstruktivního řešení zkouší tuto kritiku umlčet a zastrašit její představitele. Pro transformaci Peru k fungující demokracii je však takových aktivních prvků ve společnosti potřeba, jsou jejím základním kamenem. Doufejme, že současná legislativní úprava touží pouze systematizovat rozvojové programy, získat přehled o finančních tocích a zainteresovaných institucích, ne však je omezovat.

---

¹⁷⁰ http://www.fidh.org/article.php3?id_article=3908 , 13.1.2007

¹⁷¹ http://www.opendemocracy.net/democracy-protest/peru_ngos_4117.jsp# , 13.1.2007

¹⁷² První prezidentského období A. Garcíi je provázáno hrubým porušováním lidských práv ve snaze zastavit teroristickou organizaci Světla stezka a současná činnost neziskového sektoru, jež zjišťuje všechny oběti masakrů té doby a hledá odpovědnost jednotlivých politických vůdců, mu pravděpodobně není příjemná. Navíc současný viceprezident Luis Giampettri byl přímo velitelem jednoho z masakrů.

¹⁷³ <http://ipsnoticias.net/nota.asp?idnews=39366>

7. Politické strany

7.1 Legislativní vymezení politických stran¹⁷⁴

Postavení politických stran je v peruánském politickém systému legislativně zajištěno od roku 1933, kdy byly politické strany poprvé charakterizovány ústavou. Bohužel však nevzniklo svobodné pole pro politické sdružování. Naopak, tehdejší oligarchické elity spíše bránily zájmům široké veřejnosti, a přestože se formálně s politickými stranami počítalo, řada z vzniklých masových stran byla označena za antisystémové a postavena mimo zákon (APRA, Komunistická strana Peru). Článek 53 v ústavě zamezil vstupu těchto stran do politického systému až do roku 1979, kdy byl článek novou ústavou zrušen.

Další změna proběhla v roce 1993, opět s novou ústavou, která udělila práva nejen politickým stranám, ale rovněž hnutím a aliancím¹⁷⁵. Kodifikovala tak proces vstupu nových aktérů na politickou scénu, především rozvoj nezávislých hnutí. Tento širší koncept politických organizací ovšem nedefinoval přesně jednotlivé entity, v některých oblastech stanovil pravomoc pouze politickým stranám, ne však hnutím nebo organizacím a způsobil tak zmatek v terminologii i v reálné aplikaci zákona. Politika 90.let podporovala tzv. apolitickou politiku nezávislých na úkor tradičních politických stran, jež v té době prožívali hlubokou krizi důvěry voličů. Situace se začala řešit až po odchodu Fujimoriho v roce 2001, kdy se zdiskreditovaly i nezávislé politické organizace a bylo zřejmé, že stávající systém je potřeba revidovat.

Výsledkem těchto snah se stal Zákon o politických stranách z roku 2003¹⁷⁶, jež si kladl za cíl posílit institucionální prvek a zajistit tak větší stabilitu stran, omezit fragmentaci celého systému a zajistit demokracii v interních postupech politických stran. Zákon se věnuje třem hlavním tématům: vzniku strany, její vnitřní demokracii a způsobu financování a propagace. V roce 2005 byl pak přijat zákon č.28617¹⁷⁷, jež novelizuje články ústavního volebního zákona a zákona o politických stranách a zavádí omezení vstupu stran do parlamentu. Nutnou podmínkou tedy je zvolení alespoň šesti kandidátů strany ve více než jednom regionu (což zajistí 5% zastoupení strany v parlamentu) a nebo získání 5% hlasů ve volbách v rámci všech regionů (čímž zase bude dosaženo minimální hranice pro vstup do parlamentu). Volební rok 2006 se ustanovil jako přechodný a tato hranice byla výlučně stanovena na 4%. Přestože se vůči výše zmíněným změnám zvedla silná kritika, konečně

---

¹⁷⁴ Tato kapitola pracuje především s analýzou zákonné regulace politických stran v Peru Fernanda Tuesta Soldevilly, dostupný na <http://www.idea.int/publications/lrpp/upload/Peru.pdf>, (Regulación jurídica de los partidos políticos en Perú)

¹⁷⁵ Článek ústavy 35: „občané Peru se mohou svobodně zapojit do výkonu svých práv nejen individuálně, ale rovněž v politických hnutích, aliancích nebo stranách v souladu se zákonem. Po zápise v příslušném registru se stávají právnickou osobou“

¹⁷⁶ Ley de Partidos Políticos (Ley N. 28094)

¹⁷⁷ <http://www.congreso.gob.pe/ntley/Imagenes/Leyes/28617.pdf>, 2.9.2006

výsledky ukázaly, že k žádnému dramatickému omezení malých stran nedošlo, spíše k vytvoření koalic¹⁷⁸.

Organizace, které zajišťují fungování systému politických stran jsou ONPE¹⁷⁹ (organizuje volby a poskytuje poradenství v oblasti interních voleb a financování), dále JNE¹⁸⁰ (spravuje registr politických organizací a vykonává soudní jurisdikci nad žalobami finančních nesrovnalostí politických stran) a v neposlední řadě je to Nejvyšší soud, jež na žádost ombudsmana nebo prokurátora může prohlásit politickou stranu za ilegální a zakázat jí další činnost.

7.1.1 Vznik politické strany

Každá politická strana vzniká splněním podmínek daných zákonem o politických stranách a právní subjektivitu získává zápisem v příslušném registru¹⁸¹.

Politické strany s celostátní působností mají pro svůj vznik zákonem stanovené tyto podmínky: sepsat zakládací listinu¹⁸², získat minimální počet přidružených členů (alespoň 1% z počtu voličů, jež se účastnili posledních celostátních voleb), vybudovat komités (pobočky) alespoň v 1/3 provincií situovaných alespoň v 2/3 regionech, každá strana dále musí předložit svoje stanovy a jmenovat zákonné zástupce a vedení. Pokud se chce strana účastnit voleb celostátního rozsahu, musí se stihnout zapsat během jednoho roku (maximálně však 6 měsíců před samotnými volbami), jinak vůbec nevzniká nebo nemá právo voleb se účastnit.

Klíčovým důsledkem výše zmíněných podmínek je, že každá strana musí počítat s minimálním počtem členů, aby vůbec mohla vzniknout. Pokud v Peru existuje celkem 194 provincií, musí vzniknout komités v 65ti z nich (a zároveň alespoň v 17ti z 25 regionů), každou zakládací listinu ke komités musí podepsat alespoň 50 členů, což znamená, že minimální počet členů pro vznik strany na celostátní úrovni je 3.250. Stanovení takového minima a zastoupení stran v regionech napříč Peru je významným krokem k omezení fragmentace systému politických stran. Navíc nabízí takto konsolidované politické straně možnost efektivně implementovat vlastní politiku jak na úrovni státní, tak regionální nebo lokální.

Politické strany s regionální nebo provinciální působností musí pro svůj vznik získat alespoň 1% přidružených členů¹⁸³ (z celkového počtu voličů, jež se účastnili posledních celostátních voleb v daném regionu / distriktu), založit minimálně v polovině (+1) z distriktů v daném volebním obvodu komités, ke každé pak získat alespoň padesát členů a zapsat stranu do speciálního registru do 210 dnů před volbami.

---

¹⁷⁸ V roce 2006 se dostalo do Kongresu 7 politických entit (4 strany a 3 koalice), v roce 2001: 11 a v roce 2000: 10 (Oficina Nacional de Procesos Electorales, www.onpe.gov.pe).

¹⁷⁹ ONPE: Oficina Nacional de procesos electorales – Národní úřad pro volební procesy

¹⁸⁰ JNE: Jurado Nacional de Elecciones – Národní volební soud

¹⁸¹ Registr politických organizací (Registro de Organizaciones Políticas)

¹⁸² Zakládací listina stanovuje hlavní cíle a vize strany, způsob vedení a organizační strukturu, jméno, symbol a sídlo strany.

¹⁸³ Přidružení členové dokládají svoje členství ověřeným podpisem.

7.1.2 Vnitřní demokracie stran

Fungování politických stran je klíčovým faktorem jejich úspěchu, a proto je důležité nastavit vhodná pravidla, jež demokratické principy uvnitř stran budou rozvíjet. Klíčové jsou přitom interní volby na posty vedoucích činitelů strany nebo parlamentní a prezidentské kandidatury.

Hlavním dokumentem jsou v tomto směru stanovy každé politické strany, přičemž státní autorita (ONPE) nabízí podporu a technickou asistenci v plánování a sladění harmonogramu voleb interních s volbami ve veřejné správě. Ze zákona je potom nutné volit každé 4 roky nové vedení strany, kandidáty na prezidenta, kandidáty do kongresu, kandidáty do regionálních a provinciálních zastupitelstev (dle stanovených termínů s lhůt). V praxi se jedná o 14.369 postů, jež je třeba interně zvolit.¹⁸⁴ To, jakým způsobem volbu strana uspořádá, vymezuje článek č.24 zákona o politických stranách. Nabízí se tři možnosti a rozdíl je v tom, kdo je oprávněn volit: 1) členové i nečlenové strany (tedy široká veřejnost, jež se dostaví k volbě a prokáže se dokladem totožnosti). Jedná se o primárky. 2) výhradně členové strany. Jedná se tedy o typickou volbu stranickou. 3) volí orgány strany (stanovy určí tyto orgány, jež v případě voleb prezidentských, mohou přímo kandidáty na prezidenta a víceprezidenty jmenovat, umožňují-li to stanovy strany).

7.1.3 Způsob financování a propagace

Co se týká financování, je dovoleno využívat zdrojů veřejných i soukromých v souladu se zákonem. Přímého veřejného financování se dostane pouze stranám v parlamentu¹⁸⁵. Za každý hlas pro jednotlivé poslance získá strana 0,1% daňové jednotky (UIT, unidad impositiva tributaria), 40% se rozdělí rovně mezi všechny parlamentní strany a 60% proporčně mezi jednotlivé strany podle počtu obdržенých hlasů. Ze soukromých zdrojů mohou být financovány všechny strany a pokud nepřevýší 30 daňových jednotek za rok, není třeba uvádět dárce. Mezi ostatní povolené zdroje patří členské poplatky a příspěvky, zisky z vlastních aktivit, úvěry nebo půjčky. Jediným omezením příspěvku od jedné fyzické nebo právnické osoby je jeho maximální výše 60 daňových jednotek za rok. Není povoleno přijímat dary od státních podniků, církví a zahraničních politických stran nebo státních agentur¹⁸⁶ a každý nepřiznaný dar je chápán jako zakázaný zdroj. Politické strany neplatí v Peru přímé daně. Zákon rovněž stanovuje pravidla politické reklamy a propagace a to všem kandidujícím politickým stranám.

7.2 **Aktuální postavení politických stran**

V Peru funguje multipartijní systém politických stran (celkem asi 12 relevantních stran). Nejlépe organizovanou stranou v zemi je APRA (levý střed). Pro volby prezidentské a

---

¹⁸⁴ Tuesta Soldevilla: Los partidos políticos en Perú, 2006, <http://www.idea.int/publications/lrpp/upload/Peru.pdf>

¹⁸⁵ Za rok 2004 byla tato jednotka 3200 solů. Pokud tedy bylo v minulých volbách roku 2001 odevzdáno 9.305.950 hlasů, pro volby v roce 2004 se bude přerozdělovat částka 29.780.000 solů, tedy 8.509.000 USD a to po pětinach každý rok, tedy 6 miliónů solů ročně.

¹⁸⁶ Krom prostředků pro formaci nebo výzkum.

parlamentní roku 2006 bylo v Peru registrovaných¹⁸⁷ 36 politických stran a 5 volebních koalic¹⁸⁸ v registru Národního úřadu pro volební procesy (ONPE). Celkem se po volbách do parlamentu dostalo sedm politických entit (4 politické strany a 3 koalice)¹⁸⁹ a poprvé se uplatnila volební hranice 4%¹⁹⁰ (ze všech platných odevzdaných hlasů nebo z parlamentních křesel) pro vstup stran do parlamentu.¹⁹¹ Prezidentský úřad i exekutivu vede člen APRA, Alan García, avšak většinové zastoupení v Kongresu získala mladá, nacionalisticky levicová UPP. Jedná se o politické strany, jež stojí v opozici a přestože zdůrazňují obdobné problémy (např. problém chudoby, pěstování koky, zahraničních investic), jejich řešení je odlišné. Koaliční potenciál je v současné době možný spíše s Národní jednotou, UN. Důvodem je jednak konsensus ohledně dokumentu Národní shody, jež obě strany podepsaly a vyjádřily tak vůli řešit problémy určitým způsobem, především však hraje roli posun APRA do středu politického spektra a ochota ke kompromisu (přestože to v řadě případů může znamenat odklon od programového prohlášení).

---

¹⁸⁷ <http://www.onpe.gob.pe/partidospolicos/inscripcion.htm> , 2.9.2006

¹⁸⁸ Nakonec se voleb účastnilo 24 politických uskupení, 20 stran a 4 koalice. Ostatním stranám byla kandidatura ve volbách zamítnuta pro nesplnění podmínek.

¹⁸⁹ To znamená, že ze všech registrovaných politických stran uspělo 11% a ze všech koalic uspělo 60%, tedy šestkrát tolik.

¹⁹⁰ Tato 4% hranice je platná pouze pro volby 2006, neboť od příštích voleb má již trvale být 5%.

¹⁹¹ Oficina Nacional de Procesos Electorales, www.onpe.gov.pe

7.3 Charakteristika hlavních parlamentních politických stran¹⁹²

Tabulka č.4: Hlavní politické strany dle zastoupení v parlamentu (z roku 2006)

Strana	Koalice	Kongres (%)	Kongres (křesla)	Volební distrikty	Parlandino (%)	Parlandino (křesla)
Jednota pro Peru (Unión por el Perú) ¹⁹³		21,154	45	24	23,969	2
APRA ¹⁹⁴ (Partido Aprista Peruano)		20,586	36	20	22,597	2
Křesťanská lidová strana (Partido Popular Cristiano)	UN ¹⁹⁵	15,331	17	10	21,244	1
Národní solidarita (Solidaridad Nacional)						
Národní obnova (Renovación Nacional)						
Změna 90 (Cambio 90)	AF ¹⁹⁶	13,095	13	6	9,3	0
Nueva Mayoría (Nová většina)						
Lidová akce (Acción Popular)	FDC ¹⁹⁷	7,070	5	3	5,619	0
My jsme Peru (Somos Perú)						
Národní koordinace nezávislých (Coordinadora Nacional de Independientes)						
Peru možné (Perú Posible)		4,105	2	1	2,270	0
Národní obroda (Restauración Nacional)		4,019	2	2	5,109	0
Alianza para el Progreso		2,310	0	0	1,647	0
Frente Independiente Moralizador		1,455	0	0	0,909	0
Fuerza Democrática		1,427	0	0	-	0
Justicia Nacional		1,406	0	0	1,137	0
Partido Socialista		1,248	0	0	1,642	0
Movimiento Nueva Izquierda		1,238	0	0	0,958	0
Avanza País		1,141	0	0	0,753	0
Concertación Descentralista		0,854	0	0	-	0
Frente Popular Agrícola (FIA del Perú – FREPAP)		0,791	0	0	-	0
Renacimiento Andino		0,702	0	0	0,622	0
Con Fuerza Perú		0,664	0	0	1,121	0
Perú Ahora		0,432	0	0	0,288	0
Reconstrucción Democrática		0,268	0	0	0,321	0

¹⁹² Řazeno dle současného zastoupení v parlamentu.

Zdroj: ONPE, <http://www.elecciones2006.onpe.gob.pe/index.onpe>, 16.6.2006

¹⁹³ Její součástí je Peruánská národní strana (*Partido Nacionalista Peruano*)

¹⁹⁴ APRA získalo podle propočtů 35 křesel, ale díky tomu, že strana Frente Independiente Moralizador nedosáhla hranice volitelnosti do parlamentu, její jedno křeslo získala právě APRA, tedy celkem 36 křesel.

¹⁹⁵ UN – Unidad Nacional, Národní jednota

¹⁹⁶ AF – Alianza para el Futuro, Spojenectví pro budoucnost

¹⁹⁷ FDC – Frende de Centro, Střední fronta

Proyecto País		0,200	0	0	0,238	0
Resurgimiento Peruano		0,191	0	0	0,259	0
Y se llama Perú		0,185	0	0	-	0
Progreseemos Perú		0,130	0	0	-	0
Celkem		100	120		100	5
Prázdné hlasy		11,543			28,261	
Neplatné hlasy		14,792			13,405	

Zdroj: ONPE, vlastní zpracování

Hlavní politické strany řazený od pravicových po levicové:

7.3.1 Koalice Národní Jednota (Unidad Nacional, UN)

Koalice UN vznikla za účelem posílení pravicových stran v parlamentních volbách v roce 2001 sloučením Křesťanské lidové strany (PPC) a Strany národní obnovy (PRN). Prezidentskou kandidátkou za koalici byla Lourdes Flores Nano, která se nakonec umístila ve volbách na třetím místě se ziskem 24 %, po Alanu Garcíovi a nakonec vítězném Alejandro Toledovi. Koalice vyšla z voleb jako druhá nejsilnější opoziční strana (za stranou APRA a společně s ní v opozici) se ziskem 13,8% a 17ti křesel v parlamentu. Třetí strana, která figurovala v rámci této koalice ve volbách 2006 byla Národní solidarita. Její setrvání v rámci tohoto celku nemělo ovšem velkého trvání, neboť vstoupila do koalice v roce 2002 a vystoupila z ní v roce 2006 po neúspěšných volbách. Koalice volby v roce 2006 nevyhrála, umístila se na svém tradičním třetím místě s podporou pro prezidentskou kandidátku (opět Lourdes Flores) 23,8% a ziskem 15,3% podpory pro stranu v parlamentu, tedy 17ti křesel.

7.3.1.1 *Křesťanská lidová strana (Partido Popular Cristiano (PPC))*

Pravicová strana založená Luisem Bedoyou po rozpadu Křesťanské demokratické strany (Partido Demócrata Cristiano) v roce 1967. Strana se účastnila ústavodárného procesu v sedmdesátých letech a její přítomnost umožnila parlamentní většinu v ústavodárném shromáždění v roce 1978, stejně jako v druhé vládě F. Belaúdeho (1980-1985). Posléze vstoupila do volební koalice FREDEMO spolu s Acción Popular a Movimiento Libertad pod vedením Maria Vargas Llosy. Vůči levicové APRA je v opozici. Její voličskou základnu tvoří především lidé středních a vyšších vrstev hlavního města, přičemž možnosti dosáhnout podpory i v provinciích jsou velmi omezené.

7.3.1.2 *Národní solidarita (Solidaridad Nacional (SN))*

Tuto konzervativní stranu založil bývalý člen AP Luis Castañeda Lossio v roce 1999. Je součástí koalice Národní jednoty od zastupitelských voleb 2002, kdy se Castañeda stal rovněž starostou Limy. Strana v podstatě žije z prestiže svého předsedy, sama však nemá výrazně propracovanou ideovou základnu krom praktických morálních hodnot (solidarita).

7.3.1.3 *Strana národní obnovy (Partido Renovación Nacional)*

Jedná se o stranu sociální a křesťanskou, založenou v roce 1992 bývalými členy Hnutí Svobody (Movimiento Libertad) a nezávislími politiky, pod vedením Rafaela Reye. V letech

1993-1995 tato strana podporovala Fujimoriho režim, postavila se však do opozice ve volbách následujících (1995, 2000). Od roku 2001 funguje v rámci aliance Unidad Nacional s prezidentskou kandidátkou Lourdes Flores. Spojenectví ovšem nepřežilo volby 2006, kdy Unidad Nacional nevyhrála ani parlamentní ani prezidentské volby a Strana národní obnovy vystoupila z aliance¹⁹⁸.

7.3.2 Kolalice Střední fronta (Frente de Centro (FDC))

7.3.2.1 *Lidová akce (Acción Popular (AP))*

Strana pravého středu, která se objevuje na politické scéně od roku 1956, kolem osobnosti politika F. Belaúndeho¹⁹⁹. Hlavní ideologická linie se postupně přesunuje od reformního levicového populismu k liberalismu a podnikatelskému sektoru. Její politické preference výrazně klesají ze 45% v roce 1980 (Belaúnde prezidentem) až na 0,42% v roce 2000. V letošních volbách kandidovala v rámci koalice Centrální fronty, jež získala 7% volebních hlasů. Její voličskou základnu tvoří především provincie východní, centrální a jižní a co se Limy týče, opírá se o podporu střední třídy.

7.3.2.2 *My jsme Peru (Somos Perú (SP))*

Tuto stranu pravého středu založil v roce 1997 Alberto Andrade Carmona (bývalý člen PPC). Hlavní volební podporu získává pravidelně v Limě, kde Carmona třikrát vyhrál volby do zastupitelství. Politický vliv však sahá pouze do městských oblastí střední a vyšší třídy. V současné době je tato politická strana součástí aliance Frente de Centro.

7.3.2.3 *Národní koordinace nezávislých*²⁰⁰

Jedná se o politickou stranu založenou v roce 2003. Stala se členem Unidad Nacional, ovšem po roce vystupuje a stává se součástí nové koalice Frente de Centro. Podle stanov²⁰¹ chce strana oslovit všechny nezávislé kandidáty a bývalé členy jiných stran, kteří cítí zodpovědnost za vývoj země a chtějí se organizovaně zapojit do politiky.

7.3.3 Peruánská strana APRA (Partido Aprista Peruano)

Stranu založil v roce 1924 Víctor Raúl Haya de la Torre jako součást APRA (Alianza Popular Revolucionaria Americana²⁰²) a on sám ji řídil až do své smrti v roce 1979. APRA je nejstarší peruánskou stranou a řadí se k levému středu mezi výrazně lidové strany. Její působení bylo řadu dekád omezováno a politické postavení bylo velmi radikální, dnes se jedná o organizačně i ideologicky konsolidovanou stranu sociálně demokratického charakteru. Podporují ji voliči napříč všemi společenskými třídami, přičemž největších úspěchů

¹⁹⁸ http://www.rpp.com.pe/portada/politica/38658_1.php , 16.5.2006

¹⁹⁹ Prezident republiky v letech 1963-1968, 1980-1985

²⁰⁰ Coordinadora Nacional de Independientes

²⁰¹ http://www.transparencia.org.pe/documentos/estatuto_coordinadora_nacional_de_independientes_version_oficial_jne_29_de_marzo_del_2005.pdf , 16.6.2006

²⁰² APRA je jedna z nejstarších politických stran v Latinské Americe, založená v roce 1924 jako mezinárodní politické hnutí, které si klade 5 základních cílů: 1. akce proti americkému imperialismu 2. politická jednota Latinské Ameriky 3. znárodnění země a průmyslu 4. mezinárodní statut panamskému průplavu 5. solidarita se všemi utlačovanými lidmi na celém světě. V roce 1930 se zakládá Partido Aprista Peruano, čímž hnutí získává národní základ, ze kterého se už ale nikdy nepodařilo získat mezinárodní dosah.

dosahovala na poli regionální politiky. V současné době je to druhá nejsilnější strana v peruánském kongresu s 20,6% podporou voličů a její předseda Alan García byl v červnu 2006 zvolen prezidentem republiky²⁰³, čímž se automaticky stal také předsedou vlády. Přestože strana APRA nevyhrála parlamentní volby, skrze svého předsedu a současného prezidenta Peru, se hlavním dílem podílí na vládní moci.

7.3.4 Peru možné (Perú Posible (PP))

Stranu založil Alejandro Toledo Manrique v roce 1994 pod názvem País Posible. Toledo dvakrát kandidoval na prezidenta - v roce 1995 neúspěšně a v roce 2001 úspěšně (společně s CODE, Coordinadora democrática). Politický směr strany není však příliš jasný. Mezi členy patří jak konzervativní politici, tak i levicoví katolíci. Co se týká ekonomického směru, Toledo prosazoval liberalismus a rozšířil diplomatickou i obchodní spolupráci s USA. Symbolicky se opírá o domorodou indiánskou kulturu.

7.3.5 Národní obroda (Restauración Nacional)

Strana evangelického charakteru, kterou založil v roce 2005 Humberto Ley Sun.

7.3.6 Jednota pro Peru (Unión por el Perú (UPP))

Politická strana, která vzniká v roce 1994 ve snaze podpořit prezidentskou kandidaturu Javier Pérez de Cuellara²⁰⁴. Strana usiluje o sjednocení rozdrobené levice (frakce méně radikální skupiny Izquierda Unida) a ve volbách roku 1995 získává 21,8% hlasů. Po odchodu Cuellara z politiky se vedení strany ujímá levicový Henry Pease, který vede stranu do voleb v roce 2000 a snaží se spojit opozici proti Fujimorimu. Je však neúspěšný, jeho strana získává v parlamentu pouze 2,56%. Ve volbách 2006 kandiduje Unión por el Perú společně s Nacionalistickou stranou (Partido Nacionalista) a vítězí v parlamentních volbách ziskem 21% hlasů, ve volbách jejich prezidentských kandidát Ollanta Humala končí druhý. Strana se posunuje výrazně k nacionalistické levici.

Strana sama sebe charakterizuje ve svém programu:

„Unión por el Perú je politická strana nacionalistická, demokratická, humanistická, participativní, multikulturní, multietnická, decentralistická a je základem právního sociálního státu. Chrání demokratické instituce a stará se o mír, svobodu, rovnost a sociální spravedlnost jako pilíře rozvoje země.“²⁰⁵

---

²⁰³ Je to podruhé v historii Peru, kdy se kandidát APRA stal prezidentem republiky. První případ byl v letech 1985-1990, kdy vládl taktéž Alan García.

²⁰⁴ Javier Pérez de Cuellar je bývalý Generální sekretář OSN

²⁰⁵ „Unión por el Perú, es un Partido Político nacionalista, democrático, humanista, participativo, pluricultural, multiétnico y decentralista, base del Estado Social de Derecho; preserva las instituciones democráticas y asume la paz, la libertad, la equidad y la justicia social como pilares del desarrollo del País.“
<http://www.partidoup.org/ideario.htm> , 16.6.2006

7.3.7 Koalice Spojenectví pro budoucnost (Alianza por el Futuro, AF)

7.3.7.1 *Změna 90 (Cambio 90) a Nová většina (Nueva Mayoría)*

Cambio 90 je nezávislé politické hnutí, které vstoupilo na scénu v roce 1989 a o rok později se stalo vítězem parlamentních i prezidentských voleb. Jeho předseda, Alberto Fujimori, se stal v roce 1990 rovněž prezidentem Peru a ještě dvakrát poté byl znovu zvolen²⁰⁶. Jedná se o stranu velmi fixovanou na osobu Fujimoriho a na jeho politiku (autoritarismus, až diktátorské metody, armádní vliv, populismus). V roce 1992 se Cambio 90 spojuje s nově vzniklou Nueva Mayoría s cílem posílit svoje pozice do ústavodárného shromáždění 1992. Od roku 2001 strana usiluje o návrat Fujimoriho z exilu, přestože je stíhán za těžké zločiny proti lidskosti. Strana tvořila ve své historii nejrozličnější aliance s Vamos Vecino, Solución Popular, Perú 2000, Sí Cumple a v současné době Alianza para el Futuro do všeobecných voleb 2006 společně s Nueva Mayoría, kde získává 13%, to znamená 13 parlamentních křesel²⁰⁷. Strana není výrazně orientovaná na žádnou společenskou skupinu, převažuje ovšem podpora nižších společenských tříd.

8. Charakteristika volebního programu politických stran

Následující text se bude věnovat analýze programových dokumentů hlavních politických stran. Pracuje tedy přímo s volebními programy, dostupnými na následujících webových stránkách http://www.consortio.org/peru2006/planes_de_gobierno.asp a dále s dokumenty vládní organizace Národní shody²⁰⁸.

Vzhledem k tomu, že se v historii Peru velmi často střídaly extrémní vládnoucí politiky a zemi to významně destabilizovalo, existuje snaha o zpracování odborných analýz k současným palčivým problémům a nalezení národní shody k určitým klíčovým problémům společnosti, především snaha o nejlepší možné řešení bez politických tlaků a manipulace. Této činnosti se věnuje řada organizací vládních i nevládních. Consorcio de Investigación Económica y Social (CIES)²⁰⁹ existuje od roku 1989 a sdružuje vzdělávací instituce, především univerzitního a výzkumného charakteru. Jejím hlavním cílem je přiblížit odborníky a akademiky politické praxi a výkonu veřejné moci a nabízet odborná stanoviska a především návrhy řešení palčivých problémů z odborného hlediska. Pro letošní prezidentské volby zpracovalo toto konsorcium deset analýz a nabídlo tak alternativy řešení problému

---

²⁰⁶ 1990-1992, 1992 – autopřevrat, 1993 nová ústava, 1992-1995, 1995-2000, červenec 2000-říjen 2000 (unikl do Japonska, kvůli korupčnímu skandálu)

²⁰⁷ Strana v minulých volbách dosahovala velmi odlišných výsledků. Do té doby, co byl Fujimori u moci vykazovala vysoká čísla podpory veřejnosti (parlamentní volby v roce 1995 – 52,10% a 67 křesel, 2000 - 42,16% a 36 křesel v parlamentu, 2001 – po korupční aféře se vůbec nedostali do parlamentu, 2006 – Alianza por el futuro, 13% a 13 křesel).

http://200.48.60.72/onpe/pire/link_partido.php?ubigeo=000000&idresultado=1995G ,

<http://pdba.georgetown.edu/Elecdata/Peru/peru.html> , 19.6.2006

²⁰⁸ *Para trabajar de acuerdo : 13 temas para el consenso* [online]. Acuerdo Nacional, 2006 [cit. 2007-02-26]. Dostupný z WWW:

<http://www.acuerdonacional.gob.pe/politicas_planes/Suplemento%2013%20TEMAS%20PARA%20EL%20CONSENSO.pdf>.

³¹ *Políticas de Estado del Acuerdo Nacional : Matrices* [online]. 2006 [cit. 2007-01-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.acuerdonacional.gob.pe/Matrices/AN-G01.htm>>.

²⁰⁹ <http://cies.org.pe/es/portada>

konkurenceschopnosti, zaměstnanosti, zdraví, vzdělání, privatizace, modernizace, rozvoje venkova, decentralizace a diskriminace pohlaví. Analýzy probíhaly ve spolupráci se všemi významnými politickými stranami a s akademickou veřejností osm měsíců před volbami.

Zároveň od roku 2002 probíhala činnost pod vedením prezidenta republiky v rámci Fóra Národní shody, tedy nově vzniklé vládní organizace usilující o nalezení styčných bodů v politických programech hlavních politických stran. Fórum tedy vypracovalo matice hlavních politik a přiřadilo k nim programy jednotlivých politických stran. Následně potom získalo nástroj, kterým lze kontrolovat plnění programu vládnoucích stran a rovněž zajistilo určitou kontinuitu vládnutí v oblastech, kde strany dosáhly shody.

V následujícím textu se věnuji analýze politických programů politických stran, které se dostaly do parlamentu, především Peruánská strana APRA, Jednota pro Peru (UPP) a Koalice Národní jednota (UN), jejichž prezidentští kandidáti získali nejvíc hlasů a rovněž získali nejvíce křesel v Kongresu. Text dále stanovuje čtyři hlavní oblasti a postoje zmíněných stran v této oblasti: 1. Rozvoj demokracie a právního státu, 2. Rovnost a sociální spravedlnost, 3. Konkurenceschopnost, 4. Efektivní, transparentní a decentralizovaný stát. Každá kategorie se dále štěpí, celkový počet ukazatelů je 31.²¹⁰

8.1 Volební program Peruánské strany APRA

Volební program této politické strany se odkazuje na ideologii jejího zakladatele Victora Raúla Haya de la Torre a snaží se oslovit svojí univerzalitou co nejširší spektrum voličů, najít střední cestu mezi radikální UPP a pravicovou UN. Úspěch strany z hlediska programu není tolik překvapující, jako úspěch jejího předsedy Alana Garcíi v boji o prezidentské křeslo (ostatně, strana podporu voličů měla i v minulém volebním období, kdy zastupovala v parlamentu 19,7% voličů, disponovala 26 křesly a byla v kongresu druhou nejsilnější stranou). To, že se nakonec stal již podruhé v historii Peru jeho prezidentem je důsledkem několika faktorů, kterým se budeme věnovat později.

Program strany je založen na Miléniových cílech OSN, politikách Národní shody a dialogem s občanskou společností. Jedná se o vcelku umírněný program, jehož nejvýraznějším bodem je reforma veřejné správy a státního zřízení. Přestože se idea zdá velmi radikální, ve srovnání s ostatními stranami se stále ještě pohybuje v mezích umírněné politiky a co je hlavní, reforma má přispět k větší míře demokracie v zemi. Tato snaha o kvalitnější demokracii je patrná u všech politických stran, každá se však profiluje jiným směrem. APRA prosazuje zrušení ústavy z roku 1993 a obnovení ústavního pořádku dle konstituce z roku 1979. Znovu by tak vznikl parlament o dvou komorách, nově by došlo k omezení moci prezidenta ve prospěch předsedy vlády a platy nejvyšších státních úředníků by se snížily o polovinu. Společně s modernizací státu slibuje reformu justice, boj proti korupci a proti

---

²¹⁰ Para trabajar de acuerdo : 13 temas para el consenso [online]. Acuerdo Nacional, 2006 [cit. 2007-02-26]. Dostupný z WWW: <http://www.acuerdonacional.gob.pe/politicas_planes/Suplemento%2013%20TEMAS%20PARA%20EL%20CONSENSO.pdf>

ilegální produkci drog. V tomto bodě se program zaměřuje na alternativní způsoby obživy a na postupný přechod od pěstování koky k alternativním plodinám, tedy jinými slovy upřednostňuje přátelské vztahy s USA a spolupráci na jejich protidrogové politice, včetně amerických kompenzací a investic, před nacionálním cítěním a ochranou pěstitelů koky.

APRA je tedy velmi vstřícná k zahraničním investicím a lákáním zahraničních investorů, především v oblasti těžební, kde domácí finanční zdroje nepostačují k využití potenciálu všech přírodních zdrojů, kterými Peru disponuje²¹¹. Navíc zve investory ze soukromé sféry (ať již domácí nebo zahraniční) k spoluvlastnictví ve státních, strategicky významných společnostech (Petroperú, Electroperú, ENAPU, Sedapal²¹²). Její politika je výrazně orientovaná na podporu podnikání a podnikatelského sektoru, ve všech možných oblastech (horské, amazonské, pobřežní²¹³), přičemž podporuje jak domácí podniky, tak zahraniční kapitál. Z toho vyplývá i vstřícnost vůči dohodám o volném obchodu (vůči EU a především vůči USA). Přestože si strana stanovuje určité podmínky a veřejně proklamuje, že bude chránit a podporovat domácí podnikatele, otevřenému trhu se nebrání. Kopíruje tak trend neoliberální politiky posledních 17ti let, řekli bychom „s lidskou tváří“. Tuto politiku však příliš programově nerozvádí a spíše se zabývá populárnějšími tématy jako je postupné odstraňování chudoby, kvalitnější a dostupné vzdělání, zdravotní služby, bydlení, snížení kriminality, apod.

Stejně jako ostatní strany v Peru, apeluje APRA na posílení národní identity a hrdosti a činí tak skrze plány rozvoje kultury nebo propagace kulturního dědictví pod hlavičkou UNESCO, nepoužívá však nacionální propagandu, což se ukázalo jako velmi taktický krok v posledních volbách. V oblasti regionálního rozvoje vyčleňuje mnoho fondů pro regiony v rámci decentralizace, slibuje více pravomocí, financí a přesun institucí blíže k regionům. Na druhou stranu je otevřená i vůči integračním procesům nadregionálním v rámci Andského paktu, rozvíjí myšlenky Jihoamerické unii a usiluje o uzavření dohod volného obchodu s USA a UE. Program APRA je tedy přijatelnou střední cestou tradiční strany se silným elektorátem a pravděpodobně by si získal oblibu mnohem dříve, kdyby jej ovšem reprezentovala jiná osoba než Alan García. Přes všechny jeho kvality politika a řečníka, snad i vůdce strany, byl on sám i strana APRA po dlouhou dobu ve stínu jeho neúspěšné prezidentské etapy 2. poloviny 80. let. považován za outsidera prezidentských voleb, APRA potom za silnější stranu v parlamentu, rozhodně však ne vítěznou.

8.2 Volební program strany Jednota pro Peru (UPP)

Jednota pro Peru vznikla v roce 1994 jako liberální levicová strana a svoji dnešní tvář do velké míry získala sloučením s Nacionalistickou stranou v roce 2005 a zvolením Ollanty Humaly do svého vedení. Nedá se tedy zasadit do politického spektra na základě tradice,

---

²¹¹ V roce 2006 se Peru umístilo ve světové těžbě nerostných surovin následovně: 6. místo měď, 4.místo olovo, 3.místo zinek, 2.místo zlato a 6. místo stříbro.

²¹² ENAPU – Empresa Nacional de Puertos, tedy Státní společnost přístavů, Sedapal je rovněž státní podnik obchodující s pitnou vodou.

²¹³ Program na podporu horských oblastí „Sierra exportadora“ a na oblastí pralesních „Selva sostenible“.

nýbrž na základě spojení, které utvořila a vedoucích osobností, které ji formovali. Zajímavé je, že původní Jednota pro Peru spolupracovala na vytváření politiky Národní shody a dokument podepsala v roce 2002, kdežto Nacionalistická strana se ani neúčastnila daného dialogu, ani nepodepsala závěrečný dokument, což je pro ni jako antisystémovou stranu příznačné. Nově vzniklá entita se svojí politikou přiklonila k nacionalistické ideologii a začala postupně sbírat politickou podporu. Velmi názorně to dokazuje její nárůst preferencí od minulých parlamentních voleb (2001), kdy strana dosáhla 4,1% podpory voličů (6 křesel), až k zisku 21,1% (45 křesel) a vítězství v parlamentních volbách o pět let později (2006). Tento obrovský nárůst podpory je zapříčiněn jednak odlišnými podmínkami a nepřítomností autoritativního Fujimoriho režimu, na druhou stranu ale také programem a oblibou u voličů²¹⁴. Strana nabídla systémové změny a slíbila svobodnější a demokratičtější Peru s velkým ohledem na domorodé obyvatelstvo; nabídla razantní řešení proti dosavadní neoliberální Toledově politice, což v situaci vnitrostátní krize byla velmi účinná rétorika. Peru je navíc velmi specifické v tom, že přes veškerou kritiku institucí, nedůvěru v politické strany a veřejnou správu, lidé důvěřují demokratickému zřízení jako nejlepšímu možnému²¹⁵. Tudíž v situaci, kdy všechny strany tvrdí, že chtějí kvalitnější demokracii, dochází k paradoxní situaci, kdy tradiční vyzkoušené strany zůstávají v parlamentu zastoupeny v menší míře, kdežto vítěznými stranami bývají nováčci politické scény s atraktivním programem a rétorikou velké nápravy všeho toho, co se za minulé vlády dělalo špatně. Důvodem této nestability voličů je jejich nízké vzdělání a chudoba, snadno se nechají ovlivnit politickou propagandou radikálnějšího charakteru.

Program strany Jednota pro Peru (UPP) využívá právě této radikality, která rezonuje mezi chudými vrstvami. Program byl vypracován oběma stranami a pod názvem „Ollanta spojí Peru“ prezentuje program velké transformace „našeho“ Peru pro období 2006 – 2011²¹⁶. Je evidentní, že plánované změny by se odehrávaly pod vedením vůdce Humaly spíše formou zničení starého a vytvoření nového než souvislou kontinuitou s postupnými změnami. Program plánuje svolat nové ústavodárné shromáždění, zajistit obměnu parlamentu po třetinách, zamítá znovuzvolení poslanců i poslaneckou imunitu a prosazuje dobrovolné hlasovací právo. Snaží se o zapojení občanské veřejnosti do rozhodování o věcech veřejných, což je v Peru velmi populární téma. Podrobně se věnuje ekonomickým reformám a transformaci produktivity, jež je podle UPP zásadním krokem k růstu země – začít vnitřní reformou, podporou malých a středních podniků, odstranit neformální formy podnikání a vyjít ven skrze export. Neomezuje se jen na zemědělství, podporuje rozvoj terciárního sektoru i vědy a výzkumu.

---

²¹⁴ Pro srovnání, APRA získala v roce 2001 19,7% platných hlasů (26 křesel) a v roce 2006 potom 20,6% (36 křesel), což je nárůst zhruba o 1% a o 10 křesel v parlamentu. Strana Národní jednoty (UN) je na tom velmi podobně, v roce 2001 dosáhla podpory voličů v 13,8% (17 křesel) a o pět let později získala 15,3%, což jí zajistilo rovněž 17 křesel v parlamentu.

²¹⁵ http://www.er.uqam.ca/nobel/ieim/IMG/pdf/chro_Flores_07-08.pdf , 22.4.2007

²¹⁶ Je úsměvné představit si v českých poměrech politický program s názvem „Mirek nás spojí“ a pravděpodobně by taková rétorika straně vítězství nezaručila.

V podstatě se plány a jednotlivé aktivity politických stran v mnoha směrech překrývají, rozdíl je v tom, z čeho dané plány vychází. UPP považuje celou éru 150ti let peruánské demokracie za budování státu kolonizačních elit, centralismu a oligarchie, za období diskriminace majoritního původního indiánského obyvatelstva. Požaduje rozsáhlé reformy a dosažení nového státu, společenství svobodných a rovných lidí, dědiců civilizace Inků a západní kultury španělské, jež formuje národní identitu a vlastní kulturu.²¹⁷ Zdůrazňování demokracie, národní identity, ochrany vlastního trhu a snahy otevřeného obchodu ven, ale ne dovnitř země, ideologie svobodných a rovných lidí, budování národního sebevědomí a radikální přerod společnosti, která upřednostní kolektivní blaho a podřídí mu své osobní zájmy, to jsou základní teze programu UPP. Dále strana plánuje znárodnit strategické státní aktivity (podniky), aby udržela národní bohatství ve vlastních rukou.

Co se týká mezinárodního společenství a Dohody o volném obchodu s USA, UPP není explicitně proti těmto dohodám, ale považuje za zásadní, projednávat je v rámci Andského společenství, tedy společně s Ekvádorem a Kolumbií. Současné bilaterální rozhovory strana považuje za krok špatným směrem. Konečnou verzi dohody potom chce UPP předložit ke schválení v referendu. Velmi citlivé téma, které se zmíněnou dohodou souvisí je rovněž protidrogová politika a z toho vyplývající vztahy s USA. Vzhledem k tomu, že UPP nemůže souhlasit s absolutním odstraňováním kokových polí a prosazuje politiku „koka ano, kokain ne“, chce zachovat tradiční pěstování koky a oddělit ilegální a legální produkci za pomoci regionálních autorit, armády a legislativy. Odmítá se tedy plně přizpůsobit politice USA a z toho potom vyplývá i její snaha udržovat blízké vazby s dalšími zeměmi. Jde především o země Evropské unie, Andského paktu, Mercosuru a v neposlední řadě i Čínu.

Program UPP tedy viditelně upřednostňuje uspokojení požadavků ze strany voličů, nejvíce chudých a nevzdělaných vrstev, kterých je v Peru bohužel většina. Může si tak zajistit domácí podporu a oblibu. Peru ovšem nežije ve vakuu a taková politika, jakkoli prosazovaná společně s Bolívií (Eva Morales), Venezuelou (Chávez) a Ekvádorem (Correa) a jakkoli založená na hodnotách a principech, bude v rámci celosvětové konkurence velmi trpět neschopností prosadit se a získat dostatek kapitálu pro rozvoj země, investic, vzdělání, zdravotnictví, zkrátka všeho toho, čeho UPP chce dosáhnout.

8.3 Volební program koalice Národní jednota (UN)

Program koalice Národní jednoty byl rovněž vypracován s ohledem na politiku Národní shody, strana se účastnila jednání a zpracovávání daných témat a rovněž podepsala závěrečný dokument (2002). Tímto podpisem dává UN najevo, že zachová určitou kontinuitu nastavených politik tak, jak jsou stanoveny ve strategickém dokumentu výše zmíněném.

---

²¹⁷ Program strany UPP, kapitola 5.2 Una nueva republica democrática, pluricultural y descentralizada, strana 50. Dostupné z http://www.consortio.org/peru2006/planes_de_gobierno.asp

Národní jednota byla první stranou, která zveřejnila svůj politický program a propracovala ho velmi detailně²¹⁸ i s ohledem na méně vzdělanou populaci, neboť každý bod programu pečlivě vysvětlila a následně navrhla způsob řešení. Jedná se o vcelku odvážný dokument, neboť se na peruánské poměry vymyká svojí přímostí a jasnou pravicovou politikou. Bohužel peruánská společnost není na takový dokument připravená. Vždyť 54% obyvatelstva žije pod hranicí chudoby²¹⁹ a v takové tíživé ekonomické situaci průměrný občan bude volit sociální politiku a silný stát, který se postará o základní jistoty, ne však ekonomické reformy, volný trh a zahraniční investice. Z tohoto důvodu je středo pravicová strana v nevýhodě, neboť je vnímána jako strana bohatých. Krom nepříznivých společenských vlivů, koalice trpěla i vnitřní nejednotností, jež vyústila v odchod jednoho ze tří členů po volbách 2006, Strany národní obnovy.

Program, který strana předložila pro volby 2006 je obsáhlý, jasný, didakticky zpracovaný, představuje určitou vizi, která se orientuje především na ekonomický rozvoj země, jež UN považuje za hybný prvek ke všem ostatním politikám (utopickými myšlenkami a idealistickým vizím rovné společnosti se nevěnuje). Ekonomika má být otevřena okolnímu světu a měla by vykazovat vysoký stupeň investic a exportu. Měřítkem úspěšnosti a růstu země je potom HDP na obyvatele²²⁰.

Program se podrobně zabývá podnikatelským sektorem a jedna z priorit je řešení neformálních ekonomických vztahů, které přispívají k nepřehlednosti a neefektivitě celého systému, především co se týká zdanění. Dále následují priority kvalitního právního prostředí, vzdělání, efektivnější systém sociálních podpor, zdravotnictví, bezpečnosti a policie. Co se týká fiskální politiky, střednědobě požaduje nulový deficit a postupné snižování veřejného dluhu. Plánuje daňovou reformu, která současný systém výrazně zjednoduší, zefektivní a zbaví ho jakýchkoli diskriminačních praktik. Současně podporuje decentralizační politiku, specifikaci pravomocí regionů a navýšení jejich rozpočtů. Obecně propaguje volný pohyb kapitálů, ať již do země nebo ze země a maximální začlenění Peru do světové ekonomiky (obchod, investice, technologie, apod.), zjednodušení exportní legislativy a snižování celního zatížení. Zajímavé je, že přes velký důraz na ekonomickou část volebního programu je tato tematika zpracována až v druhé části a program začíná sociální politikou.

Co se týká mezinárodní spolupráce a dohod o volném obchodu, UN se k nim staví souhlasně a v podstatě jsou součástí její předvolební propagace zahraničních investic a přílivu kapitálu. Preferovanými partnery na mezinárodní scéně jsou tedy Spojené státy americké, Evropská unie, Japonsko, Čína, Kolumbie v rámci Andského společenství a v neposlední řadě Ekvádor a Bolívie. Bohužel ze šesti výše zmíněných, má populace Peru

---

²¹⁸ Program UN má 108 stran.

²¹⁹ Data CIA Factbook z roku 2003, dostupné na <https://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/pe.html>, 20.4.2007

²²⁰ Tento tip měření je zavádějící, neboť nadpoloviční většina populace žije v chudobě a vykazuje velmi nízké příjmy, minoritní část obyvatel dosahuje naproti tomu obrovských zisků. Průměr může růst, ale to neznamená, že roste životní úroveň většiny lidí, může se jednat jen o privilegovanou skupinu. Záleží hodně na tom, jak je stát schopný přerozdělovat získané bohatství. A vzhledem k tomu, že úspěšnost ve výběru daní je v Peru limitována neformální ekonomikou, zdroje k přerozdělení jsou výrazně omezené.

problematický vztah k pěti z nich (USA - obchodní imperialismus, Ekvádor, Bolívie a Chile – spory o hranice a historické křivdy, Kolumbie – způsob vedení protidrogové politiky, především velmi tvrdé odstraňování kokových polí), což je pro souboj politických stran v předvolební kampani nevýhodná situace. Vzhledem k tomu, že UN prosazuje otevřenou ekonomickou politiku a nebrání se zahraničním investicím ze strany USA, je zdrženlivější v otázkách odstraňování kokových polí a protidrogové politice. Tvrdé likvidaci se brání z obavy o poškození životního prostředí a rozpoutání neblahých ekonomických důsledků. Z tohoto důvodu se obrací na mezinárodní společenství s žádostí o podporu (především finančního charakteru) a spoluúčast na řešení komplexního problému pěstování, výroby a distribuce drog, stejně jako korupce, výchovy spotřebitelů drog a rozvoje alternativních způsobů obživy místních obyvatel.

Pokud hodnotíme volební programy jednotlivých politických stran, lze vysledovat, že všechny se věnují obdobné tématice, tedy aspektům institucionálním, sociálním, ekonomickým a zahraničně politickým i obchodním. V některých bodech však vystupují ze stínu populistických klišé a přináší konkrétní a vážně míněné sliby, jež tvoří právě jádro rozdílů jednotlivých programů.

Dá se říci, že tak jak UPP prosazuje změnu v hodnotách, změnu zdola, od lidí a jejich myšlení, snaží se budovat národní identitu a obrací se dovnitř státu k finančním zdrojům (domácím úsporám), snaží se upevnit vazby v rámci regionu a uzavírá se globalizaci a ekonomickým tlakům ze zahraničí, UN naopak prosazuje významné změny ekonomické, změny shora, a na základě jejich fungování a dostatku finančních zdrojů (jak zahraničního kapitálu, tak domácích úspor) chce začít zlepšovat životní úroveň lidí. Jedná se tedy o protichůdné tendence a z volebních výsledků je patrné, že větší oblibu má politika UPP²²¹. Důvodů může být několik, jednak politika předcházející Toledovi vlády, která prosazovala neoliberální politiku, jež sice měla všechny makroekonomické ukazatele rostoucí, reálně se však lidem životní úroveň nezvyšovala. Dalším důvodem je zcela jistě elektorát jednotlivých politických stran, zacílení programu a demografická struktura voličů, přesvědčivost kandidáta, jednotnost jeho politické strany, strategie a připravenost volební kampaně, dostatek finančních prostředků k její realizaci, schopnost přesvědčit voliče o tom, že daný politický program je nejlepší a v neposlední řadě legislativní rámec a pravidla, dle kterých se volby konají. Těmto faktorům se budeme podrobněji věnovat v následující kapitole.

Abychom ale nezapomněli na stranu APRA, její pozice vyšla z voleb vítězně především díky strategii, štěstí a samozřejmě také díky programu. APRA se obracela ve velké míře na mladé lidi, snažila se oslovit generaci, která nezažila krizové období vlády APRA v 80. letech (nebo si je nepamatuje) a přitom neurážela nebo příliš radikálně nevybočovala z přijatelného kompromisu. Prvotní politické komentáře nedávali straně téměř žádné šance na úspěch²²²,

---

²²¹ Přestože předvolební období po dlouhou dobu patřilo Lourdes Flores jako hlavní kandidátce, nakonec se nedostala ani do druhého kola prezidentských voleb.

²²² Po zkušenostech s prezidentem Alanem Gariou v 80. letech, byla jeho prezidentská kandidatura na začátku předvolební kampaně politickou sebevraždou. Šance na úspěch byly minimální. Co se týká voleb parlamentních,

ovšem v situaci Platí prosté pravidlo, že pokud se dva bijí, třetí se směje a politické útoky hlavních dvou favoritů voleb, Národní jednoty (UN) a Jednoty pro Peru (UPP), tyto dvě strany zdiskreditovaly natolik, že původní hlavní favorit voleb (UN) nepostoupil ani do druhého kola a role APRA tak strategicky obrovsky vzrostla.

8.4 Hlavní oblasti shody politických programů (dokument Národní shody)²²³

8.4.1 Rozvoj demokracie a právního státu

Hlavním cílem, na kterém se všechny strany shodnou, je posílení demokratické stability, ústavních práv a ochrana ústavy v duchu nezávislosti, pluralismu a rovnováhy moci. Stranám je rovněž společná snaha o posílení národní identity, integrity národa, úcty k hodnotám a národnímu kulturnímu i etnickému dědictví. Jednou z hlavních hodnot pro rozvoj země je potom solidarita a společná vize budoucnosti, kterou celý národ může sdílet. Cílem rovněž je, aby na zlepšování systému spolupracovala celá občanská společnost a to za pomoci dohody a kompromisu. Následně by mělo dojít k nastavení transparentních postupů strategického plánování budoucnosti Peru s ohledem na přírodní zdroje i ekonomický rozvoj. Důležité přitom je garantovat nezávislost, svrchovanost a územní integritu Peru a koordinovat systém národní bezpečnosti se zahraniční politikou²²⁴.

V zahraniční politice není mezi stranami velkých rozporů. Aktivně se chtějí podílet na integračních procesech politických, sociálních a ekonomických, především se sousedními státy v rámci postupující globalizace. Na druhou stranu shodně vyjadřují podporu a ochranu místním komunitám a peruánským podnikům v zahraničí. V popředí rovněž stojí rozvoj hraničních oblastí. Odlišnosti jsou potom v preferencích jednotlivých států, se kterými ta která politická strana hodlá spolupracovat a zaměření její zahraniční politiky (UN upřednostňuje ekonomický rozměr, kdežto UPP spíše rozvojový a morální aspekt).

V souvislosti s bezpečností je zajímavé vnímání kriminality a trestů. Ze statistiky OSN²²⁵ vyplývá, že 70% populace souhlasí s tím, že kriminálníci (vrahové dětí) si zaslouží smrt a autoritu i pořádek má nastolit vláda (souhlasí 74%), nesmí však sama použít násilí pro upevnění své autority (souhlasí 60% a nesouhlasí celá třetina populace). Násilí politických špiček tudíž ospravedlňuje 30% Peruánců, což je alarmující údaj. Navíc 60% lidí by z Peru odešlo, kdyby měli tu možnost, jak se píše ve zprávě OSN. Je zřejmé, že násilí je v Peru aktuální problém a zajisté má souvislost s ekonomickou situací v zemi. Řešit situaci trestem smrti pro teroristické aktivisty, tak jak to navrhl prezident García a schválil parlament, není nejšťastnější řešení a pravděpodobně ani samotní zákonodárci jej nemysleli úplně vážně.

---

tam se Garcíaova kandidatura tolik do šancí strany na úspěch nepromítala. Očekávala se standardní podpora voličů, neboť přes veškeré výhrady vůči kandidátu na prezidenta, politika umírněné a tradiční levice je pro voliče zlatou střední cestou.

²²³ *Para trabajar de acuerdo : 13 temas para el consenso* [online]. Acuerdo Nacional, 2006 [cit. 2007-02-26]. Dostupný z WWW:

<http://www.acuerdonacional.gob.pe/politicas_planes/Suplemento%2013%20TEMAS%20PARA%20EL%20CONSENSO.pdf>

²²⁴ Zajímavé v této souvislosti je snaha UPP o zkvalitnění zpravodajských služeb.

²²⁵ Tabulaciones Básicas, Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo, Encuesta Nacional sobre la Democracia en el Perú, 2005, dostupné z www.pnud.org.pe/n_Democracia_Peru_vol1.asp

Důvodem je to, že zákon zatím nemůže vstoupit v platnost, neboť Peru je vázáno Americkou konvencí o lidských právech z roku 1969 (Pakt San José, Costa Rica), jež zemi zavazuje respektovat právo na život. Důležité ovšem je, že většinová peruánská populace zákon souhlasně přijala a přes veškerou diskusi, která se kolem tématu objevila, celou kauzu vláda pravděpodobně využila k prosazení paralelní a „méně populární“ zákonodárné činnosti (nepopulární ekonomické reformy)²²⁶.

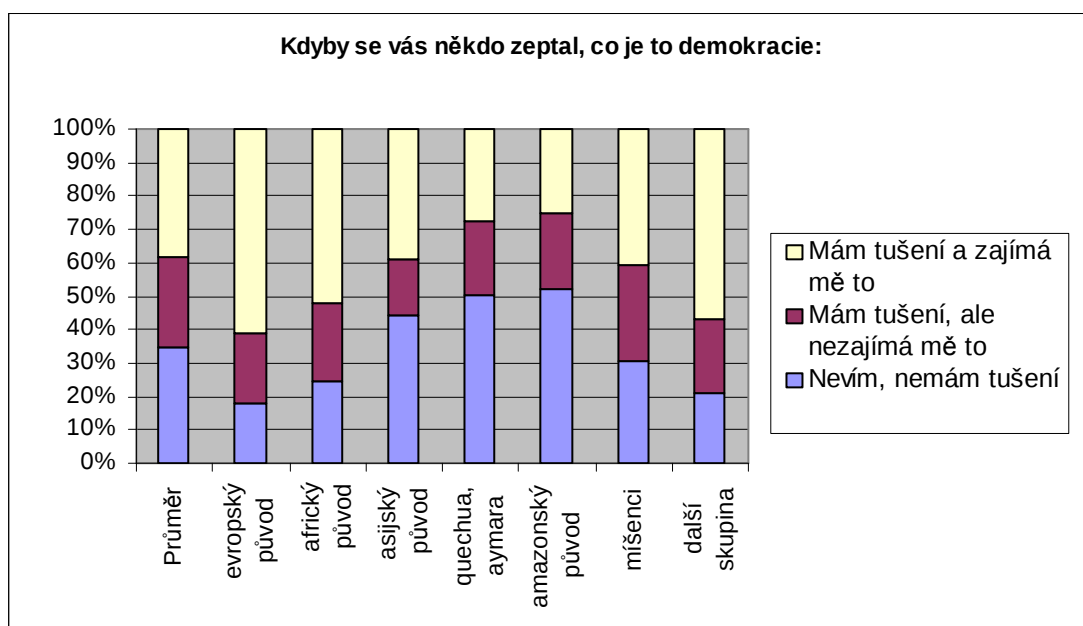
S rozvojem demokracie souvisí i demokratizace politického života a upevnění systému politických stran. V tomto bodě se politické strany obecně shodují. Všichni podporují posílení rozhodování občanů ve veřejných věcech, dále potom posílení demokratického režimu prostřednictvím stabilizace systému politických stran, posílení prvků demokracie uvnitř stran, transparentnost ve finančních věcech a šíření politických programů a doktrín.

Co se týká průzkumů veřejného mínění (OSN, 2006), následující grafy znázorňují povědomí lidí o demokracii v Peru. Demokracii rozumí nejlépe evropská skupina obyvatelstva (61%) a nejméně potom skupina domorodého obyvatelstva z amazonských oblastí (52% netuší, co je demokracie). Z následujícího výzkumu vyplývá, že 28% obyvatel Peru s průměrných příjmem sympatizuje s některou politickou stranou, tedy 72% nesympatizuje s žádnou politickou stranou. Dalo by se říci, že přibližně 70% voličů je před volbami nerozhodnutých a tedy ovlivnitelných předvolební kampaní, což je prvek značně destabilizující pro politický systém. Tento trend je ještě viditelnější u členství v politické straně (82% lidí s průměrným příjmem není členem politické strany). Grafy jasně ukazují, že s vyšším osobním příjmem sice účast na politice roste, ale pouze v řádu několika procent (max 10%). Možným vysvětlením následujících statistik by bylo členství v regionální politických stranách. Ani zde však nejsou data výrazně jiná, participace v regionálních nebo lokálních politických stranách je jen o 1% vyšší a s některou stranou sympatizuje dokonce o 10% méně voličů než u strany s celostátní působností.

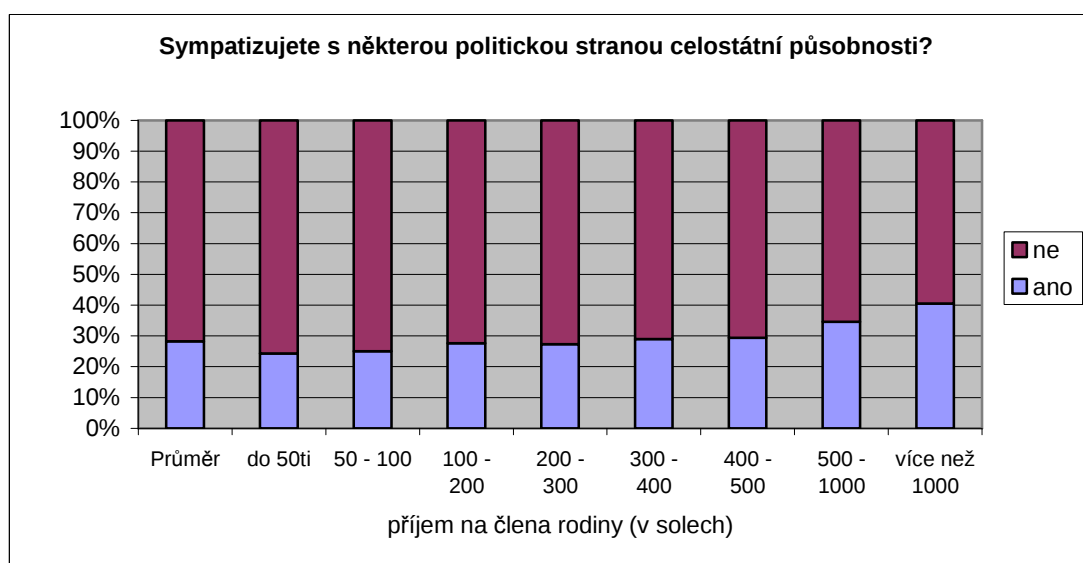
---

²²⁶ http://www.er.uqam.ca/nobel/ieim/IMG/pdf/chro_Gutierrez_07-05.pdf , str. 6, 10.4.2006

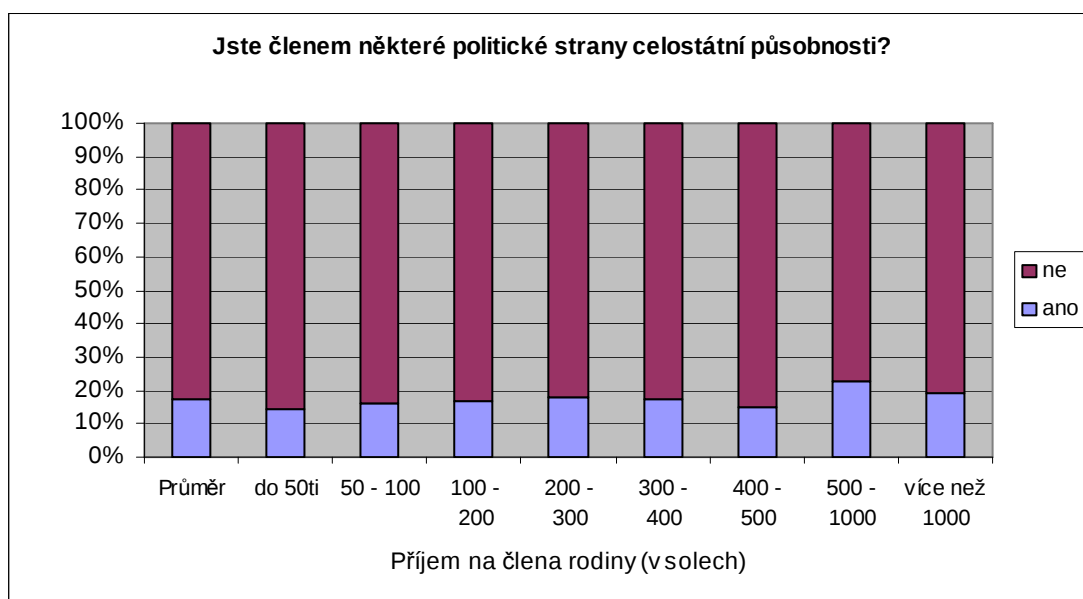
Graf č.1: Výzkum společenského mínění na téma: demokracie

Graf č.2: Podpora politických stran

Graf č.3: Členství v politické straně

Zdroj: Tabulaciones Básicas, Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo, Encuesta Nacional sobre la Democracia en el Perú, 2005, dostupné z www.pnud.org.pe/n_Democracia_Peru_vol1.asp

Styčným bodem programů je rovněž otázka decentralizace a snaha o postupné přesunutí pravomocí i finančních prostředků na regionální a lokální vlády, zabezpečení spravedlivého přerozdělování a regionální konkurenceschopnosti. Decentralizace potom musí jít ruku ruce s přesným vymezením pravomocí a funkcí pro každou úroveň státní správy. Je nutné, aby probíhala za fiskální odpovědnosti (UN), s jasnou legislativou a za aktivní participace občanů (UPP).

8.4.2 Rovnoprávnost a sociální spravedlnost

Chudoba se v Peru stává palčivým problémem a všichni političtí aktéři jsou si vědomi obrovského volebního potenciálu chudých vrstev. Vždyť lidí žijících pod hranicí chudoby je 54% (2003)²²⁷. Každá ze stran se tak v jádru shodne na tom, že chce pomoci lidem v nouzi, v extrémní bídě nebo na ulici. Snaží se podporovat rozvoj malých podniků a zaměstnání, nabídnout vzdělání, zdravotní zázemí a výživu a přiblížit tuto pomoc přes regionální instituce. Součástí plánu je i systém identifikace lidí využívajících sociální programy.

Co se týká jednotlivostí, politické strany chtějí většinou tuto situaci řešit formou fondů nebo legislativních úprav (UN), případně výchovou mladých lidí prostřednictvím odborných praxí a dobrovolnou službu v sociální oblasti (APRA). Celkově se chudobě nejvíc věnuje UPP (dle volebních výzkumů ji právě chudá populace ve většině případů volí)²²⁸.

Co se týká výzkumů veřejného mínění, statistika z roku 2005 vypracovaná OSN²²⁹ zaznamenává, že 57% populace považuje chudé lidi za poctivé lidi, kteří žijí z výdělků

²²⁷ <https://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/pe.html> , 25.11.2006

²²⁸ http://weblogs.elearning.ubc.ca/peru/archives/cat_polls_results.php#024771 , 10.9.2006

²²⁹ Tabulaciones Básicas, Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo, Encuesta Nacional sobre la Democracia en el Perú, 2005, dostupné z www.pnud.org.pe/n_Democracia_Peru_vol1.asp

vlastní práce a jsou schopní se vypracovat. Naopak 67% populace považuje bohaté za vykořisťovatele a pouze 10% si myslí, že jsou bohatí pracovitější. Stejně procento je potom těch, jež uznávají, že bohatí vytváří pracovní místa. Hlavním viníkem chudoby jsou tedy podle většiny populace (většina je chudá) bohatí lidé a hlavním motorem vyjití z chudoby potom samotní jednotlivci (důvěra ve státní pomoc je pouze 7%). Existuje silná víra v lepší budoucnost a ve schopnost zlepšení životní úrovně vlastními silami, chudoba jako taková nemá tedy kořeny v lenivosti a latinskoamerickém duchu nezodpovědnosti, jak se často zjednodušeně říká. Naopak, obrovský potenciál zde má vláda a její pomoc, neboť ze současných 7% je opravdu kam postupovat. Právě ve vládních kruzích lze tedy hovořit o nezodpovědnosti (ať již na úrovni celého státu nebo regionů). V tomto smyslu je politika zmírnění chudoby, její efektivita a provázanost s ostatními cíli, jedním ze základních kamenů úspěšnosti dané vlády před jejími voliči. Z tohoto důvodu řada Peruánců dodnes považuje Fujimoriho za úspěšného politika, neboť se významně orientoval na politiku odstranění chudoby. Naproti tomu Toledovy úspěchy jsou uvnitř Peru minimální, neboť přestože ekonomicky stabilizoval zemi a makroekonomické ukazatele rostly, jeho preference po celou dobu vládnutí klesaly.

Jedním z dalších velmi palčivých problémů v Peru jsou zdravotnické služby. Zajistit kvalitní zdravotní služby a finančně podporovat sociálně slabší jedince je obecně přijatelnou politikou všech stran. Navíc se shodují na potřebě podporovat mateřství a plánované rodičovství, předcházet přenosným a degenerativním nemocem a snažit se využívat také přírodní a tradiční medicínu. Státní pojištění Essalud zajišťuje placené pojištění dle zákona č.26790²³⁰ z roku 1997 a novelou z roku 2006²³¹. Problém je, že populace, která si toto pojištění může dovolit činí pouze 17,6% (2001)²³² a má stále klesající tendenci. Tento ukazatel neobsahuje pojištění dětí ani vojáků nebo policistů, ti totiž získávají pojišťovací služby od státu zdarma (25% v roce 2001). To znamená, že přibližně 57% populace nemá žádné sociální pojištění.

Co se týká výzkumu kvality a zacházení ve zdravotnických zařízeních, statistika zpracovaná OSN za rok 2005 uvádí rozdíly mezi různými etniky v hodnocení kvality zdravotní péče a v nutnosti platit extra poplatky za standardní péči. Ve většině případů je zdravotní péče hodnocena jako dobrá a poplatky extra nejsou požadovány. Otázkou však zůstává, jsou-li současné poplatky, tedy standardní, pro obyvatelstvo snesitelné.

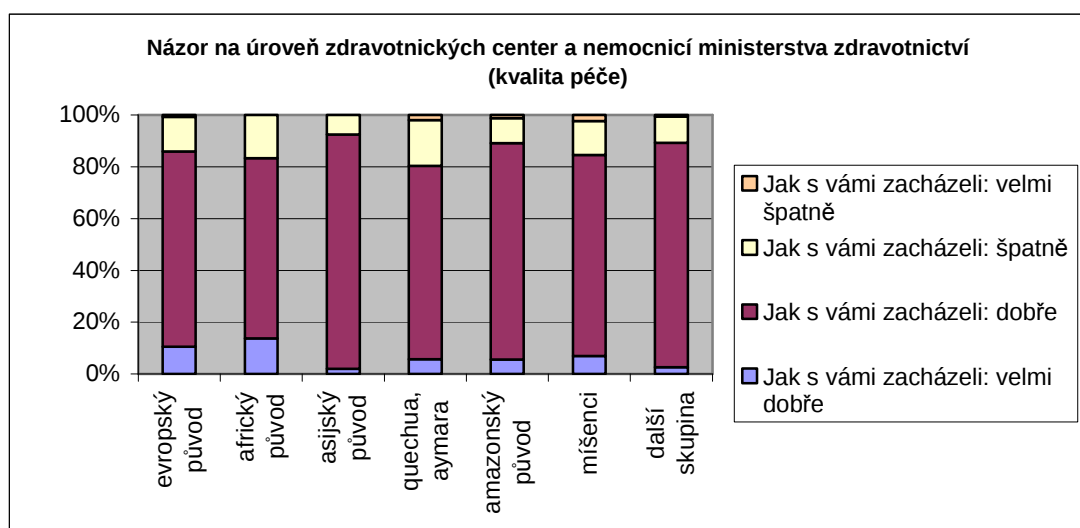
²³⁰ http://www.congreso.gob.pe/cip/materiales/lactancia/Ley_26790.pdf , Ley N.26790 de modernización de la Seguridad Social en Salud a novela z roku 2006 č.28791

<http://www.congreso.gob.pe/ntley/Imagenes/Leyes/28791.pdf> .

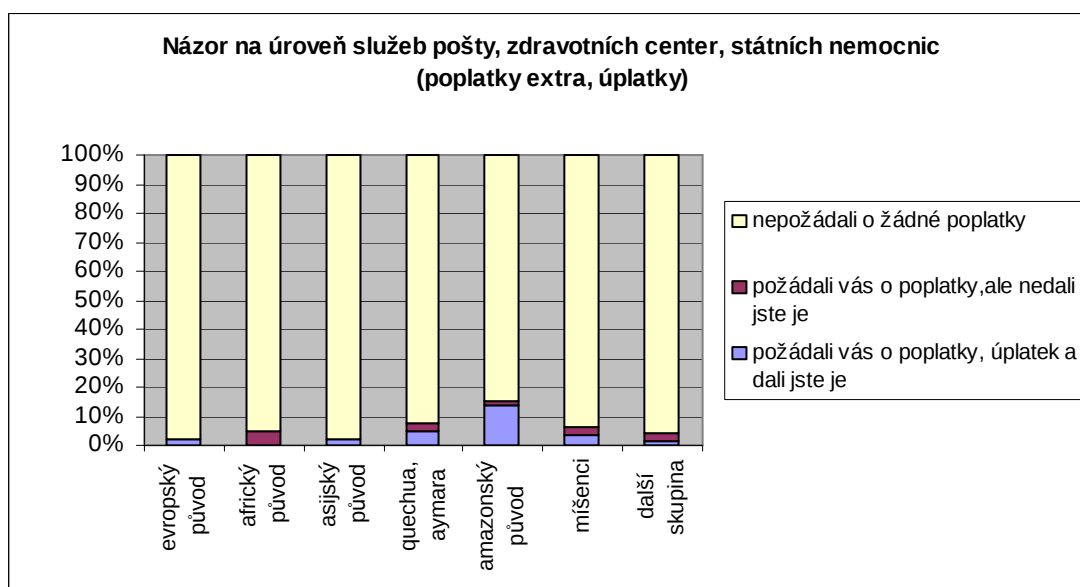
²³¹ Existují výjimky z placení (mateřská dovolená, doba kojení, snížená platba pro penzisty, apod.).

²³² Instituto Nacional de Estadística e Informática, INEI, <http://www.inei.gob.pe/>

Graf č.4: Kvalita péče ve zdravotnictví

Graf č.5: Vnímání korupce ve veřejných službách

Zdroj: Tabulaciones Básicas, Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo, Encuesta Nacional sobre la Democracia en el Perú, 2005, dostupné z www.pnud.org.pe/n_Democracia_Peru_vol1.asp

Prioritou snad všech politických stran je přístup jejich voličů k důstojnému a produktivnímu zaměstnání. Strany se shodují i na volném sdružování odborů a především na usnadnění vstupu malých a drobných podniků na trh, k půjčkám nebo podpoře nových technologií. Společně rovněž odmítají dětskou práci. Pokud tedy chtějí peruánští voliči získat kvalitní zaměstnání, musí disponovat kvalitním vzděláním, mnohaletou zkušeností, měli by bydlet v regionu, kde je dostatek kvalifikované práce a minimální institucionální povinnosti k podnikání. Všechny znevýhodněné skupiny dostávali v předvolebních kampaních od politických stran přísliby podpory.

Další velmi důležitým bodem programu je rodinná politika. Obecná tendence v Peru naznačuje krizi rodiny a základních lidských vztahů a hodnot, především mezi chudou populací. Vždyť 13% mladistvých dívek se stává matkami a tento ukazatel má stále rostoucí tendenci. Na druhou stranu statistiky ukazují, že stále více žen používá některou z forem antikoncepce (v roce 2000 to bylo 50,4% všech žen v plodném věku) a tak i počet narozených dětí klesá (v roce 1992 to byly 4 děti na jednu ženu, v roce 2000 už jen 2.9)²³³. Lze říci, že soudržnost rodiny je v Peru velmi křehká a tato tradiční společenská instituce, která vychovávala děti a byla zárukou určité stability dnes nefunguje. Důsledkem je ohrožení psychického vývoje dětí, omezení finančních zdrojů rodiny (neboť matka s dětmi nikdy nebude tak ekonomicky silná jako úplná rodina) a také snížení plánovaného počtu dětí. Vývoj je pozvolný, ale krize rodiny je velmi palčivým problémem. Důležitou roli přitom hraje i dědictví z období terorismu, neboť dvacet let jeho trvání zanechalo podle odhadů Komise pro pravdu a usmíření přibližně 20.000 vdov a 40.000 sirotků²³⁴.

V souvislosti s nestabilitou rodinného a sociálního zázemí se nabízí zajímavá implikace pro politickou kulturu země. Ta je totiž dle Rosy M.A. Moreno z velké míry tímto prostředím určována²³⁵ a vyrůstá jednak z kvalitních institucí, ale primárně a především z důvěry v tyto instituce, jež pramení z důvěry v mezilidských vztazích. Existuje totiž vztah mezi interpersonální důvěrou a důvěrou institucionální. Podle Rose a Mishera je „důvěra v politické instituce výsledkem míry interpersonální důvěry získané v rané socializaci, na kterou se později naváže vlastní zkušenost s konkrétním fungováním institucí.“²³⁶ Tudíž pokud se jedinec naučí důvěře v rodině nebo v kruhu přátel a tuto schopnost přenesení i do ostatních vztahů osobních nebo institucionálních, aniž by se setkal s tak velkým odmítnutím, které jej donutí svoji pozici změnit, je to pro fungování společnosti velmi zdravý jev a v podstatě z něj benefitují všichni. Dá se říci, že tato kultura a fungující vztahy přináší i ekonomický zisk, neboť snižuje riziko a přináší společenskou soudržnost. Lidé, kteří respektují ústavu a zákony na jednu stranu vyžadují svobodu pro svůj osobní rozvoj v rámci těchto zákonů a na druhou stranu ví, že se na ně mohou spolehnout a nemají problém přenechat pravomoci nebo vládnutí dalším osobám, důvěřují jim.

Pro Peru to tedy znamená, že nízká nedůvěra ve společnosti nepochází ze samotné „špatnosti“ politiky, nýbrž ze „špatné“ sociální integrity každého člověka. A proto je tolik důležité stabilní rodinné prostředí a kvalitní sociální vazby, určitý řád a systematizovaná píle.

---

²³³ Zdroj těchto dat: <http://www.inei.gob.pe/>

²³⁴ Secuelas económicas (capítulo 3 del Informe Final de la Comisión de la Verdad y Reconciliación) http://www.cverdad.org.pe/ifinal/pdf/TOMO%20VIII/TERCERA%20PARTE/III%20SEcuelas%20economicas%20_Lmujica_.pdf

²³⁵ Rosa Montero Alfaro Moreno: Undidos de la Incertidumbre, cultura política y proceso electoral.

²³⁶ SEDLÁČKOVÁ, Markéta. Důvěra v demokratické společnosti: Otázka vztahu interpersonální a institucionální důvěry. In *FSV sborník*. [s.l.] : [s.n.], 2004. s.135-150. Dostupný z WWW: www.soc.cas.cz/download/103/Duv%C3%A9ra%20v%20demokratick%C3%A9%20spol.FSVsbor2004.pdf

8.4.3 Konkurenceschopnost země

Zpráva konsorcia odborníků z oblasti konkurenceschopnosti²³⁷ uvádí, že přestože konkurenceschopnost podniku vcelku funguje v rámci Andského paktu, ve světovém měřítku se Peru umístilo na 81. místě (z celkových 101 zemí) a v oblasti kvality výrobků zaujímá Peru 76. na globálním trhu. Co se týká vnímání důvěryhodnosti země, v roce 2005 dle ukazatelů „Latino Barómetro“ je Peru na posledním místě z celé Latinské Ameriky a v otázce vnímání korupce hned za Mexikem a Ekvádorem. Důvěra v kongres, vládu nebo nezávislost soudů je trvale velmi nízká. Co se týká respektování vlastnických práv, Peru bylo zařazeno na mezinárodní konferenci „World Economic Forum 2005-2006“ na 98.místo a v oblasti kvality infrastruktury a přístavní dostupnosti stojí mezi posledními v řadě (Reporte Global de Competividad 2005-2006). Dle výzkumu peruánské university „Universidad del Pacífico“ se ročně musí vynaložit 1425 miliónů USD k uhrazení přebytečných nákladů v důsledku nedostatečné infrastruktury. A pokud k těmto údajům doplníme, že pro založení firmy je v Peru potřeba 102 dnů, v Latinské Americe má v tomto ohledu horší podmínky už jen Brazílie. V tomto světle vypadá současný stav konkurenceschopnosti v Peru velmi smutně.

Základní oblastí programové shody jednotlivých politických stran je ekonomický systém – sociálně tržní ekonomika (economía social de mercado). To znamená systém tržní ekonomiky, kdy jednotliví hráči mohou svobodně podnikat v rámci určených pravidel hry, jež určuje stát. Právě stát zaručuje svobodu podnikání a soutěže, dostupnost informací, stabilizuje společnost za pomoci institucí, podporuje konkurenceschopnost země, strategicky plánuje, rozvíjí sektorové i regionální politiky, buduje infrastrukturu a eliminuje monopolní nebo jakékoli jiné praktiky omezující svobodný obchod. Stát je autoritou, která zajišťuje rovnost příležitostí a adekvátní přerozdělování příjmů.²³⁸ Politika národní shody Peru používá tuto charakteristiku²³⁹: „sociálně tržní ekonomika má rozvíjet člověka a jít v hodnotách solidarity a to skrze udržitelný ekonomický růst společně se sociální spravedlností a zaměstnaností...“ Stát má přitom za úkol v prostředí volného trhu.

Společným cílem stran je zvýšit hospodářský růst země, vytvářet nová pracovní místa a integrovat Peru do mezinárodní ekonomiky. Dále se strany shodnou, že klíčovým faktorem úspěchu je stabilní politické a právní klima, které může podpořit soukromé podnikání, zjednodušení administrativních kroků vstupu podniků na trh a hlavně najít efektivní způsob zdanění, který by neomezoval investice, zaměstnanost ani export. Problematický je ale

---

²³⁷ http://www.consortio.org/peru2006/temas/competitividad/Datos-Cifras_Competitividad.pdf

²³⁸ El estado en la economía social de mercado : el modelo y la realidad alemana / Alfred Pfaller. - [Electronic ed.]. - Bonn, 1997. - 12 Bl. = 59 Kb, Electronic ed.: Bonn: FES-Library, 1998, dostupné z <http://www.fes.de/fulltext/stabsabteilung/00074.htm>

²³⁹ "La economía social de mercado tiene por objeto lograr el desarrollo humano y solidario del país, mediante un crecimiento económico sostenido con equidad social y empleo. La política económica del país se fundamenta en los principios de la economía social de mercado, que es de libre mercado pero conlleva un rol insustituible de un Estado responsable, promotor, transparente, subsidiario y solidario para garantizar la estabilidad institucional y de las reglas de juego, promover la competitividad del país, el planeamiento estratégico nacional y las políticas de desarrollo a nivel sectorial y regional, estimular la inversión privada sin subsidios, fomentar el desarrollo de la infraestructura, evitar el abuso de posiciones dominantes y prácticas restrictivas de la libre competencia, y fomentar la igualdad de oportunidades que tiendan a una adecuada distribución del ingreso." <http://www.acuerdonacional.gob.pe/Foros/ForosTematicos/competitividad/minuta04.htm>

postoj vůči ochraně životního prostředí, neboť v boji s ekonomickými zájmy prohrává. Za úspěch se považuje založení Národní rady pro životní prostředí (Consejo Nacional del Medio Ambiente – CONAM, 1994) a mezisektorový, decentralizovaný a participativní Národní systém řízení životního prostředí (Sistema Nacional de Gestión Ambiental). Co se týká mezinárodních závazků v oblasti životního prostředí, Peru je rovněž vázáno Kiotským protokolem (schváleno v roce 1998, vzešlo v platnost 2002). Problém však je, že neexistuje politická vůle ani způsob kontroly pro dodržování ochrany životního prostředí.

Ke konkurenceschopnosti každé země samozřejmě patří politika vědy a výzkumu. Peru patří k zemím, které příliš neinvestují do vědy a techniky a jak program UN sděluje, pouze 0,1% HDP se vynaloží na vědu nebo výzkum. Což činí v přepočtu 60 miliónů USD ročně.²⁴⁰ Mezi stranami panuje shoda ohledně nutnosti vložení více finančních prostředků na podporu vědeckého výzkumu a produkovat zboží s vyšší přidanou hodnotou. V budoucnu země chce posunout současný majoritní export primárních zdrojů (71% z celkového exportu) právě na export zboží s vyšší přidanou hodnotou²⁴¹. Podpoře exportu se věnují agentury PROMPEX, MINCETUR, Agricultura a další.

Velmi důležitým bodem programu politických stran je bezesporu politika rozvoje zemědělství a venkova. V současném Peru 30% populace přímo závisí na živočišné nebo rostlinné výrobě a jejich životní podmínky se odvíjí od legislativy upravující zemědělství, tedy agrární reformy. Poslední velká agrární reforma začala v roce 1968, ovšem příliš kvalitní nebyla. V současné době jsou zemědělské jednotky atomizované²⁴², malá plocha osevu neumožňuje víc, než uživit vlastní rodinu, neexistují úspory z rozsahu. Navíc stále ještě pokulhává legislativa, především vlastnická práva, jež zatím chybí u více než poloviny pozemků. Dalším problémem je nedostatečný zavlažovací systém, nedostatek financí i půjček, nízká produktivita práce, řídká infrastruktura služeb a institucí, které zemědělství v regionu mají napomáhat. Zemědělství v Peru tak bude v budoucnu stále více čelit konkurenci ze zahraničí, což jen umocní smlouvy o volném obchodu (USA, EU nebo Chile).

Novou dimenzi dala zemědělské politice mezinárodní deklarace OSN (FAO) o agrární reformě a rozvoji venkova (březen 2006, Porto Alegre), jíž je Peru signatářem. Státy se shodují na klíčové roli agrární reformy pro udržitelný rozvoj. Ten zahrnuje dodržování lidských práv, bezpečné potraviny, odstranění chudoby a posílení sociální spravedlnosti na základě demokratické vlády zákona. Důležitá je národní strategie a rovněž její začlenění do mezinárodního rámce. Státům se tedy nabízí návod, který mohou použít pro realizaci agrární

---

²⁴⁰ Chile investuje do vědy a výzkumu 0,6%HDP (450 miliónů USD ročně), Argentina 0,42% HDP (540 miliónů USD ročně). Pro srovnání s ČR, náš podíl výzkumu a vývoje na HDP činí 1,42% pro rok 2005 (což je 42 198 miliónů Kč nebo 2019 miliónů USD)

²⁴¹ podíl exportu na HDP v Peru má rostoucí tendenci, avšak dosahuje zatím pouze 32,7% (2004)

²⁴² existuje 1.750.000 (80%) zemědělských usedlostí o rozloze menší než 5 hektarů, jak zmiňuje analýza strany UN.

reformy a apeluje se v tomto směru rovněž na propojení s rozvojovými cíli OSN z roku 2005²⁴³.

Deklarace zdůrazňuje volnou dostupnost přírodních zdrojů (voda, půda a další, související s venkovským životem), jež by měly zajistit politiky národních vlád. Rovněž se soustřeďuje na roli ženy a zdůrazňuje rovnost práv s mužem v otázkách vlastnictví půdy, dědictví, půjček, zaměstnání nebo přístupnosti na trh. Považuje za důležité rodinné zemědělství, tradiční komunitní zemědělství a další formy drobného zemědělství a to právě pro odstranění chudoby. Cílem je udržitelná produktivita a princip „spravedlivého obchodu“ (fair trade) vždy v souladu s požadavky venkovských obyvatel. Primární zodpovědnost za ekonomický a sociální rozvoj přitom nese stát (agrární a rozvojová politika). V tomto kontextu se velmi doporučuje podporovat spolupráce vlády, občanské společnosti a dalších zainteresovaných skupin (lidí ochotných investovat do zemědělské produkce). Agrární reforma by měla podporovat kulturní pluralitu místních pastýřů, nomádů nebo zemědělců a nikdy jim neupírat právo k přírodním zdrojům, naopak podporovat jejich činnost jako formu ochrany přírody a zachování původního rázu krajiny.

Hlavní způsob, jak může stát podporovat zemědělství a rozvoj venkova v rámci svých politik je především technická asistence, podpora výzkumu a podpora partnerských vztahů lokálního, regionálního nebo mezinárodního charakteru. Dále stát může financovat investice, budovat kapacity, dodávat služby, zdravotnictví a vzdělání, infrastrukturu a podporovat činnost místních institucí a autorit. To vše má zajistit celkovou efektivitu systému, optimalizovat zemědělskou produkci a především generovat nová pracovní místa.

K dosažení všech výše zmíněných cílů má sloužit dialog, spolupráce, kontrola a evaluace za účasti kompetentních institucí (na mezinárodní úrovni by to měla být Komise pro bezpečnost potravin, FAO, ve spolupráci s Komisí pro zemědělství) a to pomocí konkrétních měřitelných ukazatelů. Výsledky by měly pocházet nejen od vlád, nýbrž i z reportů občanské společnosti a dalších organizací OSN.

8.4.4 Efektivní, transparentní a decentralizovaný stát

Od 50.let dochází v Peru k neustálému posilování vlivu státní moci a růstu státního aparátu. Dělo se tak především v důsledku tehdejší politiky a ekonomiky státu a pozůstatky se zachovaly až do dnešního Peru. Ne nadarmo se říká, že jakmile jednou naroste byrokratický aparát, velmi těžko se ho zbavujeme. Od 90. let pomale probíhá transformace ekonomiky, probíhají privatizace, udělují se koncese, podporují se zahraniční investice a především by se mělo vytvářet příznivé prostředí pro podnikání (což se zatím příliš nedaří). Problémy se objevují v oblasti kvality veřejných výdajů a typická je nedůvěra občanů ve státní instituce. Odtud pochází odmítání a nedůvěra ve stát, kongres, soudní nebo výkonnou moc. Co se

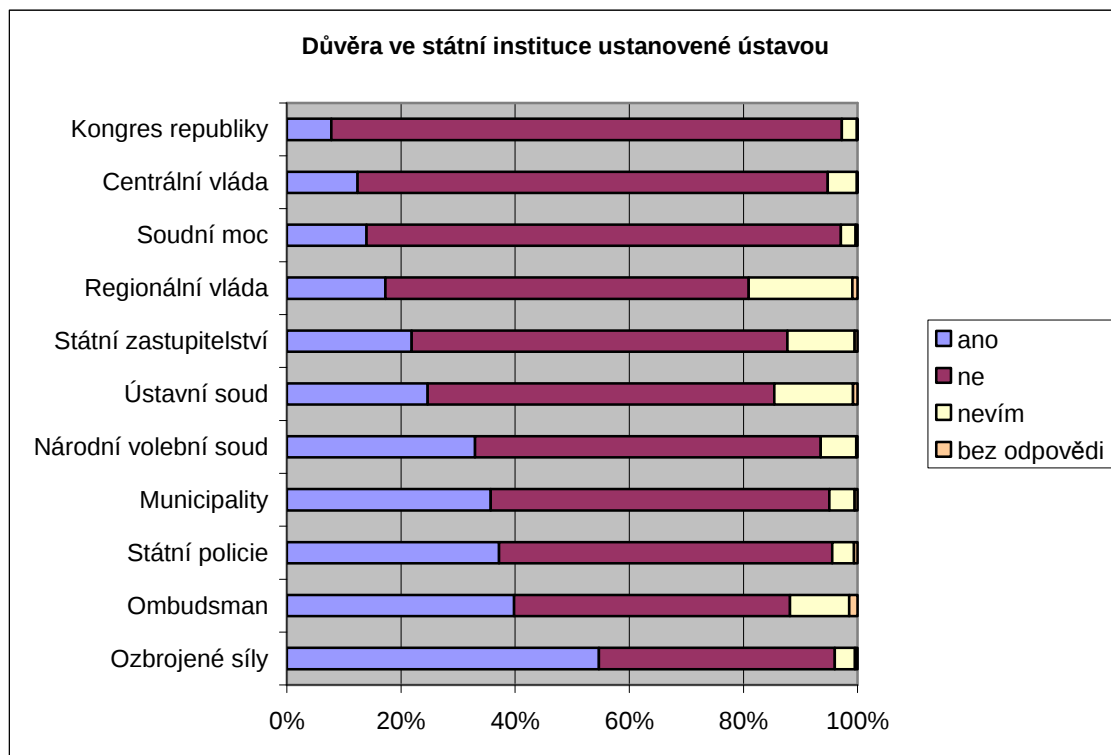
---

²⁴³ Miléniové cíle: odstranit extrémní chudobu a hlad, zavést všeobecné základní vzdělání, propagovat rovnost pohlaví, snížit dětskou úmrtnost, zlepšit zdraví matek, bojovat proti HIV/AIDS, malárii a dalším nemocem, prosazovat ochranu životního prostředí a rozvíjet globální partnerství pro rozvoj.

týká regionálních autorit, situace je ještě horší. Statistiky z listopadu 2005²⁴⁴ zpracované Limskou univerzitou, mapují důvěru společnosti ve státní a soukromé instituce a organizace občanské společnosti.

Ze státních institucí stanovených ústavou nejmenší důvěry požívá Kongres republiky (7,8%), poté následují centrální autority, regionální autority a 53% podpory mají ozbrojené síly. Instituty, vysoké školy a nebo občanská společnost jsou vcelku důvěryhodné entity, bohužel krom politických stran, kterým nedůvěřuje 92,2% populace.

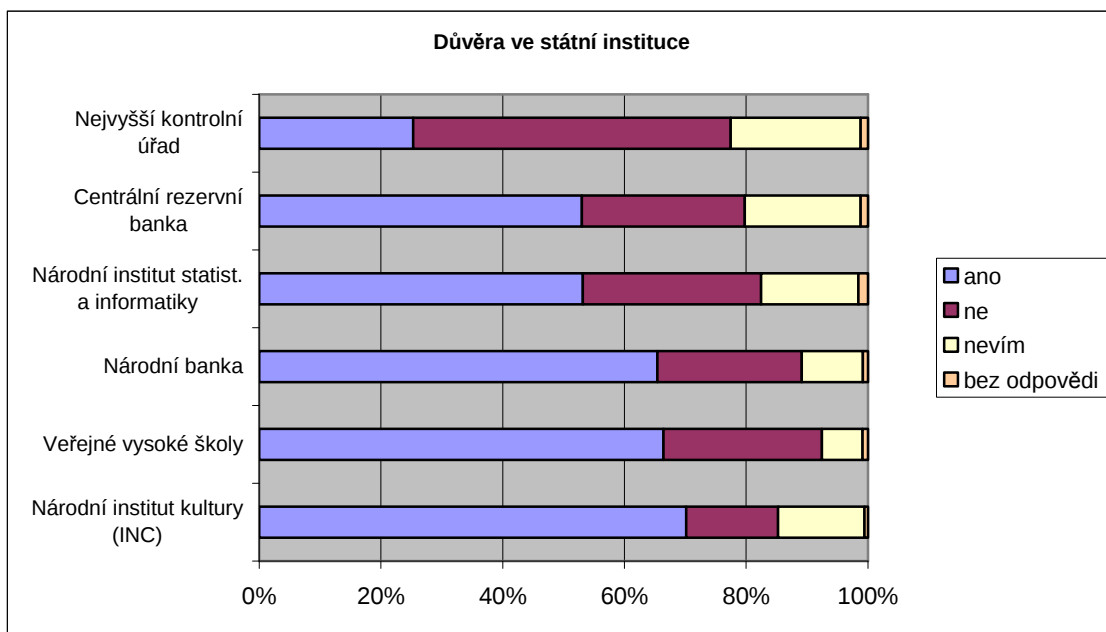
Graf č.6: Důvěra ve státní instituce ustanovené ústavou

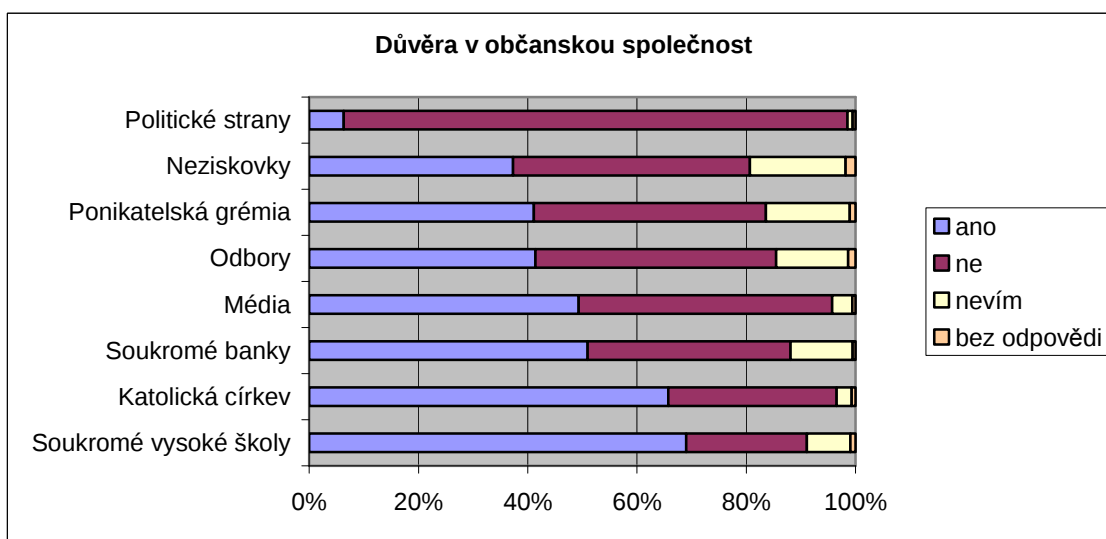
Zdroj: Estudio 291: Barómetro Social, III encuesta social sobre confianza en las instituciones, Lima metropolitana y Callao, ficha técnica, Universidad de Lima, 2005

²⁴⁴ Estudio 291: Barómetro Social, III encuesta social sobre confianza en las instituciones, Lima metropolitana y Callao, ficha técnica, dostupné z <http://weblogs.elearning.ubc.ca/peru/archives/021144.php> jako studie zpracovaná Universidad de Lima, listopad 2005, vzorek 620 lidí v věku 18 až 70 let.

Graf č.7: Důvěra v ostatní státní instituce

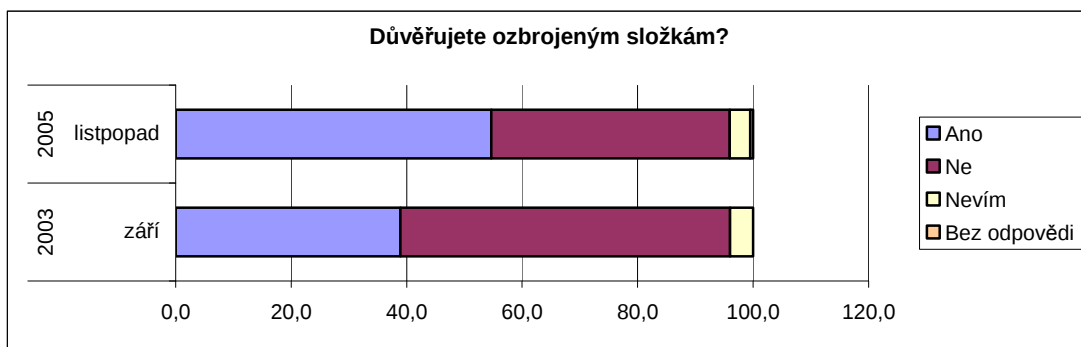
Graf č.8: Důvěra v občanskou společnost

Zdroj: Estudio 291: Barómetro Social, III encuesta social sobre confianza en las instituciones, Lima metropolitana y Callao, ficha técnica, Universidad de Lima, 2005

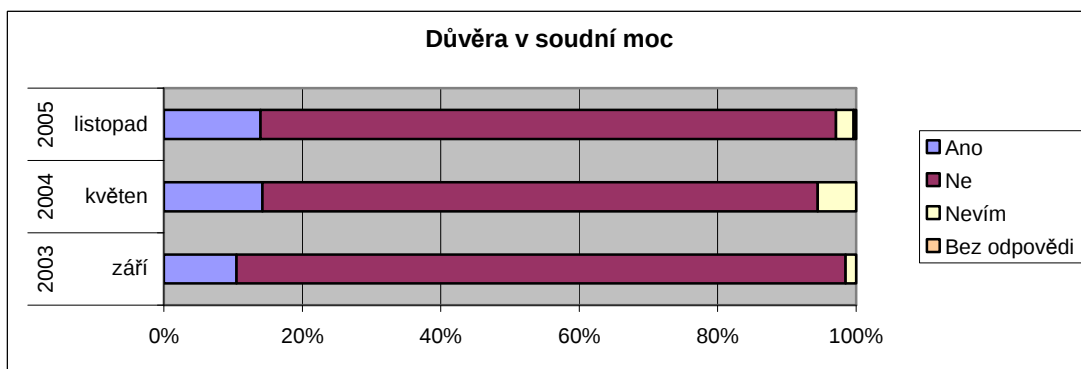
Vytvořit stát efektivní, moderní a transparentní, který bude sloužit lidem, je v peruánských podmínkách velmi těžký úkol. Tradice státní moci je spíše negativního charakteru, jak vyplývá z výše zmíněných statistik a protože každá vláda potřebuje podporu svých voličů a hlavně funkční státní aparát, aby mohla fungovat a prosazovat svůj volební program, je tento bod velmi důležitý pro stabilitu vlády. Politické strany v Peru se shodují na nutnosti zlepšení kvality, výkonu i kontroly státních výdajů, na očistění politických funkcí od skandálů a vylepšení pověsti politiků a v neposlední řadě na povinnosti politiků předkládat veřejnosti výsledky své činnosti i stav hospodaření.

Graf č.9: Důvěra v ozbrojené složky

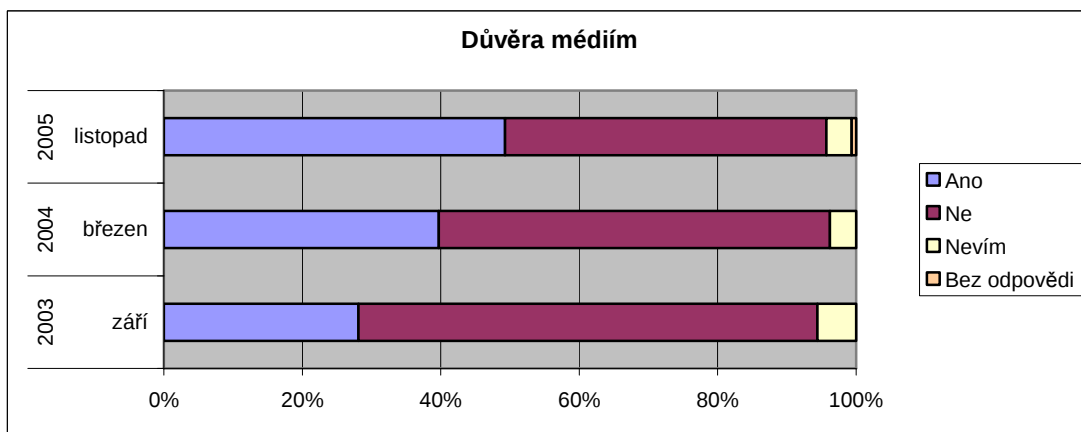
Zdroj: Estudio 291: Barómetro Social, III encuesta social sobre confianza en las instituciones, Lima metropolitana y Callao, ficha técnica, Universidad de Lima, 2005

Graf č.10: Důvěra v soudní moc

Zdroj: Estudio 291: Barómetro Social, III encuesta social sobre confianza en las instituciones, Lima metropolitana y Callao, ficha técnica, Universidad de Lima, 2005

Graf č.11: Důvěra v média

Zdroj: Estudio 291: Barómetro Social, III encuesta social sobre confianza en las instituciones, Lima metropolitana y Callao, ficha técnica, Universidad de Lima, 2005

9. Analýza voleb

Volby jako takové jsou vždy velmi dlouhodobou záležitostí, neboť se sestávají z několika navazujících kroků, jež vyžadují časový rámec zhruba jednoho roku. Připravit kvalitní program, který bude zároveň reagoval na aktuální potřeby a přitom k jeho zpracování dostanou autoři dostatek času, zajistit vnitřní výběr kandidátů na kandidátní listiny parlamentních voleb a nebo výběr vhodného prezidentského kandidáta, to vše politické strany pečlivě plánují.

Národní úřad pro volební procesy (ONPE), který je zodpovědný za organizační zajištění chodu voleb a za sběr žádostí o zápis kandidátů na prezidenta nebo politických stran, vydala harmonogram činností souvisejících s uspořádáním voleb na základě povinností a lhůt stanovených zákonem²⁴⁵.

11.10.2005 byl zahájen zápis koaličních uskupení, jež se chtěly zúčastnit voleb (180 dnů před předpokládaným konáním voleb) a mohly tak učinit po následující dva měsíce. Ve stejný den došlo k otevření 180ti denní lhůty k uspořádání interních voleb na post kandidáta prezidenta nebo viceprezidenta a zároveň se otevřela možnost interních voleb kandidátů do parlamentu (do 18.1.2006). 9.12.2005 prezident Toledo ohlásil termín konání voleb na 9.dubna 2007, do 10.12.2006 se registrovaly koalice politických stran, do 9.1.2007 prezidentští kandidáti a do 8.2.2007 kandidáti do poslanecké sněmovny.

Volil se prezident, dva viceprezidenti, 120 poslanců do Kongresu a pět poslanců do Andského parlamentu (plus 10 náhradníků) na období 2006 – 2011. V prvním kole prezidentských voleb nezískal žádný z kandidátů nadpoloviční většinu platných hlasů, tudíž se hlasovalo o dvou nejsilnějších kandidátech znovu v druhém kole dne 4.6.2006. Garcíá nakonec zvítězil a získal 52,62% (oproti Humalovi s 47,37%).

Volby do parlamentu proběhly v 25ti krajských volebních obvodech, za každý volební obvod strany sestavily jednu kandidátní listinu (počet kandidátů je za každý volební obvod stanoven). Vítězem se stala strana Jednota pro Peru v čele s Ollantem Humalou (21,15% a 45 křesel ze 120ti), následovala APRA vedená Garcíou (20,59%, 36 křesel), na třetím místě se umístila Národní jednota pod vedením Lourdes Flores (15,33%, 17 křesel), dále koalice Spojenectví pro budoucnost (13 křesel). Ostatní strany méně zastoupené v parlamentu jsou koalice Střední fronta (5), bývalá vládní Peru možné (2) a evangelická Národní obroda (2 křesla).

Po volbách byla sestavena vláda v čele s Alanem Garcíou (APRA), prvním místopředsedou Luisem Giampietrim (APRA) a druhou místopředsedkyní Carmen Mendozou (APRA)²⁴⁶.

---

²⁴⁵ <http://www.onpe.gob.pe/elecciones2006/cronograma2006.pdf>, 20.4.2007

²⁴⁶ Osoby v čele vlády – předseda, první a druhý místopředseda – jsou stejné osoby jako v čele státu – prezident, první a druhý viceprezident.

Předsedkyní Kongresu se stala Mercedes Cabanillas (APRA)²⁴⁷ a předsedou vlády Jorge del Castillo (APRA). Vláda samotná je hodnocena spíše jako uskupení nezávislých odborníků (přestože se opírá do velké míry o členy APRA) a zatím čítá nejvyšší zastoupení žen peruánských vlád (šest žen a deset mužů).

9.1 Prezidentské volby

9.1.1 Prezidentští kandidáti

9.1.1.1 *Lourdes Flores Nano za stranu Národní jednoty (UN)*

Lourdes Cemira Rosario Flores Nano se narodila v Limě v roce 1959, vystudovala právo na Katolické univerzitě, doktorát na Univerzitě Complutense v Madridu a magisterské studium podnikové problematiky na Instituto de Empresa, taktéž v Madridu. Flores vyučovala na dvou prestižních vysokých školách v Peru (Katolické univerzitě a Univerzitě Lima) a věnovala se občanskému a obchodnímu právu i v soukromé sféře. Politicky začala být aktivní od roku 1989, kdy byla zvolena do zastupitelstva Limy a v letech následujících letech nastoupila kariéru poslankyně peruánského Kongresu, kde pracovala v komisích pro energii a těžbu a ústavní komisi (1993 – 2000). Pro své vyjímečné vůdčí schopnosti byla oceněna Světovým ekonomickým fórem v roce 1992 jako špičkový vůdce mladé generace²⁴⁸.

Lourdes Flores je předsedkyní pravicové koalice Národní jednoty a zároveň jedné z jejich členských stran Křesťanské lidové strany. Poprvé kandidovala na prezidentskou funkci v roce 2001, tehdy jako poslankyně, a předvolební průzkumy ji řadili na druhé místo těsně za Toleda. Bohužel v předvolební kampani vystoupil její otec s rasistickou poznámkou na Toledův původ a Flores to v mediální kampani zničilo, nepodařilo se jí postoupit do druhého kola a ve volbách skončila třetí za Alanem Garcíou a Alejandrem Toledem.

V roce 2005 Flores zveřejnila prezidentskou kandidaturu a velmi rychle se její preference vyšplhaly na první místo v předvolebních průzkumech. Předpokládalo se, že tentokrát prezidentskou funkci získá. V srpnu 2005 ovšem nastoupil na politickou scénu politiký nováček Ollanta Humala, vyhlásil svoji prezidentskou kandidaturu za stranu Jednota pro Peru (UPP) a začal v předvolebních průzkumech strmě stoupat. V dubnu 2006 v předvolebních průzkumech již bylo znát nejen vzestup preferencí Humaly, ale pokles Flores. Volby se nakonec rozhodly ve druhém kole, kterého se ovšem Lourdes Flores neúčastnila, skončila třetí.

Za jejím neúspěchem stojí jednak osobní nedostatky²⁴⁹, výběr lidí, kterými se obklopila a především spojování UN s pravicí a politikou bohatých. Postupně se začala projevovat nejednotnost koalice a neschopnost srozumitelně svůj program vysvětlit voličům. Předvolební kampaň Národní jednoty se výhradně až agresivně zaměřila na propagaci

---

²⁴⁷ První místopředseda je José Vega (UPP), druhá místopředsedkyně Fabila Morales (UN), třetí místopředsedkyně Luisa María Cuculiza (AF).

²⁴⁸ <http://www.onpe.gob.pe/elecciones2006/cronograma2006.pdf>

²⁴⁹ Lourdes Flores pobírala přídatky na děti, přestože děti nemá a přídatky na bydlení mimo svoje bydliště, přestože její bydliště je v Limě, kde rovněž pracovala.

prezidentské kandidátky Flores a úplně opomíjela kandidatury poslanců. V živé paměti je stále ještě vlna kritiky, kterou sklídl Mario Vargas Llosa z koalice FREDEMO²⁵⁰ za masivní propagaci kandidátů do poslanecké sněmovny a byl označen za kandidáta bohatých. Vzhledem k tomu, že oba kandidáti reprezentovali středopravicovou politiku, chtěla se Flores vyvarovat obdobných skandálů. Jako jediná politická strana tedy Národní jednotu nenatočila televizní spot k propagaci kandidátů do kongresu. Způsob vedení kampaně navíc postrádal větší množství mítingů a přímý kontakt s voliči (pokud kampaně srovnáme s UPP a APRA) a volební hesla vyzněla spíše do prázdna bez jasného politického nebo sociálního sdělení („Jako žena a jako Peruánka se budu snažit“ nebo „Peru v pevných rukou“²⁵¹).

Co se týká způsobu výběru kandidátů uvnitř strany, na posty víceprezidentů Flores prosadila vlastní kandidáty, mezi nimi i Artura Woodmana, velmi bohatého člověka. Jeho sláva však spíše souvisí s bohatstvím než odborností, což Flores moc nepomohlo odstranit nálepkou kandidátky bohatých. Navíc způsob výběru kandidátů vytvořil ve straně velmi soutěživé prostředí a Flores nakonec chybělo mnoho spolupracovníků, na které by se mohla spolehnout. Krom toho, Lourdes Flores vstupovala do volební kampaně s novým týmem, vyměnila dokonce i vedoucí pozice, což ji na jednu stranu přivedlo nové a nadané lidi, na druhou stranu se zbavila zkušených spolupracovníků. Nový tým nedokázal rychle reagovat na aktuální vnější problémy, ani dát vnitřní kritiku nebo podporu v případě potřeby.

9.1.1.2 Ollanta Humala za stranu Jednota pro Peru (UPP)²⁵²

Ollanta Moisés Humala Tasso se narodil v roce 1963 jako druhý ze sedmi dětí. Pochází z oblasti Ayacucho, vystudoval vysokou vojenskou školu v Chorrillos v 80. letech a získal hodnost kapitána. Později si doplnil magisterské vzdělání v oboru politologie na Katolické univerzitě v Limě (2001 – 2002) a od roku 2004 studuje doktorantský program v oboru politologie ve Francii.

Humala pochází z rodiny nacionalistické tradice. Otec Isaac je zakladatel ultranacionalistické doktríny zdůrazňující Inkou minulost a prosazující sociální nacionalismus. Dva Ollantovi bratři (Antauro a Ulises) jsou rovněž velmi aktivní v politickém životě v menších nacionalistických stranách.

Od roku 1992 sloužil Humala v armádě proti Světlé stezce a právě z tohoto období pochází žaloby za zneužití pravomoci veřejného činitele ve vztahu k civilní populaci, kterým v současné době čelí. Jeho vojenské působení se v 90. letech dostalo do rozporu s Fujimoriho režimem a vyvrcholilo přepadením těžební společnosti v Tacně a požadavkem demise prezidenta Fujimoriho (2000). To ho odsoudilo k životě v ilegality v horách, tam přesvědčoval místní obyvatele o ilegality a zkorumpovanosti stávajícího systému. Po pádu Fujimoriho

---

²⁵⁰ FREDEMO byla kolice utvořená ze středo pravicových stran. Členem této koalice byla tehdy i Křesťanská lidová strana, za kterou ve volbách 2006 kandidovala Lourdes Flores.

²⁵¹ V originále toto heslo zní „Perú en manos firmes“, což nápadně připomíná volební heslo Álvara Uribeho v Kolumbii „Mano firme, corazón grande“ (pevná ruka, velké srdce), taktéž kandidáta za pravici.

Zdroj: http://es.wikipedia.org/wiki/Lourdes_Flores

²⁵² <http://www.transparencia.org.pe/jne/hojajida/padron-editor.php?id=1774&tipopartido=37&pnombres=HUMALA%20TASSO%20OLLANTA%20MOISES>, 20.5.2007

režimu a s příchodem nového prezidenta Paniagui, dostal Humala a jeho přívrženci amnestii a vrátil se k výkonu vojenské služby.

V říjnu 2005 se stal předsedou Nacionalistické strany Peru a oznámil svoji kandidaturu na prezidentskou funkci. Neměl však dost času ke splnění všech náležitých podmínek zápisu strany u Národního volebního soudu (ke sběru podpisů), proto se jeho strana spojila s Jednotou pro Peru (UPP), ze které vzešli kandidáti na oba viceprezidenty. UPP v té době prožívala politickou krizi, tudíž spojení bylo oboustranně výhodné.

Nová politická orientace UPP se ovšem posunula významně k nacionální levici. Humalova prezidentská kampaň byla toho názorným důkazem, neboť používal rétoriku autoritarismu a nacionalismu jako součást svojí propagandy. Tato tendence k pevnému vedení a řádu byla zajisté pro mnoho voličů lákavým řešením. Vždyť profil Humalova voliče odpovídá člověku, který je starší 40ti let, nedokončil základní vzdělání a ve svých politických názorech je velmi nestabilní. Jednoduchá řešení jsou mu bližší než ekonomické teorie Lourdes Flores. Jak říká sociolog Julio Cotler²⁵³, taková politika je pro křehkou demokracii velmi nebezpečná a může snadno vyústit v další autoritativní režim. Pravda je, že pokud by Humala volby vyhrál, zajisté by využil armádu k posílení své moci a vlivu.

Deník "La República" dokonce srovnává "humalismus" s fašismem²⁵⁴. Autor článku, Gustavo Gorriti tvrdí, že politika UPP má znaky, které rovněž charakterizují fašistický režim: mobilizace rezervistů, využití vojenských způsobů a řádu v běžném životě, rasistické rysy, násilí, vyloučení některých skupin, neustálé zdůrazňování dávných křivd, konkrétní nepřítel a nenávisť ať na základě rasy, příjmení nebo zaměstnání. Z dalších bychom mohli zmínit kult osobnosti, jednoduchá řešení a agresí v politice²⁵⁵. Tento názor je velmi extrémní a objevil se poté, co Ollanta Humala stanul v druhém kole prezidentských voleb s Alanem Garcíou. Intelektuální elity se hrozily vítězství nacionalistického politika a to byl také hlavní důvod znovuzvolení Garcíi do prezidentské funkce. Za stávající situace se jevil jako menší zlo.

Extrémní pozici UPP ještě posilovaly blízké vztahy k levicově orientovaným zemím (Kuba, Venezuela, Bolívie, Ekvádor) a povolební snaha o radikalizaci levice formou nového uskupení, Nacionalistické demokratické fronty.

9.1.1.3 Alan García za stranu APRA²⁵⁶

Alan García se narodil roku 1949 do rodiny střední třídy. Oba jeho rodiče byli politicky aktivní v APRA (matka byla zakladatelkou APRA v Camaná, Arequipě a otec sekretář organizace)²⁵⁷ a Alan se velmi brzy zapojil do stranického života (v 17ti letech). Vzhledem

---

²⁵³ <http://desdeeltercerpiso.blogspot.com/2006/03/otras-voces-sobre-la-campaa-3.html>, rozhovor se sociologem Juliem Cotlerem Dolbergem, působícím na Institutu Peruánských studií a jako profesor na limské univerzitě San Marcos.

²⁵⁴ Gustavo Gorriti: ¡Vivan las Cadenas! - La República 19.03.06, http://www.larepublica.com.pe/index.php?option=com_content&task=view&id=105558&Itemid=483&fecha_edicion=2006-03-19

²⁵⁵ <http://desdeeltercerpiso.blogspot.com/2006/03/otras-voces-sobre-la-campaa-2.html>, 20.7.2006

²⁵⁶ <http://www.transparencia.org.pe/jne/hojavirus/padron-editar.php?id=13>, 20.4.2007

²⁵⁷ <http://weblogs.elearning.ubc.ca/peru/archives/024210.php>, 20.4.2007

k tomu, že v té době APRA nebyla politickými autoritami přijímána, často se pohybovala v ilegalitě i rodina samotná. Alan vystudoval právo na Katolické univerzitě v Limě, doktorát z ústavního práva na univerzitě Complutense v Madridu a sociologii na Sorboně v Paříži. Do vysoké politiky se dostal velmi brzy, neboť jej tam uvedl zakladatel APRA v Peru, Victor Raúl de la Torre. Ve svých 29 letech se stal poslancem v novém ústavodárném kongresu (1978)²⁵⁸ a o dva roky později byl zvolen za APRA do poslanecké sněmovny. Ve sněmovně se rychle prosadil svojí schopností mluvit a přesvědčovat masy lidí, což přispělo k tomu, že v roce 1985 kandidoval za APRA na prezidenta republiky Peru a tyto volby vyhrál ve svých 35ti letech (čímž zajistil straně historicky první politické zastoupení ve vládě po 55 letech její existence)²⁵⁹. Jednalo se o pět let, které vyvolaly největší ekonomickou krizi v zemi. Vláda pod vedením Alana Garcíi první dva roky proinvestovala veřejné prostředky, zadlužila se, nebyla schopná vypořádat se s kriminalitou a rostoucí ekonomická krize vytvořila vhodné podhoubí pro aktivity teroristických organizací, se kterými García nebyl schopný efektivně bojovat. Inflace ročně dosahovala 2776% (1989)²⁶⁰, korupce prorůstala napříč státní správou, veřejné služby zkolabovaly a zestátnění bankovního sektoru přispělo dalším dílem k rozpadu ekonomiky. Stav země nakonec nahrál v následujících volbách neznámému Fujimorimu k vítězství a podpořilo rozvoj autoritarismu v zemi. Přes odpor opozice vůči některým jeho politickým krokům (zestátnění bank), se nepodařilo bankrotu státu zabránit.

Po zkonsolidování Fujimoriho moci v zemi a převratu v roce 1992, García uprchl do exilu, nejprve do Kolumbie a potom na pozvání Mitteranda do Francie. Do rodné země se vrátil až po odchodu Fujimoriho v roce 2001 a v nadcházejících prezidentských volbách znovu kandidoval za stranu APRA, tentokrát ovšem neúspěšně (skončil druhý za Alejandrem Toledem). Návrat po deseti letech rozhodně nebyl jednoduchý, neboť veškeré kontakty, které García míval, v tuto chvíli neplatily, jeho politická prestiž byla v troskách, jeho kandidatura byla zpochybňována. Z této perspektivy lze označit druhé místo ve volbách za velký úspěch. Původně favorizovaná Lourdes Flores skončila třetí. Jak sám říká, chtěl dosáhnout na prezidentský post ještě jednou a napravit tak svoji reputaci.²⁶¹

Další příležitost přišla s novými volbami v roce 2006. Zajímavé je, že APRA jako jediná politická strana zvolila pro výběr svého kandidáta interní volbu straníků i nestraníků a to na žádost Alana Garcíi (přestože strana původně chtěla zvolit kandidáta v užším kruhu straníků). Zákon tuto variantu umožňuje jako jednu ze tří možných²⁶². Všechny ostatní velké politické strany zvolily buď formu hlasování členů strany, a nebo přenechaly rozhodnutí o výběru kandidáta na stranických orgánech. García tedy prošel vítězně širším hlasováním

---

²⁵⁸ http://es.wikipedia.org/wiki/Alan_Garc%C3%ADa , 20.4.2007

²⁵⁹ http://www.peru.com/noticias/especiales/elecciones2006/docs/2006/5/12/DetalleDocumento_303924.asp , 20.3.2007.

²⁶⁰ http://www.peru.com/noticias/especiales/elecciones2006/docs/2006/5/12/DetalleDocumento_303924.asp , 20.4.2007

²⁶¹ <http://weblogs.elearning.ubc.ca/peru/archives/024210.php> , 20.4.2007

²⁶² Jedná se o zákon o politických stranách z roku 2003 č. 28094, dostupný z http://www.consortio.org/peru2006/leyes_normas/Ley_partidos_politicos.pdf

uvnitř vlastní strany (dne 20.11.2005)²⁶³ a získal si tak potřebnou důvěru politické i nepolitické veřejnosti.

Co se týká víceprezidentů, přestože se jednalo o kontroverzní osobnosti, dokázali přitáhnout voliče a získat volební podporu ve svých domovských regionech, což by García sám pravděpodobně nedokázal. Role víceprezidentů je totiž velmi významná v tom, že oba dva, společně s prezidentem, kandidují na uzavřeném seznamu. Pokud tedy volič považuje jednoho z kandidátů za nepřijatelného, musí hlasovat pro uzavřenou kandidátní listinu jiné politické strany.

Následující tabulka ukazuje porovnání kandidátních listin mezi APRA, UN a UPP. APRA jako jediná zařadila na pozici víceprezidenta ženu.

Tabulka č.5: Seznam kandidátů v prezidentských volbách

Kandidáti uzavřených kandidátních listin jednotlivých politických stran²⁶⁴			
Politická strana	Kandidát na prezidenta	První víceprezident	Druhý víceprezident
Národní jednotka (UN)	Lourdes Flores	Arturo Woodman	Luis Enrique Carpio
Jednota pro Peru (UPP)	Ollanta Humala	Gonzalo García	Carlos Torres
APRA	Alan García	Luis Giampietri	Zoila Carmen Mendoza

Volební kampaň byla velmi pečlivě připravená a García se intenzivně věnoval osobním návštěvám, diskuzím, mítingům a to nejen v centru, ale také v regionech. Vsadil tedy na svoji argumentaci, přesvědčivost a rétorické umění. Jeho vítězství ale zdaleka není vyslovením podpory jeho osobě nebo zapomenutím minulosti. Jednoduše došlo k situaci, kdy do druhého kola nepostoupila favoritka voleb Lourdes Flores, stojící na politickém spektru vpravo, a tak její voliči ve druhém kole dali svoje hlasy menšímu zlu, čímž sejevila umírněnější politika APRA, tedy kandidát Alan García. Do čela státu se tak paradoxně dostal člověk, který tuto šanci již jednou dostal a přivedl stát k absolutnímu krachu.

9.1.2 První kolo prezidentských voleb

9.1.2.1 Předvolební průzkumy

První kolo prezidentských voleb se konalo dne 9.4.2006. Volební preference se významně měnily v čase i v závislosti na regionu. Přestože prezidentské volby probíhají na území celého státu, tedy v jednom celorepublikovém volebním obvodu, existují oblasti, kde tradičně voliči inklinují k určité politice, tedy k určité politické straně a jeho kandidátovi. Z tohoto důvodu řada prezidentských kandidátů věnuje velkou pozornost těmto regionům a snaží se získat nerozhodnuté voliče.

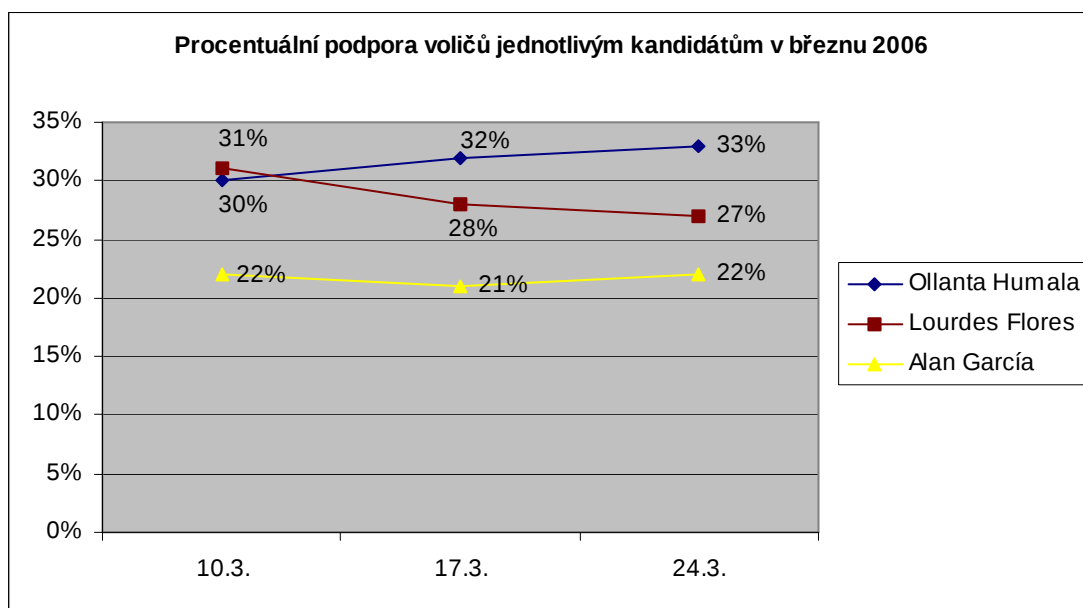
²⁶³ Hlasování bylo tajné, všeobecné, dobrovolné, přímé a účastnili se ho straníci i bežní občané, jež se prokázali občanským průkazem. <http://www.apra.org.pe/noticias.asp?Id=487> , 13.9.2006

²⁶⁴ http://www.onpe.gob.pe/elecciones2006/downloads/candidatos_presidencia.xls, 20.4.2007

Obecně platí, že městské oblasti na pobřeží, v čele s hlavním městem Limou, podporují pravicovou nebo středovou politiku a oblasti jižní a pralesní, tedy méně rozvinuté a méně vzdělané, volí radikálnější levicovou politiku. V letošních volbách měla velmi výhodnou pozici zkušená kandidátka pravice Lourdes Flores, neboť jeden z jejích hlavních soupeřů (Ollanta Humala) byl politickým nováčkem a druhý z kandidátů, Alan García, nebyl považován za reálného soupeře, neboť jeho politická minulost ho předem stavěla stranou. Flores se tak pár měsíců před volbami vyhoupla do vedení a udržela se tam do začátku března. Její hlavní oblastí byla Lima, kde suverénně vedla. Naproti tomu menší městská centra i venkovské oblasti ovládla politika UPP a Ollanty Humaly. Humala se dokázal velmi rychle integrovat do politického boje a po celou dobu před volbami jeho popularita rostla. Hlavní střet se tedy očekával mezi pravicí (Lourdes Flores) a levicí (Ollanta Humala). Humala neustále získával na popularitě a Flores naopak neustále ztrácela podporu. Je však velmi málo pravděpodobné, že by si tyto dvě strany konkurovaly nebo přebírali voliče. Oslabení Flores spíše nahrávalo Garcíovi, který sbíral její body. Vyostřená volební kampaň obou hlavních favoritů, kteří se mezi sebou navzájem velmi tvrdě napadali, vytvořila obrovskou výhodu třetí straně, jakkoli se mohla ze začátku jevit jako outsider.

Z následujících grafů je zřejmé, jak vypadaly volební preference tří hlavních soupeřících stran o post prezidenta. Graf č.11 obecně zpracovává celorepublikovou situaci a ostatní dále znázorňují situaci v Limě, ve městě a na venkově. Je zřejmé, že s blížícím se datem voleb, Flores popularita klesala, Garcíovi nepatrně rostla na úkor pravicové kandidátky, Humalovi popularita voličů na celorepublikové úrovni rostla, ale v regionech (především v Limě a na venkově) voliči začínali být k jeho volbě zdrženliví. Přesto se celkem s přehledem očekávalo vítězství Ollanty Humaly, otázkou zůstávalo, zda obdrží dostatek hlasů, tedy absolutní většinu, aby se nemusel střetnout se soupeřem v druhém kole.

Graf č.12: Předvolební průzkumy preferencí prezidentských kandidátů v březnu 2006

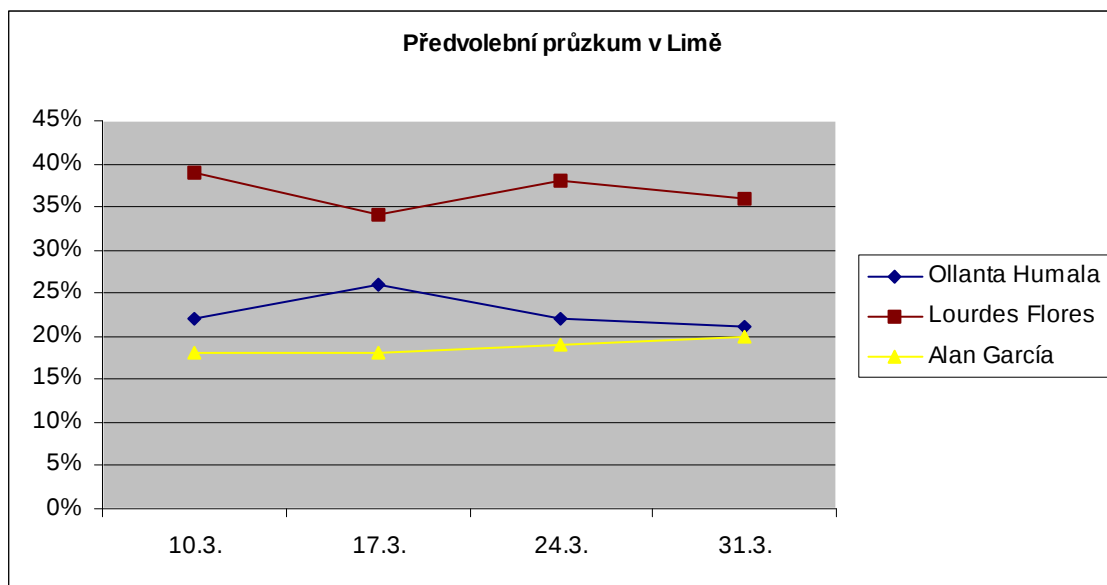
Zdroj: La República, 27.3.2006 (zpracovalo Apoyo Opinión y Mercado), <http://www.larepublica.com.pe>

Tabulka č.6: Předvolební průzkumy preferencí prezidentských kandidátů v březnu 2006²⁶⁵

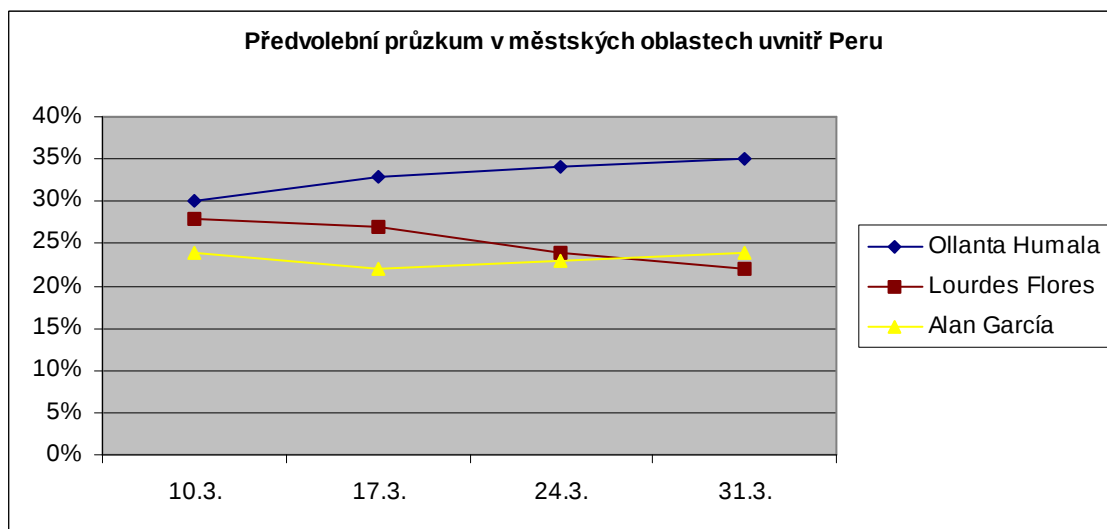
Předvolební průzkumy v průběhu března 2006												
Kandidát	Lima				Oblasti uvnitř Peru - městské				Oblasti uvnitř Peru - venkovské			
	10.3.	17.3.	24.3.	31.3.	10.3.	17.3.	24.3.	31.3.	10.3.	17.3.	24.3.	31.3.
Ollanta Humala	22%	26%	22%	21%	30%	33%	34%	35%	38%	40%	45%	40%
Lourdes Flores	39%	34%	38%	36%	28%	27%	24%	22%	24%	21%	17%	18%
Alan Garcí	18%	18%	19%	20%	24%	22%	23%	24%	24%	23%	23%	25%

Zdroj: El Comercio, 2.4.2006, <http://www.elcomercioperu.com.pe>

Graf č.13: Předvolební průzkum v Limě

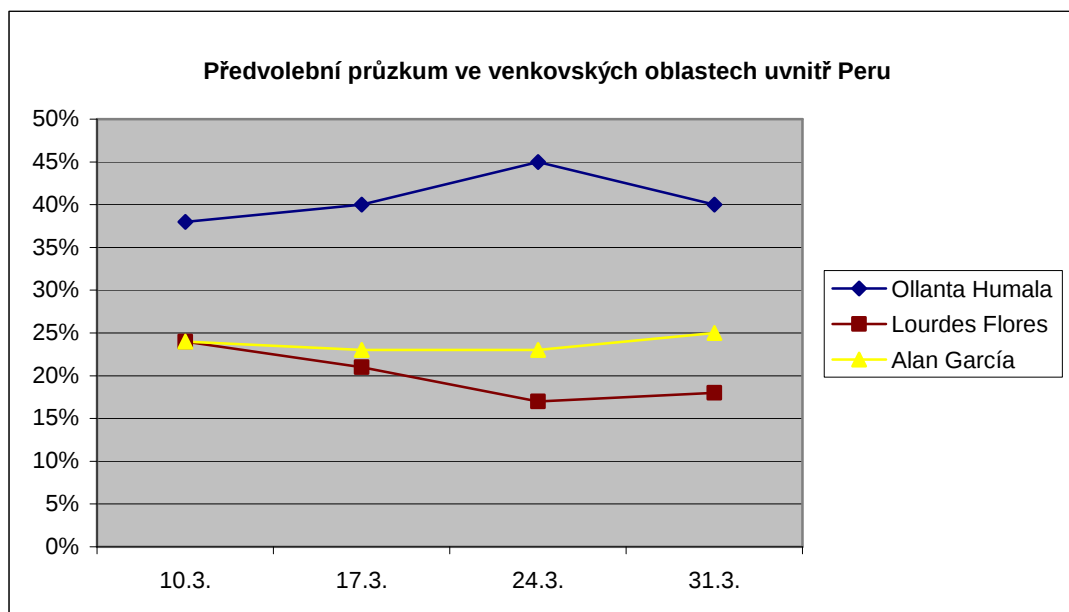

Graf č.14: Předvolební průzkum v městských oblastech

²⁶⁵ Následující grafy č. 13, 14, 15 jsou vypracovány na základě této tabulky, zdroj je tedy stejný, <http://www.elcomercioperu.com.pe>, 20.4.2007

Graf č.15: Předvolební průzkum ve venkovských oblastech

9.1.2.2 Faktory ovlivňující výběr prezidentského kandidáta

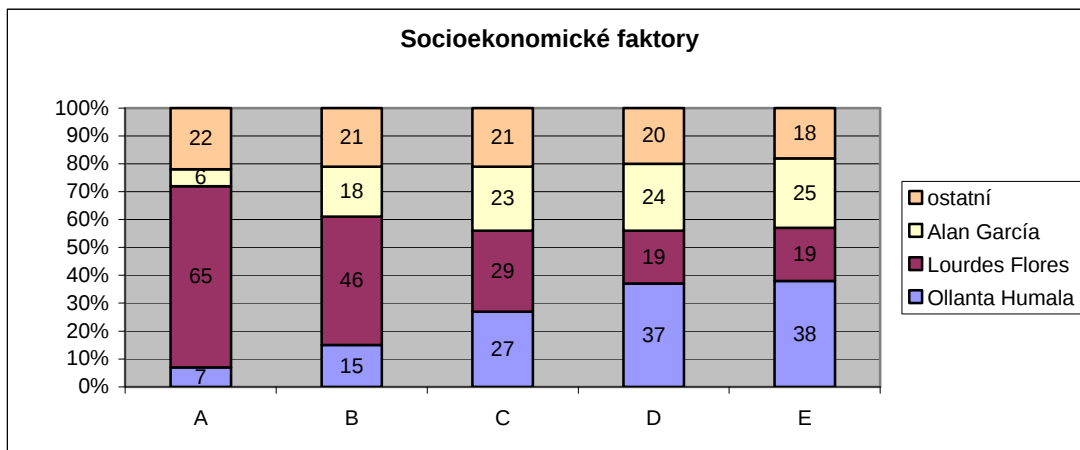
Každá strana, když vypracovává svůj program, se snaží zacílit určité společenské problémy a oslovit tak své potenciální voliče. Koho ale oslovit? Skupinu lidí, jež s navrhovanými programovými změnami souhlasí. Voliči každé politické strany tak mají určité společné rysy, které lze pomocí průzkumů veřejného mínění vysledovat. Deník El Comercio zveřejnil takové průzkumy týden před volbami a věnoval se při tom čtyřem hlavním ukazatelům: socioekonomickým faktorům, pohlaví, věku a vzdělání voličů a jejich vlivu na volební rozhodování.

Nejvýraznějším faktorem, jež ovlivňuje rozhodování voličů o tom, koho budou volit jsou sociální a ekonomické podmínky, ve kterých žijí (jejich životní úroveň) a to, jak se jimi zabývají jednotlivé strany ve svých programech. Statistiky rozlišují pět základních socioekonomických skupin (A až E). Toto dělení je závislé na řadě faktorů, jež mají v konečném důsledku vliv na životní úroveň jednotlivců (průměrný měsíční příjem, úroveň dokončeného vzdělání, vlastnictví majetku, typ zaměstnání, bankovní účet nebo zdravotní pojištění). Skupinu A tvoří 1,2% populace Peru, skupinu B 8,6%, skupinu C 27%, skupinu D 35,3% a skupinu E 28%²⁶⁶. Rozhodující skupiny z hlediska jejich zastoupení ve společnosti jsou tedy C, D, E a ve všech těchto skupinách favorizoval Ollanta Humala, za ním na druhém místě se pohyboval Alan García a až na třetím místě Lourdes Flores. Z grafu je zřejmé, že Lourdes Flores opravdu byla spíše kandidátkou bohatých a Ollanta Humala chudších vrstev společnosti. Je rovněž jasné, že pokud prezidentský kandidát chce v Peru

²⁶⁶ Data z roku 1999 dostupná na: <http://www.webpolygone.net/imagenes/infant/infant.htm> , 20.4.2007

uspět, musí získat podporu této části populace a tedy, nabízet politiku, jež nejen, že bude programově lákavá pro tyto skupiny, ale především je dokáže oslovit a přesvědčit, bude mluvit jejich jazykem. V tomto směru byl ideálním kandidátem Ollanta Humala, neboť svojí lidovostí se voličům přiblížil a populistickou rétorikou je přesvědčil.

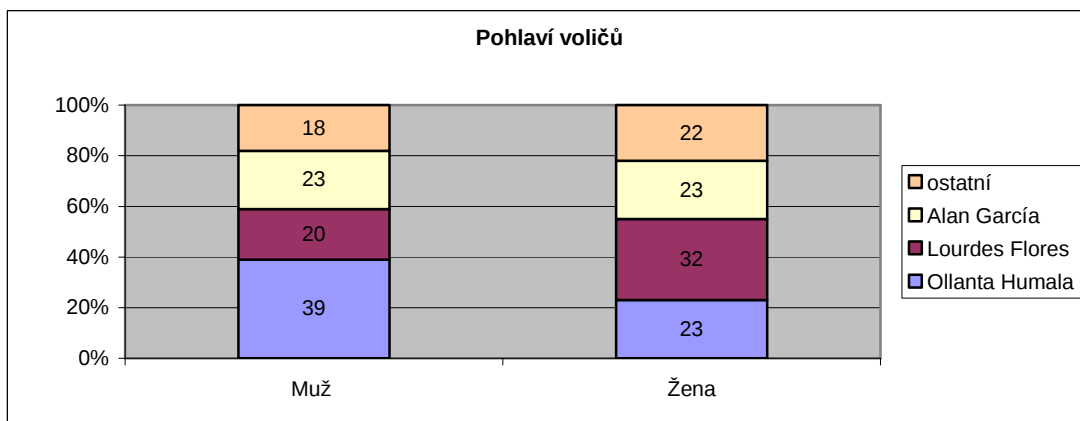
Graf č.16: Socioekonomické faktory

Zdroj: El Comercio, 2.4.2006, <http://www.elcomercioperu.com.pe>

Dalším faktorem, který hrál roli při rozhodování voličů bylo pohlaví. Zajímavé je, že se hlasy dělily pouze mezi Lourdes Flores a Ollantu Humalu. Humala - radikálnější v názorech i v politice, přitáhl voliče muže a Flores zase ženy. Alan García naproti tomu neměl žádnou z těchto dvou skupin výrazněji nakloněnou. To je i důvod, proč v druhém kole ženské voličky, které předtím volily Flores, snadněji zvolily Garcíu než Humalu.

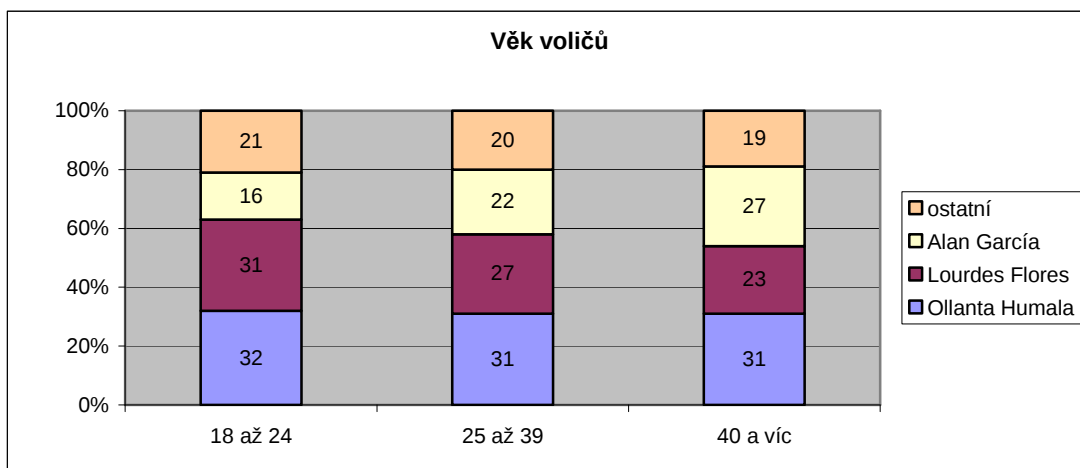
Graf č.17: Pohlaví voličů

Z předvolebních průzkumů také vyplývá, že každá ze stran dokázala v jiné míře oslovit jednotlivé věkové skupiny. UPP v čele s Humalou dokázala na všechny voliče zapůsobit přibližně stejně, což může být způsobeno vyrovnaností jejího programu vůči všem věkovým skupinám (tuto alternativu však opomímám, neboť většina voličů program nečetla) a nebo její atraktivita souvisela mnohem více s postojem a obecnějším politickým názorem, snad i

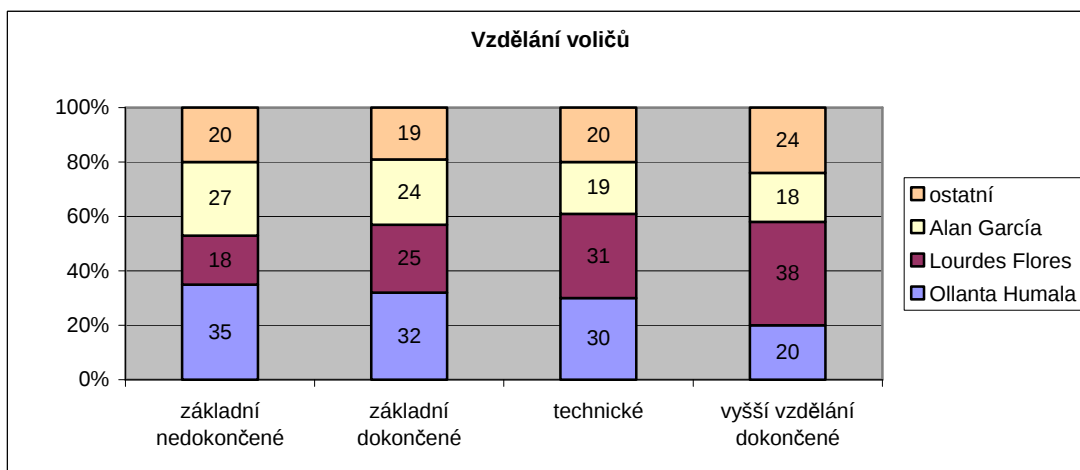
důvěrou ve stranu, jež se zatím na politické moci nepodílela, neměla za sebou korupční skandály ani osobní selhání nového politika a naopak dávala naději v lepší politiku i efektivnější řízení státu. Byla jedinou stranou, jež tento argument mohla použít v předvolební kampani vůči ostatním favoritům a také to s velkým populismem činila.

Graf č.18: Věk voličů

Posledním sledovaným faktorem bylo vzdělání voličů. Lidé s nejvyšším vzděláním spíše volili Lourdes Flores a lidé s nejnižším vzděláním Ollantu Humalu. Co se týká Alana Garcí, jeho nejpočetnější skupinou byli voliči se základním a nedokončeným vzděláním.

Graf č.19: Vzdělání voličů

Zdroj: El Comercio, 2.4.2006, <http://www.elcomercioperu.com.pe>

Tato statistika byla vypracována před prvními volbami, pro druhé kolo samozřejmě došlo ke změně preferencí a voliči od neúspěšných kandidátů se rozdělili mezi hlavní dva kandidáty.

9.1.2.3 Výsledky hlasování celkem

Tak, jak napovídaly předvolební průzkumy, žádný z kandidátů neobdržel absolutní většinu hlasů a bylo tedy nutné pokračovat s volbou v druhém kole. Sčítání hlasů však přineslo několik velkých překvapení. Favoritka voleb, Lourdes Flores se nedostala do druhého kola a oproti Alanu Garcíovi zaostala o pouhé 0,5%, tedy 62.578 platných hlasů. Z toho automaticky vyplynulo, že budoucím prezidentem se stane buď Ollanta Humala, nebo Alan García. Volba mezi radikálním Humalou a Garcíou, bývalým špatným prezidentem, byla volbou mezi „špatným a horším“ kandidátem. Oba kandidáti dostali další dva měsíce na to, aby voliče přesvědčili. Od počátku bylo však jasné, že menší zlo je pro voliče Alan García a napovídaly tomu také předvolební průzkumy.

Následující tabulka ukazuje výsledky hlasování v prezidentských volbách v Peru (pro Peru, pro zahraničí a jejich celkový součet). Voleb se účastnilo 88,7% oprávněných voličů, tedy 14.494.906 voličů. Hlasování probíhalo jak na území státu Peru, tak ze zahraničí, přičemž zahraniční voliči výrazně preferovali Lourdes Flores. Konečné součty rozdělily hlasy voličů následovně: Ollanta Humala 30,6%, Alan García 24,3%, Lourdes Flores 23,8%.

Tabulka č.7: Výsledky hlasování prvního kola prezidentských voleb

Politická organizace ²⁶⁷	Hlasování pouze v Peru			Hlasování ze zahraničí			Celkové hlasování		
	Celkem	% p.h. ²⁶⁸	% o.h. ²⁶⁹	Celkem	% p.h.	% o.h.	Celkem	% p.h.	% o.h.
Ollanta Humala (UPP)	3.729.335	31	26	28.923	12,6	9,9	3.758.258	30,6	25,7
Alan García (APRA)	2.946.992	24,5	20,5	38.866	16,9	13,4	2.985.858	24,3	20,4
Lourdes Flores (UN)	2.789.409	23,2	19,5	133.871	58,2	46,1	2.923.280	23,8	19,9
Martha Chavez (AF)	900.420	7,5	6,3	12.000	5,2	4,1	912.420	7,4	6,2
Valentín Paniagua (FDC)	702.077	5,8	4,9	4.079	1,8	1,4	706.156	5,7	4,8
Humberto Lay Sun (RN)	533.959	4,4	3,7	3.605	1,6	1,2	537.564	4,4	3,7
Platné hlasy	12.045.502		84,0 ²⁷⁰	229.883		79,1	12.275.385		83,9
Odevzdané hlasy	14.341.275		100	290.728		100	14.632.003		100
Volební účast	14.341.275		89,4 ²⁷¹	290.728		63,5	14.632.003		88,7
Oprávnění voliči	16.037.015		100	457.891		100	16.494.906		100

Zdroj: ONPE, vlastní zpracování

²⁶⁷ UPP – Jednota pro Peru, APRA – Peruánská strana APRA, UN – Národní jednota, AF – Spojenectví pro budoucnost, FDC - Střední fronta, RN – Národní obroda

²⁶⁸ p.h – platné hlasy, tedy % platných hlasů, jež daná politická strana obdržela.

²⁶⁹ o.h. – odevzdané hlasy, tedy % odevzdaných hlasů pro danou politickou stranu (některé z odevzdaných hlasů mohly být neplatné)

²⁷⁰ Ukazuje, kolik z odevzdaných hlasů bylo platných (platné hlasy / odevzdané hlasy)

²⁷¹ Ukazuje, kolik oprávněných voličů se účastnilo hlasování, tedy ukazuje volební účast (počet odevzdaných hlasů / počet oprávněných voličů)

Tabulka č.8: Hlasování v prvním kole prezidentských voleb ze zahraničí²⁷²

Politická organizace	Afrika		Amerika ²⁷³		Ásie		Evropa ²⁷⁴		Oceánie	
	Celkem	% p.h	Celkem	% p.h	Celkem	% p.h	Celkem	% p.h	Celkem	% p.h
Lourdes Flores (UN)	46	74,2	86.081	59,7	6.195	61,1	41.058	54,9	491	72,3
Alan García (APRA)	6	9,7	24.268	16,8	924	9,1	13.621	18,2	47	6,9
Ollanta Humala (UPP)	3	4,8	18.355	12,7	714	7,0	9.779	13,1	72	10,6
Martha Chavez (AF)	1	1,6	6.774	4,7	1.681	16,6	3.507	4,7	37	5,4
Valentín Paniagua (FDC)	0	0	2.129	1,5	141	1,4	1.800	2,4	9	1,3
Humberto Lay Sun (RN)	2	3,2	1.925	1,3	222	2,2	1.449	1,9	7	1,0
Platné hlasy	62	92,5 ²⁷⁵	144.277	79,2	10.141	86,4	74.724	77,8	679	89,6
Odevzdané hlasy	67	100	182.126	100	11.733	100	96.044	100	758	100
Volební účast	67	44,1 ²⁷⁶	182.126	62,1	11.733	50,7	96.044	68,7	758	52,1
Oprávnění voliči	152	100	293.358	100	23.140	100	139.787	100	1.454	100

Zdroj: ONPE, www.onpe.gob.pe, vlastní zpracování

9.1.2.4 Výsledky prezidentských voleb dle regionů

Následující mapa vykresluje výsledky voleb v jednotlivých regionech. Ollanta Humala zvítězil v 18ti regionech, situovaných ve většině případů uvnitř země a s menší hustotou zalidnění, spíše na venkově nebo v menších městech. Jeho nejstrategičtější vítězství bylo v regionu Arequipa, kde žije 1 milión obyvatel. Alan García získal většinu hlasů ve své tradiční oblasti – severozápadní části Peru, v pěti regionech, z nichž dva (Piura a La Libertad) mají přes milión obyvatel²⁷⁷. Lourdes Flores získala nejvyšší počet hlasů v Limě (Lima započítává hlasy ze zahraničí). Přestože se jedná o její jediné vítězství, je velmi významné, neboť v Limě žije 7.636.692 lidí (2005)²⁷⁸.

Tendence regionů volit kandidáty určité politiky tedy zajisté fungují, ať již na základě ekonomického rozvoje nebo historických souvislostí. V případě prezidentských voleb je však volebním obvodem celý stát, tudíž parciální výsledky v jednotlivých regionech nehrají velkou roli.

²⁷² Hlasování ze zahraničí se započítává do volebního obvodu „Lima“.

²⁷³ Pokud vyčleníme zvlášť statistiku pro USA, výsledky jsou následující: UN (70.8%), APRA (10.7%), UPP (9.9%), AF (4.4%), FDC (1.5%), RN (1%)

²⁷⁴ Do této skupiny Evropy, je započítána i Austrálie a Nový Zéland

²⁷⁵ Platné hlasy: procento, které vyjadřuje kolik z odevzdaných hlasů je platných (p.h/o.h)

²⁷⁶ Volební účast je vypočítána jako poměr odevzdaných hlasů vůči počtu oprávněných voličů.

²⁷⁷ <http://www.inei.gob.pe/>

²⁷⁸ Zdroj: INEI.- Censos Nacionales de Población y Vivienda de 1940,1961,1972,1981,1993 y 2005; <http://www.inei.gob.pe/>

Mapa č.2: Výsledky prvního kola prezidentských voleb dle regionů

Zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/Peruvian_national_election,_2006

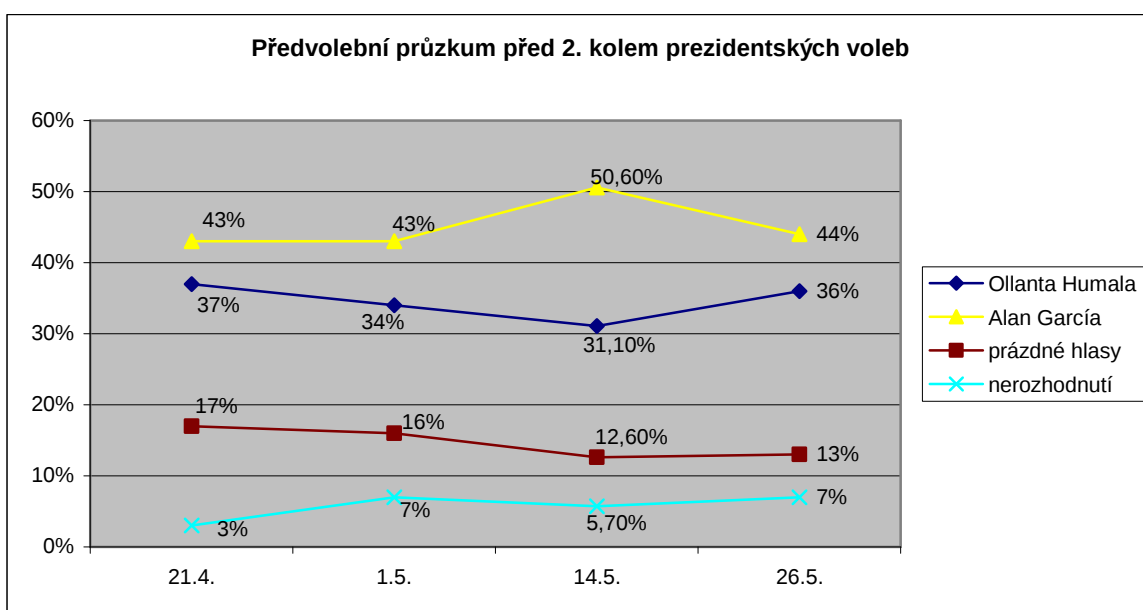
■ Ollanta Humala, >50% platných hlasů ■ Ollanta Humala, <50% platných hlasů ■ Alan García, >50% ■ Alan García, <50% ■ Lourdes Flores, >50% ■ Lourdes Flores, <50%, Koule reprezentuje voliče v zahraničí (započítávají se společně s Limou).

9.1.3 Druhé kolo prezidentských voleb

9.1.3.1 Předvolební průzkumy

Předvolební průzkumy uspořádané v období do 4.6.2006, kdy se konalo druhé kolo prezidentských voleb, jasně přisuzovaly silnější pozici Alanu Garcíovi.

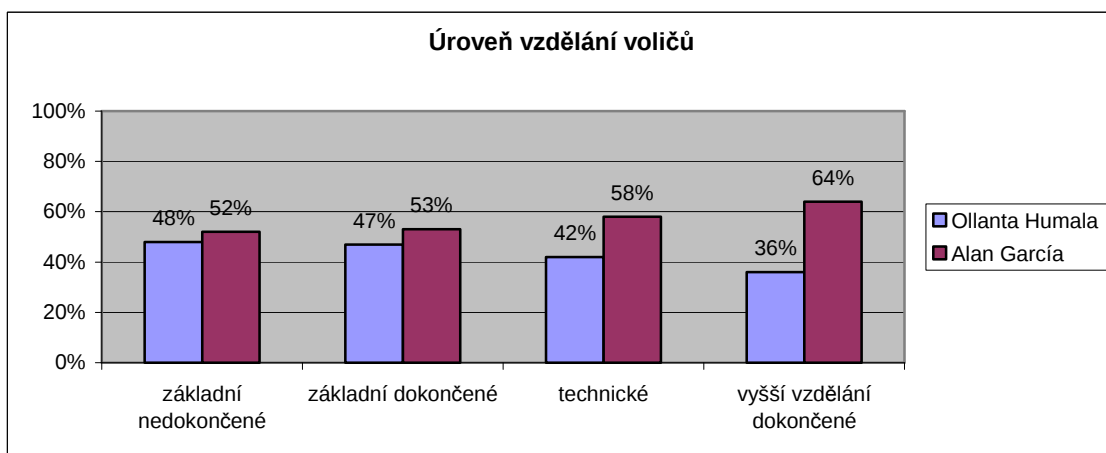
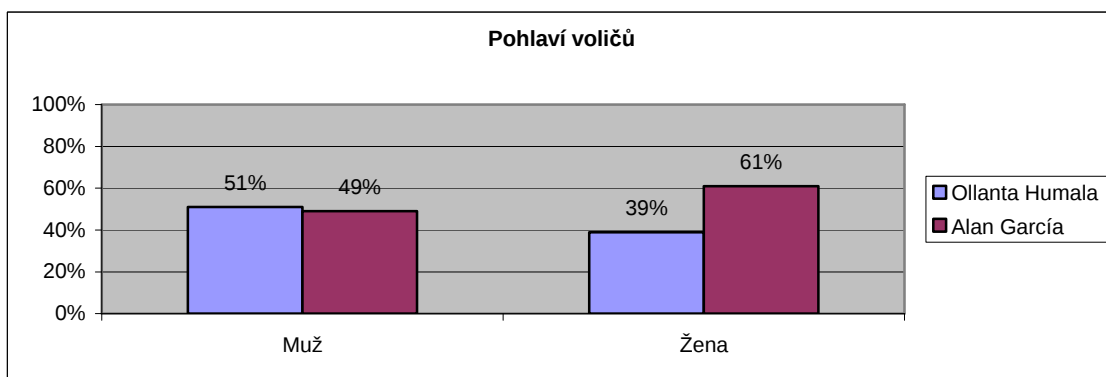
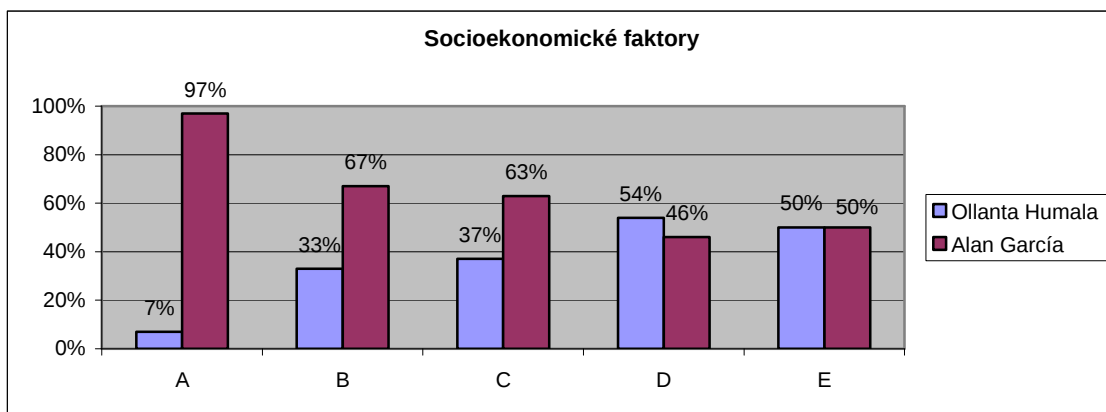
Graf č.20: Předvolební průzkum před 2.kolem prezidentských voleb

Zdroj: La República, 25.4.2006, 5.5.2006, 19.5.2006; El Comercio, 28.5.2006

Další průzkumy mapující faktory, jež měly vliv na volbu prezidentského kandidáta znázorňují následující grafy č.21 až č.23. Průzkum provedla společnost APOYO Opinión y Mercado S.A. na vzorku 2000 oprávněných voličů ve 175 okresech Peru deset dnů před volbami. Oproti prvnímu kolu voleb, Alan Garcíia výrazně posílil svoji pozici, dostal se do vedení a to především díky podpoře voličů, jež původně volili Lourdes Flores (s vyšší socioekonomickou úrovní, ženské voliče a voliče s vyšším vzděláním).

Grafy č.21 – č.23

Zdroj: předvolební průzkum agentury APOYO Opinión y Mercado S.A. konaný ve dnech 24.-26.5.2006, zveřejněno v El Comercio dne 28.5.2006, dostupné z: http://weblogs.elearning.ubc.ca/peru/archives/cat_polls_results.php

9.1.3.2 Faktory ovlivňující výběr prezidentského kandidáta

Hlavní důvody pro volbu kandidáta strany APRA byly dvojí. Jednak volba mezi dvěma kandidáty najednou uvolnila 45% voličů, kteří v prvním kole volili kandidáty jiné a vzhledem k tomu, že z 24% se jednalo o voliče pravicové (UN, Lourdes Flores), jejich preference měly mnohem blíže k levicovému středu Alana Garcíi než k levicovému extremismu Ollanta Humaly. Následující tabulka znázorňuje, jak se přesunuly hlasy od prezidentských kandidátů, jež nepostoupili, mezi Garcíu a Humalu.²⁷⁹

Velkou roli hrála také předvolební kampaň a způsob prezentace jednotlivých kandidátů. Ollanta Humala v předvolebních průzkumech dokázal přesvědčit voliče spíše o vlastním nasazení, o vlastenectví a poctivosti, naproti tomu Alan García byl označován za pracovitějšího, důvěryhodnějšího, za člověka, který je lépe připraven na prezidentskou funkci a má více potřebných kontaktů²⁸⁰. Co bylo pro kampaň důležité a souvisí právě se zmiňovanými kontakty, byla podpora mezinárodního společenství, především státníků, kteří se přikláněli k jednomu nebo druhému kandidátovi. Na stranu Alana Garcíi se postavily západní kapitalistické státy a naproti tomu Ollantu Humalu podpořili levicoví státníci prosazující sociální revoluci ve Venezuele (Hugo Chavez), Bolívii (Evo Morales) nebo na Kubě (Fidel Castro). Nejen že Peru ve své většině nechce následovat příklad těchto zemí (což potvrdil i průzkum veřejného mínění, kde Cháveze vnímalo negativně 61% Peruánců a Moralese 41%)²⁸¹ a tedy Humalovi podpora těchto vůdců uškodila, ale zároveň se aktivizovaly do té doby neutrální skupiny společnosti, jež vize sociální revoluce a radikalismu Venezuely, Bolívie nebo Kuby přinutily postavit se výrazně proti politice Humaly a nepřímo tak podpořit Garcíu.

Alternativou, která se nabízela voličům byla i volba prázdného hlasu a demonstrace nesouhlasu s oběma kandidáty. Tento způsob volby by docela jistě demonstroval nesouhlas s oběma politickými kandidáty, ale na druhou stranu by mohl přispět k vítězství toho nesprávného nebo lépe řečeno horšího kandidáta. Pokud každý volič došel v myšlenkách až k tomuto bodu a zjistil, že existuje kandidát, kterého opravdu nechce, rozhodl se volit jeho konkurenta. Volební průzkumy mezi voliči uvádí jako nejdůležitější faktor pro zvolení Garcíi právě to, že se nenabízela jiná alternativa (20%) a García se jevil jako velmi připravený prezidentský kandidát (14,8%). Humala naopak působil příliš autoritativně (19,2%) a jeho spolupráce s Chávezem vyznívala mezi voliči negativně (17,1%)²⁸². Míra lidí, kteří by odmítli jít k volbám nebo chtěli volit prázdným hlasem klesala (jak je patrné na grafu č.20).

---

²⁷⁹ Průzkum veřejného mínění, jež zpracovala Universidad de Lima ve dnech 19.-21.5.2006, publikoval jej deník La República 27.5.2006, dostupné z http://weblogs.elearning.ubc.ca/peru/archives/cat_polls_results.php, použito 20.4.2007

²⁸⁰ Průzkum byl zpracován společností Datum Internacional S.A. ve dnech 29.4 – 1.5.2006 na vzorku 1118 voličů formu osobního rozhovoru, zveřejněn v La República dne 5.5.2006, dostupné na: http://weblogs.elearning.ubc.ca/peru/archives/cat_polls_results.php

²⁸¹ Průzkum zpracovala Apoyo Opinión y Mercado S.A. ve dnech 3.-5.5. a zveřejnila v deníku La República dne 8.5.2006, Zdroj: http://weblogs.elearning.ubc.ca/peru/archives/cat_polls_results.php

²⁸² Povolební průzkum, zpracovala Universidad de Lima, publikováno 15.6.2006 v deníku La República, dostupné na http://weblogs.elearning.ubc.ca/peru/archives/cat_polls_results.php

Přestože Alan García před druhým kolem prezidentských voleb zaujímal pozici favorita, dlouho se očekávala televizní debata, která měla postavit proti sobě oba kandidáty a mohla tak dát ještě šanci dosavadní preference voličů změnit.

Debatu sledovala více než polovina voličů a 10% z nich opravdu po jejím shlédnutí změnilo názor na to, koho bude volit. Deník El Comercio publikoval 23.5.2006 výzkum veřejného mínění²⁸³, kde 500 voličů z Limy hodnotilo politickou debatu. Za vítěze považuje 57% voličů Alana Garcíu a 22% Ollanta Humalu. Rozebíraly se obecné otázky demokracie, chudoby, způsobu vládnutí, politiky, korupce, decentralizace nebo bezpečnosti a ve všech odpovídal lépe Alan García. Kandidát APRA působil sebejistěji, důvěryhodněji a 55% voličů jej označilo za vhodnějšího prezidenta (Humalu takto označilo 22%).

9.1.3.3 Výsledky hlasování celkem

Na základě předvolebních průzkumů nebyl tedy výsledek druhého kola prezidentských voleb překvapující. Volba proběhla v neděli 4.6.2006 a účastnilo se jí 87,7% oprávněných voličů, jež rozhodlo o zvolení nového prezidenta Peru na období let 2007 – 2011. Stal se jím kandidát APRA Alan García se ziskem 52,6% platných hlasů. Jeho protikandidát za stranu UPP, Ollanta Humala, získal 47,4% platných hlasů. Rozdíl v počtu obdržených hlasů byl tedy ve prospěch Alana Garcíi 694.937 hlasů. Z následující tabulky č.9 je patrné, jak se hlasovalo v Peru, v zahraničí a jaký to mělo vliv na celkový výsledek voleb. Přestože zahraniční Peruánci volili v absolutní většině pro Alana Garcíu, pouze přispěli k vítězství Garcíi, nijak zásadně volbu neovlivnili, neboť v domácím hlasování García s přehledem zvítězil.

Tabulka č.9: Celkové výsledky hlasování (druhé kolo prezidentských voleb 2006)

Politická organizace	Hlasování pouze v Peru			Hlasování ze zahraničí			Hlasování celkem		
	Celkem	% p.h	% o.h	Celkem	% p.h	% o.h	Celkem	% p.h	% o.h
Alan García (APRA)	6.798.966	52,3	47,9	166.051	68,5	58,7	6.965.017	52,6	48,1
Ollanta Humala (UPP)	6.193.649	47,7	43,7	76.431	31,5	27,0	6.270.080	47,4	43,3
Platné hlasy	12.992.615		91,6	242.482		85,7	13.235.097		91,5
Odevzdané hlasy	14.185.105		100	282.944		100	14.468.049		100
Volební účast	14.185.105		88,5	282.944		61,8	14.468.049		87,7
Oprávnění voliči	16.037.015		100	457.891		100	16.494.906		100

Zdroj: ONPE, www.onpe.gob.pe , vlastní zpracování

²⁸³ http://weblogs.elearning.ubc.ca/peru/archives/cat_polls_results.php , 20.4.2007

9.1.3.4 Výsledky prezidentských voleb dle regionů

Pokud hodnotíme výsledky dle regionů, Alan García získal vyšší počet hlasů v 10ti z celkových 25ti regionů a Ollanta Humala ve zbývajících 15ti. Rozhodující ovšem není počet vítězných regionů, nýbrž jejich velikost z hlediska počtu voličů. V tomto ohledu jediným miliónovým regionem, které získal Ollanta Humala byla Arequipa. Ve srovnání s Garcíou, který zvítězil ve třech (Piura, La Libertad, Lima), přičemž v Limě s náskokem jednoho miliónu hlasů²⁸⁴, vítězství v regionech nemohla Humalovi zajistit většinu hlasů.

Mapa č.3: Výsledky druhého kola prezidentským voleb dle regionů

Zdroj:http://en.wikipedia.org/wiki/Peruvian_national_election,_2006

■ Alan García, >2/3 platných hlasů ■ Alan García, <2/3 platných hlasů ■ Ollanta Humala, >2/3 ■ Ollanta Humala, <2/3

---

²⁸⁴ <http://www.onpe.gob.pe/resultados2006/2davuelta/index.onpe> , 20.4.2007

9.2 Parlamentní volby

Parlamentní volby v Peru se konají vždy ve stejný den jako volby prezidentské, a to druhou neděli v dubnu (9.4.2006) každých pět let. Volí se celkem 120 poslanců do peruánského Kongresu v 25ti volebních obvodech formou otevřených kandidátních listin dle d'Hondtovy metody volebního dělitele. Voliči mají navíc k dispozici dva preferenční hlasy²⁸⁵, které mohou využít ke změně pořadí kandidujících politiků. Vždy však platí, že politická strana nejdříve musí splnit podmínky pro vstup do poslanecké sněmovny a teprve potom se začínají vybírat jednotliví kandidáti dle voličských preferencí. Každá kandidátka má zastoupení 30% žen nebo mužů a nově se zavedla minimální 4% hranice pro vstup stran do parlamentu (platí pro rok 2006, volby v příštích letech už budou mít hranici 5%). Volilo se přímo, tajně a povinně. Volební systém zahrnuje některá pravidla, jako je minimální 4% zisk hlasů pro vstup do parlamentu, velikost volebních obvodů, případně společné lístky kandidátů prezidentských a poslaneckých, jež mohou výsledky voleb do určité míry ovlivnit, a proto se jimi bude tato kapitola zabývat podrobněji (na základě analýz Národního úřadu pro provolební procesy, ONPE)²⁸⁶.

9.2.1 Předvolební průzkumy

Ve volbách proti sobě stálo 24 politických stran, přičemž favority byly stejně jako u prezidentských voleb APRA, UPP a UN. Jak ukazuje následující graf volebních preferencí z dubna 2006 (14 dnů před volbami), 69% voličů bylo rozhodnutých pro některou z politických stran, 12% chtělo volit prázdným lístkem (tedy pro žádnou z politických stran) a 19% voličů nebylo zatím rozhodnutých, koho volit. Mezi stranami v předvolebních průzkumech vedla APRA (14%), dále UN (12%) a UPP (11%). Je tedy zřejmé, že obliba politických stran nekopíruje oblibu prezidentských kandidátů, neboť Ollanta Humala (kandidát UPP) se ve stejné době těšil největší podpoře voličů, přestože jeho strana obdobných úspěchů nedosahovala.

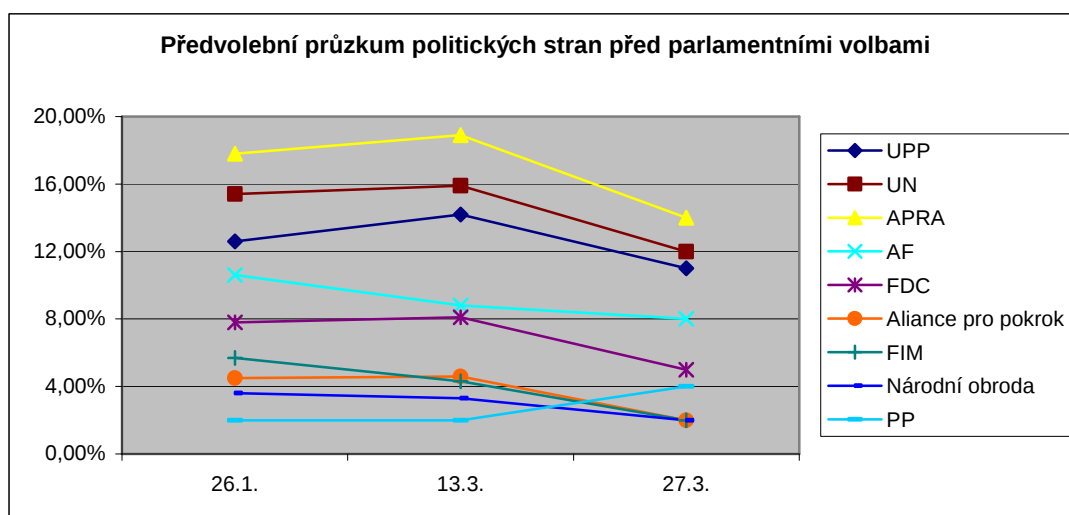
Z grafu je zřejmé, že velké politické strany v průběhu předvolební kampaně ztrácely ve prospěch menších stran, především Peru možné (Perú Posible, PP), která se i díky tomu nakonec dostala do parlamentu.

---

²⁸⁵ Pokud je volební obvod tak malý, že jsou pro něj vymezeni méně než 2 kandidáti, potom je preferenční hlas pouze jeden.

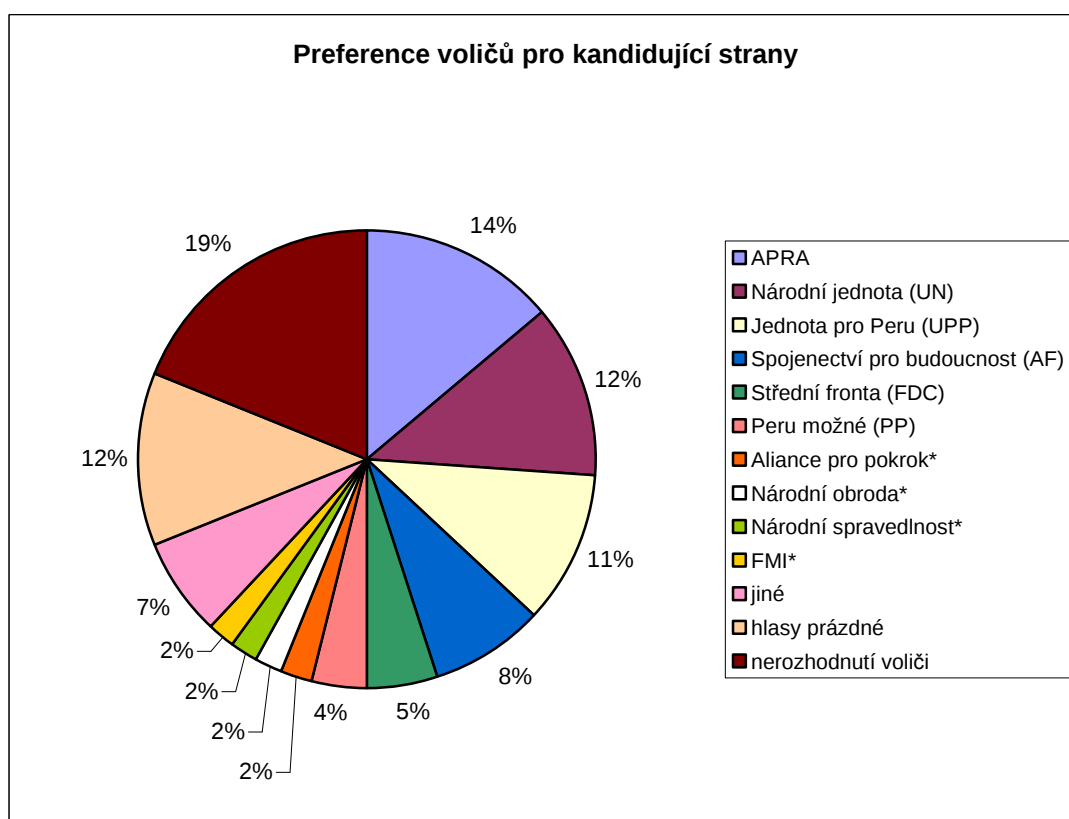
²⁸⁶ Balance de las Elecciones Generales del 2006, Partidos y Democracia (Boletín de la Oficina Nacional de Procesos electorales, ONPE Perú – Año III – N12, agosto 2006),
Dostupné z: http://www.onpe.gob.pe/publicaciones/downloads/partidos_democracia12.pdf , 20.4.2007

Graf č.24: Předvolební průzkum politických stran před parlamentními volbami

Zdroj: Průzkum provedla agentura INDICE na vzorku 4850 voličů v 21 regionech, reprezentujících 70% voličů.
Dostupné na: http://weblogs.elearning.ubc.ca/peru/archives/cat_polls_results.php

Graf č.25: Předvolební průzkumy kandidujících stran (27.3.2006)

* strany nesplňují kritérium minimální 4% hranice pro vstup do parlamentu
Zdroj: La República, 27.3.2006

9.2.2 Faktory ovlivňující volbu politických stran do Kongresu

Volba do peruánského Kongresu (a potažmo i volba prezidenta) byla ovlivněna několika objektivními faktory, jež jsou důsledkem volebního systému. Jedná se o velikost volebního obvodu, minimální hranici pro vstup politické strany do parlamentu, vliv preferenčních hlasů

a současné konání prezidentských a parlamentních voleb. Data používaná v textu pochází z analýzy Národního úřadu pro provolební procesy, ONPE)²⁸⁷.

9.2.2.1 Velikost volebního obvodu

Pokud hovoříme o velikosti volebního obvodu, není důležitá geografická rozloha, nýbrž počet voličů, který se v daném regionu nachází a z toho plynoucí počet poslaneckých mandátů reprezentující daný volební obvod. Z následující tabulky č. 10 je zřejmé, že mnoho volebních obvodů má nízký počet zastupitelů (15 regionů jich má do 4) a naopak jeden volební obvod jich má 35 (Lima). Takový nepoměr způsobuje problémy v určení optimálního počtu stran, neboť pro volební obvod Lima může vzniknout větší počet stran a mnoho z nich uspěje, naopak v regionech je nutné počet stran omezit, aby nedocházelo k tříštění hlasů mezi nimi navzájem, neboť počet stran, jež se do parlamentu dostanou je omezený. Tabulka číslo 11 srovnává velikost volebního obvodu dle počtu poslaneckých mandátů a počtu stran, jež dané mandáty získávají. Z výsledků vyplývá, že v malých volebních obvodech, tedy v oblastech s nízkou populací, získává poslanecký mandát 1, 2 nebo 3 politické strany (v 13 volebních obvodech), což omezuje možnost reprezentace více různých stran. Malé strany jsou proto znevýhodněny, neboť i kdyby se jim podařilo vyhrát v daném volebním obvodu, musí splnit podmínku 5% zastoupení v parlamentu (5% ze všech platných hlasů nebo šest kandidátů z několika regionů ve sněmovně). Nízkou úroveň regionálního zastoupení v parlamentu v současné době dokazuje fakt, že polovinu regionů reprezentuje 39 poslanců (32,5%). Naproti tomu jediný volební obvod (Lima) reprezentuje 35 poslanců (29,2%). Zájmy velkých měst se proto prosazují mnohem snáze než zájmy regionů. Problém rovnoměrného zastoupení navíc komplikují výsledky regionálních voleb, kde velký úspěch sklízí nezávislí kandidáti, kteří vidí výhradně v horizontu svého regionu, avšak na národní úrovni nemají mluvčího nebo partnera. Politika se tak velmi radikalizuje ve smyslu centrum – periferie nebo město – venkov. Regionální protesty a nepokoje jsou toho jen důkazem.

Tabulka č.10: Velikost regionu dle volených poslanců

Velikost regionu dle volených poslanců (počet křesel)								
Počet zastupitelů	1	2	3	4	5	6	7	35
Četnost regionů s daným počtem křesel	1	8	4	2	7	1	1	1

²⁸⁷ Balance de las Elecciones Generales del 2006, Partidos y Democracia (Boletín de la Oficina Nacional de Procesos electorales, ONPE Perú – Año III – N12, agosto 2006),
Dostupné z: http://www.onpe.gob.pe/publicaciones/downloads/partidos_democracia12.pdf , 20.4.2007

Tabulka č.11: Počet kandidátních listin, které umístily svoje kandidáty do Kongresu

Počet vítězných kandidátních listin ²⁸⁸	Velikost volebního obvodu dle počtu přidělených poslaneckých mandátů			
	1	2	3	4+
1 listina (strana)	1	2	1	0
2 listiny (strany)	-	6	1	1
3 listiny (strany)	-	-	2	7
4 listiny (strany)	-	-	-	3

Poznámka: V Limě dokonce sedm kandidátních listin umístilo kandidáty do Kongresu, neboť na tento volební obvod bylo přiděleno 35 mandátů!

Zdroj: ONPE, http://www.onpe.gob.pe/publicaciones/downloads/partidos_democracia12.pdf

9.2.2.2 Minimální 4% hranice pro vstup politické strany do parlamentu

Dalším významným faktorem, jež má vliv na výsledky parlamentních voleb je minimální procentní zisk hlasů pro vstup strany do parlamentu. Tato volební hranice totiž na jedné straně brání rozdrobenosti systému politických stran, na straně druhé znevýhodňuje malé strany, jež se přes 4% (5%) hranici zisku platných hlasů velmi těžko dostávají. Do poslanecké sněmovny tak vstupují spíše strany národního charakteru, které sestaví kandidátky v maximálním počtu volebních obvodů. Ze sedmi současných uskupení, šest z nich sestavilo kandidátku ve všech 24 volebních obvodech, jedna ve 20. Čím víc hlasů tedy nashromáždí politická strana napříč všemi regiony, tím její šance pro vstup do kongresu roste. Naopak vítězství v jednom regionu straně vstup nezaručí.

V roce 2006 se dostalo do Kongresu 7 politických uskupení při minimální hranici zisku platných hlasů 4%. Pokud by se hranice neaplikovala, pak by vstoupilo stran 8, tedy pouze o jednu víc. V případě 5% hranice by vstoupilo do parlamentu 5 politických uskupení. Zdá se tedy, že reálný omezující účinek má až hranice 5% získaných platných hlasů.

Tabulka č.12: Celková % volební podpora pro politické strany a počet hlasů, kterými převýšily povinnou hranici pro vstup do parlamentu

Politická strana	% obdržených platných hlasů	Počet hlasů, kterými strana převýšila 4% hranici pro vstup do Kongresu
Jednota pro Peru (UPP)	21,15	1.844.664
APRA	20,59	1.783.490
Národní Jednota (UN)	15,33	1.218.584
Spojenectví pro Budoucnost	13,09	977.936
Střední fronta	7,07	330.128
Peru možné	4,11	11.329
Národní obroda	4,02	2.076

²⁸⁸ Vzhledem k tomu, že každá politická strana může na jeden volební obvod zveřejnit pouze jednu kandidátní listinu s přesně stanoveným počtem kandidátů, v našem případě 1 listina = 1 politická strana.

9.2.2.3 Preferenční hlasy

Charakteristickým rysem volebního systému je existence preferenčních hlasů, jež mohou voliči uplatňovat, aby zaměnili pořadí jednotlivých poslaneckých kandidátů na kandidátní listině. V Peru každý volič disponuje dvěma preferenčními hlasy a může je dobrovolně přidělit libovolným kandidátům. Platí zásada, že nejdříve musí strana splnit veškeré podmínky vstupu do parlamentu (5% hranici) a teprve potom se zohledňují preferenční hlasy. Může se tak stát, že kandidát, jež získal nejvíc preferenčních hlasů ve volebním obvodu se do parlamentu nedostane, neboť jeho politická strana nevyhovuje podmínkám pro vstup do Kongresu. Je tedy evidentní, že systém zohledňuje nejdříve volební výsledky stran a až poté zisky jednotlivých kandidátů.

Tabulka č.13: Počet kandidátů, jež se dostali do parlamentu díky preferenčním hlasům a poměr vůči všem zvoleným kandidátům za politickou stranu

Politická strana	Počet poslanců	%
APRA	11	30,55
Jednota pro Peru (UPP)	11	24,44
Národní Jednota (UN)	9	52,94
Spojenectví pro Budoucnost	2	15,38
Střední fronta	1	20
Peru možné	1	50
Národní obroda	1	50
Celkem	36	30

9.2.2.4 Současné konání prezidentských a parlamentních voleb

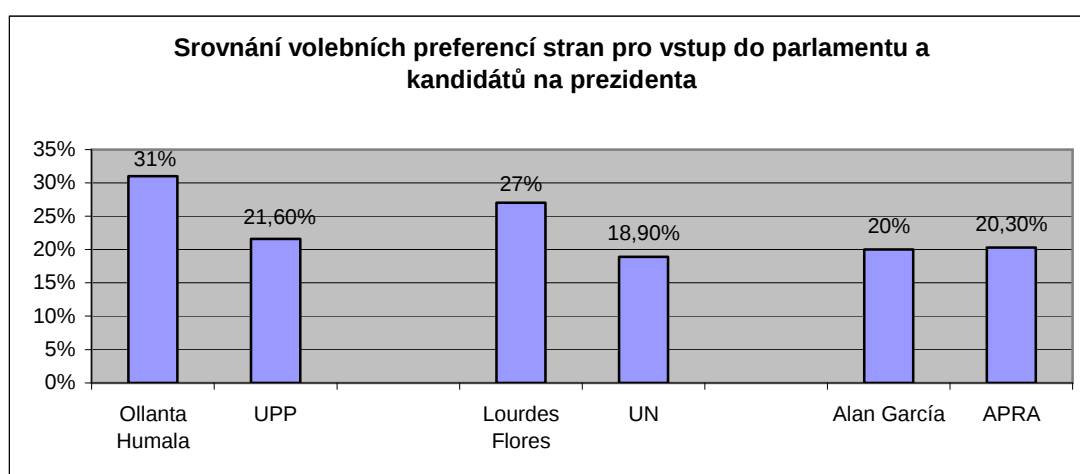
Způsob volby a výběr stran i kandidátů závisí do velké míry na popularitě jednotlivců. Pokud je velmi oblíbený prezidentský kandidát jedné z politických stran, je pravděpodobné, že voliči budou sympatizovat rovněž s danou politickou stranou. Z tohoto důvodu je klíčové, jak se volba poslaneckých i prezidentských kandidátů načasuje a jakým způsobem proběhne.

Volební systém v Peru stanovuje stejný termín a shodnou listinu pro kandidáty poslanecké i prezidentské. To znamená, že volby se uskuteční společně druhou nedělí v dubnu každých pět let a všichni kandidáti (poslanečtí i prezidenští) figurují na stejné listině. Tento způsob volby byl dlouhou dobu napadán, neboť by mohl ovlivnit voliče, že zvolí s populárním kandidátem na prezidenta i jeho stranu či naopak. Z tohoto důvodu Národní volební soud (JNE) vydal rezoluci N007-2006-J/ONPE, jež umožnila na úrovni provincií volbu oddělit. Celý proces se velmi zkomplikoval občanskými protesty a nakonec se ukázalo, že pouze v 17% se předpokládané preference změnily. Proto Národní úřad pro volební procesy (ONPE) tuto alternativu zamítl a pro celonárodní volbu znovu zavedl společnou listinu a shodný den.

Následující graf i tabulka znázorňují rozdíl v popularitě jednotlivých stran a prezidentských kandidátů. Graf znázorňuje data z předvolebního průzkumu týden před volbami a tabulka potom data zpracovaná na základě volebních výsledků.

V první řadě je důležité zjištění, že kandidáti na prezidenta měli větší popularitu než jejich politické strany (Humala – UPP, Flores – UN). Tento údaj tolik nepřekvapí, neboť prezidentským kandidátům je věnovaná velká pozornost v médiích a hlasy voličů se méně štěpí (relevantních prezidentských kandidátů je méně než politických stran). V případě Alana Garcíi jeho popularita pokulhávala za jeho politickou stranou APRA z důvodu historicky špatných zkušeností jeho prezidentského období. Vůči straně jako takové tedy voliči tolik výhrad neměli a dalo by se říci, že odpovědnost za neúspěch nesl především prezident, politická strana méně. Z toho lze usuzovat, že Peruánci vnímají prezidentskou funkci jako individuální činnost s vlastní odpovědností, role strany ustupuje do pozadí. V tomto smyslu by tedy společná kandidátka neměla voliče příliš ovlivňovat.

Graf č.26: Srovnání preferencí politických stran a jejich kandidátů

Ze dne 1.4.2006, Zdroj: La República

Tabulka č.14: Rozdíl v počtu hlasů pro politickou stranu a pro jejího prezidentského kandidáta (minusové znaménko znamená méně hlasů pro politickou stranu než pro jejího prezidentského kandidáta)

Politická strana	Počet hlasů	Politická strana	Počet hlasů
Jednota pro Peru (UPP)	- 1.483.461	Peru dnes	38.033
Národní Jednota (UN)	- 1.274.563	Andská renesance	52.553
APRA	- 772.235	Střední fronta	54.105
Národní obroda	- 105.355	Socialistická strana	73.211
Prosperující Peru	34	Národní spravedlnost	85.531
A jmenuje se Peru	9.320	Vzhůru Peru	98.136
Vzkříšení Peru	9.722	Hnutí nové levice	99.188
Zamířit k decentralismu	15.678	Demokratická síla	128.853
Demokratická obnova	16.850	Spojenectví k prosperitě	199.068
Silné Peru	33.173	Spojenectví pro budoucnost	495.649

9.2.3 Výsledky hlasování celkem

Parlamentní volby se tedy uskutečnily druhou nedělí v dubnu (9.4.2006) v 25ti volebních obvodech, zúčastnilo se jich od 16ti do 24 politických stran (v závislosti na volebním obvodu) a volební účast byla 88,8% z 16.464.906 oprávněných voličů. Ze všech odevzdaných hlasů jich platných bylo 73,5%. Peruánský Kongres čítá 120 poslaneckých míst a každému volebnímu obvodu je přidělen přesný počet mandátů i přesný počet kandidátů, jež mohou figurovat na kandidátní listině politické strany²⁸⁹.

Vítězem parlamentních voleb se dle předpokladu stala Jednota pro peru (UPP) se ziskem 21,2% hlasů a 45ti křesly v poslanecké sněmovně. Druhé nejvyšší zastoupení v kongresu má strana APRA se ziskem 20,6% hlasů a 36ti křesly, za ní následují UN s 15,3% a 17ti křesly a AF s 13,1% hlasů a 13ti křesly. Z následující tabulky jasně vyplývá, že vyšší podíl hlasů politické straně zajistil větší počet křesel v parlamentu. Důležité pro stabilitu vlády je rovněž zastoupení v regionech (zde byla nejúspěšnější UPP) a zajímavá je míra zastoupení žen v parlamentu (nejvíce ženských kandidátek uspělo v koalici Spojenectví pro budoucnost, AF). Nejúspěšnějšími kandidáty vůbec byli dle udělených preferenčních hlasů Keiko Fujimori (AF), Carlos Bruce Montes de Oca (PP), Mercedes Cabanillas (APRA), Alberto Andrade Carmona (FDC), Gabriela Pérez del Solar (UN)²⁹⁰.

Tabulka č.15: Výsledky parlamentních voleb

Politická strana / koalice	Zkratka	% platných hlasů	Zvolení poslanci	Zvolené ženy (% ze zvolených kandidátů strany)	Volební obvody
Jednota pro Peru ²⁹¹	UPP	21,2 %	45 (37,5%)	15 (33%)	24 (96%)
APRA ²⁹²	APRA	20,6 %	36 (30%)	9 (25%)	20 (80%)
Koalice Národní jednota	UN	15,3 %	17 (14,2%)	4 (23,5%)	10 (40%)
Koalice Spojenectví pro budoucnost	AF	13,1 %	13 (10,8%)	6 (46%)	6 (24%)
Koalice Střední fronta	FDC	7,1 %	5 (4,2%)	1 (20%)	3 (12%)
Peru možné	PP	4,1 %	2 (1,7%)	0 (0%)	1 (4%)
Národní obroda	RN	4,0 %	2 (1,7%)	1 (50%)	2 (8%)
Celkem		100 %	120 (100%)	36 (30%)	25 (100%)
Prázdné volební lístky ²⁹³		11,5 %			
Nulitní hlasy		14,8 %			

Zdroj: ONPE, <http://www.onpe.gob.pe/resultados2006/1ravuelta/index.onpe>
a <http://weblogs.elearning.ubc.ca/peru/archives/027427.php>

²⁸⁹ Ne vždy se tato čísla shodují. Počet poslaneckých míst je 120 a počet míst na kandidátkách byl 130, tedy v některých volebních obvodech bylo stanoveno více kandidátů na kandidátní listinu, než poslaneckých mandátů v daném obvodu. Zdroj: [http://es.wikipedia.org/wiki/Elecciones_generales_del_Per%C3%BA_\(2006\)](http://es.wikipedia.org/wiki/Elecciones_generales_del_Per%C3%BA_(2006))

²⁹⁰ [http://es.wikipedia.org/wiki/Elecciones_generales_del_Per%C3%BA_\(2006\)](http://es.wikipedia.org/wiki/Elecciones_generales_del_Per%C3%BA_(2006)), 20.4.2007

²⁹¹ Její součástí je Peruánská národní strana (*Partido Nacionalista Peruano*)

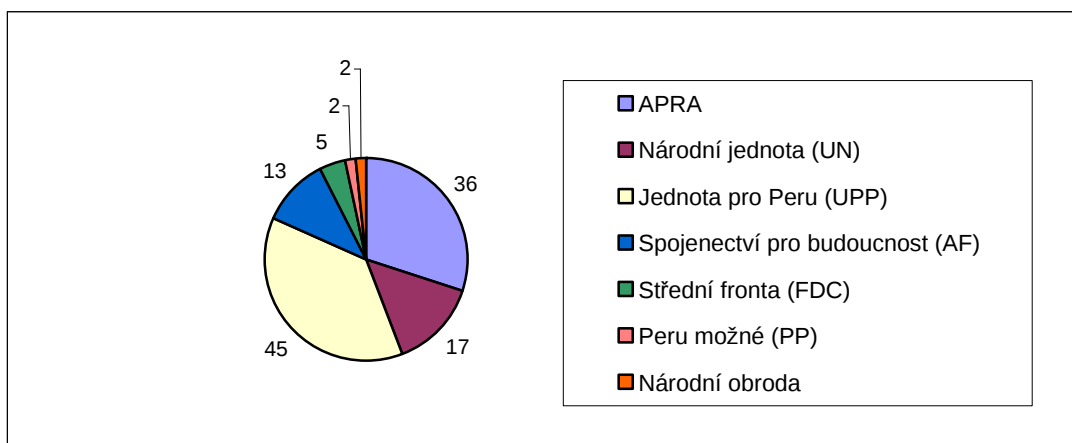
²⁹² APRA získalo podle propočtů 35 křesel, ale díky tomu, že strana Frente Independiente Moralizador nedosáhla hranice volitelnosti do parlamentu, její jedno křeslo získala právě APRA, tedy celkem 36 křesel.

²⁹³ Procento ze všech odevzdaných hlasů.

Tabulka č.16: Statistika účasti v parlamentních volbách

Celkové hlasování do Kongresu ²⁹⁴		
	Celkem	%
Prázdné volební lístky	1.682.768	11,5
Nulitní hlasy	2.188.789	15,0
Platné hlasy	10.753.323	73,5
Odevzdané hlasy	14.624.880	100
Volební účast	14.624.880	88,8
Oprávnění voliči	16.464.906	100

Graf č.27: Zastoupení politických stran v Kongresu po volbách 2006

Vzhledem k tomu, že nejsilnější politickou stranou v Kongresu je UPP, ale není stranou vládní (tou se stala APRA díky vítězství Alana Garcíi v prezidentských volbách, jež se zároveň postavil automaticky do čela vlády), musela APRA hledat po volbách možnosti koalice. Nakonec APRA nejvíce spolupracuje s UN, za podpory AF, FDC, PP a její politika se tak výrazně posunula doprava k neoliberalnímu modelu ekonomiky. Velmi striktně proti se postavila UPP, jež jednak ze zásady kritizuje tento způsob ekonomiky jako příliš otevřený, kapitalistický a málo pro-peruánský a zároveň kritizuje posunutí APRA k neoliberalismu a pokračování ve Fujimoriho a Toledově politice.

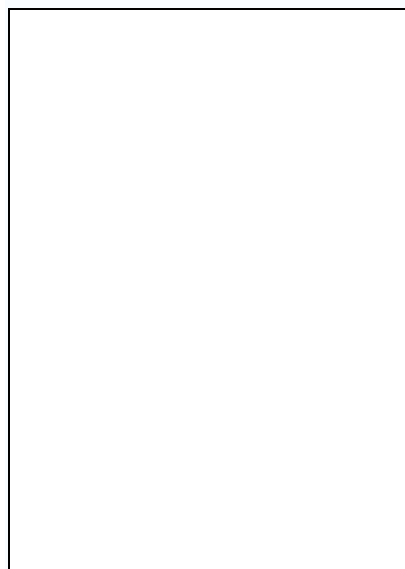
9.2.4 Výsledky parlamentních voleb dle volebních obvodů

Pokud zkoumáme vítězství jednotlivých stran ve volebních obvodech (viz následující mapa č. 4), UPP zvítězila ve 14ti obvodech, APRA v pěti, UN v jednom, AF v jednom a RN v jednom volebním obvodu. Tato charakteristika by ovšem byla velmi krátkozraká, neboť nezáleží pouze na počtu hlasů první politické strany ve volebním obvodu, nýbrž na obdržení hlasů všech ostatních stran a zároveň na jejich pozicích v dalších volebních obvodech. Výsledky jednotlivých stran ve volebních obvodech sleduje tabulka č.17. Je

²⁹⁴ Včetně hlasování ze zahraničí.

zřejmé, že klíčovým faktorem úspěchu bylo sestavit kandidátní listinu v maximálním počtu volebních obvodů²⁹⁵ a získat co nejvíc hlasů napříč různými regiony (alespoň však 5% ze všech platných obdržených hlasů a nebo alespoň 6 poslaneckých mandátů ve více než jednom obvodu, aby politická strana splnila podmínky pro vstup do poslanecké sněmovny). Obrovský význam mělo přesvědčit voliče nerozhodnuté a přesvědčit voliče ve volebních obvodech s vysokým počtem voličů a tím získat šanci k většímu počtu poslaneckých křesel.

Mapa č.4: Výsledky parlamentních voleb dle regionů²⁹⁶

■ Jednota pro Peru (UPP), >1/3 platných hlasů
 ■ Jednota pro Peru (UPP), <1/3 platných hlasů
 ■ APRA, >1/3
 ■ APRA, <1/3
 ■ Národní jednota (UN), <1/3
 ■ Spojenectví pro budoucnost (AF), <1/3
 ■ Národní obroda (RN), <1/3

²⁹⁵ To se podařilo všem politickým uskupením, krom RN.

²⁹⁶ Mapa převzata z http://en.wikipedia.org/wiki/Peruvian_national_election,_2006 a data ověřena www.onpe.gob.pe

Tabulka č.17: Výsledky jednotlivých stran ve volebních obvodech

Volební obvod	UPP	APRA	UN	AF	FDC	PP	RN	Celkem
Amazonas	1	1						2
Ancash	2	2	1					5
Apurímac	2							2
Arequipa	3	1	1					5
Ayacucho	3							3
Cajamarca	2	1	1	1				5
Callao	1	2	1					4
Cusco	4	1						5
Huancavelica	2							2
Huánuco	2	1						3
Ica	1	2	1					4
Junín	2	1	1	1				5
La Libertad	1	5	1					7
Lambayeque	1	2	1	1				5
Lima	6	7	8	8	3	2	1	35
Loreto	1	1			1			3
Madre de Diós							1	1
Moquegua	1	1						2
Pasco	1			1				2
Piura	2	3	1					6
Puno	3	1			1			5
San Martín	1	1		1				3
Tacna	1	1						2
Tumbes	1	1						2
Ucayali	1	1						2
Celkem	45	36	17	13	5	2	2	120

Zdroj: ONPE, www.onpe.gob.pe

Pokud parlamentní volby v roce 2006 srovnáme s volbami v roce 2001, vzrostl výrazně počet žen z 22 na 36, a to především ve volebních obvodech mimo Limu (v Limě poklesl z 12 na 11 a v regionech vzrostl z 10 na 25). Spekuluje se, že důvodem by mohl být systém dvou preferenčních hlasů, jež právě zvýhodňuje ženy.²⁹⁷

Další očekávaná změna se týkala minimálního 4% zisku hlasů pro vstup strany do sněmovny. Zde však k velkému omezení nedošlo, vyřadil se pouze jediný kandidát strany APP (ta se do parlamentu tímto nedostala), jež díky preferenčnímu hlasování skončil druhý ve volebním obvodu La Libertad, avšak zisk 62.007 hlasů nestačil ke splnění procentního minima (to bylo 430.133 odevzdaných platných hlasů)²⁹⁸.

Oproti parlamentním volbám v roce 2001 došlo o pět let později ještě k jedné velké změně, k nárůstu politických stran z 13 na 24. Zatímco v roce 2001 se z 13ti stran do parlamentu dostalo 11 a pouze 3,3% voličů volilo stranu, jež se do parlamentu nedostala, v roce 2006 v parlamentu zasedne 7 politických uskupení z celkových 24 a 14,6% voličů zůstane v parlamentu nezastoupeno.

²⁹⁷ <http://weblogs.elearning.ubc.ca/peru/archives/027427.php> , 20.4.2007

²⁹⁸ <http://www.onpe.gob.pe>

9.3 Volby do Andského parlamentu

Volby do Andského parlamentu se v Peru konaly v roce 2006 poprvé (současně s parlamentními a prezidentskými volbami), účastnilo se jich 315 kandidátů z 19ti politických uskupení a volilo se 5 titulářů plus 2 náhradníci za každého tituláře. Každou stranu reprezentovalo tedy 15 kandidátů, jejichž funkci (titulář, první nebo druhý zástupce) určil počet obdržených preferenčních hlasů. Voliči volili přímo, tajně, svobodně a všeobecně ve volebním obvodu celého státu a disponovali dvěma preferenčními hlasy²⁹⁹. Stejně jako v národních parlamentních volbách se uplatnila minimální 4% hranice pro vstup stran do parlamentu.

Vítězem voleb se staly strany UPP a APRA se ziskem dvou mandátů a poslední poslanecký mandát získala UN. Přestože další 4 politické strany překročily 4% hranici, počet hlasů pro jejich kandidáty nestačil k získání poslaneckého křesla.

Tabulka č.18 : Výsledky voleb do Andského Parlamentu

Politická strana / koalice	Zkratka	Andský parlament (%)	Andský parlament (křesla)
Jednota pro Peru ³⁰⁰	UPP	24,0	2
APRA ³⁰¹	APRA	22,6	2
Koalice Národní jednota	UN	21,2	1
Koalice Spojenectví pro budoucnost	AF	9,3	0
Koalice Střední fronta	FDC	5,6	0
Národní obroda	RN	5,1	0
Další strany	--	12,2	0
Platné hlasy		58,3	
Prázdné volební lístky ³⁰²		28,3	
Nulitní hlasy		13,4	
Celkem		100	5

Zdroj: ONPE, www.onpe.gob.pe

²⁹⁹ Rezoluce č. 004-2006-JNE. Dostupné na http://www.jne.gob.pe/archivos/Res_004-06.pdf , 20.4.2007

³⁰⁰ Její součástí je Peruánská nacionální strana (*Partido Nacionalista Peruano*)

³⁰¹ APRA získalo podle propočtů 35 křesel, ale díky tomu, že strana Frente Independiente Moralizador nedosáhla hranice volitelnosti do parlamentu, její jedno křeslo získala právě APRA, tedy celkem 36 křesel.

³⁰² Procento ze všech odevzdaných hlasů.

10. Závěr

Rok 2006 byl pro Latinskou Ameriku významným volebním rokem, neboť od listopadu 2005 do konce roku 2006 se volby uskutečnily ve dvanácti zemích latinskoamerického kontinentu a figurovalo mezi nimi 7 států s nejvyšší populací (Brazílie, Mexiko, Kolumbie, Peru, Venezuela, Chile nebo Ekvádor)³⁰³. Rozhodovalo se tedy jednak o politickém směru jedné země (v našem případě Peru), ale zároveň o podobě celého kontinentu a v důsledku i o tom, kdo bude moci být komu partnerem v mezinárodním dialogu. Balancovalo se přitom na hraně mezi levicí s národně až nacionalisticky laděnou a ochranářskou politikou stojící v opozici vůči neoliberálnímu pojetí politiky a ekonomiky.

Peru prožívalo velmi podobnou předvolební situaci. Od roku 2001, kdy se demokratizoval autoritativní Fujimoriho režim, dokončila pětileté období zatím jedna neoliberální vláda, ovšem za hlasitého nesouhlasu většinové populace (chudé). Parlamentní i prezidentské volby se proto očekávaly s nadějí v lepší alternativu a především v nového a schopnějšího prezidenta - vůdce. Toto nastavení politického systému, kdy centrální postavou je prezident, jemuž je svěřena rozhodující pravomoc, vychází z koloniální historie Peru a se sejetím vojenských sil s vysokou politikou. Právě přítomnost vojenských vůdců na prezidentských postech a tendence k autoritarismu, klade vysoké nároky na kvalitu politického systému, především systému brzd a protivah. Klíčové pro uplatňování moci jsou potom volební procesy, jež umožní předat strategické pozice zvoleným politikům. Je proto důležité, jakým způsobem volba proběhla a jací lidé se k moci dostali.

V tomto směru je pro Peru příznačná nestabilita politických stran (nepevná stranická struktura a slabý institucionální charakter), populismus předvolebních kampaní, slabé nebo nefunkční demokratické instituce, jež požívají velmi nízkou důvěru voličů a dávají tak prostor pro časté změny vlád a extrémní změny v jejich programu. Není možné proto prosadit reformní kroky, jež vyžadují delší časový horizont a vyvolávají nestabilitu a neschopnost cokoli koncepčně měnit. Nepřímo tak politické strany samy přispívají k destabilizaci systému a k autoritativním postojům prezidentů, jež si chtějí „pevnější rukou“ a odstraňováním politických konkurentů zajistit trvalejší vládu. Dalším fenoménem je růst popularity nezávislých kandidátů, jež se rychle objevují na politické scéně, často je jim dána důvěra ve volbách, ale zklamávají obdobně jako tradiční politické strany. Pokud neuspějí, nezávislé uskupení se rozštěpí a vzniknou nová nezávislá hnutí s novými hesly a s novou nadějí na politický úspěch.

Problém politických stran a jejich reprezentativnosti se v posledních letech intenzivně řešil především ustanovením jasnějších pravidel vzniku a fungování politických stran a snahou

---

³⁰³ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/4435522.stm> , 20.9.2006

omezit jejich roztržštěnost³⁰⁴ a počet v poslanecké sněmovně (zákon č.28094 o politických stranách).

Dle prostudovaných dat není Peru zemí, kde by se lidé málo angažovali a nebo je společenská situace nezajímala. Naopak, jsou na ní bytostně závislí, neboť určuje jejich ekonomickou situaci a jsou ochotni za demokracii bojovat. Stále je velmi populární revoluční náboj v politice a názory, jež prosazují revoluční změny ústavy nebo extrémně odmítají politiky, jež považují za vykořisťovatelské. Do jisté míry je opravdu efektivita systému přerozdělování bohatství nízká a s rostoucí mírou chudoby, sociální nerovností a marginalizací se politická situace radikalizuje. Ve volbách roku 2006 se tento postoj odrazil v obrovské popularitě nového politika Ollanty Humaly (strana UPP), jež jako bývalý vojenský funkcionář a revolucionář velmi rychle získal podporu voličů. Výrazným rysem peruánské politiky je proto i populismus v předvolebních slibech, povolební očekávání, jež se nemůže splnit a následné sociální protesty a stávky voličů, jež se cítí podvedeni.

Pozadí peruánských voleb tedy provází všechny výše zmíněné aspekty a krom nich samotných hraje roli rovněž strategie jednotlivých kandidátů. Volby do Kongresu a na prezidentský úřad tedy proběhly druhou neděli v dubnu (9.4.2006), předcházela jim rozsáhlá předvolební kampaň a favority se staly sociálně demokratická strana APRA, levicová koalice Jednota pro Peru (UPP) a pravicová koalice Národní jednota (UN). Do předvolebního období vstoupila s největší podporou Lourdes Flores za stranu Národní jednoty (UN). Její devizou byla zkušenost z minulých voleb a silná podpora ženských voličů. Bohužel však s politikou nutných ekonomických změn orientovaných spíše doprava ztrácela postupem času na popularitě a její hlasy získávali ostatní kandidáti. Jasnou hvězdou předvolební kampaně, parlamentních voleb i prvního kola prezidentských voleb se stala strana UPP s Ollantou Humalem jako prezidentským kandidátem. Prosadil se tak výrazně nacionální charakter politiky a obavy voličů z plánovaných dohod volného obchodu, jež převážná část populace považovala za hrozbu.

Úspěch UPP v parlamentních volbách, kde strana získala 45 poslaneckých křesel se ovšem neopakoval v druhém kole prezidentských voleb, kde se Humala střetl s kandidátem strany APRA, Alanem Garcíou. Paradoxně tak proti sobě stáli kandidát zcela nový, výrazně profilovaný doleva a kandidát staronový, proslulý svým fatálním neúspěchem v 80.letech v prezidentském úřadě. Třetí kandidátka, Lourdes Flores, se k velkému překvapení vůbec nedostala do druhého kola a její místa zastoupil právě García. Pokud bychom spekulovali o její účasti v druhém kole, je víc než zřejmé, že by dnes byla prezidentkou Peru. A přestože se jí dostalo výrazné podpory od zahraničních voličů (především z USA a Evropy), do druhého kola se nedostala. A to především proto, že ona ani její strana neokázala výrazněji uspět mimo volební obvod Limy a učinit volební program strany přijatelný pro širší spektrum

---

³⁰⁴Zpráva od CADAL (Centro para la Apertura y el Desarrollo de América Latina), "Gobernabilidad democrática: instituciones y liderazgos"³⁰⁴ řadí systém politických stran v Peru k nejvíce fragmenovaným v Latinské Americe. Dostupné na: <http://www.eldiarioexterior.com/noticia.asp?idarticulo=14274> , 20.4.2007

voličů. Lourdes Flores tedy vyšla z tohoto volebního souboje jako poražená. Její strana získala v poslanecké sněmovně 17 křesel a v současné době úzce spolupracuje s vládní stranou APRA v Kongresu.

Naopak největším vítězem voleb se stal Alan García. Přestože ho zpočátku voliči i odborná veřejnost považovala za outsidera, byl zvolen prezidentem. Reprezentoval totiž pro Peruánské voliče menší zlo a menší radikalitu než Ollanta Humala. Samozřejmě je vždy důležité, aby politická strana získala většinu v parlamentu, ovšem je zásadní získat prezidentský post a následně možnost sestavit vládu a postavit svého prezidentského kandidáta automaticky na post premiéra. A přesně v této situaci se ocitla politická strana APRA se ziskem 36 poslaneckých mandátů, druhým nejvyšším počtem za UPP a s Alanem Garcíaou ve funkci prezidenta a předsedy vlády. Paradoxně se tak celý politický systém dostal do rozporu a projevila se určitá dvojí legitimita. Vítěz prezidentských voleb totiž neodpovídal vítězi voleb parlamentních a stála proti sobě moc výkonná, představovaná prezidentem (García, APRA), a moc zákonodárná, představovaná vítěznou stranou v parlamentních volbách (UPP, Humala). Výsledky obou voleb vyjadřují přání voličů, bohužel však stojí v současné době v opozici. Tato situace značně komplikuje možnosti vládnutí a kompromisu a může provokovat prezidenta, jež disponuje většími pravomocemi, aby se snažil svého oponenta zdiskreditovat, rozložit jeho stranu nebo se ho nenápadnou a zákonnou cestou zbavil³⁰⁵.

Následující vláda je tedy výsledkem kompromisu v otázce volby prezidenta republiky a rovněž v otázce prosazování zákonů v Kongresu. APRA se musela přiblížit pravicové UN a rezignovat na některé své programové body. Velmi konfliktní je otázka hromadného ničení kokových polí, stejně jako mezinárodní politika neoliberálního charakteru, kterou voliči v minulém období tolik odmítali. García nebude mít jednoduchou pozici, aby před voliči obhájil svoji politiku a v zájmu sociálního klidu bude muset podniknout konkrétní činy pro marginalizovanou chudou populaci, neboť v současné situaci reprezentuje i ji.

„Qué Perú no se pierda por la acción o la inacción de los peruanos.“ (maestro Basarde)
(„Ať se Peru neztratí činností nebo nečinností Peruánců.“)

---

³⁰⁵ Strana UPP opravdu čelí vnitřní krizi a Ollanta Humala zase žalobě za zločiny, které měl provést ve vojenské službě v boji proti terorismu.

11. Použitá literatura

11.1 Monografie, sborníky a stati

TOCHE, Edurado. Perú: una Democracia sin Rumbo. In *OSAL, Observatorio Social de América Latina, Nro.11 : Región Andina*. 1. edición [s.l.] : [s.n.], 2003. s. 135-144.

Dostupný z WWW: <<http://www.clacso.org.ar/biblioteca/Members/iep>>.

QUIJANO, Aníbal. El Fujimorismo del Gobierno Toledo. In *OSAL, Observatorio Social de América Latina, Nro. 7*. 1. edición [s.l.] : Colección OSAL, 2002. s. 71-82.

Dostupný z WWW: <<http://www.clacso.org.ar/biblioteca/Members/iep>>.

Perú : Sistemas Políticos y Electorales Contemporáneos. Salinas Sara Castillo. 1. edición México : DR © Instituto Federal Electoral, 2000. 45 s.

Dostupný z WWW: <<http://www.bibliojuridica.org/libros/libro.htm?l=537>>. ISBN 968-7750-96-0.

LANDES, S. Landes. *Bohatství a bída národů : Proč jsou někteří tak bohatí a někteří tak chudí*. Marek Fikar; Emílie Harantová. 1. vyd. Brno : BB/art s.r.o., 2004. 632 s. ISBN 80-7341-291-8.

Pobreza y desarrollo en el Perú : Informe Anual 2003 - 2004. 1. edición Lima : Oxfam GB, 2004. 105 s. Dostupný z WWW: <www.oxfam.org.uk>. ISBN 9972-9721-1-9.

REMY, María Isabel Remy: Los gobiernos locales en el Perú: entre el entusiasmo y el deterioro de la representación política, *En publicación: El Estado está de vuelta: desigualdad, diversidad y democracia*. IEP, Instituto de Estudios Peruanos Septiembre. 2005 9972-51-129-4.

<http://bibliotecavirtual.clacso.org.ar/ar/libros/peru/iep/estado/pres.pdf>

VALENZUELA, Raúl. Transformación del sistema político peruano. In HOFMEISTER, Wilhelm, THESING, Josef. *Transformación de los sistemas políticos en América Latina*. 1. edición Buenos Aires : Konrad - Adenauer - Stiftung a.c. CIEDLA, 1995. s. 313-343. ISBN 950-9431-46-X.

OCAMICA MARTÍNEZ, H. Gutenberg. La alternativa semipresidencial ?Un camino posible en Latinoamérica?. In HOFMEISTER, Wilhelm, THESING, Josef. *Transformación de los sistemas políticos en América Latina*. 1. edición Buenos Aires : Konrad - Adenauer - Stiftung a.c. CIEDLA, 1995. s. 411-436. ISBN 950-9431-46-X.

DÁVALOS, Pablo. Movimiento indígena ecuatoriano: Construcción política y epistémica. *Revista Yachaykuna : Instituto Científico de Culturas Indígenas* [online]. 2002, no. 3 [cit. 2006-03-02]. Dostupný z WWW: <<http://icci.nativeweb.org/yachaikuna/3/davalos.html>>.

PRESCOTT, William Hickling. *Dějiny dobytí Peru*. Jan Furthimald; dr.Libuše Vokrová - Ambrosová. 1. vyd. Praha : Levné Knihy KMa, s.r.o., 2005. 431 s. ISBN 80-7309-211-5 (z anglického originálu History of the Conquest of Peru, 1847)

JARA, Umberto. *Ojo por ojo*. 1. edición Perú : Carvajal S.A., 2003. 215 s. Editorial Norma. ISBN 9972-895-00-9.

TALAVÁN, Miguel Luque. *Las relaciones cívico-militares en el Perú actual*, 2002

VILLADARES, Molleda Jorge. *Razones, nociones y opciones básicas para la reforma electoral en el Perú*. Percy Pedina; Jorge Sánchez. 1. edición Perú : Asociación Civil Transparencia e International Idea, 2004. 54 s. Biblioteca de la Reforma Política; N. 5. ISBN 9972-9776-33. Dostupný z WWW: <http://idea.int/publications/reform_peru/loader.cfm?url=/commonspot/security/getfile.cfm&PageID=12149>.

DAHL, R. *Demokracie a její kritici*. Praha, Victoria Publishing, 1995

DAHL, Robert. *O demokracii : Průvodce pro občany*. Z anglického originálu přeložil Jiří Foltýn; lektorovala Dr. Blanka Říchová, CSc.. 1. vyd. Praha : Portál, 2001. 192 s., Název originálu: On democracy, ISBN 80-7178-422-2.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie : Srovnávací analýza demokratických politických systémů*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. 208 s. ISBN 80-7178-628-4.

OPPENHEIMER, Andrés. *Cuentos chinos*. 4. edición Caracas : Talleres de Editorial Melvin, 2006. 350 s. ISBN 980-293-327-9.

SEDLÁČKOVÁ, Markéta. Důvěra v demokratické společnosti: Otázka vztahu interpersonální a institucionální důvěry. In *FSV sborník*. [s.l.] : [s.n.], 2004. s.135-150. Dostupný z WWW: www.soc.cas.cz/download/103/Důvěra%20v%20demokratické%20spol.FSVsbor2004.pdf .

INGLEHART, R. Trust, well-being and democracy. In WARREN, M., (ed.) *Democracy and trust*. Cambridge University Press, 1999. s. 88-120

PALLET, Alison Spedding, CUBAS, Hugo Cabieses. Coca o muerte? : Movimientos cocaleros en el Perú y Bolivia. *Drogas y conflicto* [online]. 2004, t. 2004, no. 10 [cit. 2007-01-17], s. 15-26. Dostupný z WWW: <http://www.tni.org/reports/drugs/debate10s.htm>.

FELBAB-BROWN, Vanda. Trouble Ahead: The Cocaleros of Peru. *Current History*. 2006, vol. February, no. 105, s. 79-83.

Informe mundial sobre las drogas. *Naciones Unidas: Oficina Contra la Droga y el Delito* [online]. 2005, no. 1 [cit. 2007-01-18], s. 185.

Dostupný z WWW: <Oficina de Naciones Unidas contra la Droga y el Delito (ONUDD)>. ISSN 9213481101.

FLORES ANDRADE, Anselmo. *Paradojas de la democracia en América Latina : (una lectura entorno Latinobarómetro)* [online]. Observatoire des Ameriques, 2007 [cit. 2007-04-22]. Dostupný z WWW: http://www.er.uqam.ca/nobel/ieim/IMG/pdf/chro_Flores_07-08.pdf.

GUTIÉRREZ R., Miguel. *Alan García al frente del gobierno peruano: ¿180 días de luna de miel condicionada?* [online]. 2007. Observatoire des Amériques, 2007 [cit. 2007-04-15]. Dostupný z WWW: http://www.er.uqam.ca/nobel/ieim/IMG/pdf/chro_Gutierrez_07-05.pdf.

Políticas del Estado y Planes de Gobierno [online]. Acuerdo Nacional, 2006 [cit. 2007-02-15]. Dostupný z WWW:

<http://www.acuerdonacional.gob.pe/politicas_planes/POLÍTICAS%20DE%20ESTADO%20Y%20PLANES%20DE%20GOBIERNO.pdf>.

Para trabajar de acuerdo : 13 temas para el consenso [online]. Acuerdo Nacional, 2006 [cit. 2007-02-26]. Dostupný z WWW:

<http://www.acuerdonacional.gob.pe/politicas_planes/Suplemento%2013%20TEMAS%20PARA%20EL%20CONSENSO.pdf>.

31 Políticas de Estado del Acuerdo Nacional : Matrices [online]. 2006 [cit. 2007-01-07]. Dostupný z WWW: <http://www.acuerdonacional.gob.pe/Matrices/AN-G01.htm>.

La democracia en el Perú: Vol. 1: El mensaje de las cifras. 1. edición Lima, Peru : Programa de Naciones Unidas para el Desarrollo, 2006. 2 sv. (315, 121 s.). Dostupný z WWW: http://www.pnud.org.pe/n_Democracia_Peru_vol1.asp.

TUESTA SOLDEVILLA, Fernando. Regulación jurídica de los partidos políticos en Perú. In *Regulación jurídica de los partidos políticos en América Latina*. 1. edición [s.l.] : [s.n.], 2006. s. 767-801. Dostupný z WWW: <http://www.idea.int/publications/lrpp/upload/Peru.pdf>. ISBN 970-32-3459-3.

11.2 Zákony

Ley de Partidos Políticos, 2003 (Nº 28094)

http://www.consortio.org/peru2006/leyes_normas/Ley_partidos_politicos.pdf

Ley Orgánica de Elecciones, 1997 (Nº 26859)

http://www.consortio.org/peru2006/leyes_normas/Ley_organica_elecciones.doc , 31.5.2006

Ley que establece la barrera electoral, 2005 (Nº 28617)

<http://www.congreso.gob.pe/ntley/Imagenes/Leyes/28617.pdf>

Ley que establece normas que regirán para las elecciones generales del año 2006, 2006 (Nº 28581)

(modificación a la Ley Orgánica de Elecciones)

Ley de elecciones de representantes ante el Parlamento Andino, č. 28360, 2004 (Nº 28643, 2005)

<http://www.congreso.gob.pe/ntley/Imagenes/Leyes/28360.pdf>

Ley de Elecciones Regionales, 2002 (Nº 27683)

<http://www.congreso.gob.pe/ntley/Imagenes/Leyes/27683.pdf>

Ley de Elecciones Municipales, 1997 (Nº 26864)

<http://www.congreso.gob.pe/ntley/Imagenes/Leyes/26864.pdf>

Ley Orgánica del Poder Judicial, 1993 (Decreto Supremo Nº 017-93-JUS)

<http://www.pj.gob.pe/docinteres/leyes/ley93.htm>

Reglamento del Congreso de la República, poslední úprava z roku 2003

<http://www.congreso.gob.pe/reglamento.htm>

Rezoluce Národního volebního soudu, č. 004-2006-JNE

<http://www.jne.gob.pe/archivos>

Ley de los Derechos de Participación y Control Ciudadanos, 1994 (Ley Nº 26300)

<http://www.congreso.gob.pe/ntley/Imagenes/Leyes/26300.pdf>

Ley orgánica de gobiernos regionales, 2002 (Ley Nº 27867)

<http://www.congreso.gob.pe/ntley/Imagenes/Leyes/27867.pdf>

Ley orgánica de municipalidades, 2003 (Ley Nº 27972)

<http://www.congreso.gob.pe/ntley/Imagenes/Leyes/27972.pdf>

Ley de Bases de la Descentralización, 2002 (Ley Nº 27783)

<http://www.congreso.gob.pe/ntley/Imagenes/Leyes/27783.pdf>

Ley que modifica la ley Nº 27692, Ley de Creación de la Agencia Peruana de Cooperación Internacional, APCI (Ley Nº 28925)

<http://www.congreso.gob.pe/ntley/Imagenes/Leyes/28925.pdf>

11.3 Internetové zdroje

Country Reports

<http://www.countryreports.org>

The McKeever Institute of Economic Policy (analysis)

<http://www.mkeever.com>

Educared – vzdělávací portál

<http://www.educared.edu.pe>

Cholonautas – výzkum v oblasti sociálních věd

<http://www.cholonautas.edu.pe>

Palestra – univerzitní portál věcí veřejných

<http://palestra.pucp.edu.pe>

UNESCO – Statistický institut

<http://www.uis.unesco.org>

Vládní portál Peru

<http://www.peru.gob.pe>

Národní volební soud (Jurado Nacional de Elecciones)

<http://www.jne.gob.pe>

Stránky ombudsmana Peru (Defensoría del Pueblo)

<http://www.ombudsman.gob.pe>

Komise pro pravdu a usmíření (Comisión de la Verdad y Reconciliación)

<http://www.cverdad.org.pe>

Právnícká virtuální knihovna (Biblioteca Jurídica Virtual)

<http://www.bibliojuridica.org>

Parlament Peru

<http://www.congreso.gob.pe>

Národní komise pro decentralizaci (Consejo Nacional de Decentralización)

<http://portal.cnd.gob.pe/portal/>

Databáze zákonů peruánského parlamentu

http://www.congreso.gob.pe/out_of_domain.asp?URL=http%3A//www.leyes.congreso.gob.pe/

Tribunal Constitucional (Ústavní soud)

<http://www.tc.gob.pe>

Latinskoamerické informační centrum (Latin American Information Center)

<http://lanic.utexas.edu/la/peru>

Americká komise pro lidská práva (Inter-american Commission on Human Rights)

<http://www.cidh.oas.org>

Informační server pro kooperaci a rozvoj (Servinfo – Cooperación y Desarrollo)

<http://servinfo.eurosur.org/documentos.html>

Konsorcium ekonomického a sociálního výzkumu (Consortio de Investigación Económica y Social)

<http://cies.org.pe/es/portada>

Univerzitní portál právních informací a názorů (Portal de Información y Opinión Legal)

<http://dike.pucp.edu.pe/>

Stránky deníku El Comercio, které se velmi podrobně věnovaly analýze voleb

<http://www.elcomerciope.com.pe/elecciones2006/>

Centrum pro otevřenost a rozvoj Latinské Ameriky (CADAL, Centro para la Apertura y el Desarrollo de América Latina)

<http://www.cadal.org>

11.4 Tisk

<http://www.larepublica.com.pe>

<http://www.elcomercioperu.com.pe>

<http://www.expreso.com.pe>

<http://www.larazon.com.pe>

<http://www.peru21.com>

<http://www.correoperu.com.pe>

<http://www.elperuano.com.pe>

<http://www.eldiarioexterior.com>

12. Přílohy

12.1 Členění ústavy

12.1.1 Título 1:de la persona y la sociedad

capítulo: derechos fundamentales de la persona
capítulo: derechos sociales y económicos
capítulo: derechos políticos y los deberes
capítulo: de la función pública

12.1.2 Título 2:del Estado y la nación

capítulo: del estado, la nacion y el territorio
capítulo: de los tratados

12.1.3 Título 3:del régimen económico

capítulo: principios generales
capítulo: del ambiente y los recursos naturales
capítulo: de la propiedad
capítulo: del régimen tributario y presupuestal
capítulo: de la moneda y la banca
capítulo: del régimen agrario y de las comunidades campesinas y nativas

12.1.4 Título 4:de la estructura del estado

capítulo: poder legislativo
capítulo: de la función legislativa
capítulo: de la formación y la promulgación de las leyes
capítulo: poder ejecutivo
capítulo: del cosejo de ministors
capítulo: de las relaciones con el poder legislativo
capítulo: régimen de excepcion
capítulo: poder judicial
capítulo: del consejo nacional de la Magistratura
capítulo: del ministerio público
capítulo: de ladefensoría del pueblo
capítulo: de la seguridad y de la defensa nacional
capítulo: del sistema electoral
capítulo: de la descentralización

12.1.5 Título 5:de las garantías constitucionales

12.1.6 Título 6:de la reforma de la constitución

Disposiciones finales y transitorias

Celkový rozsah 48 stran.

12.2 Prezidenti Peru od roku 1824 do 2006

1821 – 1822:	Don José de San Martín	osvoboditel
1822 – 1823:	<i>José de La Mar</i>	
1822 – 1823:	Manuel Salazar y Baquijano	
1823	José de la Riva Agüero	
1823 – 1824:	José Bernardo de la Torre Tagle	
1824 – 1826:	Simón Bolívar	
1826 – 1827:	<i>Andrés de Santa Cruz</i>	
1827 – 1829:	<i>José de La Mar</i>	
1829 – 1833:	<i>Agustín Gamarra</i>	
1834	Pedro Pablo Bermúdez	
1833 – 1835:	Luis José de Orbegoso	
1835 – 1836:	Felipe Santiago Salaverry	
1836 – 1837:	<i>Andrés de Santa Cruz</i>	
1838 – 1841:	<i>Agustín Gamarra</i>	občanská válka, volby
1842	Juan Crisóstomo Torrico	sám se prohlásil prezidentem
1842 – 1843:	Francisco Vidal	sám se prohlásil prezidentem
1843	Justo Figuerola	sám se prohlásil prezidentem
1843 – 1844:	Manuel Ignacio de Vivanco	sám se prohlásil prezidentem
1843 – 1844:	Domingo Nieto	sám se prohlásil prezidentem
1844	Domingo Elías	sám se prohlásil prezidentem
1844 – 1845:	Manuel Menéndez	prezident
1845 – 1851:	<i>Ramón Castilla</i>	volby
1851 – 1855:	José Rufino Echenique	volby
1855 – 1862:	<i>Ramón Castilla</i>	vojenský převrat, volby
1862 – 1863:	De San Román	
1863 – 1865:	Juan Antonio Pezet	prezident
1865 – 1868:	<i>Mario Ignacio Prado</i>	prohlásil se prezidentem, vojenský převrat, volby
1868	Pedro Diez Canseco	
1868 – 1872:	José Balta	volby
1872	Mariano Herencia Zevallos	přechodná volba
1872 – 1876:	Manuel Pardo	volby (Partido Civil)
1876 – 1879:	<i>Mario Ignacio Prado</i>	volby (Partido Civil)
1879	Luis La Puerta	
1879 – 1881:	<i>Nicolás De Piérola</i>	sám se zvolil prezidentem, převrat
1881	Francisco García Calderón	přechodná volby (okupace Chile)
1881 – 1883:	Lizardo Montero	přechodná volby (okupace Chile)
1883 – 1886:	Miguel Iglesias	sám se prohlásil prezidentem
1886 – 1886:	Antonio Arenas	přechodná volba
1886 – 1890:	<i>Andrés A. Cáceres</i>	volby (Partido Constitucionalista)

1890 – 1894:	Remigio Morales Bermúdez	
1894 – 1894:	Justiniano Borgoño	
1894 – 1895:	<i>Andrés A. Cáceres</i>	volby (Partido Constitucionalista)
1895 – 1899:	<i>Nicolás De Piérola</i>	volby (Partido Demócrata)
1899 – 1903:	Eduardo López de Romaña	volby (Partido Civil)
1903 – 1904:	Manuel Candamo	volby (Partido Civil)
1904	Serapio Calderón	provizorní (Partido Civil)
1904 – 1908:	<i>José Pardo y Barreda</i>	volby (Partido Civil)
1908 – 1912:	<i>Augusto B. Leguía</i>	volby (Partido Civil)
1912 – 1914:	Guillermo Billinghurst	volby (Partido Civil)
1914 – 1915:	<i>Oscar R. Benavides</i>	vojenský převrat
1915 – 1919:	<i>José Pardo y Barreda</i>	volby (Partido Civil)
1919 – 1930:	<i>Augusto B. Leguía</i>	volby, převrat (Partido Democrático Reformista)
1930 – 1933:	Luis Miguel Sánchez Cerro	prohlásil se prezidentem, vojenský převrat
1931	David Samanez Ocampo	přechodná volba
1933 – 1939:	Oscar R. Benavides	diktátor, vojenská vláda, pro fašista
1939 – 1945:	<i>Manuel Prado Ugarteche</i>	volby (Movimiento Democrático Peruano)
1945 – 1948:	José Bustamante y Rivero	volby (Frente Democrático Nacional)
1948 – 1956:	<i>Manuel A. Odria</i>	vojenský převrat, volby (Unión Nacional Odriísta)
1956 – 1962:	<i>Manuel Prado Ugarteche</i>	volby, i ženy (Movimiento Democrático Peruano)
1962 – 1963:	Ricardo Pérez Godoy	vojenský převrat
1962 – 1963:	Nicolás Lindley	vojenský převrat
1963 – 1968:	<i>Fernando Belaunde Terry</i>	volby (Acción Popular)
1968 – 1975:	Juan Velasco Alvarado	vojenský převrat
1975 – 1980:	Francisco Morales Bermúdez	vojenský převrat, Ústava z roku 1979
1980 – 1985:	<i>Fernando Belaunde Terry</i>	volby (Acción Popular)
1985 – 1990:	Alan García Pérez	volby (Partido Aprista Peruano)
1990 – 2000:	Alberto Fujimori Fujimori	volby, převrat (Cambio90; Cambio–Nueva Mayoría)
2000	Alberto Fujimori Fujimori	volby (Perú 2000)
2000 – 2001:	Valentin Paniagua Corazao	prezident Kongresu, zastupuje (Acción Popular)
2001 – 2006:	Alejandro Toledo Manrique	volby (Perú Posible)
2006 – 2011:	Alan García Pérez	volby (APRA)

Zdroj: http://es.wikipedia.org/wiki/Presidentes_del_Per%C3%BA, 24.5.2006

12.3 Volební lístek druhého kola prezidentských voleb

REPÚBLICA DEL PERÚ

**PRESIDENTE
Y VICEPRESIDENTES**

REPÚBLICA DEL PERÚ

SEGUNDA ELECCIÓN 2006

Márque con una cruz **+** o un aspa **X** el símbolo y/o la fotografía de su candidato

Márque con una cruz **+** o un aspa **X** el símbolo y/o la fotografía de su candidato

INHABILITADO

PARTIDO APRISTA PERUANO

UNION POR EL PERU

